TOBB
EKONOMİK
FORUM
2023 / 344. SAYI

DİPTEKİ TEHLİKE, FİNANSAL KRİZLER

Şimdi dünyada ne görseniz;
İSTANBUL'DAN
Nairobi İstanbul Tokyo
Dünyada en çok noktaya uçan hava kargo markası
Turkish Cargo ile yılda 2 milyon tondan fazla kargo
SMARTIST'ten dünyaya taşınıyor.
SMARTIST
DÜNYANIN
LOJİSTİK
MERKEZİ
TURKISH CARGO
SMARTIST

Döviz mevduatını TL'ye dönüştürecek ***Kur Korumalı TL Mevduat Hesabı İşCep'te!***

USD, EUR, GBP cinsinden mevduat hesaplarınızın kur değişimlerinden etkilenmeden TL'ye dönüşümünü sağlamak için İş Bankası'nın Kur Korumalı Mevduat Hesabı ürünlerinden açabilirsiniz. Hesap açılışlarınızı İşCep, İnternet Şube ve Şubelerimiz aracılığıyla 3-6-12 ay vadelerden dilediğiniz vadeyi seçerek gerçekleştirebilirsiniz. Vade bitiş tarihinde; vade başlangıç tarihindeki ürüne özel ilan edilen TCMB kuru ile vade sonundaki TCMB kuru arasındaki değişim hesaplanacak, kur farkı üzerinden hesaplanan getiri ile faiz karşılaştırılacak ve yüksek olan tutar üzerinden firmanız getiri elde edilecektir. Bu hesaplardan elde edilen gelirler stopaja tabi tutulmamaktadır. TCMB düzenlemelerine göre; tüzel kişiler "31 Aralık 2021 - 31 Aralık 2022" tarihleri arasında Bankamızda USD, EUR, GBP cinsinden mevduat hesaplarında ulaştığı en yüksek bakiye kadar Bankamızda hesap açabilmektedir (gerçek kişi tacirler için tarih sınırlaması bulunmamaktadır). Bu tarihlerde diğer bankalarda bulunan bakiyeleriniz ile hesap açmak için de Şubelerimiz ile iletişime geçebilirsiniz.

İÇİNDEKİLER

EKONOMİK FORUM
Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
Aylık Yayın Organı

YÖNETİM
TOBB Yönetim Kurulu Adına Sahibi
M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU

SORUMLU MÜDÜR
Azmi ÖZGÜR
TOBB Dumlupınar Bulvarı No: 252
Eskişehir Yolu / ANKARA
Telefon : (0312) 218 20 00
Faks : (0312) 219 40 90

EDİTÖR
Murat AYDIN
murat.aydin@dunyaeko.com
Telefon: (0212) 285 10 12/14
Dahili: 1139

MUHABİR
Tuğçe İnce
tugce.ince@dunyaeko.com

HAZIRLANMASINDA KATKIDA BULUNANLAR
Hakan GÜLDAĞ, Musa ATA
Özgür ŞAHİN, İzzet ÜNALDI

GÖRSEL TASARIM
Dilek AROSKAY

FOTOĞRAF
Melih Cenk ÇEPEL, Mustafa KARACA
Gülhan KIRDI

EDİTORYAL HAZIRLIK
Ajans D
Dünya Eko Basım Yayın Dağıtım
Tic. ve San. A.Ş.
Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. N0:37
Kat:4 Maslak İş Merkezi Sarıyer/İstanbul
Tel: 0(212) 285 10 12/14

GÖRSEL DESTEK
• TOBB Basın Yayın Müdürlüğü

REKLAM VE SATIŞ UZMANI
Ceylan ÖZDEMİR
Tel: 0 (212) 285 10 12/14
Dahili: 1149

BASKI
BPC Matbaacılık San. Tic. A.Ş.
Osmangazi Mah. Mehmet Deniz
Kopuz Cad. No:17
Esenyurt / İSTANBUL
Telefon: (0212) 886 83 30
Sertifika No: 35428

DAĞITIM
POİNT POST
Dağıtım ve Kurye Hizm. Tic. Ltd. Şti.
Adres: Çağlayan Mah. Park Sok.
Park Plaza No:10-309
Kağıthane/İSTANBUL

YAYIN TÜRÜ
Süreli, ayda bir yayımlanır

Sayı: 2023/344. Sayı

Ekonomik Forum'da yer alan yazılar, aksi belirtilmedikçe TOBB'un resmi görüşünü yansıtmaz. İmzalı yazılarda belirtilen görüşler sadece yazarlarına aittir.

Ekonomik Forum dergisi ayda bir yayımlanır. 15 bin adet basılır. Dergi ağırlıkla özel seçilmiş adreslere gönderilir. Abonelik için yeni taleplerin ***yayin@tobb.org.tr*** adresine yapılması gereklidir.

6 Başyazı

8 Geçtiğimiz Ay Türkiye

12 Geçtiğimiz Ay Dünya

16 Ayın Sözü

TOBB Ulusal

38 "Çanakkale Zaferi bir milletin yeniden doğuşunun ilk işaretidir"

TOBB Uluslararası

54 TOBB Başkanı Hisarcıklıoğlu, ABD'li yatırımcılardan destek talep etti

Küresel ekonominin içinde bulunduğu çalkantılı dönem, finansal krizlerle artık daha derin bir hal mi alacak? Yoksa ufak tefek pürüzlerin düzeltildiği bir dönemden mi geçiyoruz? Silikon Vadisi Bankası'nın son düşüşüne ilave birbiri ardına gelen banka başarısızlıkları, piyasalarda 'dejavu (geçmişte yaşanan bir olayın tekrar etmesi) etkisi' uyandırdı. Peki bankacılık sistemi, küresel mali krizden 15 yıl sonra neden bu kadar savunmasız? İşte burada bir es verip, yeni bir kabus senaryosunun nasıl önlenebileceğine dair tespitlerde bulunmak gerekiyor. Midenize koyacak yeteri kadar havyar yoksa, olası gerçekleşmeleri bir de böyle düşünelim mi? Hazırsanız başlıyoruz…

ODALAR VE BORSALAR 105

- Prof. Dr. Sadık Kakaç, ATSO'da enerji sistemlerini anlattı
- ŞUTSO'da "İnşaat Sektörünün Sorunları ve Çözüm Önerileri" paneli gerçekleştirildi
- Salihli TSO'da müteahhitler sorunlarına çözüm aradı
- SATSO Üyeleri ve Malezyalı firmalar iş birliği için bir araya geldi
- Ünye ile Hırvatistan arasında ekonomik iş birliği olanakları istişare edildi
- STSO ve SCÜ arasında "Ticaret Elçileri İş birliği" protokolü imzalandı
- Tokat TSO ve TOGÜ'den üniversite sanayi iş birliği için büyük adım
- Zonguldak TSO'da üstün zekâlılar ve özel yetenekliler için iş birlikleri görüşüldü

Makale
60 AB Yeşil Mutabakatı, Karbon Vergisi ve ülkemiz açısından önemi

Makale
80 İkinci Yüzyıl İktisat Kongresi referansı ile #diep2053 uzgörüsü

Güncel
92 Z Kuşağının radarında kadın liderlere yer veren şirketler var

TOBB ETÜ
94 Türkiye'nin ilk yapay zekâ mühendisi TOBB ETÜ'den

Sağlık
96 Lazer göz ameliyatları ile konforlu bir yaşam mümkün

Teknoloji
98 Afetlere sanal similasyonlarla hazırlanabilir.

İnsan Kaynakları
100 "Dönüşümde başarı için insan faktörünü odağa almak şart"

Makale
102 Herkes için feminist ekonomi

TOBB ETÜ MED
124 "OEM, iş hayatına 1-0 önde başlamakla eş değer"

RAKAMLARIN DİLİ

Özcan Kadıoğlu, ihracatta öne çıkmak için katma değerin önemini anlatıyor **72**

ULUSLARARASI HUKUK

EB-5 vize programı, ABD'de yatırımın kapılarını açıyor **76**

119 Sektör Meclisleri

- Perakendecilik Meclisi, deprem bölgesine ekim için gerekli desteğin verilmesini gündeme getirdi
- E-ticaret firmaları, E-ticaret Meclisinin yardımlarına destek oluyor
- E-Ticaret Meclisi, mersis ve kep entegrasyon doğrulama süreçleriyle ilgili bilgileri paylaştı
- Savunma Sanayi Meclisi, "Tedarikçim Deprem Bölgesinden" projesi hakkında bilgilendirmelerde bulundu
- Gıda Perakendecilerinden TOBB'un kampanyasına tam destek
- Girişim Sermayesi Meclisi, depremin girişimcilik ekosistemine etkilerini kapsamlı olarak görüştü
- Eğitim Meclisi, özel okulların, kursların, yayıncıların güncel sorunları ele aldı
- Orman Ürünleri Meclisi, çağdaş mimaride ahşap yapıların önemine değindi
- Ambalaj Meclisi, tesislerin sigortalanmasını değerlendirdi
- Kozmetik ve Temizlik Ürünleri Sanayi Meclisi, yurt dışı bağışlarının etiket sorunlarına dikkat çekti
- Plastik, Kauçuk ve Kompozit Sanayi Meclisi, GES projelerinde finansman ve trafo kapasite sorununu masaya yatırdı
- Ulaştırma ve Lojistik Meclisi üyesi kargo firmalarından büyük destek
- Türkiye Patent ve Marka Vekilleri Meclisi, mesleki sorumluluk sigortası konusunu istişare etti

LOZAN, TÜRK MİLLETİ'NE HAZIRLANAN SUİKASTIN YIKILIŞINI BİLDİREN BELGEDİR

Batı başkentlerinde hazırlanan ve Sevr Antlaşması ile son şeklini alan Türkiye'yi dini ve etnik olarak parçalama planı Lozan'da ortadan kaldırıldı. Türkiye'nin bölünmez bütünlüğü Lozan'da sağlandı, Türkiye üniter bir devlet olarak Lozan'da doğdu. Bu nedenledir ki Türkiye Cumhuriyeti'nin bölünmez bütünlüğünden, üniter yapısından rahatsız olan çevreler, Lozan'dan ve Lozan'ı yapanlardan da rahatsız oldular.

Dünya tarihini değiştiren Lozan Antlaşması'nın 100'üncü yıldönümündeyiz. Osmanlı Devleti fiilen 1913'ten bu yana savaştaydı. Balkan Savaşları ile başlayan ve 1923'e kadar devam eden yaklaşık 10 senelik bu dönemde, büyük acılar ve sıkıntılılar yaşandı. 1915, cephelerde en çok şehit verdiğimiz yıldır. 135 bin vatan evladı daha o sene şehit düşmüştür. 1915'te Sarıkamış faciası ve şanlı Çanakkale müdafaası vardır. 1915-1918 arasında cephelerde çarpışırken verdiğimiz şehit sayısı toplam yaklaşık 245 bindir.

Zafere giden yolun başlangıcı

Savaşın mağluplarından olan Osmanlı'nın işgal edildiği, paylaşılmak üzere Paris Barış Konferansı'nda masaya yatırıldığı yıl olan 1919 belki de tarihimizin en ağır facialarının yaşandığı senedir. Buna mukabil 1920 ümitlerin yeniden yeşermeye başladığı sene olmuştur. 1920 zafere giden yolun başlangıcının ve yeni devletin dayanağı olan Büyük Millet Meclisi'nin açılış yılıdır.

Tarihten alınacak önemli derslerden biri yalnız ve müttefiksiz kalmanın sonuçlarıdır. Ama daha da önemlisi ekonomide geri kalmışlıktır. Avrupa sanayisi kömürden petrole geçen bir dinamizmi yaşarken Osmanlı'da bırakın sanayiyi, ekonomide veya ticarette kayda değer bir dinamizm bile yoktu. Avrupa'nın büyük devletleri arasında en küçük ekonomi ve en düşük üretim düzeyi Osmanlıdaydı.

Sevr ile sömürge toplumuna reva görülebilecek anlaşma yapıldı

Osmanlı için savaş Sevr Antlaşmasını 1920'de imzalamasıyla resmen bitmiş ama Türk Milleti'nin 'İstiklal Harbi' devam etmiştir. Sevr, Türk Milleti'ne, bağımsız ve egemen bir devlet olarak yaşama hakkı tanımayan, ancak bir sömürge toplumuna reva görülebilecek şartları taşıyan bir antlaşmaydı. Savaştan yenilgiyle çıkan ülkelerden başkenti tek işgale uğrayanın İstanbul olması da Osmanlı yönetiminin içine düştüğü aciz konumu göstermektedir. Ankara'daki Büyük Millet Meclisi Sevr Antlaşması'nı sert bir bildiriyle kınamış, Sevr'i imzalayan Osmanlı hükümeti vatan haini ilan edilmiştir.

Sevr ile yıkılan Türk Milleti, İstiklal Harbi ile bağımsızlığını yeniden kazandı, Lozan Antlaşması ile Sevr'i çöpe atıp, egemen devlet statüsünü tescil ettirdi. Lozan bağımsız varlığımızın uluslararası hukuk belgesi olduğu için ayrıca önemlidir. Saygın tarihçiler, Lozan'ın bir paket olduğunu, bir konuda taviz verilmişse başka bir konuda taviz alındığını vurgular. "Lozan Antlaşması ile 1. Dünya Savaşı'nın mağlup devletlerinden birisi, kendisine dayatılmış son derece olumsuz bir antlaşmayı (Sevr) değiştirmeye muvaffak olmuştur" derler.

Lozan'da kayda değer şekilde ne toprak kazancı ne de toprak kaybı olmuştur. "Lozan'da kaybettik" denilen topraklarsa, Lozan'dan yıllar önce fiilen zaten kaybedilmişti. Mesela Ege adaları ve Batı Trakya; Balkan Savaşı'nda, Irak ve Suriye 1. Dünya savaşında çoktan elden çıkmıştı. Savaştan önce yaklaşık 5 milyon kilometre olan Osmanlı Devleti Sevr Antlaşmasıyla 400 bin kilometrekareye düşmüştü. Lozan'a giderken İstanbul bile işgal altındaydı, Lozan'da kurtarılmıştır.

M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU

TOBB Başkanı
Avrupa Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği
(Eurochambres) Başkan Yardımcısı
İslam Ticaret, Sanayi ve Tarım Odası (ICCIA) Başkan Yardımcısı ve
Asya Pasifik Ticaret ve Sanayi Odaları Konfederasyonu (CACCI) Başkan Yardımcısı
baskanlik@tobb.org.tr
/@Rhisarciklioglu

Türkiye Delegasyonu Lozan'da daha fazlasını yapamazdı

Musul-Kerkük konusunda da Türk delegasyonu daha fazlasını yapamazdı. Zira buralar Osmanlı döneminde fiilen İngiliz hâkimiyetine bırakılmıştı. Ortadoğu'nun petrol alanlarına hâkim olma arzusu dünya savaşının başta gelen sebeplerinden olup, savaşın galiplerinin burayı bırakmaya niyeti yoktu. Musul'un dışarda kalması o zamanki Meclis'te büyük tartışmalar çıkarmıştır. Ama Başvekil Rauf Orbay'ın, "İrade buyurunuz, ferman buyurunuz, harp ederiz" demesi karşısında tek kişi bile "Harp edelim" diyememiştir. Zira iki büyük harpten yorgun, bitkin ve son derece yıpranmış olarak çıkan ülkenin sanayisi ve ekonomisi neredeyse yok gibiydi. Yeni bir savaş riski göze alınmazdı.

Son 10 senede dehşetengiz travmalar, acılar, kıyımlar sonucu elindeki toprakların çoğunu yitiren bir çokuluslu imparatorluktan bağımsız bir ulus-devlet çıkartmak ilk ve esas hedefti ve Lozan'da başarılmıştır. Lozan'a gidildiğinde Türk delegasyonu açısından en önemli husus, memleket üzerinde iktisadi vesayet sistemine yol açan kapitülasyonlardan arınmış, bağımsız ve tam egemen bir Türkiye'nin kabul ettirilmesiydi.

Türkiye, Lozan'da karşısında birleşmiş bir müttefik bloğu buldu. Millî Mücadele sırasında birbirlerinden giderek uzaklaşan devletler, Lozan'da birçok konuda birbirlerini destekledi. Meriç sınırını tartışmaya açtılar. Almanya'dan olduğu gibi Osmanlı'dan savaş tazminatları alma meselesini masaya getirdiler. Kısacası sonunda belirleyici olan şey de gücünüz dahilinde önceliklerinizdi. Lozan'daki heyet zaten Osmanlı döneminde fiilen kaybedilmiş adaları elinde olmayan deniz gücüyle alabilecek durumda değildi.

Osmanlı Maliyesi'ni hatırlayalım

Osmanlı Maliyesi'nin kendi vergilerini toplama yetkisini kaybetmesi sonucu devletin mali bağımsızlığından olması önce Rüsum-u Sitte İdaresi, ardından da Düyun-u Umumiye İdaresi ve Reji İdaresiyle olmuştur. Mali bağımsızlığımıza yeniden kavuşmamız ise Cumhuriyetin kurucu kadrosu sayesinde gerçekleşmiştir. Düyun-u Umumiye İdaresi, devletten bağımsız şekilde kamu maliyesini yönetme, vergi koyma ya da kaldırma, vergi oranlarını değiştirme gibi hükümranlık haklarının bir bölümünü de eline aldı. Kamu gelirlerini toplayarak iç ve dış borçların alacaklılarına ödemeye başladı. Osmanlı Devletinin gelirlerinin yaklaşık üçte biri bu idarece tahsil ediliyordu.

1912 yılına gelindiğinde Maliye Bakanlığında 5500 memur görev yaparken, Düyun-u Umumiye İdaresi'nde 9000 memur çalışıyordu. 1883 yılında Reji İdaresi adı altında yabancı sermayeli bir şirket daha kuruldu. Osmanlı Devleti 30 yıl süreyle en önemli gelir kaynakları olan tütün, tuz ve kahveden toplanan vergileri, alacaklı ülkelerin kurduğu Reji İdaresine bıraktı. Düyun-u Umumiye Reji İdarelerinin kurulması devletin mali bağımsızlığın yitirilişinin tescili oldu.

İktisadi bağımsızlık önemliydi milli sanayinin tohumları ekildi

Kurtuluş savaşı sırasında Ankara hükümeti Düyun-u Umumiye İdaresinin topladığı bütün gelirlere el koydu. Lozan Antlaşmasıyla bu kurumun işleyişine son verildi. Türkiye Lozan'da kabotaj hakkını da elde etti. Böylece denizlerde de bağımsızlık sağlandı. İdari ve Mali vesayet getiren kapitülasyonlar da kaldırıldı ve Osmanlı'nın mirası dış bağımlılıklardan tamamen kurtulduk.

1923'de batılı ülkelerin ortalama kişi başına geliri 6 bin dolar iken Türkiye'de ancak 700 dolardı. Yıkımın eşiğinden nasıl dönüldüğünün en açık göstergesi de budur. Lozan Antlaşması sayesinde ekonomimizi kısıtlayan kapitülasyonların kaldırmasıyla milli sanayimiz gelişti ve yabancılarla rekabet edebilir hale getirildi. İzmir İktisat Kongresi'nde özel sektöre yönelik ilk kapsamlı desteklerin hayata geçirilmesi kararı alındı. Böylece Türkiye'de kayda değer sanayi tesisleri üretim kapasitesi ve kültürü oluştu.

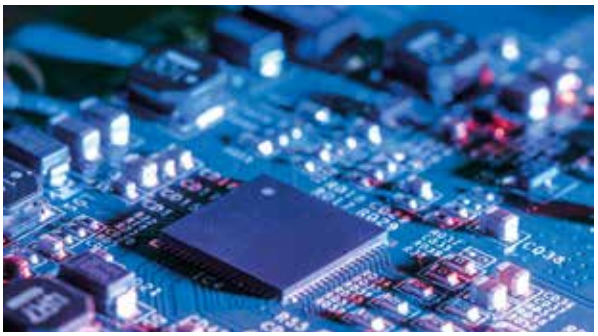
1. Dünya savaşına 3 milyon kilometre kare büyüklükle giren Osmanlı Devleti savaştan mağlup çıkınca topraklarının yüzde 85'ini kaybetmişti. Anadolu'nun her köşesi ve hatta Osmanlı'nın üç başkenti; Bursa, Edirne ve İstanbul bile işgal edilmişti. Ordusu dağılmış ekonomisi çökmüş ciddi bir sanayisi olmayan yokluk içinde ümitleri tükenmiş bir ülkede tüm bu olumsuzluklara rağmen İstiklal Mücadelesi verildi.

Lozan, Türk Milleti'ne hazırlanan suikastın yıkılışını bildiren belgedir

Eğer Mustafa Kemal Paşa önderliğinde Kurtuluş Savaşı kazanılmasaydı Anadolu da elimizden çıkacaktı. Dolayısıyla bu toprakların hâlâ vatan kalmasını 1919'da başlayan 1922'de büyük zaferle sonuçlanan ve 1923'te Lozan'da başarısını dünyaya kabul ettiren "İstiklal Harbine" borçluyuz. Mustafa Kemal Atatürk'ün dediği gibi "Bu antlaşma, Türk milletine karşı yüzyıllardan beri hazırlanmış ve Sevr Antlaşması ile tamamlandığı sanılmış büyük bir suikastın yıkılışını bildirir bir belgedir."

Batı başkentlerinde hazırlanan ve Sevr Antlaşması ile son şeklini alan Türkiye'yi dini ve etnik olarak parçalama planı Lozan'da ortadan kaldırıldı. Türkiye'nin bölünmez bütünlüğü Lozan'da sağlandı, Türkiye üniter bir devlet olarak Lozan'da doğdu. Bu nedenledir ki Türkiye Cumhuriyeti'nin bölünmez bütünlüğünden, üniter yapısından rahatsız olan çevreler, Lozan'dan ve Lozan'ı yapanlardan da rahatsız oldular.

Felaketlerin içinden Milli Kurtuluş mucizesinin başarılmış olması en önemli gerçektir. O günlerin zor şartlarında başta Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere Milli Mücadele'de canlarını ortaya koyarak bize bu vatanı kazandıran, varlığımızı borçlu olduğumuz ecdadımızı rahmetle, minnetle, saygıyla anıyoruz. Ruhları şad olsun.

Elektrik-elektronik sektöründen 1.3 milyar dolarlık ihracat

Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) verilerinden derlenen bilgilere göre, geçen yılın Şubat ayında 1 milyar 173 milyon dolar olan elektrik-elektronik sektörünün ihracatı, 2023'ün aynı döneminde 1 milyar 310 milyon dolara yükseldi. Sektörün ülkeler bazında ihracat dağılımına bakıldığında, Şubat'ta en fazla ihracat 125.3 milyon dolarla Birleşik Krallık'a yapıldı. Birleşik Krallık'ı, 117.2 milyon dolarla Almanya ve 81.2 milyon dolarla Rusya takip etti. Rusya'ya yapılan elektrik-elektronik ihracatının şubatta geçen yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 145.9 artması dikkati çekti.

Otomotiv satışlarında Şubat rekoru

Türkiye otomotiv pazarı, Ocak ayının ardından Şubatta da satış rekoru kırdı. Otomotiv Distribütörleri ve Mobilite Derneği'nin (ODMD) verilerine göre, Türkiye otomobil ve hafif ticari pazarı bu yılın Şubat ayında 2022'in aynı dönemine kıyasla yüzde 63.4 artarak 81 bin 148 adet oldu. Şubat ayında otomobil satışları bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 56.5 artarak 58 bin 907 adet olurken, hafif ticari araç pazarı yüzde 85.2 artarak 22 bin 241 adet oldu. Ocak-Şubat döneminde ise otomobil ve hafifi ticari pazarı bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 50.4'lük artışla 132 bin 42 adet olarak gerçekleşti.

İşsizlik oranı Ocak ayında yüzde 9.7 oldu

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Ocak ayına ilişkin iş gücü istatistiklerini açıkladı. Buna göre, Ocak ayında işsizlik yüzde 9.7 olarak gerçekleşti. 2022 yılı aralık ayında işsizlik oranı yüzde 10.2 seviyesinde gerçekleşmişti. TÜİK'in yayımladığı bültende yer alan detaylar şöyle: Hanehalkı İşgücü Araştırması sonuçlarına göre; 15 ve daha yukarı yaştaki kişilerde işsiz sayısı 2023 yılı Ocak ayında bir önceki aya göre 166 bin kişi azalarak 3 milyon 424 bin kişi oldu. İşsizlik oranı ise 0.5 puan azalarak yüzde 9.7 seviyesinde gerçekleşti. İşsizlik oranı erkeklerde yüzde 7.7 iken kadınlarda yüzde 13.7 olarak tahmin edildi. İstihdam edilenlerin sayısı 2023 yılı Ocak ayında bir önceki aya göre 354 bin kişi artarak 31 milyon 837 bin kişi, istihdam oranı ise 0.5 puan artarak yüzde 48.9 oldu.

İki yıl ekilmeyen tarım arazileri kiralanacak

Tarımsal üretimi planlamak, gıda güvencesi ve güvenliğini temin etmek için üretim öncesinde Bakanlıktan izin alınmasını öngören, sözleşmeli üretim modelini yeniden düzenleyen Orman Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun teklifi Meclis Başkanlığına sunuldu. Bakanlık, arz ve talep miktarı ile yeterlilik derecesini dikkate alarak hangi ürün veya ürün gruplarının üretileceği ile tarım havzası veya işletme bazında asgari ve azami üretim miktarlarını belirleyecek. Bu kurala uymayanlardan ilk kez tespit edilenler Bakanlık tarafından yazılı olarak uyarılacaklar. Bakanlık tarafından yazılı olarak uyarılan ancak uyarı tarihinden itibaren 12 ay içinde uygun faaliyette bulunmayanlar, uyarı tarihinden itibaren 5 yıl süreyle hiçbir destekleme programından yararlandırılmayacak.

Doğallığın sırrı,
bu şişede saklı

Maden suyumuzun yerin en derin katmanlarında,
tam **60 yıllık süreçte** oluştuğunu biliyor muydunuz?

dusleratolyesi.com.tr

Sanayi üretimi yıla hızlı başladı

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Ocak ayına ilişkin sanayi üretim istatistiklerini yayımladı. Sanayi üretimi Ocak ayında beklentileri aştı. Ocakta yüzde 0.8 artış beklentilerine karşın aylık yüzde 1.9 artış kaydedildi. Yıllık bazda ise yüzde 4.5 artış yaşandı. Takvim etkisinden arındırılmış sanayi üretim endeksinin, son dönemde küresel yavaşlamaya paralel olarak iki ay art arada daralmasını ardından Ocak ayında tekrar yıllık bazda büyümesi bekleniyordu. Yıllık bazda madencilik ve taşocakçılığı sektörü endeksi bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 7.6 azaldı, imalat sanayi sektörü endeksi yüzde 5.8 arttı ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektörü endeksi yüzde 5.7 azaldı.

Enflasyon Martta geriledi

Enflasyon Mart ayında yüzde 2.29 oranında artış gösterirken, yıllık enflasyon baz etkisiyle yüzde 50.51 seviyesine geriledi. Böylelikle veri ekonomistlerin beklentilerinin altında gerçekleşti. Verilerin kırılımları incelendiğinde aylık bazda en yüksek artış eğitimde, yıllık bazda en yüksek artış ise lokanta ve oteller grubunda gerçekleşti. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Mart ayı enflasyon verilerini açıkladı. Buna göre, Mart ayında Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) aylık yüzde 2.29 artış gösterdi. Yıllık TÜFE ise, baz etkisiyle yüzde 50.51 seviyesine geriledi.

Kamu bankalarında yeni sermaye artırımı

Halkbank ve Vakıfbank, Kamuyu Aydınlatma Platformu'na (KAP) tahsisli sermaye artırım kararına ilişkin bilgilendirme bulundu. Yapılan açıklamaya göre sermaye Halkbank'ta 30 milyar TL, Vakıfbank'ta 32 milyar TL'ye yükseltilmiş oldu. Halkbank KAP'a "Bankamızın 10 milyar TL'lik kayıtlı sermaye tavanı içerisinde kalmak kaydıyla, toplam 4 milyar 969 milyon 120 bin 730 TL olan çıkarılmış sermayesinin, "tahsisli satış" yöntemi ile mevcut tüm ortakların rüçhan haklarının tamamen kısıtlanarak, nakit sermaye artırımı yoluyla toplam satış hasılatı 30 milyar TL olacak şekilde, Borsa İstanbul A.Ş.'nin Toptan Alış Satış İşlemlerine İlişkin Prosedürü çerçevesinde belirlenecek pay satış fiyatına göre hesaplanacak toplam nominal sermaye tutarı kadar artırılmasına karar verilmiştir" açıklamasını yaptı.

83 milyar liralık yatırım teşvik belgesi verildi

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın 2023 yılı Ocak ayına ilişkin yatırım teşvik belgesi listesi Resmi Gazete'de yayımlandı. Buna göre, Ocakta 1496 yatırım teşvik belgesi verildi. Belge alan projelerin yatırım tutarı 83 milyar 93 milyon 49 bin 808 lira olarak hesaplandı. Yatırımların gerçekleştirilmesiyle 34 bin 131 kişinin istihdam edilmesi planlanıyor. Öte yandan sabit yatırım tutarı 965 milyon 689 bin 497 lira olan ve 2 bin 255 kişiye istihdam öngören 67 yatırım teşvik belgesi iptal edildi. Bu dönemde 276 yatırım teşvik belgesine tamamlama vizesi verilirken bu projelerin sabit yatırım tutarı 3 milyar 259 milyon 69 bin 752 lira, istihdam edilenlerin sayısı 14 bin 80 oldu.

CAFÉ LANDTMANN, VİYANA

Mehmet Efendi Her Yerde

Bugün
60 ülkeye ihracat yapan
Kurukahveci Mehmet Efendi,
tüm dünyada
Türk kahve kültürüne
hizmet etmeye devam ediyor.

KURUKAHVECİ
MEHMET EFENDİ
1871

ABD'de bankalar, mevduatların sigortalanmasını talep etti

ABD Orta Ölçekli Banka Koalisyonu (MBCA), Federal Mevduat Sigorta Kurumu (FDIC) sigortasının gelecek 2 yıl boyunca tüm mevduatları kapsayacak şekilde genişletilmesini talep etti. Üyeleri 100 milyar dolara kadar varlığı bulunan bankalardan oluşan MBCA, ABD Hazine Bakanı Janet Yellen, ABD Merkez Bankası (Fed), Paranın Kontrolü Ofisi (OCC) ve FDIC'ye mektup gönderdi. Gönderdiği mektupta federal düzenleyicilerden FDIC sigortasını gelecek 2 yıl boyunca tüm mevduatları kapsayacak şekilde genişletmelerini isteyen MBCA, bunun bankalardan daha fazla mevduat çıkışına neden olmamak için gerekli olduğunu savundu. MBCA ayrıca, düzenlemenin bankacılık sektörünü istikrara kavuşturacağını ve daha fazla banka iflası olasılığını azaltacağını ifade etti.

İtalya'da enflasyon Mart'ta geriledi

İtalya Ulusal İstatistik Enstitüsü (ISTAT) fiyat artışlarına ilişkin Mart ayı öncü verilerini açıkladı. Buna göre, İtalya'da şubatta yüzde 9.1 olan yıllık enflasyon, Mart'ta yüzde 7.7'ye geriledi. Bu ayki oranın, yüzde 6.8 olarak ölçülen Mayıs 2022'den bu yana en düşük seviyeye olduğu belirtildi. ISTAT açıklamasında, yıllık enflasyon oranındaki yavaşlamanın, temelde düzenlemeye tabi olmayan enerji ürünleri fiyatları ile düzenlemeye tabi enerji ürünlerinin fiyatlarındaki belirgin düşüşten kaynaklandığı ifade edildi. İşlenmiş gıda (yüzde 15.5'ten yüzde 15.3'e), dayanıksız tüketim malları (yüzde 7'den yüzde 6.8'e) ve ulaştırma hizmetlerinin (yüzde 6.4'ten yüzde 6.3'e) gerilemesinin düşüşte bir etken olduğu kaydedildi.

Çin'den dünyadaki ilk deniz suyundan lityum çıkarma projesi

Deniz suyundan tuz yoğunluğunun arındırılmasıyla lityum çıkarmayı amaçlayan dünyanın ilk projesi, Çin'in Qingdao kentinde gerçekleştiriliyor. Dünya çapındaki ilk deniz suyundan lityum çıkarma projesi olarak Qingdao projesi, lityum kaynağının elde edilmesi için bir çığır açtı. Deniz suyunda 230 milyar tonluk lityum rezervi bulunuyor. Geleneksel bir kaynak olmayan deniz suyu, jeoplitikten etkilenmiyor. Denizden çıkarılan lityum, sahil kentlerdeki deniz suyunun kullanıldığı elektrik fabrikaları ve sanayi projelere yarar. Bu projenin uygulanmasıyla Çin'in ithal lityum kaynağına fazla bağlı olma sıkıntısı çözülecek ve deniz suyunun tuzdan arındırılmasına ilişkin sektör zinciri de geliştirilecek.

Almanya'da yıllık enflasyon Şubat'ta yüzde 8.7 oldu

Almanya Federal İstatistik Ofisi (Destatis), fiyat artışlarına ilişkin Şubat ayı öncü verilerini açıkladı. Buna göre, Almanya'da Ocakta yüzde 8.7 olan yıllık enflasyon, şubatta beklentiler dahilinde değişim göstermedi. Almanya'da Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) Şubatta bir önceki aya göre ise yüzde 0.8 artış kaydetti. Aynı dönemde enerji fiyatlarının yıllık bazda yüzde 19.1 artması dikkati çekerken, yıllık artış gıda fiyatlarında yüzde 21.8 ile ortalamanın üzerinde gerçekleşti. Hizmetlerdeki artış ise yüzde 4.7 oldu. AB uyumlu TÜFE de Şubatta aylık bazda yüzde 1 ve yıllık bazda yüzde 9.3 yükseldi.

TÜRKİYE SİGORTA

Tüm gücüyle yanınızda!

Gücümüzü adımızdan ve birlikteliğimizden alıyoruz.
İnsanımızın emeklerini, hayallerini, değerlerini güvence altına alarak ülkemizin gücüne güç katıyoruz!

turkiyesigorta.com.tr

Japonya'dan enflasyonla mücadele için 15 milyar dolarlık destek paketi

Japon hükümeti, yükselen enerji ve gıda maliyetleri ile Japon yendeki döviz karşısında değer kayıplarının yol açtığı enflasyona karşı paket hazırladı. Toplamda 2 trilyon yenlik (15 milyar dolar) enflasyonla mücadele paketi kapsamında nakit desteği verilecek ve enerji faturalarının düşürülmesi hedeflenecek. Destek kapsamında düşük gelirli hane başına 30 bin yen (230 dolar) ile bu ailelerde mevcut çocuk başına 50 bin yen (380 dolar) nakit sağlanacak. Nisan'da yapılacak yerel seçimler öncesi açıklanan paketin finansmanı için mevcut mali yılı kapsayan devlet bütçesindeki rezerv fonlardan faydalanılacak.

Güney Afrika 2022'de yüzde 2 büyüdü

Güney Afrika İstatistik Kurumu'nun (Stats SA) Güney Afrika Cumhuriyeti'nin 2022 yılı son çeyreği ve 2022 yılına ilişkin büyüme veilerini açıkladı. Buna göre, 2022 yılı genelinde Güney Afrika ekonomisi yüzde 2'lik büyüme kaydetti. 2022'de 248 milyarı doları aşan ülkenin Gayrisafi Yurt içi Hasılası (GSYH) tüm zamanların en yüksek seviyesine ulaşmış olsa da, ülke ekonomisi COVID-19 öncesine göre sadece yüzde 0.3'lük büyüme gösterdi. Öte yandan, Güney Afrika'da GSYH 2022'nin son çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 1.3 geriledi. Analistler, günde 12 saate varan elektrik kesintilerine neden olan enerji krizinin, son çeyrekteki küçülmede önemli rol oynadığına dikkati çekiyor.

İsviçre'nin Türkiye'ye altın ihracatı düştü

İsviçre'nin Türkiye'ye altın ihracatı Şubat ayında düşerken, altın fiyatlarının gerilemesiyle Çin ve Hindistan'a altın ihracatı arttı. Dünyanın en büyük altın arıtma ve aktarma merkezi İsviçre'nin gümrük verilerine dayanan altın ihracat hacmi, küresel piyasalardaki gidişata ışık tutuyor. Türkiye'deki yüksek enflasyon ve Türk Lirasındaki (TL) değer kaybı nedeniyle, İsviçre'nin Ocak ayında Türkiye'ye altın ihracatı tarihi seviyeye çıkmıştı. Şubat'ta Kahramanmaraş merkezli meydana gelen ve 50 binden fazla kişinin hayatını kaybetmesine neden olan depremlerin ardından Türkiye altın ithalatına yönelik kısıtlama getirmek üzere altyapı çalışmaları yürütmüştü. Şubatta Çin'e 3.2 milyar İsviçre frankı (3.5 milyar dolar) değerinde 58 ton altın ihraç eden İsviçre'nin Ocak ayında Çin'e altın ihracatı 26.1 ton olmuştu. İsviçre Çin'e Şubat'ta Aralık'tan bu yana en büyük ihracatını gerçekleştirdi.

İngiltere'de konut fiyatları yüzde 6.3 yükseldi

İngiliz Ulusal İstatistik (ONS) tarafında yapılan açıklamada, konut fiyatlarının ocakta yıllık bazda yüzde 6.3 yükseldiği belirtilerek, ülkede ortalama konut fiyatlarının son bir yılda yaklaşık 17 bin sterlin artışla 290 bin sterline ulaştığı kaydedildi. ONS açıklamasında, İngiltere'de ev kiralarının ise yıllık bazda yüzde 4.6 artarak, 2016 yılından bu yana en sert yükselişini kaydettiği bildirildi. İstatistik Kurumu'nun açıklamasında, İngiltere'de ülke genelinde konut fiyatlarının Ocak'ta aylık bazda ise yüzde 0.6 gerilediği kaydedildi. Konut fiyatları, Aralık 2023'de de bir önceki aya göre yüzde 0.4 azalmıştı.

Hayata Değer Katan Teknoloji

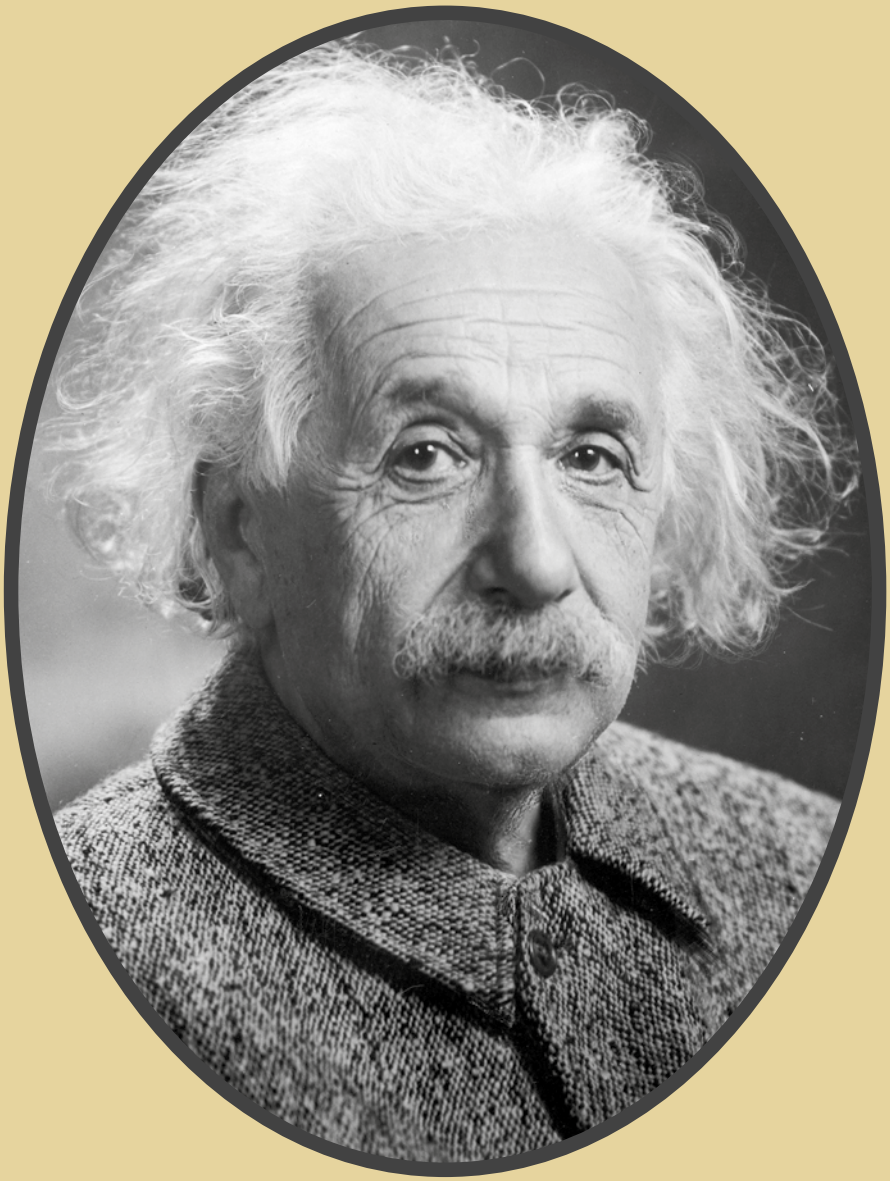
Teknolojide Ar-Ge Öncüsüyüz

Turkishtime Ar-Ge 250 Araştırmasına göre 3 milyar 356 milyon TL Ar-Ge harcaması ve 749 Ar-Ge projesi ile 250 şirket arasında birinci olduk.

www.aselsan.com

1.
En iyi 250

aselsan

Hayal gücü, bilgiden önemlidir.

ALBERT EINSTEIN
(14 Mart 1879-18 Nisan 1955)

GÖRÜNTÜLÜ GÖRÜŞME İLE HESAP AÇTIRMANIN RAHATLIĞINA

KATIL

Vakıf Katılım Mobil Şube'den yapacağınız
görüntülü görüşme ile ister kendiniz ister işletmeniz için
kolayca hesap açın, siz de Vakıf Katılımlı olun.

Limited ve Anonim Şirketler için geçerlidir.

0850 202 1 202 | 444 44 77 | vakifkatilim.com.tr

VAKIF KATILIM

DEJAVU ETKİSİ KAPIDA

Dipteki tehlike, finansal krizler

Küresel ekonominin içinde bulunduğu çalkantılı dönem, finansal krizlerle artık daha derin bir hal mi alacak? Yoksa ufak tefek pürüzlerin düzeltildiği bir dönemden mi geçiyoruz? Silikon Vadisi Bankası'nın son düşüşüne ilave birbiri ardına gelen banka başarısızlıkları, piyasalarda 'dejavu (geçmişte yaşanan bir olayın tekrar etmesi) etkisi' uyandırdı. Peki bankacılık sistemi, küresel mali krizden 15 yıl sonra neden bu kadar savunmasız? İşte burada bir es verip, yeni bir kabus senaryosunun nasıl önlenebileceğine dair tespitlerde bulunmak gerekiyor. Midenize koyacak yeteri kadar havyar yoksa, olası gerçekleşmeleri bir de böyle düşünelim mi? Hazırsanız başlıyoruz…

Batıdaki ekonomistlerin önemli bir bölümüne göre, bankacılık sistemi her zaman krize eğilimli olacak. Çünkü bankalar güvenli olmayacak şekilde tasarlanmış finansal yapılar olarak karşımızda duruyor.

Bankacılık krizinin etkilerine bakmadan evvel akıllara birkaç soruyu getirmekte yarar var. Küresel ekonomideki resesyon dalgası ve jeopolitik çatışmalar nedeniyle derinlik kazanan bir finansal krizden söz mü edeceğiz? Yoksa bunlardan bağımsız bir şekilde ilerleyen ve keyfi politikalarla yönetilen, fildişinden kulelerde yaşayan finans yönetimlerinin, gelişmelere bihaber olmasını mı irdeleyeceğiz? Ya da artan enflasyon ve faiz dalgasının sonucu olarak neden-sonuç ilişkisi mi kuracağız?

KRİZLERE EĞİLİMLİ Mİ OLACAK?

Araştırmamızın katmanlarına inmeden evvel bankacılık sisteminin geleceğine dair öngörüleri birkaç cümle ile paylaşmak gerekiyor. Batıdaki ekonomistlerin önemli bir bölümüne göre, bankacılık sistemi her zaman krize eğilimli olacak. Çünkü bankalar güvenli olmayacak şekilde tasarlanmış finansal yapılar olarak karşımızda duruyor. Dolayısıyla anayasal olarak işleyen bir piyasanın kurallarına uymaktan aciz bir sistemden söz ediyoruz. Bu tespitlerle bankaların mevcut durumunu özetleyen Batılı ekonomistler; sistemin kendisinden ayrılacak bir anlayışın artık doğması çağrısını ise şu düşüncelerle dile getiriyor: "Düzeltilemeyecek kadar katman içeren bir sistemi düzeltmek olmaz. Özel rant peşinde koşan, sosyal olarak istikrarsızlaştırıcı banka ağına bağımsızlı-

Bankacılık sektöründeki güvenlik açıklarının kayda değer bir bölümünün bankacılar tarafından meydana getirildiğini savunan Uzakdoğulu ekonomistler, Fed'in de bu sürece aldığı kararlarla katkıda bulunduğuna inanıyor. Dolayısıyla niceliksel bir genişlemenin olumsuz etkilerinden ziyade olayın sistematik tarafına bakmakta yarar var.

ğımızı sona erdirmek için dijital teknolojilerden yararlanmalıyız."

Silikon Vadisi Bankası ile tetiklenen bankacılık krizine pek tabi Güney Amerikalı ekonomistler de sessiz kalmadı. Bankaların yanlışlıkla değil, tasarım gereği savunmasız olduğunu kabul eden Güney Amerikalı ekonomistler, merkez bankası dijital para birimlerini bir gün banka mevduatlarını tamamen ortadan kaldırabileceği öngörüsünde bulunuyor. Elbette bu gelişmeyi yakın tarihli olarak savunmak anlamsız olur. Öte yandan, elden geçirilmiş bir finansal istikrar çerçevesiyle kapsamlı bir mevduat sigortası yapmak meselenin üstünü örter mi? Yani ekonominin bazı sektörleri ne olursa olsun korunacaksa, sigortasız mevduat sahiplerini olaydan sonra kurtarmak yerine, bunu önceden yapmak için bir çerçeve oluşturmak mantıklı bir seçenek gibi duruyor.

Bankaların yanlışlıkla değil, tasarım gereği savunmasız olduğunu kabul eden Güney Amerikalı ekonomistler, merkez bankası dijital para birimlerini bir gün banka mevduatlarını tamamen ortadan kaldırabileceği öngörüsünde bulunuyor.

GÜVENLİK AÇIKLARININ SEBEBİ BANKACILARIN KENDİSİ Mİ?

Meseleye Uzakdoğulu ekonomistlerin gözüyle baktığımızda ise finansal istikrarsızlık bulmacasının başka bir parçasına daha dikkat çekmek gerekiyor. Bu da bankacılık sektöründeki güvenlik açıklarının kayda değer bir bölümünün bankacılar tarafından meydana getirilmesiyle ilgili. ABD Federal Rezervi de bu sürece aldığı kararlarla katkıda bulundu. Dolayısıyla niceliksel bir genişlemenin olumsuz etkilerinden ziyade olayın sistematik tarafına da bakmakta yarar var.

Elbette ki bir olayı değerlendirirken kaynağından da bilgi ya da değerlendirme almakta yarar var diye düşünüyoruz. Olayın gerçekleştiği ülke ABD'de ise ekonomistler biraz daha iyimser tahminlerde bulunup, "Endişeye mahal yok mesajı veriyor." Çünkü ABD genelinde bir dizi banka tasfiyesi şimdilik pek olası görülmüyor. Aşırı ısınmış bir işgücü piyasası ve enflasyon verilerinin 1970'lerle benzer bir durum ortaya koyduğuna dikkat çeken ABD'li ekonomistler, tasfiye beklemediklerine göre Fed'in başlıca önceliğinin enflasyon cephesinde agresif hareket olduğunu vurguluyor.

"ABD'de herkes mi iyimser?" diye bir soru ile araştırmamıza devam ettiğimizde ise aslına bakılırsa karşıt görüşlere de yer vermekte yarar var. Bu görüşe göre, artık merkez bankaları bir üçleme ile karşı karşıya. Pandemi ve Ukrayna'daki savaş gibi son dönemdeki olumsuz arz şokları nedeniyle faizler artırıldı ve fiyatlarda istikrar yakalandı. Fakat fiyat istikrarı sağlamak için feda edilen detaylar hem ciddi bir finansal istikrarsızlığa sebep oldu hem de sert iniş

Aşırı ısınmış bir işgücü piyasası ve enflasyon verilerinin 1970'lerle benzer bir durum ortaya koyduğuna dikkat çeken ABD'li ekonomistler, tasfiye beklemediklerine göre Fed'in başlıca önceliğinin enflasyon cephesinde agresif hareket olduğunu vurguluyor.

Pandemi ve Ukrayna'daki savaş gibi son dönemdeki olumsuz arz şokları nedeniyle faizler artırıldı ve fiyatlarda istikrar yakalandı. Fakat fiyat istikrarı sağlamak için feda edilen detaylar hem ciddi bir finansal istikrarsızlığa sebep oldu hem de sert iniş riskini artırdı. Burada sert iniş derken durgunluk ve yüksek işsizlikten söz edildiğini vurgulamak lazım.

riskini artırdı. Burada sert iniş derken durgunluk ve yüksek işsizlikten söz edildiğini vurgulamak lazım. Merkez bankalarının enflasyonla mücadele edip aynı anda likidite desteği sağlayamayacağına atıfta bulunan ABD'li ekonomistler, şiddetli bir durgunluk ve daha geniş bir borç kriziyle bu meselenin sonuçlanacağına, sarsılmaz bir kararlılıkla inanıyor.

İSTİKRARSIZ BİR SİSTEM VAR

Araştırmamızın katmanlarına inerken şöyle bir önerme yapmakta fayda var. Bu bankacılık krizinin 2007-2008 döneminden daha kötü olduğunu söyleyebilir miyiz? Aslında, 2007-2008'den daha kötü. O zamanlar, bankaların art arda gelen çöküşünü toptan dolandırıcılığa, yaygın yağmacı kredilere, derecelendirme kuruluşları arasındaki gizli anlaşmaya ve şüpheli türevleri satan gölgeli bankacılara bağlayabiliriz. Bunların tümü, düzenleyici rejimin Wall Street kökenli politikacılar tarafından yakın zamanda tasfiye edilmesiyle sağlandı. Bugünün banka başarısızlıklarına ise az evvel saydığımız hiçbir unsuru bağlayamayız.

KİMSE GAFİL AVLANDIĞINI ASLA AMA ASLA İDDİA EDEMEZ

Evet, Silikon Vadisi Bankası, çoğunlukla sigortasız mevduat sahiplerine hizmet verirken aşırı faiz oranı riskini üstlenecek kadar büyük bir hata yaptı. Buna ilave Credit Suisse'in ise suçlular, dolandırıcılar ve yozlaşmış politikacılarla kirli bir geçmişi var. Ancak, 2008'den farklı olarak, hiçbir muhbir susturulmadı, bankalar 2008 sonrası güçlendirilmiş düzenlemelere (az ya da çok) uydu ve varlıkları nispeten sağlamdı. Dahası, Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa'daki düzenleyici kurumların hiçbiri 2008'de yaptıkları gibi gafil avlandığını inandırıcı bir şekilde iddia edemez.

Aslında, düzenleyiciler ve merkez bankaları her şeyi biliyordu. Bankaların iş modellerine tam erişimden yararlandılar. Bu modellerin, uzun vadeli faiz oranlarındaki önemli artışlar ve mevduatların aniden geri çekilmesi kombinasyonundan sağ çıkamayacağını canlı bir şekilde görebiliyorlardı. Buna rağmen hiçbir şey yapmadılar.

Aslında, düzenleyiciler ve merkez bankaları her şeyi biliyordu. Bankaların iş modellerine tam erişimden yararlandılar. Bu modellerin, uzun vadeli faiz oranlarındaki önemli artışlar ve mevduatların aniden geri çekilmesi kombinasyonundan sağ çıkamayacağını canlı bir şekilde görebiliyorlardı. Buna rağmen hiçbir şey yapmadılar. Yetkililer, büyük ve dolayısıyla sigortasız emanetçilerin sürü benzeri paniğe kapılmış kaçışını öngöremedi mi? Belki göremedi. Ancak merkez bankalarının,

Avrupa ve ABD'de eş zamanlı olarak uygulanan, bankalar için devlet sosyalizmi ve çoğu için sert kemer sıkma politikasının 2008'i takip eden 14 yılda kapitalizmi finansallaştıran iki etkisi oldu. Birincisi, artık Batı'nın parası zehirlenmişti. Daha açık bir ifadeyle, para talebi ile para arzı arasındaki dengeyi yeniden tesis ederken aynı zamanda bir banka iflas dalgasını da önleyebilecek tek bir nominal faiz oranı artık kesinlikle kullanılmayacaktı.

bankaların kırılgan iş modelleriyle karşı karşıya kaldıklarında hiçbir şey yapmamasının asıl nedeni daha da rahatsız edici: Bu iş modellerini doğuran, merkez bankalarının 2008 mali çöküşüne verdiği tepkiydi ve politika yapıcılar bunu biliyordu.

BATI'NIN PARASI ZEHİRLENDİ Mİ?

Bu bölümde zamanda bir yolculuk yaparak, 2008 yılı olaylarının neden ve sonuç ilişkisine bakmakta yarar var. Avrupa ve ABD'de eş zamanlı olarak uygulanan, bankalar için devlet sosyalizmi ve çoğu için sert kemer sıkma politikasının 2008'i takip eden 14 yılda kapitalizmi finansallaştıran iki etkisi oldu. Birincisi, artık Batı'nın parası zehirlenmişti. Daha açık bir ifadeyle, para talebi ile para arzı arasındaki dengeyi yeniden tesis ederken aynı zamanda bir banka iflas dalgasını da önleyebilecek tek bir nominal faiz oranı artık kesinlikle kullanılmayacaktı. İkincisi, tek bir faiz oranının hem fiyat istikrarını hem de finansal istikrarı sağlayamayacağı yaygın olarak bilindiği için Batılı bankerler, enflasyon yeniden yükseldiğinde merkez bankalarının onları kurtarırken faiz oranlarını artıracağını varsaydılar. Haklıydılar; şu anda tanık olduğumuz şey tam olarak bu öngörünün haklılığını ortaya koyuyor.

TOPLUMUN BOYNUNDAKİ PARASAL İP ARTIK SIKILAŞTI

Enflasyonu dizginlemekle bankaları kurtarmak arasında kesin bir seçim yap-

İkincisi, tek bir faiz oranının hem fiyat istikrarını hem de finansal istikrarı sağlayamayacağı yaygın olarak bilindiği için Batılı bankerler, enflasyon yeniden yükseldiğinde merkez bankalarının onları kurtarırken faiz oranlarını artıracağını varsaydılar. Haklıydılar; şu anda tanık olduğumuz şey tam olarak bu öngörünün haklılığını ortaya koyuyor.

makla karşı karşıya kalan saygıdeğer yorumcular, merkez bankalarına her ikisini de yapmaları için çağrıda bulunuyor. 2008 sonrası bankacılar için sosyalizm politikasını sürdürürken faiz oranlarını artırmaya devam etmek; bankaların domino taşları gibi düşmesini engellemenin tek yolu. Yalnızca bu strateji (bankacılık sistemini cömertçe kurtarma paketleriyle doldururken toplu-

2008 sonrası bankacılar için sosyalizm politikası artan faizlerle devam etti. Bu yaklaşım bankaların domino taşları gibi düşmesini engellemenin tek yolu. Fakat söz konusu strateji bankacılık sistemini cömertçe kurtarma paketleriyle doldurmak anlamına gelmekle beraber toplumun boynundaki parasal ipin de sıkılaşması anlamına geliyor.

mun boynundaki parasal ipi sıkılaştırmak anlamına geliyor) aynı anda alacaklıların ve bankaların çıkarlarına hizmet edebilir. Aynı zamanda, bir sonraki banka yangınının tohumlarını atarken çoğu insanı gereksiz acılara (kaçınılması mümkün olan yüksek fiyatlar ve önlenebilir işsizlik nedeniyle) mahkûm etmenin de önünü açmış oldu.

Unutmayalım ki bankaların güvenli olmayacak şekilde tasarlandığını ve birlikte, anayasal olarak iyi işleyen bir piyasanın kurallarına uymaktan aciz bir sistem oluşturduklarını her zaman biliyorduk. Sorun şu ki bugüne kadar bir alternatif yoktu. Bankalar parayı insanlara kanalize etmenin tek yoluydu (veznedarlar, şubeler, ATM'ler vb.

Unutmayalım ki bankaların güvenli olmayacak şekilde tasarlandığını ve birlikte, anayasal olarak iyi işleyen bir piyasanın kurallarına uymaktan aciz bir sistem oluşturduklarını her zaman biliyorduk. Sorun şu ki bugüne kadar bir alternatif yoktu. Bankalar parayı insanlara kanalize etmenin tek yoluydu.

Parayı bankalar aracılığıyla insanlara kanalize etme hali toplumları ödemeler, tasarruflar ve kredilerde tekelleşen bir özel bankalar ağının rehinesi haline getirdi. Ancak bugün itibarıyla teknolojinin bankacılık sistemi dışında da alternatifler sunduğunu kabul edersek, yıllardır süregelen bu rehine olayından çıkmak mümkün hale gelebilir.

aracılığıyla). Bu durum toplumu ödemeleri, tasarrufları ve kredileri tekelleştiren bir özel bankalar ağının rehinesi haline getirdi. Ancak bugün itibarıyla teknolojinin bankacılık sistemi dışında da alternatifler sunduğunu kabul etmek gerekiyor.

DİJİTAL CÜZDAN HAYALİ YALAN MI GERÇEK Mİ?

Bankacılık sistemine küresel ölçekte alternatif sunması beklenen alan hangisi peki? Biraz hayal gücümüzü zorlamaya ne dersiniz? Bulunduğunuz ülkedeki merkez bankasının herkese ücretsiz bir dijital cüzdan sağladığını hayal edin. Bu öyle bir hesap olsun ki merkez bankanızın gecelik kuruna eşdeğer faiz getiren ücretsiz bir banka hesabı olsun. Buraya kadar her şey olması gerektiği gibi adaletli bir şekilde işliyor diyebiliriz.

Mevcut bankacılık sisteminin antisosyal bir kartel gibi çalıştığı göz önüne alındığında, merkez bankası net gelirleri temel kamu malları için ödeme yaparak, herkese ücretsiz dijital işlemler ve tasarruf depolama sağlamak için bulut tabanlı teknolojiyi de kullanabilir. Paralarını özel bir bankada tutma ve onun sistemini kullanarak işlem yapmak için ödeme zorunluluğundan kurtulan insanlar, tasarruf sahipleri ve borç alanlar arasında risk aracılığı sunan özel finans kurumlarını kullanıp kullanmamayı ve ne zaman kullanacaklarını seçmekte özgür olacak. Bu gibi durumlarda bile, paraları merkez bankasının defterinde mükemmel bir güvenlik içinde kalmaya devam edebilir. İşte bu alternatif modeli hayal edecek teknolojik yetkinlik olduğuna göre banka görevlilerinin inisiyatifinde hantal bir yapıda ilerleyen sistemlerden belki de uzaklaşmanın artık zamanı gelmiştir. Kim bilir?

Mevcut bankacılık sisteminin antisosyal bir kartel gibi çalıştığı göz önüne alındığında, merkez bankası net gelirleri temel kamu malları için ödeme yaparak, herkese ücretsiz dijital işlemler ve tasarruf depolama sağlamak için bulut tabanlı teknolojiyi de kullanabilir.

Öte yandan, Batı'da hazine ve diğer devlet yetkililerinin zaten her işleme erişimi olduğunu belirtmekte fayda var. İşlemlerin, çok çeşitli mesleklerden rastgele seçilmiş vatandaşlar ve uzmanlardan oluşan 'Para Denetim Jürisi' gibi bir organizasyonun gözetimi altında merkez bankası defterinde yoğunlaştırılması halinde mahremiyet daha iyi korunabilir.

SİSTEM DÜZELTİLEMEZ ALTERNATİF BAKMALI

Az evvel de söylediğimiz gibi hafife aldığımız bankacılık sistemi artık düzel-

Paralarını özel bir bankada tutma ve onun sistemini kullanarak işlem yapmak için ödeme zorunluluğundan kurtulan insanlar, tasarruf sahipleri ve borç alanlar arasında risk aracılığı sunan özel finans kurumlarını kullanıp, kullanmamayı ve ne zaman kullanacaklarını seçmekte özgür bırakılabilir.

tilemez. Kötü haber bu. Ancak artık, en azından şimdiye kadar sahip olduğumuz şekilde, herhangi bir özel, rant peşinde koşan, sosyal olarak istikrarsızlaştırıcı banka ağına güvenmeye gerek yok. Çoğunluğun pahasına mülk sahiplerine ve hissedarlarına hizmet eden telafisi mümkün olmayan bir bankacılık sistemini havaya uçurmanın bizce artık zamanı geldi.

Kömür madeni işletmeleri; toplumun onlara gezegene zarar vermek için kalıcı bir sübvansiyon borçlu olmadığını zor yoldan öğrendiler. Bankacıların da benzer bir ders almalarının bizce zamanı geldi. Çünkü gelişmekte olan ülke ekonomilerinin bedel ödediği bu sistemde bankasını krize soktuğu için havyar yemekten geri kalan bir banka üst düzey yetkilisi tanımadığımıza göre, süper güçlerin bankacılık anlayışında kesinlikle bir değişimin şart olduğunu söylememiz gerekiyor.

YANLIŞ BANKACILIK SORUNUNU ÇÖZMEYE DEVAM ETMEK TUHAF

Evet günümüz sisteminde bankalar batabilir ve sıklıkla da batıyorlar. Yine de bu ne zaman olsa, şaşırmış gibi davranan bir zihniyet inşasından söz ediyoruz. Daha da kötüsü, ortada hiç yokken bile kötü adamları ve suçluları arıyoruz. Riski seven spekülatörler, açgözlü yatırımcılar, direksiyon başında uyuyan düzenleyiciler… İşte bunlardan biri kötü adam olmalı. Ancak ahlaki yargıya olan susuzluğumuzu gidermek, politika için zayıf bir temel anlamına geliyor.

Gerçek hem daha basit hem de daha rahatsız edici. Bankalar özel kurumlardır. Anında çekilebilecek mevduatları alıyorlar ve aynı hızda, en azından önem-

li kayıplar olmadan itfa edilemeyecek kredilere ve bonolara yatırım yapıyorlar. Farklı bir ifadeyle 'vade dönüşümü' sosyal açıdan ne kadar değerli bir mekanizma, işte buna bakmak gerekiyor. Girişimcilere, faiz ödemeyen vadesiz mevduatlarla finanse edildikleri için alternatiflerinden daha ucuz olan uzun vadeli kredilere erişim sağlanır. Dolayısıyla bankalar yanlışlıkla değil, tasarım gereği savunmasızdır. Hiçbir bankanın kasasında tüm mudilerin taleplerini karşılamaya yetecek kadar nakit olması amaçlanmamıştır. Her banka (yöneticileri ne kadar muhafazakar ve borç verme uygulamalarında ihtiyatlı olursa olsun) mudileri aynı anda fonlarını çekmeye karar verirse iflas edebilir.

Kömür madeni işletmeleri; toplumun onlara gezegene zarar vermek için kalıcı bir sübvansiyon borçlu olmadığını zor yoldan öğrendi. Bankacıların da benzer bir ders almalarının bizce zamanı geldi. Çünkü gelişmekte olan ülke ekonomilerinin bedel ödediği bu sistemde, bankasını krize soktuğu için havyar yemekten geri kalan bir banka üst düzey yetkilisi tanımıyoruz. Dolayısıyla süper güçlerin bankacılık anlayışında kesinlikle bir değişimin şart olduğunu artık söylemek gerekiyor.

ORTADA, ÖLÜM BELGESİNİ GEREKTİREN BİR DURUM YOKTU

Silikon Vadisi Bankası (SVB), ne muhafazakar ne de ihtiyatlıydı. Ama ve lakin bankanın mevduatlarında bir artış olmadığı için çökmesi gerekmiyordu. Burada şu dipnotu vermekte yarar var. Piyasa faiz oranlarındaki ani artış, bankanın uzun vadeli tahvil portföyünde büyük muhasebe kayıplarına neden oldu. Ancak bu vade uyumsuzluğu (Her türden uzmanlar tarafından mide bulandırıcı bir şekilde not edildi) bir bankanın işinin ekmeği ve yağıdır. Bunun bir ölüm belgesi olması asla gerekmez.

100 dolarlık vadesiz mevduatlardan oluşan bir banka düşünün. Ayrıca, bankanın parayı, anaparası iki yılda geri ödenmek üzere yıllık yüzde 1 faiz ödeyerek, bir devlet tahvili satın almak için kullandığını varsayalım. İkinci yılın ilk gününde piyasa faiz oranı yüzde 5'e yükselirse, bankanın tahvili satma girişimi yalnızca 96 dolar getirir (tahvilin faiz olarak ödeyeceği fiyat yüzde 5 getiri oluşturur). Bu, uzmanların hakkında konuşmaya devam ettiği kayıptır.

Aslına bakılırsa yukarıdaki hesap sadece bir kağıt kaybıdır. Çünkü mevduat sahipleri paralarını bankada tutarsa, ikinci yılın sonunda hükümet 100 dolar artı faizi geri ödeyecek ve mevduat sahipleri tek bir kuruş bile kaybetmeden fonlarını geri alacak, banka ise kazanılan faizi kar olarak tutacaktır. Bir kriz ancak ve ancak mevduat sahipleri paniğe kapılır ve paralarını talep ederse ortaya çıkar. Bu durumda, banka tahvili satmalı ve mevduat sahipleri en büyük korkularını doğrulayarak yalnızca 96 dolar almalıdır. Bütün bunlar, bankaların önemli ölçüde güvene bağlı olduğu anlamına gelir. Bu nedenle, popüler tasavvurda bankacıların soğukkanlı, bakımlı tipler olması gerekir. Monopoly oyunundaki bıyıklı tefecileri veya Mary Poppins'teki George Banks'ı (aynı zamanda spor sakallı) düşünürseniz, tam olarak ne demek istediğimizi anlayacaksınız.

NOBEL EKONOMİ ÖDÜLÜNÜ HATIRLAMA ZAMANI GELDİ

Araştırmamızın bu bölümünde 2022 yılında verilen Nobel Ekonomi Ödülünü de hatırlayarak, yazımıza derinlik katmaya çalışacağız. Douglas Diamond ve Philip Dybvig, günümüz koşullarında finans sektöründeki parasal kayıpların kağıt üzerinde kaldığını belirterek, görünmeyenin krizini yaratma olgusuna resmi bir matematiksel temsil verdikleri için 2022 Nobel Ekonomi Ödülü'nü kazandılar.

Fakat politika yapıcılar, altta yatan güvenlik açığını gidermeyen kurallar koymaya devam ediyor. Amerika Birleşik Devletleri'nde 'Federal Mevduat Sigortası' 9 binden fazla bankanın başarısız olduğu Büyük Buhran'a yanıt olarak ortaya çıktı. Federal Mevduat Sigortası, yalnızca 250 bin dolar veya daha az mevduatları kapsıyor. Bu kulağa oldukça eşitlikçi geliyor. Ancak uygulamada, genellikle bankaları mahvedenler (ilk sorun belirtisinde çıkışlara koşan) kararsız büyük mevduat sahipleri olabilir mi? Dolayısıyla SVB ve Signature'daki saldırılara yanıt olarak sunulan kapsamlı sigorta, suiistimali önlemek için tasarlanmış sıkı düzenlemelerle birlikte en başından beri yürürlükte olmalıydı.

YERE DÜŞEN HER İĞNE GENEL PANİĞİ TETİKLİYOR

Tüm bunların yanı sıra 2008-2009 mali krizi, politika yapıcıların yalnızca çok büyük bankaların 'sistemik olarak önemli' olduğuna inanmalarına yol açtı. Donald Trump yönetiminin ve SVB'nin CEO'su Greg Becker gibi sektör savunucularının baskısına yanıt olarak, 2018'de ABD Kongresi, bir bankanın 'sistemik olarak önemli' sayılması için eşiği 50 milyar dolardan 250 milyar dolara yük-

seltti. Son olaylar bunun bir hata olduğunu gösterdi. Başarısız olduğunda, SVB'nin 209 milyar doları veya ABD bankacılık sisteminin varlıklarının yüzde 1'inden daha azı vardı, ancak Federal Rezerv bulaşma riskini durdurmak için müdahale etmek zorunda kaldı. Diamond-Dybvig mantığını takip ettiğimizde bu beklenebilir bir varsayım. Tüm bankalar tasarım gereği savunmasız olduğundan, bir iğne düşmesi bile genel bir paniği tetikleyebilir.

Hatırlanacağı üzere önceki krizlerden sonra, reformcular bankaların sermaye tamponlarını güçlendirmeye odaklanmıştı. Bu yardımcı olsa bile yanlış sorunu çözmek anlamına geliyor. Bir bankanın sermayesi, mevduat sahiplerinin, örneğin bir durgunluk veya borç verme hataları nedeniyle kredi portföyünün bir kısmı kötüye gittiğinde paralarını geri almalarını sağlar. Ancak, banka sermayesinin, tasarımı gereği ,'mevduat sahiplerini tam kılmak' için asla yeterli olamayacağını hatırlatıyor. Bir kaçış, bir likidite sorunudur ve banka sermayesi ödeme gücü sorunlarını hafifletmeyi amaçlar.

Bu muammanın özünde, türbülans patlak verdiğinde veya piyasa faiz oranları yükselip başka yerlerde kazançlı yatırım fırsatları yarattığında mevduat sahiplerine yerlerinde kalacaklarına güvenilip, güvenilemeyeceği sorusu var. Ortalama bir banka mudisi, yağmurlu bir günde bankaya koşup dışarıda sıraya girmek istemeyen bir emekli olduğunda, bu sorunun cevabı evetti. 'Yapışkan' bir mevduat tabanı, çoğu bankayı istikrarlı ve karlarını ağırlaştırdı.

Ancak bugün, haberler anında yayıldığında ve mevduat sahipleri akıllı telefonları aracılığıyla para çekebildiklerinde, cevap çok daha az belirgindir. Ayrıca, dünyanın çoğu yerinde banka karları, borç verme ve mevduat faiz oranları arasındaki farktan çok; kredi kartları, varlık yönetimi ve hatta sigorta gibi hizmetlerin sağlanmasından kaynaklanıyor.

BİR DAHAKİ SEFERE KİMSE ŞAŞIRMAMALI YA DA KIZMAMALI

Muamma yeni olmaktan başka bir şey olmadığı için, olası çözümleri de yok. Mevduatlar, bu varlıkların değeri ne olursa olsun, banka varlıklarının bir hissesi üzerinde hisse senedi benzeri taleplere dönüştürülebilir fakat bu, mevduatın basit ve istikrarlı bir değer saklama vaadini yok eder. Alternatif olarak, tüm mevduatların risksiz varlıklarla desteklenmesi için bankalar 'darlaştırılabilir'; ancak bu, bankaların 'olgunluk dönüştürücüler' olarak sosyal açıdan yararlı rollerini ortadan kaldırır. Bu bariz alternatifler hiçbir zaman iyi bir nedenle benimsenmedi: sosyal olarak maliyetliler.

Belki bir gün, merkez bankaları dijital para birimleri, banka mevduatlarını tamamen ortadan kaldıracak. Ama o gün yakın değil. O zamana kadar en iyi umut, geniş tabanlı mevduat sigortası, merkez bankalarının hızlı likidite sağlaması (son çare

borç veren rolüyle) ve katı düzenlemelerdir. Yine de bu kombinasyon kusursuz değildir. Bir dahaki sefere bir bankanın başı derde girdiğinde, kimse şaşırmamalı veya kızmamalı.

ÇÖKÜŞTEN ÇIKARILACAK DERSLER

Şimdi bankaların yaşadığı kriz ya da iflas durumunu görmezden gelen piyasalara kritik hatırlatmalar yapmaya devam ederek yolculuğumuza nitelik ve netlik katalım. Silicon Valley Bank sistemik olarak önemli görülmese de iflası; ABD Federal Rezervi'nde 'sistemik ya da finansal bulaşmayı (panik sonrası mevduatların hızlı bir şekilde çekilmek istenmesi)' önlemeye zorladı. Buna ilave ABD Federal Mevzuat Sigorta Kurumu (FDIC), tarafından yapılan kısmi mevduat sigortası rejiminin yetersizliğini de SVB fiyaskosu ile görmüş olduk. Dolayısıyla ABD tarafında şu gerçeği artık kabul etmekte yarar var. 2008 krizinden sonra kabul edilen finansal istikrar çerçevesinin açıkça yeniden elden geçirilmesi gerekiyor.

Öte yandan; Silicon Valley Bank'ın çöküşü, mevcut finansal istikrar çerçevesindeki temel bir zayıflığı mı ortaya koyuyor, yoksa yalnızca yerel bir denetim başarısızlığına mı işaret ediyor? Bankanın başarısızlığı, teknoloji sektöründeki önde gelen, hızlı büyüyen birçok şirketi tehlikeye atarak, kesinlikle ABD Federal Rezervi üzerinde önemli bir siyasi baskı oluşturdu. Ancak Fed'in hafta sonu acil durum müdahalesi kapsamlı bir mevduat garantisi sağladığında ve diğer bankalara ABD Hazine bonolarının teminatını başa baş değerde tutarak, kredi verdiğinde; finansal bulaşma konusunda da gerçek bir endişenin fil dişinden kulelerde yaşayan finans ve politikacılara sirayet ettiğini gördük. SVB'yi takip eden Credit Suisse etrafındaki son korku ise Avrupalı bankacılık düzenleyicilerini aynı soruları düşünmeye zorladı.

DENETİM EKSİKLİĞİ AŞİKAR

Denetimde bir eksiklik olduğu aşikar. SVB'nin iflas etmesi, tamamen öngörülebilir artan faiz oranlarına maruz kalması nedeniyle ortaya çıktı. Fed, bir yıl önce para politikasını sıkılaştırmaya başladığında değeri düşmeye hazırlanan ABD Hazine tahvilleri portföyündeki yatırımları finanse etmek için müşteri mevduatlarını kullanmıştı. Sorun ne kredi riski, ne de likidite riskiydi. Daha ziyade bariz bir piyasa riski vardı. Fed'in olağan stres testleri, denetçileri sıkıntıdan kurtarmış olabilir fakat SVB, katılım eşiğini 50 milyar dolarlık varlıktan 250 milyar dolara çıkaran 2018 yasa değişikliği nedeni ile gerekliliklerinden muaf tutuldu. Bilenler hatırlamayanlara anımsatsın SVB iflas ettiğinde, 209 milyar dolarlık varlığa sahipti.

Az evvel sözünü ettiğimiz denetçileri sıkıntıya sokacak kadar tehlikeli olan yasal boşluk, gerçekten de finansal istikrar çerçevesiyle ilgili daha derin bir sorun olabileceğini düşündürüyor. 2008 küresel mali krizinden bu yana, Atlantik'in her iki yakasındaki düzenleyiciler, geniş ölçüde tutarlı bir çerçevenin sınırları içinde, mali sektör düzenlemesini ve denetimini güçlendirmeye çalıştı. İki temel özellik, "sistemik önemi olan" kurumlara özel bir odaklanma ile geliştirilmiş denetim yetkileri, yetenekleri ve mevduat sahibi başına belirli bir miktara kadar mevduatı korumak için tasarlanmış kısmi mevduat sigortası programları gerekir.

SVB sistemik olarak önemli görülmedi. Yine de Fed, çöküşünün getirdiği sistemik riskleri ortadan kaldırmak için olağanüstü bir acil durum müdahalesi yapmaya zorlanmakla kalmadı. Ayrıca, FDIC'nin kısmi mevduat sigortası rejiminin (banka çözümüne ilişkin yeni kuralların yanı sıra) mudilere güven vermek için yetersiz olduğunu da etkili bir şekilde kabul etti. Halbuki ortada şöyle bir gerçek vardı; kapsamlı mevduat sigortasından daha azının yapabileceği bir kriz yaşanmıyordu. Bu sonuçlara olaydan sonra varıldığı düşünüldüğünde, ani bir kriz olmasaydı bu sonuçlara varıp varamayacağımızı inanın kimse öngöremiyordu.

Elbette, 2008 sonrası rejimin "sistemik önem" mantığı, krizlere yol açma eğilimlerinin artmasıyla ilgili endişelerden çok, Lehman Brothers gibi devasa kurumları çözmenin zorluğuyla ilgili olabilir. Ne de olsa, finansal krizler her büyüklükteki kurumla başlayabilir ve finansal krizden bu yana en çok ilerleme kaydedilen alanlardan biri de banka çözümü için daha ayrıntılı ve sağlam kurallar oluşturmakla ilgili. Ancak SVB destanı, 2008 sonrası reformlardan olan sermaye yeterliliği gerekliliklerinin güçlendirilmesi, banka çözümü için kurallar getirilmesi (tahvil sahipleri için kefaletlerle), bankalar için "yaşayan vasiyetnameler" hazırlanmasının yeterli olmadığını öne sürüyor. Kapsamlı mevduat sigortası da resmin bir parçasına eklenmeli. Böyle bir sistemin gerçeklerden önce yürürlükte olması ise toplumların finansal ipe götürülmesinin önüne geçer. İdam sehpası hazırlamadan evvel biraz da olsa toplumları kaostan kurtarmayı düşünmek, açıkçası bankacı dostlarımızın da hesaba katma gereken kritik bir detay olarak karşımızda duruyor.

ENDİŞEYLE MOTİVE EDİLEN FED MÜDAHALESİ GÖRDÜK

Burada şu detayı vermekte de yarar görüyoruz. Fed'in müdahalesi, stratejik olarak önemli bir sektördeki kurumsal mevduat sahiplerini koruma ihtiyacından ziyade, öncelikle finansal bulaşmayla ilgili bir endişeyle motive edilmiş gibi görünüyor. Ancak SVB'nin Birleşik Krallık'taki yan kuruluşu söz konusu olduğunda, bunun tersi geçerli görünmektedir. Mevduat sahiplerini kurtarmak için vergi mükelleflerinin parası harcanmamış olsa da (SVB UK, HSBC tarafın-

dan 1 sterline satın alındı), yine de bunun bir sanayi politikasını uygulamanın veya kritik bir sektörü korumanın en iyi yolu olup olmadığı sorulabilir.

Amerika Birleşik Devletleri örneğinde, merkez bankasının mali sistemi korumak için bilançosunu kullanmaya çağrıldığı bir başka döneme daha tanık olduk. Son 10 yılın krizlerinin farklı kökenleri olsa da merkez bankasının düzeltmesi benzerdi. Her durumda, hükümet etkili bir şekilde son çare sigortacısı gibi hareket ediyor. Bu yaklaşım, finansal istikrarın kamu yararına olması anlamında kaçınılmaz ve hatta arzu edilebilir olabilir. Ancak hükümetin genişleyen rolü, bizi, hem bireysel hem de kurumsal mevduat sahiplerine, bir merkez bankası dijital para birimi ihraç ederek fonlarını merkez bankasında tutmalarına izin vererek, bankaları tamamen devre dışı bırakmanın daha verimli olup olmayacağını sormaya zorluyor. Bu, önceden kapsamlı bir mevduat sigortası anlamına da gelmiş oluyor. Sadece yöntem biraz daha farklı. Büyük resme baktığımızda ise ekonominin bazı sektörleri ille de korunacaksa, sigortasız mevduat sahiplerini olaydan sonra kurtarmak yerine, bunu önceden yapmak için bir çerçeve meydana getirmek gerekiyor.

SİGORTASIZ MEVDUAT DÖNEMİ VE ACI GERÇEKLERİ ANLAYIN

Meseleyi farklı tespitlerle ele alma alışkanlığımız elbette devam edeceği için Amerika Birleşik Devletleri'ndeki son banka iflaslarının bariz bir nedeninin var olduğunu söylemekten geri duramayız. SVB ve Signature Bank'taki mevduatların yüzde 90'ı sigortasızdı. Mevduat ne demek peki? Kaçaklara eğilimli para biriktirmek. Yani korku aklın katili olursa, sigortasız mevduatların hızlı çıkışı da bir bankanın İtalyan mafyası tarzında, cumburlop okyanusu boylamasını sağlayabilir. Bu tespit mantıklı görünmekle birlikte banka görevlilerinin sehven tutumlarını unuttuğumuz sanılmasın.

Bir detay daha verelim. SVB ve Signature Bank yani her iki banka da faiz oranları yükseldikçe, piyasa değeri düşen uzun vadeli tahvillere önemli meblağlar yatırmıştı. SVB fon toplamak için bu tahvillerin bir kısmını sattığında, tahvil portföyündeki gerçekleşmemiş kayıplar gün yüzüne çıkmaya başladı. Başarısız bir öz sermaye teklifi, kaderini belirleyen mevduat akışını başlattı.

Eldeki unsurlar, sorunun daha sistemik olabileceğini gösteriyor. İlk olarak, ABD Federal Rezervi parasal genişlemeye giriştiğinde, sigortasız banka mevduatlarında doğal olarak hızlı bir yükselme söz konusu oluyor. Merkez bankasının kendi likit rezervleri (bir tür nakit) karşılığında piyasadan menkul kıymet satın almayı içerdiğinden, sistem merkez bankasının bilançosunun büyüklüğünü artırmakla kalmaz, aynı zamanda daha geniş bankacılık sisteminin bilançosunda bir genişleme sağlar. Dolayısıyla bu sarmal sigortasız mevduatların da hızla sisteme girmesini sağlar. Yani işin acı tarafı şu ki sistem öyle bir mekanizma kurmuş ki piyasalar dağıldığında bir banka mücadele etmekte epey bir zorlanır. Çünkü parasal sistemin kurduğu ayı kapanında bitişlerin yani batışların bir önemi vardır. Sizin hastane masraflarınız ya da çocuğunuzun nitelikli bir üniversitede okuması için yıllarca biriktirdiğiniz paranın bir banka tarafından batırılması, açıkçası midesi havyarla dolmuş finansal zorbaların hiç ama hiç umurunda değil. Pastırma da almaz mıydınız?

JACKSON HOLE KONFERANSI'NDAKİ MAKALEYİ DE Mİ OKUMADINIZ?

Biliyor musunuz? Bu hayattaki en büyük kusurlardan biri kibirdir. Hani bir tartışmada sıklıkla şu ifadeyi duyarsınız ya, "Bana ne yapacağımı söylemeye hakkın yok!" İşte size bir ahmağın batışının hikayesi. Kibirden dolayı söylenen bu söz yüzünden alternatif bakış açılarına uzak bir görünüm sergilenir. Bu ahmaklığa Fed'in Ağstos 2022'deki konferansında rastlıyoruz. Konferansa geçmeden önce de Joe Biden yönetiminde ABD

Hazinesini devralan dinozorlara hatırlatma yapmak istiyoruz. Hani bir daha dünyada finansal kriz olmayacaktı? Bu sözünüzü unuttunuz mu? Biz unutmadık ama. Batan bankaları sırf borsadan para kaldırmak için görmezden geldiğinizi de unutmadık.

Fed'in Ağustos 2022'deki yıllık Jackson Hole Konferansı'nda sunulan bir makalede, sigortasız mevduat gerçeği tüm detayları ile anlatılmıştı. Burada bir önlem almanın gerekliliği sınıfın inekleri tarafından defalarca vurgulanmıştı. Çünkü sigortasız mevduat rakamları korkunç bir seviyede yükseliyordu. 2019'un sonundan 2022'nin ilk çeyreğine 8 trilyon dolar söz konusuydu. Böylesi bir çıkışı karşılamanın güçlüğünü en iyi ABD yönetimi bilir zaten. Çünkü pandemiyle beraber sağlık sistemlerini düzeltmeyi çare olarak görmeyip, iki yıl boyunca hiç durmadan para bastılar. Fazla dağılmadan eleştirinin de bir dozu var diyerek, olaya tekrar dönelim. SVB'de mevduat girişleri, 2019'un üçüncü çeyreğinde 5 milyar doların altındayken mevduat çıkışları sırasında çeyrek başına ortalama 14 milyar dolara yükseldi . Ancak Fed iz oranlarını yükselttiğinde ve hızla kantitatif sıkılaştırmaya (QT) geçtiğinde, bu akışlar tersine döndü. SVB, sigortasız mevduat çıkışlarında bir artış görmeye başladı. Bunlardan bazıları, bankanın stres altındaki müşterilerinin nakit rezervlerini çekmeye başlamasıyla teknoloji sektöründeki gerilemeyle aynı zamana denk geldi ki işte burada kamyonun freni patladı.

VEHAMETİ ANLAYAMADILAR TEHLİKEYİ FARK ETMEDİLER

Bakalım halının altına süpürülen pislikler daha ne kadar gün yüzüne çıkacak? Olaylar birbiri ardına patlarken birçok banka, mevduatın yangın hortumundan yararlanarak, kârlı bir taşıma yaratmak için hazine bonoları ve ipoteğe dayalı menkul kıymetler gibi daha uzun vadeli likit menkul kıymetler satın aldı. Bu durum beklenenin üzerinde getiri sağlayan bir faiz oranı marjı demekti. İşte burada bankalar mevduat ödemek zorunda kaldı. Normalde bu o kadar riskli olmazdı. Uzun vadeli faiz oranları uzun süredir fazla yükselmemişti ve yükselmeye başlasalar bile bankacılar, mevduat sahiplerinin uykulu olma eğiliminde olduklarını ve piyasa faiz oranları yükseldiğinde bile düşük mevduat oranlarını uzun süre kabul edeceklerini anlıyorlar. Böylece bankalar hem tarih hem de mevduat sahiplerinin gönül rahatlığıyla korunduğunu hissettiler.

Yine de bu sefer farklıydı, çünkü bunlar sigortasız geçici mevduatlardı. Fed'in eylemi tarafından yaratılan bu değerler, Fed yön değiştirdiğinde her zaman dışarı akmaya hazırdı. Ayrıca büyük mevduat sahipleri kendi aralarında kolayca koordine olabildiğinden, yalnızca birkaç kişi tarafından gerçekleştirilen eylemler bir kaskadı yan anlık ısınmayı tetikleyebilir. Sağlıklı bankalarda bile, banka riskine ve para piyasası fonlarında mevcut olan daha sağlıklı faiz oranlarına uyanan mevduat sahipleri, daha yüksek faiz oranlarıyla telafi edilmek isteyecektir. Yatırımlar ve uykulu mevduatlar arasındaki sulu faiz oranı farkları tehdit edilerek, banka karlılığı ve ödeme gücü zayıflayacaktı. Finans sektöründeki yerinde bir deyişin dediği gibi, "Cehenneme giden yol, iyi niyet taşlarıyla döşelidir."

PANİK KAFASI HERKESE HAKİM

Sonuç ne olursa olsun bankaların çöküşünü tetikleyen olaylar için aslına bakılırsa ilk etapta bir çöküş senaryosundan söz etmek için erkendi. Bu durumda para babaları Avrupa ve dünyanın geri kalanında bir panik kasırgası estirmek için bu piyon hamlesini yapmış olabilir mi? Neden yapmasın? Hiç dikkat ediyor musunuz? Son 10 yılda bilgi ve iletişim teknolojileri öylesine devasa veri setleri meydana getirdi ki insanları panik kafasına sokmak hayli kolaylaştı.

Halbuki Fed en son 2017-2019'da faiz artırımlarına geçtiğinde, politika faizlerindeki artış daha az ani ve büyüktü. Buna ilave bankaların elinde tuttuğu faize duyarlı menkul kıymetlerin hacmi daha küçük-

tü. Sonuç olarak, banka bilançolarının karşılaması gereken kayıplar küçüktü ve aynı bileşenlerin çoğu yerinde olmasına rağmen mevduat sahibi kaçışı olmadı. Bu sefer, faiz oranı artışlarının miktarı, hızları ve bankaların kura duyarlı varlıklara sahip olması çok daha büyük. Federal Mevduat Sigorta Şirketi satılmaya hazır ve vadeye kadar elde tutulacak banka menkul kıymetlerindeki kayıpların arttığını öne sürüyor. Düşünün işte tek başına holdingler 1.5 trilyon doları geçecek seviyeye gelmiş durumda.

DENETLEYİCİ VE ENDÜSTRİ ARASINDA KOORDİNASYON YOK

Mevcut sistem içindeki çarpıklıkları ortaya koyan endişelerden biri de endüstri ile farkında olmadan denetleyici arasında bir koordinasyon bulunmamasıyla ilgili. Açıkçası, çok sayıda denetim otoritesi, bankaların artan faiz oranı risklerini göremedi veya bankaları faiz oranlarını düşürmeye zorlayamadı. Denetim daha güçlü olsaydı bugün daha az bankanın başının belada olduğu bir güne uyanmış olabilirdik. Ancak diğer bir sorun da denetim otoritelerinin tüm bankaları en büyük kurumlara uyguladıkları inceleme seviyesinin aynısına tabi tutmamış olmaları. Bu farklı standartlar, riskli ticari emlak kredilerinin (pandemi sırasında yarı boş olan tüm ofis binalarını düşünün) daha büyük, daha iyi sermayeye sahip bankalardan nispeten daha zayıf sermayeye sahip küçük ve orta ölçekli bankalara geçişine neden oldu.

Sonuç olarak, bankacılık sistemindeki birçok güvenlik açığı bankacılar tarafından yaratılırken, Fed'in de soruna katkıda bulunduğunu kesinlikle kabul etmek gerekiyor. Periyodik parasal genişleme nöbetleri, maalesef ki bankaların bilançolarını genişletti ve onları daha fazla sigortasız mevduatla doldurdu. Bu da bankaları giderek daha kolay likiditeye bağımlı hale getirdi. Bu bağımlılık, parasal genişlemeyi tersine çevirmenin ve para politikasını sıkılaştırmanın zorluğunu artırıyor. Parasal genişleme ölçeği ne kadar büyük ve süresi ne kadar uzunsa, Fed'in bilançosunu normalleştirmesi ve ideal olarak faiz oranlarını yükseltmesi o kadar uzun zaman almalı.

Ne yazık ki bu finansal istikrar endişeleri, Fed'in enflasyonla mücadele yetkisiyle çelişiyor. Piyasalar şimdi Fed'in enflasyonun hedefin önemli ölçüde üzerinde olduğu bir dönemde oranları düşürmesini bekliyor ve bazı gözlemciler parasal genişlemenin durdurulması çağrısında bulunuyor. Fed yine iskonto penceresi ve diğer kanallar aracılığıyla büyük miktarlarda likidite sağlıyor. Finans sektörü sorunları ekonomiyi yavaşlatmazsa, bu tür önlemler enflasyonla mücadeleyi uzatabilir ve daha maliyetli hale getirebilir. Sonuç olarak ortada net bir görünüm var. Fed, banka davranışını ve denetimini yeniden incelerken, kendi para politikalarının, günümüzün zor koşullarını yaratmada oynadığı rolü göz ardı edemez.

FED ROTADAN ÇIKMAMALI

Silicon Valley Bank ve Signature Bank'ın başarısızlıkları önemli piyasa olayları ancak, aşırı ısınmış bir işgücü piyasası ve 1970'lerdeki benzeri enflasyon göz önüne alındığında, eğer Fed sistemik bir bankacılık krizini göremiyorsa, o zaman enflasyon

cephesinde agresif bir şekilde hareket etmeli. SVB ve Signature Bank'ın başarısızlıkları önemli piyasa olayları olsa da Fed'i rotasından çıkarmamalı.

Tabii ki ülke genelinde bir dizi banka soygunu farklı bir hikaye olurdu. Ancak bu noktada, bu senaryonun gerçekleşmesinin pek olası değil. Başarısız olan bankalar, önemli açılardan sıra dışıydı: SVB, yükselen faiz oranlarından kaynaklanan riski kötü yönetti ve alışılmadık derecede büyük bir sigortasız mevduat payına sahipti. Ayrıca alışılmadık bir şekilde kripto para piyasalarına maruz kaldı.

BANKALARIN YÜKSEK SEVİYEDE LİKİDİTEYE İHTİYACI VAR

Meseleye biraz da iyimser tarafımızla bakınca Hazine, Fed ve FDIC'nin agresif tepkisi, daha geniş banka hücumlarına ve finansal istikrarsızlığa yol açan bulaşmayı önleyecektir. Bankaların önemli ölçüde yüksek seviyelerde likiditeye ihtiyacı var ve Fed bu ihtiyacı öncelikle iskonto penceresi aracılığıyla karşılıyor . En savunmasız bankalardan mevduat çıkışlarının yavaşladığını ve bazı durumlarda tersine döndüğünü gösteren en son raporlarla sistem çalışıyor.

Bu arada, tüketici fiyatları yükseliyor, tüketici talebi sıcak ve işgücü piyasası çok sıkı. Altta yatan enflasyon, Fed'in yüzde 2'lik hedef oranının iki katından fazla seyrediyor. Garip görünse de bankacılık sektöründeki kargaşa, hane halkı ve işletmelere sağlanan kredileri azaltarak ve daha geniş finansal koşulları sıkılaştırarak Fed'in işini kolaylaştırıyor. Ancak son olayların talebi ne ölçüde yok edeceğini belirlemek zor. İşletmeler harcamaları erteleyecek mi? Haneler geri çekilecek mi? (Goldman Sachs, daha sıkı borç verme standartları nedeniyle bu yılın dördüncü çeyreğinde yıllık GSYİH büyüme tahminini yüzde 0.3 oranında düşürdü.)

AGRESİF İLERLEME GEREKLİ

Aşırı ısınmış bir işgücü piyasası ve 1970'lerdekine benzer enflasyon göz önüne alındığında, eğer Fed sistemik bir bankacılık krizini göremiyorsa, toplam talep ve arzı tekrar dengeye getirmek için agresif bir şekilde ilerlemesi gerekiyor. Freni şimdi gevşetmek, yeterince güçlü bir iradeye işaret etmeyecek ve finansal sistemle ilgili belirsizliğin artık para politikasına hakim olduğuna dair endişeleri artıracaktır.

Ayrıca, şimdi gevşemenin orta vadede finansal piyasaların karşı karşıya olduğu riskleri artırması muhtemeldir. Fed'in enflasyonu kontrol altına alması ne kadar uzun sürerse, enflasyonun işgücü piyasasına ve işçi, hane halkı ve yatırımcıların gelecekteki enflasyon beklentilerine daha fazla yerleşmesi olasılığı o kadar artar. Enflasyon ne kadar yerleşik hale gelirse, Fed'in onu hedefe döndürmesi o kadar zor olacak ve durgunluk olasılığı o kadar yüksek olacaktır.

Hatırlayın, Fed'in enflasyonun geçici olmadığını kabul etmedeki uzun gecikmesi, onu bir yıldan kısa bir süre içinde federal fon oranını 450 baz puan artırmaya zorladı. Bankacılık sektöründe yaşanan çalkantının bir bakıma artışlardaki bu hızlı tempoda etkisi var. Fed, faiz oranlarını artırarak iki önemli sinyal gönderdi. Birincisi, finansal

sistemin istikrarına güven duyduğu ve ikincisi, enflasyonla mücadele kararlılığının sarsılmaz olduğu. Fed, bu mesajları işletmelere, hane halkına, yatırımcılara ve mali politika yapıcılara iletme fırsatını kaçırmadı fakat gelişmelere bakıldığında henüz iyimser bir görünümden söz etmek mümkün değil.

FİYAT YA DA FİNANSAL İSTİKRAR, SİZCE HANGİSİ?

Enflasyonun hedefin üzerinde olduğu bir anda bir piyasa likiditesi veya fonlama likidite krizi ortaya çıktığında, merkez bankalarının hedefleri olan fiyat istikrarı ve finansal istikrar arasındaki gerilimin de elbette kaçınılmaz olduğu unutulmamalı. Bu gibi durumlarda, fiyat istikrarının etkili bir şekilde sürdürülmesi için bir ön koşul olarak finansal istikrarın her şeyden önce gelmesi gerekiyor.

Fakat bir bankacılık krizi ile finansal istikrar tehdit edildiğinde merkez bankasının enflasyonla mücadele politikalarını durdurması veya askıya alması gerekmiyor. Fiyat istikrarı ve finansal istikrar hedefleri arasındaki çelişki, enflasyonu hedeflemek için merkez bankasının politika faizini ve finansal istikrarı hedeflemek için bilanço büyüklüğü ve kompozisyonunu bir makro ihtiyati politika aracı olarak kullanmak suretiyle yönetilebilir olmalı. Her iki amaca da ulaşmak için güvenilir iletişim şart.

50 BAZ PUANLIK ARTIŞTAN ETKİLENME SÖZ KONUSU OLAMAZ

Araştırmamızın bu bölümünde bankaların çöküşüne dair çelişkilere de dikkat çekmekte yarar var. Büyük bir gelişmiş ekonomide finansal istikrar, risksiz kısa nominal faiz oranındaki 50 baz puanlık bir artıştan önemli ölçüde etkilenmez. Birbiriyle ilişkili likidite ve kredi riski primlerinden ve likit olmayan finansal piyasalar da kaybolan olası alıcılar ve borç verenlerden etkilenir. İngiltere Merkez Bankası (BOE), geçen yıl, dönemin Başbakanı Liz Truss'un tutarsız politikalarının getirdiği bir para politikası sıkılaştırma döneminde, uzun vadeli Birleşik Krallık devlet tahvillerini geçici olarak satın alarak ve varlık satın alma yoluyla niceliksel sıkılaştırmayı erteleyerek, bu hakkı elde etti.

28 Eylül'den 14 Ekim'e kadar süren varlık alımları, daha uzun vadeli vardiya piyasalarındaki maddi işlev bozukluğunu gidermek için gerekliydi. BOE, satın almaların ardından 3 Kasım'da yaptığı ilk Para Politikası Kurulu toplantısında, politika faizini 75 baz puan artırarak, %2.25'ten %3'e yükselterek enflasyon hedefine olan bağlılığının devam edeceğinin sinyalini verdi. Bunu 15 Aralık ve 2 Şubat tarihlerinde 50 baz puanlık iki faiz artışı daha izledi. Geçici varlık alımlarının ihtiyatlı doğası, sterilize edilmiş olsalardı daha da net olabilirdi.

ECB HAKLI ÇIKMIŞTI

Avrupa Merkez Bankası (ECB), SVB iflasının ardından ABD'den gelen mali karmaşaya rağmen, politika faizlerini 50 baz puan yükselterek haklı çıktı. Şubat ayında manşet HICP (Uyumlaştırılmış Tüketici Fiyatları Endeksi) enflasyonu %8.5, çekirdek HICP enflasyon oranı (dalgalı enerji ve gıda fiyatlarını çıkarır) %5.6 idi. ECB, finansal istikrar endişelerini şu şekilde ele aldı:

"Politika araç seti, gerektiğinde Euro Bölgesi mali sistemine likidite desteği sağ-

lamak ve para politikasının sorunsuz aktarımını sürdürmek için tam donanımlıdır. Ayrıca, 'Transmission Protection Instrument' tüm Euro Bölgesi ülkelerinde para politikasının aktarımına ciddi bir tehdit oluşturan yersiz, düzensiz piyasa dinamiklerine karşı koymak için mevcuttur."

İHTİYATLI TEPKİ OPTİMAL DEĞİL

Peki Fed yaklaşan toplantısında ne yapacaktı? SVB ve Signature Bank'ın kapanmasının ardından finansal istikrar endişelerinin, bu iki kötü yönetilen kurumdaki tüm mevduatların eksiksiz hale getirilmesi sağlanarak etkili bir şekilde ele alındı. Fiilen, bu, ABD bankalarındaki tüm mevduatların bundan böyle sigortalı olduğu anlamına gelir. Bu şüphesiz ahlaki tehlikeye katkıda bulunur, çünkü beceriksiz veya umursamaz banka yönetimi, bilgili mevduat sahipleri kaybı nedeniyle cezalandırılmayacak. Ancak bu, banka hücumlarının yol açtığı sistemik tehdidi ortadan kaldırmanın kaçınılmaz bedeli. Ahlaki tehlike, bankaların iflas etmesine izin vererek, hissedarları ve teminatsız alacaklıları (ve hatta kayıplar yeterince büyükse muhtemelen teminatlı alacaklıları) bankaların kötü yönetim maliyeti ne olursa olsun maruz bırakarak, kontrol altına alındı.

Elbette ki bu ihtiyatlı tepki optimal değildi, çünkü bankalara başa baş değerinde teminatla bir yıllık krediler sunan Fed tarafından oluşturulan yeni Banka Vadeli Finansman Programı'nın yalnızca cezai koşullarla sunulması gerekirdi. Pek çok uygun borçlanma aracının piyasa değeri ortalamanın çok altında olduğundan, son borç veren, maddi olarak sübvansiyonlu krediler sunan ilk borç veren oldu. Aynı anormallik (teminatın başa baş değer biçilmesi) şimdi iskonto penceresindeki krediler için geçerli.

MENKUL KIYMETLERDE 620 MİLYAR DOLARLIK ZARAR

2022'nin sonunda ABD bankalarının vadeye kadar elde tutmayı planladıkları menkul kıymetlerde yaklaşık 620 milyar dolarlık gerçekleşmemiş zararı vardı. Politika faizinin yükseltilmesi büyük olasılıkla uzun vadeli menkul kıymetlerin piyasa değerini daha da düşürecek. Bu süre riskinin ne kadarının bankalar tarafından korunduğunu bilmiyoruz. Fakat yanlış yatırım kararlarından kaynaklanan (düzenli piyasalardaki) banka kayıplarının, tıpkı iflas etmiş kurumların düzenli tasfiyesi gibi piyasa ekonomisini ayakta tutan sağlıklı Darwinci mekanizmanın bir parçası olduğunu biliyoruz. Son başvurulacak borç veren ve son başvurulacak piyasa yapıcı olarak merkez bankası; likidite azlığı, banka hücumları veya diğer piyasa başarısızlıklarının sistemik bir tehdit oluşturması durumunda finansal istikrar sorumluluklarını yerine getirmeye hazır olmalı.

Sonuç olarak ABD'deki finansal istikrara kısa vadede en iyi şekilde, son çare olarak borç veren ve piyasa yapıcı olarak müdahale etmeye hazır olan Fed tarafından hizmet edilir. Orta ve uzun vadede, küçük ve orta ölçekli bankalar için 2018'de yürürlükten kaldırılan orijinal 'Dodd-Frank Düzenlemeleri'

yeniden uygulanmalı ve belki de bankaların özel yatırım faaliyetleri üzerindeki sınırlamalar geri getirilmeli. Belki de kısmi rezerv bankacılığı tamamen terk edilmeli. Daha iddialı ve yetkin denetimden de zarar gelmez.

SERMAYENİN %80'İ ZARARDA MI? KIYAMET DÖNGÜSÜ MÜ VAR?

Araştırmamızın sonuna gelirken 2022 yılının Ocak ayında açığa çıtan birkaç göstergeye de bakmakta yarar var. 2022 yılının Ocak ayında ABD'de 10 yıllık hazine tahvillerinin getirileri kabaca %1 ve Alman Bundları'nın getirileri - %0.5 iken, enflasyonun hem hisse senetleri hem de tahviller için kötü olacağı konusunda öngörüler birbiri ardına sıralanıyordu. Daha yüksek enflasyon, daha yüksek tahvil getirilerine yol açar ve bu da temettüler için iskonto faktörü artıkça hisse senetlerine zarar verir.

Aynı zamanda güvenli tahvillerin daha yüksek getirileri, getiriler ve tahvil fiyatları arasındaki ters ilişki nedeniyle, fiyatlarının da düşmesi anlamına gelir. 'Süre riski' olarak bilinen bu temel ilke, pek çok bankacı, sabit getirili yatırımcı ve banka düzenleyicileri için kaybolmuş görünüyor. 2022'de artan enflasyon daha yüksek tahvil getirilerine yol açarken, 10 yıllık hazine tahvilleri (-%20) S&P 500'den (%-15) daha fazla değer kaybetti. Buna ilave dolar veya euro cinsinden uzun vadeli sabit getirili varlıklara sahip olan herkes çantasını tutmaya devam etti ki onlar için daha ağır sonuçlardan söz etmek mümkün. 2022'nin sonunda, ABD bankalarının menkul kıymetlerdeki gerçekleşmemiş zararları, toplam sermayelerinin (2.2 trilyon dolar) yaklaşık %28'i olan 620 milyar dolara ulaştı .

Daha da kötüsü, yüksek faiz oranları bankaların diğer varlıklarının piyasa değerini de düşürdü. Uzun vadeli faiz oranları %1 iken 10 yıllık bir banka kredisi verirseniz ve bu oranlar daha sonra %3.5'e çıkarsa, o kredinin gerçek değeri düşecektir. Bunun muhasebeleştirilmesi, ABD bankalarının gerçekleşmemiş zararlarının aslında 1.75 trilyon dolar veya sermayelerinin %80'i tutarında olduğu anlamına gelir.

SERMAYENİN KALİTESİNE BAKARSAK İFLASLAR VAR

Bu kayıpların "gerçekleşmemiş" doğası, bankaların menkul kıymetleri ve kredileri gerçek piyasa değerinden ziyade görünen değerinden değerlemesine izin veren mevcut düzenleyici rejimin yalnızca bir eseridir. Aslında, sermayelerinin kalitesine bakılırsa, ABD bankalarının çoğu teknik olarak iflasın eşiğinde ve yüzlercesi zaten tamamen iflas etmiş durumda.

Elbette artan enflasyon, bilançolarında olmayan bir varlık olan "mevduat imtiyazlarını" artırarak, bankaların yükümlülüklerinin (mevduatlarının) gerçek değerini düşürür. Bankalar, mevduatlarının çoğunda hala %0'a yakın ödeme yaptığından, gecelik faiz oranları %4 veya üzerine çıkmış olsa da bu varlığın değeri, faiz oranları arttığında yükselir. Gerçekten de bazı tahminler yükselen faiz oranlarının ABD bankalarının toplam mevduat-franchise değerini yaklaşık 1.75 trilyon dolar artırdığını gösteriyor.

Ancak bu varlık yalnızca, oranlar yükselirken mevduatlar bankalarda kalırsa var olur ve artık Silikon Vadisi Bankası'ndan ve diğer ABD bölgesel bankalarının deneyimlerinden bu tür bir yapışkanlığın kesin olmaktan çok uzak olduğunu biliyoruz. Mevduat sahipleri kaçarsa, mevduat imtiyazı buharlaşır ve menkul kıymetlerdeki gerçekleşmemiş kayıplar, bankaların para çekme taleplerini karşılamak için menkul kıymetleri satmasıyla gerçekleşir. O zaman iflas kaçınılmaz hale gelir.

Dahası, "mevduat-franchise" argümanı, çoğu mudinin iş bilmediğini ve kısa vadeli hazine tahvillerine yatırım yapan tamamen güvenli para piyasası fonlarında %4 veya daha fazla kazanabilecekken paralarını %0'a yakın faizli hesaplarda tutacaklarını varsayar. Ancak yine, mevduat sahiplerinin o kadar kayıtsız olmadığını artık biliyoruz. Sigortasız mevcut görünüşte ısrarlı mevduat kaçışı, muhtemelen mudilerin mevduatlarının güvenliği konusundaki endişeleri kadar daha yüksek getiri arayışlarından da kaynaklanır.

MEVDUATIN FAİZE DUYARLILIĞI YENİDEN ORTAYA ÇIKTI

Özetle, son 15 yıldır faktör dışı kaldıktan sonra 2008 küresel finansal krizinin ardından politika ve kısa vadeli faiz oranlarının sıfıra yakın seviyelere inmesinden bu yana mevduatın faiz duyarlılığı yeniden ön plana çıktı. Bankalar, net faiz marjlarını şişirmek istedikleri için oldukça öngörülebilir bir süre riski üstlendiler. Devlet tahvili ve ipoteğe dayalı menkul kıymetlerdeki sermaye ücretleri sıfırken, bu tür varlıklardaki kayıpların piyasaya sürülmesi gerekmediği gerçeğini kavradılar. Düzenleyiciler, yaralanmaya hakaret eklemek için, faiz oranlarının keskin bir şekilde artması senaryosunda nasıl başarılı olacaklarını görmek için bankaları stres testlerine bile tabi tutmadı.

BORÇ TUZAĞI DÖNEMİ BAŞLADI

Artık bu kart evi çökmekte olduğuna göre, günümüzün bankacılık stresinin neden olduğu kredi krizi, bölgesel bankaların küçük ve orta ölçekli işletmelerin ve hane halklarının finansmanında oynadıkları kilit rol nedeniyle, reel ekonomi için daha zor bir iniş yaratacak. Bu nedenle merkez bankaları sadece bir ikilemle değil, bir üçlemle de karşı karşıya. Pandemi ve Ukrayna'daki savaş gibi son dönemdeki olumsuz toplam arz şokları nedeniyle, faiz oranlarındaki artışlar yoluyla fiyat istikrarının sağlanması, sert bir iniş (durgunluk ve daha yüksek işsizlik) riskini artıracaktı. Ancak, bir yılı aşkın süredir tartışıldığı gibi bu can sıkıcı değiş tokuş aynı zamanda ciddi finansal istikrarsızlık riskini de içeriyor.

Borçlular; yeni borçlanma, vadesi dolmuş ve yenilenmesi gereken mevcut yükümlülükler konusunda artan oranlarla ve dolayısıyla çok daha yüksek sermaye maliyetleriyle karşı karşıya. Ancak uzun vadeli faiz oranlarındaki artış, uzun vadeli varlıkları elinde tutan alacaklılar için de büyük kayıplara yol açıyor. Sonuç olarak, ekonomi, yüksek kamu açıkları ve borcun para politikası üzerinde "mali hakimiyete" neden olduğu ve yüksek özel borçların para ve düzenleyici otoriteler üzerinde "finansal hakimiyete" neden olduğu bir "borç tuzağına" düşüyor.

Artık merkez bankaları (para politikası normalleşmesini kısıtlayarak) kendi kendini besleyen bir ekonomik ve finansal çöküşten kaçınmak için büyük olasılıkla ortadan kalkacak ve zaman içinde enflasyon beklentilerinin çıpasının çözülmesi için sahne hazırlayacak. Merkez bankaları, bir tür ayrıştırma ilkesiyle (enflasyonla mücadele için faiz oranlarını yükseltirken aynı zamanda finansal istikrarı korumak için likidite desteğini kullanarak) hem fiyat hem de finansal istikrarı sağlayabileceklerini düşünerek kendilerini kandırmamalı. Bir borç tuzağında daha yüksek politika faizleri, likidite desteğinin çözmek için yetersiz kalacağı sistemik borç krizlerini körükleyecek.

Merkez bankaları ayrıca yaklaşan kredi krizinin toplam talebi dizginleyerek, enflasyonu öldüreceğini varsaymamalı. Ne de olsa, negatif toplam arz şokları devam ediyor ve işgücü piyasaları çok sıkı olmayı sürdürüyor. Şiddetli bir durgunluk, fiyat ve ücret enflasyonunu azaltabilecek tek şeydir ancak borç krizini daha şiddetli hale getirecek ve bu da daha da derin bir ekonomik gerilemeye yol açacaktır. Likidite desteği bu sistemik kıyamet döngüsünü engelleyemeyeceğinden, herkes yaklaşan stagflasyonist borç krizine hazırlanmalı.

18 MART 1915 ÇANAKKALE ZAFERİ

TOBB 70 YIL

"Çanakkale zaferi bir milletin yeniden doğuşunun ilk işaretidir"

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, 18 Mart Şehitleri Anma Günü ve Çanakkale Deniz Zaferi'nin 108. yıldönümü dolayısıyla yayımladığı mesajda, Çanakkale Zaferi'nin bir milletin adeta yeniden doğuşu olduğunu belirterek, "Milli Mücadele ruhu Çanakkale'dir. Çanakkale, Milli Mücadele'nin ruhunu ve kadrosunu kazandıran, temelini atan, bitkin ve yorgun Anadolu'yu İstiklal Harbinde yeniden ayağa kaldıran ruhtur, bir milletin yeniden doğuşunun ilk işaretidir" dedi. Hisarcıklıoğlu, mesajında şu ifadelere yer verdi: "18 Mart, milletimiz için çok özel bir tarihtir. Bu gün, bir ve beraber olduğumuzda neleri başarabildiğimizin ve istiklalimizden asla vazgeçmeyeceğimizin dünyaya ilanıdır. Ecdadımızın buradaki mücadelesi, hem bizler için hem de gelecek nesillerimiz için örnektir. Bugün sahip olduğumuz her şeyi, 'bağımsızlığımız olmadan var olamayacağımız' inancına borçlu olduğumuzu unutmamak gerekiyor. Bu anlamlı gün vesilesiyle; Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve aziz şehitlerimizi bir kez daha rahmet ve minnetle anıyorum. Kahramanlarımızın ruhları şad olsun."

“KGK üyeleri, deprem bölgesinde müthiş bir özveriyle çalıştı”

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, TOBB Kadın Girişimciler Kurulu tarafından 8 Mart Kadınlar Günü nedeniyle düzenlenen çalıştaya katıldı. Hisarcıklıoğlu, “Kadın girişimcilerimizin bir kısmı gönüllü olarak arama-kurtarma çalışmalarında görev aldı. Bir kısmı da kırsal alanda yaraların sarılması için çeşitli yardımlarda bulundu. Yardımları müthiş bir özveriyle organize ettiler” dedi.

Kahramanmaraş ve Hatay merkezli, 11 ili ve yaklaşık 14 milyon insanı doğrudan etkileyen, korkunç bir deprem felaketi yaşandığını dile getiren M. Rifat Hisarcıklıoğlu, son bilgilere göre 50 bine yakın vatandaşımızı kaybettiğimizi, 230 bin binanın yıkık, acil yıkılacak ve ağır hasarlı olarak tespit edildiğini aktardı. Evsiz veya barınma ihtiyacı olanların sayısı toplamda 1.7 milyon kişiye ulaştığını ifade eden Hisarcıklıoğlu, “Camiamızdan da kaybettiğimiz arkadaşlarımız ve mensuplarımız oldu. Depremde hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet, yaralılarımıza acil şifalar diliyorum. Milletimizin başı sağ olsun” diye konuştu. Depremin olduğu ilk gün, “Ülkemiz ve illerimiz için ne yapabiliriz?” diyerek, Ankara'da bir kriz masası oluşturduklarını anlatan Hisarcıklıoğlu, 10 çalışma arkadaşını, depremin en çok etkilediği il ve ilçelere koordinasyon sağlaması ve ihtiyaçların tespit edilmesi için gönderdiklerini belirtti.

Yine bölgedeki Oda ve Borsalardan acil durum temas noktaları belirlediklerini söyleyen Hisarcıklıoğlu, “11 ildeki 43 Oda ve Borsa ile koordinasyon halinde, tüm Türkiye'deki Odalar, Borsalar, Sektör Meclisleri, Kadın ve Genç Girişimci Kurullarımızla birlikte hareket ettik. İhtiyaç duyulan arama kurtarma ekipmanlarının ve her türlü ihtiyaç malzemesinin bölgeye ulaştırılmasını sağladık. Bölgedeki Oda ve Borsaların koordinasyonuyla da tüm bunları ihtiyaç sahiplerine hızlıca dağıttık. TOBB ve Oda-Borsa camiası olarak, ilk günden itibaren müthiş bir seferberlik ruhu içinde hareket ettik. 6 uçak, 7 gemi ve 3 bin 900 TIR yardım malzemesi, 41 TIR çadır, 970 konteyner, 141 seyyar mutfak, 551 iş makinesi ve mobil vincin bölgeye sevkini sağladık” şeklinde konuştu.

“KGK Üyelerimiz merkez, köy ayrımı yapmadan her yere yetişmeye çalıştı”

Bu süreçte Kadın Girişimciler Kurul Başkanları ile hep iletişim içinde olduklarını belirten TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Kurul Üyelerinin de müthiş bir özveriyle çalıştığını, sahadaki ihtiyaçları tespit ettiklerini belirtti. Merkez, köy ayrımı yapmadan, kolektif hareket ederek, her yere yetişmeye çalıştıklarını anlatan

Hisarcıklıoğlu, deprem mağdurlarının ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla muazzam çalışmalar yaptıklarını, depremzede vatandaşları yalnız bırakmadıklarını ifade etti. Bu anlamda herkese ayrı ayrı teşekkür eden Hisarcıklıoğlu, "Sizlerle iftihar ediyorum. Allah emeklerinizden razı olsun diyorum" dedi. 4 kez bölgeye gittiklerini, yaşanan felaketi yerinde gördüklerini, vatandaşların acısını paylaştıklarını vurgulayan Hisarcıklıoğlu, şunları kaydetti: "Bu sıkıntılı süreçte gerek halkımız, gerekse özel sektörümüzün, dünyaya örnek olacak bir dayanışma örneği gösterdiğine de şahit olduk. Adeta 70 ilimiz sel oldu bölgeye aktı. Böyle zor dönemlerde felaketi yaşayanlar için, yalnız olmadıklarını görmek, her şeyden önemlidir. Millet olmanın gereği de budur. Hepimiz depremzede kardeşlerimizle biriz. Onların tekrar normal bir yaşama dönmeleri için kenetlenmiş haldeyiz. Deprem sonrasında alınması gereken ekonomik tedbirler, teşvik ve desteklerle, mevzuat düzenlemeleri ile ilgili bölgeden gelen ta-

"İyileştirme ve dirençli toplum aşamalarına geçmeyi hızlandıracağız"

TOBB Kadın Girişimciler Kurulu Başkanı Nurten Öztürk de TOBB Kadın Girişimciler Kurulu olarak depremin ilk anından itibaren kenetlendiklerini, çok güzel bir gönül köprüsü kurduklarını söyledi. Ellerinden geldiğince canlara can katmaya, yaralara merhem olmaya çalıştıklarını anlatan Öztürk, yetemedikleri yerde pes etmediklerini, yaşamak için süreklilik gerek dediklerini belirtti. Nurten Öztürk, Oda ve Borsaların koordinatörlüğünde TOBB Kadın Girişimciler Kurulu olarak bu süreçte yaptıkları çalışmaları paylaşarak, bu zor günleri birlikte aşabilmek ve yardımları yerlerine ulaştırmak için gece gündüz demeksizin çaba harcadıklarını ve harcamaya devam edeceklerini ifade etti. Öztürk, bugün gerçekleştirecekleri çalıştay ile "Afet Bölgesi" olarak ilan edilen 11 şehrin ihtiyaçlarından yola çıkarak, "iyileştirme ve dirençli toplum" aşamalarına geçmeyi hızlandıracak ileriye dönük proje ve uygulamaları tasarlamayı amaçladıklarını, fiziksel ihtiyaçlar, ekonomik ihtiyaçlar ve psikososyal ihtiyaçlar başlıklarında gerçekleştirecekleri çalıştayın çıktılarının reçete olarak kendilerine yol göstereceğini ifade etti.

"Depremzedeleri kendi topraklarına dönmeleri yönünde güçlendirmeliyiz"

"Bölgeyi ayakta tutmalıyız" diyen Nurten Öztürk, depremzede bireylerin toplumda yeniden yer bulması ve istihdam edilmeleri için kalıcı çözümler bulunması gerektiğinin altını çizdi. Bunun için kamu ve sivil toplum örgütleri olarak ortak akılda çalışılması gerektiğini dile getiren Öztürk, yol haritasını belirlemek gerektiğini ifade etti. Başka illerden gelen depremzede konukları başka illerde bulundukları süre içerisinde entegre etmek gerektiğini söyleyen Öztürk, "Depremzedeleri kendi topraklarına dönmeleri yönünde güçlendirmek için çabalamalıyız. İçimizde ki karamsarlığın esiri olmayacağız. Geleceğin hayalini kurmaktan vazgeçmeyeceğiz. Bu günlerde geçecek. Yeter ki umudumuzu koruyalım. Biliyoruz ki ortak dayanışma içerisinde daha güçlü olacağız" ifadelerini kullandı.

lepleri Bakanlarımıza ilettik, takip ediyoruz. Bunların önemli bir kısmı da hayata geçti. Ama işimiz daha bitmedi."

Konut kampanyasına destek çağrısı

Ülkenin özel sektörünü temsil edenler olarak, kendileri için asıl mesainin bundan sonra başlayacağını belirten Hisarcıklıoğlu, yaraları sarmak için depremden etkilenmiş şehirleri ihya ve inşa edeceklerini, tekrar ayağa kaldıracaklarını dile getirdi. Bu kapsamda, iş dünyasının ve hayırseverlerin katılımıyla, deprem bölgesine kalıcı konut yapma kampanyasını çok yakın zamanda başlatacaklarını duyuran Hisarcıklıoğlu, detayları da kısa zamanda açıklayacaklarını belirterek, bu vesileyle, kadın ve genç girişimciler ile tüm hayırseverleri, konut kampanyasına destek olmaya çağırdı. Başlattıkları projelerden bahseden Hisarcıklıoğlu, şöyle devam etti: "Tedarikçim Deprem Bölgesinden projemizle, başta büyük ölçekliler olmak üzere şirketlerimizi, hammadde ve yarı mamul tedariklerini deprem bölgesindeki firmalardan karşılamaya davet ediyoruz. Kadın Girişimciler Kurullarımızın da aktif katılım ve desteğini bekliyorum. Gelin, mal ve hizmet tedarikimizi afet bölgesinden yapalım, bu bölgedeki işletmeleri ayağa kaldıralım. Bunun yanı sıra, ulusal çapta faaliyet gösteren gıda perakendecilerinin tarım ve gıda ürünleri ile hammadde alımlarını deprem bölgesinden karşılamalarını sağlamak için çalışmalara başladık. E-ticaret pazaryerlerinin, deprem bölgesindeki firmalardan komisyon almamalarına yönelik çalışmalarımız devam ediyor. Şu ana kadar 2 pazaryeri, bu kampanyaya katıldığını açıkladı. İstihdamın ve ekonomik aktivitenin yeniden canlandırılması, hasar gören üretim tesislerinin tekrar faaliyete başlayabilmesi için, üyelerimizin katkılarıyla teknik destek seferberliği başlatıyoruz. Bunların dışında sizlerin görüş ve önerilerini de almak istiyoruz."

"11 ile özel olarak neler yapılabileceği tartışılmalı"

Türkiye'nin neredeyse tamamının fay hatlarıyla ve depremlerle muhatap durumda olduğuna dikkat çeken M. Rifat Hisarcıklıoğlu, bu gerçeği değiştirmemiz veya yok saymamızın imkânsız olduğuna, bu yüzden sonraki afetlere karşı daha hazırlıklı olunmasına yönelik çalışmak gerektiğine vurgu yaptı. Kısa bir süre önce yaşanan yangın felaketinden sonra TOBB Kadın Girişimciler Kurulu'nun çok aktif bir görev aldığını hatırlatan Hisarcıklıoğlu, "Bugün 11 ile özel olarak neler yapılabileceğini tartışmalısınız. Ayrıca bir daha bu çapta bir afet yaşarsak, Kadın Girişimciler Kurulu olarak nasıl katkı sağlayabileceğimizi konuşmalıyız. Dayanışma ve seferberlik ruhu ile yaralarımızı birlikte saracağız. Bu vesileyle bugün bir araya gelmemizi sağlayan, kendisi de deprem bölgesinde sahada olan ve her an desteğini depremzedelerin üzerinden esirgemeyen, TOBB Kadın Girişimciler Kurulu Başkanımıza ve TOBB İl Kadın Girişimciler Kurulu Başkanlarımıza, Kurul Üyelerimize buradan bir kez daha teşekkür ediyorum" şeklinde konuştu.

"Gaziantep iş dünyasının sıkıntılarını Bakana ileteceğiz"

Yarın Gaziantep'e gideceklerini ifade eden Hisarcıklıoğlu, 44 Oda ve Borsa Başkanıyla beraber Gaziantep'te bölgedeki iş dünyasının sıkıntılarını aktarmak üzere Ticaret Bakanı Mehmet Muş ile bir araya geleceklerini anlattı. Hisarcıklıoğlu, akşam da yine Gaziantep'te Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum ile bir araya geleceklerini belirterek, "Bizler inşaat malzemesi sektörlerinin bütün Başkanları, Sivil Toplum Kuruluş Başkanları bir araya geldik ve bir açıklamada bulunduk. Arkadaşlarımız, girdilerimizde bir artış olmadığı takdirde, deprem konutları bitene kadar bölgedeki kardeşlerimiz inşaatlarına kavuşana kadar fiyat artışı yapılmayacağının taahhüdünü verdiler" diye konuştu.

TOBB Sanayi Odalarından deprem bölgesine 5 proje

İSTANBUL

TOBB bünyesindeki 12 Sanayi Odasının Başkanı, deprem bölgesinde sanayinin, ticaretin ve istihdamın yeniden canlandırılarak ayağa kaldırılması için neler yapılabileceğini istişare etmek üzere TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu'nun başkanlığında bir araya geldi.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Başkanı Erdal Bahçıvan'ın ev sahipliğinde gerçekleşen ve yaklaşık 5 saat süren istişare toplantısı sonucunda, bölge ekonomisinin ve istihdamının yeniden canlandırılması için 5 projenin hayata geçirilmesi konusunda görüş birliğine varıldı. TOBB Sanayi Odalarının ortak açıklaması şöyle: TOBB bünyesindeki 12 Sanayi Odasının Başkanları olarak TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu Başkanlığında, İstanbul Sanayi Odası'nın ev sahipliğinde depremden etkilenen 11 ilin ekonomilerinin yeniden canlandırılması ve normalleşmesi sürecine katkı sağlamak amacıyla bir araya geldik. Bu kapsamda başlatılan projeler ve hayata geçirilmesinin faydalı olacağını değerlendirdiğimiz öneriler şu şekildedir:

"Tedarikçim deprem bölgesinden"

Özellikle büyük ölçekli şirketleri, hammadde ve yarı mamul tedariklerini deprem bölgesindeki firmalardan karşılamaya davet ediyoruz. Bu çerçevede TOBB Sanayi Veritabanından bölgedeki üreticilerle gerekli eşleştirmeleri yaparak, bölgedeki ticaretin yeniden canlanmasını hedefliyoruz. Tüm illerimizdeki Oda ve Borsalar ile 65 Sektör Meclisi üyelerine yönelik bilgilendirme yapılarak, ülke genelinde iş çevrelerinin projeye katılımının sağlanması hedefleniyor.

Ulusal Gıda Perakendecileri çalışması başlatıldı

Oda ve Borsalar ile Sektör Meclisleri kanalıyla ulusal çapta faaliyet gösteren gıda perakendecilerinin tarım ve gıda ürünleri ile hammadde alımlarını deprem bölgesindeki üreticilerden yapmasını amaçlıyoruz. Bu konuda başlatılan çalışmalar hızlandırılacak.

E-ticaret pazaryerlerinden pozitif ayrım

TOBB E-ticaret Sektör Meclisi kanalıyla başlatılan pazar yerlerinin, deprem bölgesindeki firmalardan tüketiciye ulaştırılacak ürünler için komisyon almaması uygulamasının sektör genelindeki tüm firmalara yaygınlaştırılmasını ve bölgedeki üreticilerin ön plana çıkarılmasını amaçlıyoruz. Bölgeden internet üzerinden yapılacak satışların, kargo masraflarının düşürülmesi için de kargo şirketleri nezdinde girişimlerde bulunulacak.

Teknik destek temini

İstihdamın ve ekonomik aktivitenin yeniden canlandırılması, hasar gören üretim tesislerinin tekrar faaliyete başlayabilmesi için Oda ve Borsalar vasıtasıyla ve üyelerimizin katkılarıyla teknik destek seferberliği başlatacağız.

Toplantıya kimler katıldı?

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, TOBB Sanayi Odaları Konsey Başkanı - İstanbul Sanayi Odası Başkanı Erdal Bahçıvan, TOBB Başkan Yardımcısı - İstanbul Ticaret Borsası Başkanı Ali Kopuz, TOBB Başkan Yardımcısı - Kocaeli Sanayi Odası Başkanı Ayhan Zeytinoğlu, TOBB Başkan Yardımcısı - İstanbul ve Marmara, Ege, Akdeniz, Karadeniz Bölgeleri Deniz Ticaret Odası Başkanı Tamer Kıran, TOBB Yönetim Kurulu Üyesi - Adana Sanayi Odası Başkanı Zeki Kıvanç, TOBB Yönetim Kurulu Üyesi - Kayseri Sanayi Odası Başkanı Mehmet Büyüksimitci, Ege Bölgesi Sanayi Odası Başkanı Ender Yorgancılar, Ankara Sanayi Odası Başkanı Seyit Ardıç, Aydın Sanayi Odası Başkanı Gökhan Maraş, Balıkesir Sanayi Odası Başkanı Nazmi Yarış, Denizli Sanayi Odası Başkanı Selim Kasapoğlu, Eskişehir Sanayi Odası Başkanı Celalettin Kesikbaş, Gaziantep Sanayi Odası Meclis Başkanı Adil Sani Konukoğlu, Gaziantep Sanayi Odası Başkanı Adnan Ünverdi, Konya Sanayi Odası Başkanı Mustafa Büyükeğen ve Nevşehir Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Arif Parmaksız.

Çalışanlara ilave gelir desteği

Deprem bölgesindeki istihdamın toparlanması amacıyla 2023 yılı boyunca çalışanlardan kesilen gelir vergisi ve sigorta priminin çalışanlara iade edilmesinin faydalı olacağını değerlendiriyoruz. Böylece söz konusu kesintilerin çalışanlara ilave gelir olarak yansıtılması sağlanmış olacaktır.

Hisarcıklıoğlu, TTSO Meclis Üyeleriyle görüş alışverişinde bulundu

TRABZON

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, seçim sürecini geride bırakan Trabzon Ticaret ve Sanayi Odası'na (TSO) 'hayırlı olsun' ziyaretinde bulundu. Trabzon TSO'nun Yönetim Kurulu Başkanı Erkut Çelebi, Meclis Başkanı Şadan Eren, Yönetim Kurulu ve Meclis üyeleri ile bir araya gelen Hisarcıklıoğlu başarılar diledi.

Seçimler sonrası gelinen makamların, hizmet etme makamları olduğunu vurgulayan M. Rifat Hisarcıklıoğlu, "İnsanların en hayırlısı insanlara faydalı olandır" düsturundan hareket ettiklerini bu nedenle önümüzdeki görev süresini herkesin iyi değerlendirmesini diledi. Hisarcıklıoğlu, Trabzon Ticaret ve Sanayi Odasında (TTSO) düzenlenen toplantıda, tüm iş dünyasının ilk günden itibaren deprem bölgesine var gücüyle yardım ettiğini söyledi. Oda ve Borsaların deprem bölgesine 4 bin 500 TIR yardım malzemesi gönderdiğini belirten Hisarcıklıoğlu, bölgeye 750'ye yakın kamyon ve kamyonet, 6 uçak, 7 gemi yardım malzemesi ulaştırıldığını ifade etti. Yardımların, iş dünyası temsilcileri ve hayırseverler sayesinde gerçekleştiğinin altını çizen Hisarcıklıoğlu, "Şu ana kadar 5 bin 700 çadır göndermişiz. Bin 418 konteyner gönderdik ve devam ediyor konteynerler. 3 bin 900 jeneratör, 120 bin ısıtıcı, soba, 153 seyyar mutfak. Şu an hala 10 mutfağımız devam ediyor. Çadırlar içinde üç öğün sıcak yemek veriyoruz. Ramazanda da hem sahurda hem iftarda kardeşlerimize yemek çıkacak. Allah hepinizden razı olsun, müthiş bir dayanışma oldu" diye konuştu.

"El birliğiyle bölgeyi kalıcı konutlara kavuşturmalıyız"

Depremden etkilenen şehirlerin ülke ekonomisinin yüzde 10'unu oluşturduğuna dikkati çeken M. Rifat Hisarcıklıoğlu, depremzedelerin bir an önce şehirlerine dönebilmesi için kalıcı konutların yapılması gerektiğinin altını çizdi. Önümüzdeki hafta bunu açıklayacaklarını dile getiren Hisarcıklıoğlu, "Hepimiz el birliğiyle, hızla, neye gücümüz yetiyorsa kalıcı konuta kavuşturmak lazım. O bölge çok önemli bizim için. Hep beraber el birliğiyle buna destek olmamız lazım" diye konuştu.

Hisarcıklıoğlu, Togg için ön siparişlerin açılması hakkında da şu değerlendirmede bulundu: "2017'de bir yola çıktık biz. İnşallah bu ayın sonunda ilk aracımızı çıkartıyoruz. Satışları açtık. İki günde, bu yılın üretilecek araç sayısının üzerinde sipariş verdik. İki günde verilen sipariş, geçen yıl Türkiye'de satılan elektrikli aracın tam 4 mislinin üstünde. Yüzde 100 bize ait, teknolojisi, karar verme merkezi, markası bizim. İlk üretimde yüzde 50'lik, inşallah iki sene sonra yüzde 75'i bütün tedariki Türkiye'den yapılmış, Türk bilişimcisi tarafından karşılanmış yüzde 100 elektrikli otomobili ki gelişmiş birçok dünya ülkesiyle aynı zamanda yarışa çıkıyorsun. 120 yıldır Türk insanının hayali bu. 60 yıl önce Devrim Otomobili yarıda kalmış bir rüyaydı. Allah'ın izniyle inşallah bir engel çıkmazsa yarıda kalmadan dünyanın en güvenilir sertifikasına haiz arabayı çıkartacağız. Bu eserin de sahibi ne TOBB, ne bir başkası. Bu eserin sahibi sizlersiniz." Hisarcıklıoğlu, Meclis Üyeleriyle karşılıklı görüş alışverişinde de bulunurken, günün anısına fotoğraf çekimine katıldı.

Hisarcıklıoğlu, OTSO'da temaslarda bulundu

ORDU

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Ordu Ticaret ve Sanayi Odası'nı (OTSO) ziyaret etti. Hisarcıklıoğlu, OTSO Yönetim Kurulu Başkanı Adil Levent Karlıbel, Meclis Başkanı Necat Avcı, Yönetim Kurulu ve Meclis Üyeleri'ne hayırlı olsun dileklerini ileterek, yeni dönemde başarılar diledi.

M. Rifat Hisarcıklıoğlu, ziyarette yaptığı konuşmada, bölgedeki illerin birçoğuna OTSO Başkanı Adil Levent Karlıbel ile gittiklerini söyledi. Depremin ardından büyük bir dayanışma olduğunu, kimin ne imkanı varsa desteğini sağladığını anlatan Hisarcıklıoğlu, Türk milletinin birliktelik ve yardımlaşma duygusunun önemine işaret etti. İş dünyası olarak yaklaşık 5 bine yakın yardım tırı gönderildiğini belirten Hisarcıklıoğlu, "Şu anda 10 ayrı yerde hazır mutfağımız var. Oradaki kardeşlerimize üç öğün yemek çıkıyor. Ramazanda hepsi yine açık, sahur ve iftar verecekler" diye konuştu. Deprem bölgesinde iş gücünün kaybedilmemesi gerektiğini vurgulayan Hisarcıklıoğlu, o bölgenin önemli bir tarım ve sanayi bölgesi olduğunu ifade etti. Buradaki iş gücünün kaybedilmemesi gerektiğini belirten Hisarcıklıoğlu, "Çünkü birçok yere kardeşlerimiz misafirperverlik yapıyorlar ama esas olarak oradaki şehirlerin ekonomisinin canlılığını devam ettirmemiz lazım. Onun için de normal hayatlarına dönebilmeleri için çadır, konteyner, bunlara ihtiyaç var. Geçici süre ama esas olarak onların başlarını sokacağı bir eve ihtiyaç var. Hep beraber el birliğiyle buna destek olmalıyız. Bizlerin vazifesi bu" dedi.

"Gıda perakendecilerinin ihtiyaçlarını bu bölgeden sağlamalarını istedik"

Söz konusu bölgeye yönelik "Tedarikçim deprem bölgesinden" kampanyasını başlattıklarını anımsatan M. Rifat Hisarcıklıoğlu, bu işin para vermekten daha önemli bir iş olduğunu belirterek, "Sanayicisin, aynı üretici İstanbul'da da var, deprem bölgesinde de var. Buradan al, orada çark dönsün. Dönmesi lazım" ifadelerini kullandı. Ulusal gıda perakendecileri içinde özellikle gıda perakendecilerinin ihtiyaçlarını da bu bölgeden sağlamalarını istediklerini vurgulayan Hisarcıklıoğlu, "E-ticaret pazar yerleri var biliyorsunuz. Bu bölgedeki kardeşlerimiz sattıkları, ürettikleri ürünleri sıfır komisyonla, Hepsiburada ve Trendyol şimdi başladı, sıfır komisyon alıyor buradaki kardeşlerimizden. Herkes elinden geleni yapmaya çalışıyor" değerlendirmesinde bulundu.

"Millet kendi arabasına sahip çıkıyor"

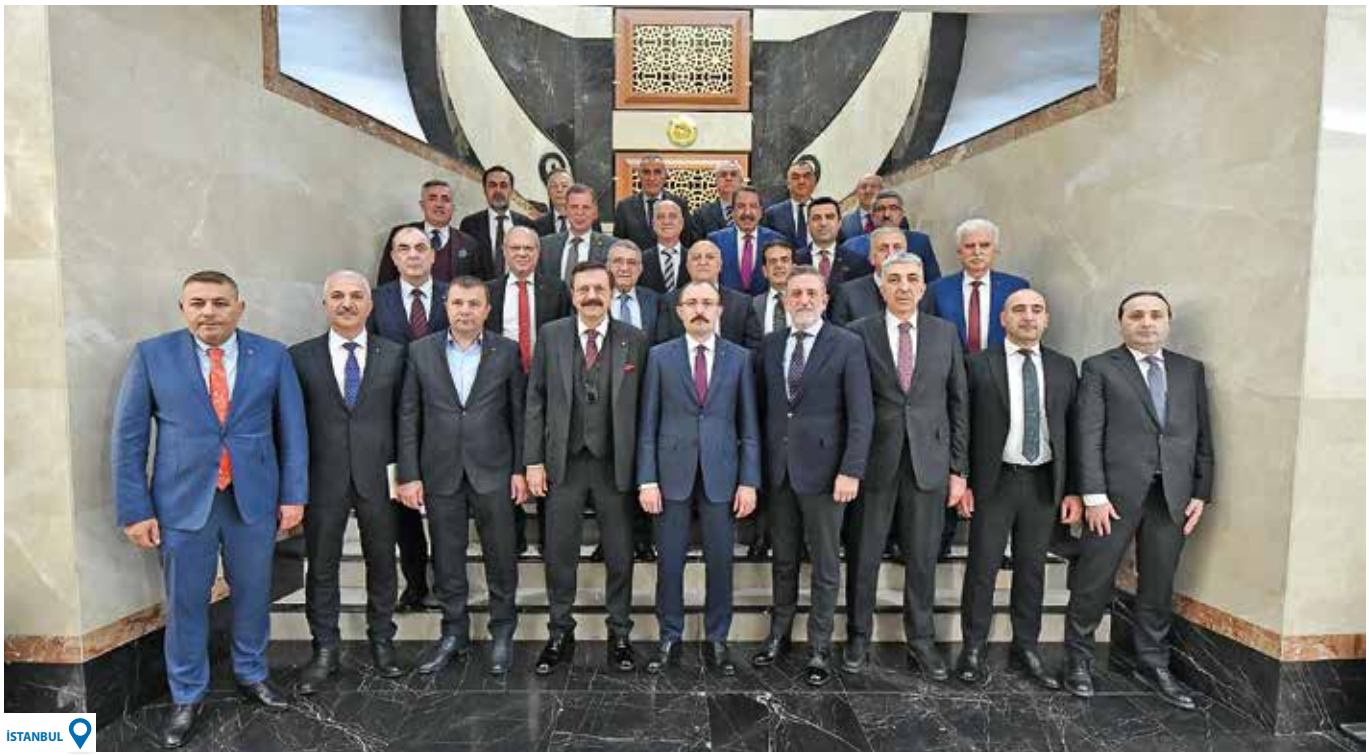
Ordu'ya son geldiğinde "Allah nasip ederse Mart'ta Türkiye'nin otomobili çıkacak" dediğini hatırlatan M. Rifat Hisarcıklıoğlu, şöyle konuştu: "Allah nasip etti. Özel sektörden de aldığımız güçle ilk defa yüzde 100 bize ait olan, Türkiye'ye ait olan bir Türkiye markasıyla Togg'u piyasaya sürmüş olacağız. İlk iki gündeki satışlar, bizim bu yılın sonuna kadar önereceğimiz satışların üstünde. Şu andaki talep, Türkiye'nin geçen yıl satılan elektrikli otomobilin tam 4 katı üstünde. Millet kendi arabasına sahip çıkıyor. Bu, onu gösteriyor."

Afet Lojistik Koordinasyon Kurulu, afet lojistiği için önerilerde bulundu

TOBB Afet Lojistik Koordinasyon Kurulu toplantısı, TOBB Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Tamer Kıran'ın başkanlığında; Denizcilik Meclisi, Karayolu Yolcu Taşımacılığı Meclisi, Sivil Havacılık Meclisi ve Ulaştırma ve Lojistik Meclisi'nin katılımlarıyla TOBB İstanbul Hizmet Binasında gerçekleştirildi. TOBB Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Tamer Kıran yaptığı açılış konuşmasında; merkez üssü Kahramanmaraş olan ve 11 ili etkileyen deprem felaketinin ardından yaşanan acıyı tarif edebilecek bir söz maalesef bulamadığını belirterek; yasa boğan bu felakette hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet, ailelerine ve yakınlarına ise başsağlığı, yaralı olarak kurtulan vatandaşlara ise acil şifalar diledi. Kurul Üyeleri tarafından ise afetin ardından lojistik planlamanın ne kadar büyük önem arz ettiği, lojistik sektörünün ne kadar stratejik bir sektör olduğu belirtildi. Ayrıca toplantıda; arama kurtarma ekipleri ile gönüllülerin afet bölgesine ve bölge içinde ulaşımına, ayni yardım malzemelerinin bölgeye aktarılmasına ve depolanmasına ve son nokta dağıtımının sağlanmasına ilişkin deneyimler aktarıldı. Deprem bölgesindeki afet lojistiğinin doğru bir şekilde kurgulanmasına, kamu ve STK'lar arasında eşgüdümün sağlanmasına yönelik öneriler değerlendirildi.

İSTANBUL

Bakan Mehmet Muş, TOBB'da istişare toplantısına katıldı

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu ve Ticaret Bakanı Dr. Mehmet Muş, Oda/Borsa Başkanları ile istişare toplantısında bir araya geldi.

Bakan Nureddin Nebati, TOBB Yönetim Kurulu Toplantısı'na katıldı

TOBB Yönetim Kurulu toplantısı, Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati'nin katılımıyla TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu'nun başkanlığında İstanbul'da gerçekleştirildi. Toplantıda, ekonomiye ve deprem bölgesine ilişkin talep ve beklentiler değerlendirildi

Hisarcıklıoğlu, TOBB Hesapları İnceleme Komisyonu üyelerini kabul etti

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, TOBB Hesapları İnceleme Komisyonu üyeleri Sedat İşeri, Koray Yolcu, Saffet İnamlık ve Hüseyin Sarıbaş ile bir araya geldi.

TOBB Başkanı Hisarcıklıoğlu'ndan, Diyanet İşleri Başkanı Erbaş'a ziyaret

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Ali Erbaş'ı ziyaret etti.

Hisarcıklıoğlu, Adıyaman TSO heyetini kabul etti

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Adıyaman Ticaret ve Sanayi Odası yeni Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Torunoğlu ile Meclis Başkanı Abdulgani Berekt'i makamında kabul etti.

Hisarcıklıoğlu, Ardahan TSO Başkanı Demirci ile bir araya geldi

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Ardahan Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Çetin Demirci'yi makamında kabul etti.

Hisarcıklıoğlu, Bulancak TSO'ya yeni dönemde başarılar diledi

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Bulancak Ticaret ve Sanayi Odası'nı ziyaret etti. Hisarcıklıoğlu, Bulancak TSO Yönetim Kurulu Başkanı Ali Fatoğlu, Meclis Başkanı Mümtaz Bekci, Yönetim Kurulu ve Meclis Üyeleri'ne hayırlı olsun dileklerini ileterek, yeni dönemde başarılar diledi. Hisarcıklıoğlu, ziyarette yaptığı konuşmada, "Buraya hem Başkanımıza hem de yönetim ve Meclis Üyelerimize hayırlı olsun ziyaretinde bulunmak üzere geldik. 4 aylık kısa süre içerisinde birlikte güzel işlere imza attık. Ülkemizde yaşanan deprem felaketi sonrası aynı kararlılıkla birlikte çalışmaya devam ettik" dedi. Deprem bölgesinin önemli bir tarım ve önemli bir sanayi bölgesi olduğunu vurgulayan Başkan Hisarcıklıoğlu, oradaki iş gücünü kaybetmemek gerektiğinin altını çizdi. Deprem bölgesindeki şehirlerin ekonomisinin canlılığını devam ettirmek gerektiğini söyleyen Hisarcıklıoğlu, insanların normal hayatlarına dönebilmeleri için çadır ve konteynere ihtiyaçları olduğunu belirtti. Esas olarak onların başlarını sokacağı bir eve ihtiyaçları olduğuna vurgu yapan Hisarcıklıoğlu, "Hep beraber el birliğiyle buna destek olmalıyız. Bizlerin vazifesi bu. Aynı zamanda söz konusu bölgeye yönelik "Tedarikçim deprem bölgesinden" kampanyasını başlattık. Para vermekten daha önemli bu iş. Sanayicisin, aynı üretici İstanbul'da da var, deprem bölgesinde de var. Buradan al, orada çark dönsün. Dönmesi lazım. Burada sizlerle birlikte olmaktan son derece mutluyum. Sizlerden gelen talepler doğrultusunda ülke ekonomisi için birlikte çalışmaya devam edeceğiz. Misafirperverliğiniz için ayrıca teşekkür ediyorum" ifadelerini kullandı.

Elazığ TSO Başkanı Alan'dan Hisarcıklıoğlu'na ziyaret

Elazığ Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı İdris Alan, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu'nu makamında ziyaret etti.

TOBB Başkanı Hisarcıklıoğlu, Giresun Ticaret Borsası'nda

GİRESUN

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Giresun Ticaret Borsası'nı ziyaret etti. Giresun Ticaret Borsası'nın Yönetim Kurulu Başkanı Hamza Bölük, Meclis Başkanı Ertaç Öztürk, Yönetim Kurulu ve Meclis Üyeleri ile bir araya gelen Hisarcıklıoğlu, seçimler sonrası yeni çalışma dönemi için hayırlı olsun ve başarı dileklerini iletti.

Rifat Hisarcıklıoğlu, Giresun TSO'ya hayırlı olsun dileklerini iletti

GİRESUN

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Giresun Ticaret ve Sanayi Odası'nın; Yönetim Kurulu Başkanı Hasan Çakırmelikoğlu, Meclis Başkanı Şükrü Ataün, Yönetim Kurulu ve Meclis Üyelerine hayırlı olsun ziyaretinde bulunup, yeni dönemde başarılar diledi. Hisarcıklıoğlu, Meclis Üyeleri ile sohbet etti ve Giresun TSO Genç Girişimciler Kurulu ile Giresun TSO Kadın Girişimciler Kurulu üyeleriyle bir araya geldi.

TOBB Başkanı, Kırşehir TB heyeti ile bir araya geldi

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Kırşehir Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Neşet Yavuz ve Yönetim Kurulu üyesi Şaban Çelik'i makamında kabul etti.

Menemen TO Başkanı Süsoy'dan Rifat Hisarcıklıoğlu'na ziyaret

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Menemen Ticaret Odası Yönetim Kurulu Başkanı İzzet Süsoy'u makamında kabul etti.

KAHRAMANMARAŞ

Hisarcıklıoğlu, Kahramanmaraş TSO ve TB Müşterek Meclis toplantısında

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Ticaret Bakanı Mehmet Muş ile birlikte Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası ile Ticaret Borsası'nın Müşterek Meclis toplantısına katıldı. Kahramanmaraş'ın genel durumu, yaşanan sıkıntılar ve çözüm önerilerinin konuşulduğu toplantı sonrasında Hisarcıklıoğlu, iş yerlerini ziyaret etti.

TRABZON

Hisarcıklıoğlu, Of TSO Meclis Üyeleriyle istişarede bulundu

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Of Ticaret ve Sanayi Odası'na (TSO) ziyarette bulundu. Of TSO'nun Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Saral, Meclis Başkanı Zûhal Akyüzlü, Yönetim Kurulu ve Meclis Üyeleri ile bir araya gelen Hisarcıklıoğlu, seçimlerin geride kaldığını ve yeni bir çalışma döneminin başladığına işaret ederek başarılar diledi. Hisarcıklıoğlu, seçimle geldikleri bu makamların hizmet etmek ve insanlara faydalı işler yapabilmek için fırsat olduğunu ve bunu en iyi biçimde değerlendirebilmenin de gece gündüz çalışmaktan geçtiğini anlattı. TOBB Başkanı, Of'ta, Oda'nın Meclis Üyeleriyle de sohbet ederek, istişarede bulundu ve Meclis Salonu'nun açılışını gerçekleştirdi.

ORDU

Hisarcıklıoğlu'ndan Ordu TB'ye tebrik ziyareti

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Ordu Ticaret Borsası'nı ziyaret ederek, Ordu TB Yönetim Kurulu Başkanı Ziver Kahraman, Meclis Başkanı İdris İşleme, Yönetim Kurulu ve Meclis Üyelerine hayırlı olsun dileklerini iletti. Ziyarette konuşan Hisarcıklıoğlu, Türkiye'nin hep birlikte deprem bölgelerine yardım için seferber olduğunu söyledi. Hisarcıklıoğlu, "Bugün 70 vilayet oradaydı, biz 363 Oda ve Borsa, 43'ü bölgede diğerleri ile de baktığım zaman bütün şehirlerimizden ilçelerimizden de afet bölgelerine herkes yağmur oldu yağdı. Herkes ne ihtiyaç varsa gönderirim bugüne kadar camiamız bölgeye 5 bine yakın tır 6 uçak 7 gemi 5 bin 700 çadır bin 418 konteyner şu an itibariyle 4 bin jeneratör 120 bin ısıtıcı gönderildi. Orada seyyar mutfaklarımız çalışıyor, Ramazan ayında sahurda ve iftarda da yemeğimiz çıkacak" diye konuştu. Deprem bölgelerinin ekonomisinin canlanması adına çalışmalar yapılması gerektiğini kaydeden Hisarcıklıoğlu, "Elimizde imkân varken ne yapacaksak yapalım. Buraya yönelik olarak yeni katkı vereceğimiz işler ve projeler var. Özellikle e-ticaret pazar yerlerine bu bölgeden sıfır komisyonla mallarını diğer illere pazarlaması için katkı veriyoruz. Bu illerimize destek olmamız gerekiyor, oradaki ekonomik aktivitenin eski haline gelmesi lazım. Çünkü Türkiye ekonomisinin neredeyse yüzde 11'lik kısmını kapsıyor, destek olmamız lazım" şeklinde konuştu. Deprem bölgeleri için konut de seferberliği başlattıklarını da sözlerine ekledi.

Rifat Hisarcıklıoğlu, Sivas TSO Başkanı Özdemir ile görüştü

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Sivas Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Zeki Özdemir ile Meclis Başkanı Osman Yıldırım'ı makamında kabul etti.

TRABZON

Rifat Hisarcıklıoğlu Trabzon'da nikâh törenine şahitlik etti

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Trabzon Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Erkut Çelebi'nin oğlu Doğukan ve Burçak'ın nikah törenine şahitlik etti. Hisarcıklıoğlu, Çelebi ve Çolak ailelerini tebrik ederek, genç çifte ömür boyu mutluluklar diledi.

Hisarcıklıoğlu, Trabzon TB'ye başarı dileklerini sundu

TRABZON

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Trabzon Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Eyyüp Ergan, Meclis Başkanı Nevzat Özer, Yönetim Kurulu ve Meclis Üyeleri ile bir araya geldi. Trabzon Ticaret Borsası'na yaptığı ziyarette, seçimlerin geride kaldığını ve artık yoğun bir çalışma dönemine girildiğine dikkat çeken Hisarcıklıoğlu, gelinen makamların hizmet edebilmek için çok önemli fırsatlar olduğunu belirterek, "Unutmayın ki insanların en hayırlısı insanlara faydalı olandır. Şimdi çalışma zamanı. Seçim sonuçlarının şehrinize ve ülkemize hayırlı olmasını dilerim. Başarılar temenni ediyorum" dedi.

UDES İNGİLİZCE

Dil eğitiminde fark,

UDES İNGİLİZCE

Çeviri Yöntemiyle

KARŞILAŞTIRMALI İNGİLİZCE EĞİTİMİ

MAX. 10 KİŞİLİK GRUP DERSİ / BİREBİR ÖZEL DERSLER

YÜZ YÜZE / ONLINE

"Bilimsel yöntemlerle özgün dil öğretim sistemi ve kitapları"

"Neden-sonuç ilişkisine dayalı ve eğitimde doğru sıralama odaklı"

"Yetişkin öğrenmesine yönelik eğitim anlayışı"

+90 530 565 29 78 @udesingilizce @ingilizceUdes

udesingilizce.com

TOBB Başkanı Hisarcıklıoğlu, ABD'li yatırımcılardan destek talep etti

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, TOBB ve Amerikan Ticaret Odası tarafından Washington'da düzenlenen, "Türkiye-ABD İş Forumu: Deprem Bölgesinin Önceliklendirilmesi" konulu toplantıda, ABD'li yatırımcılara Türkiye'de yaşanan deprem felaketi hakkında bilgi vererek, destek talep etti.

Foruma, TOBB Başkanı Hisarcıklıoğlu'nun yanı sıra, Ticaret Bakanı Mehmet Muş, Türkiye'nin Washington Büyükelçisi Hasan Murat Mercan, ABD'nin Ankara Büyükelçisi Jeffry Flake, ABD Ticaret Odası Türkiye ve Orta Doğu'dan Sorumlu Kıdemli Başkan Yardımcısı Khush Choksy ile Türkiye ve ABD'den iş dünyası temsilcileri katıldı. Hisarcıklıoğlu, açılışta yaptığı konuşmada, 6 Şubat'ta meydana gelen Kahramanmaraş merkezli depremlerin, Türkiye'nin Güneydoğu Bölgesinde 11 ili ve bu şehirlerdeki 14 milyon insanı etkilediğini söyledi. İnsani kayıpların yanı sıra bölgenin Türkiye ekonomisi açısından önemine değinen Hisarcıklıoğlu, bölgenin hem sanayi hem de tarım sektörleri açısından önemli olduğunu vurguladı. Hisarcıklıoğlu, bölgenin, Türkiye'nin toplam milli gelirinin yüzde 9'unu, ihracatının yüzde 8.5'ini ve tarımsal üretiminin yüzde 14'ünü karşıladığını aktardı. Bölgedeki ekonomik faaliyetin ve üretimin yaklaşık yüzde 50 düşmesinin beklendiğine dikkati çeken Hisarcıklıoğlu, bu durumun, ekonomik büyüme üzerinde bu yıl doğrudan olumsuz bir etkiye sahip olacağını kaydetti. 200 bine yakın şirketin bu felaketten olumsuz etkilendiğini ifade eden Hisarcıklıoğlu, TOBB'un bölgeye yönelik yardım çalışmalarını anlatarak, gösterdikleri dayanışma için de ABD Ticaret Odası, iş dünyası ve hükümetine teşekkür etti. ABD Ticaret Odası ile aralarındaki iş birliği anlaşmasını bir yıl daha yenileyeceklerine işaret ederek, "Birlikte çok daha fazlasını yapabileceğimize inanıyorum" dedi.

"Vergi muafiyetleri, devlet destekleri doğrudan finansal yardımları devreye soktuk"

Ticaret Bakanı Mehmet Muş da 6 Şubat'ta meydana gelen Kahramanmaraş merkezli depremlerin Türkiye'nin Güneydoğu Bölgesinde 11 ili kapsayan çok geniş bir alanda yıkıma neden olduğunu ve 47 bini aşkın kişinin hayatını kaybettiğini söyledi. Muş, önceliklerinin yardım çalışmalarını en hızlı ve etkili şekilde yürütmek ve yaraları sarmak olduğunu, bu hedefe ulaştıklarını anlattı. Bundan sonraki önceliklerinin gerekli hazırlıkları yapmak ve güvenli yerleşim alanlarını inşa etmek olduğuna işaret eden Muş, felaketin işletmeler üzerindeki etkisini belirlemek için de kapsamlı bir inceleme yaptıklarını bildirdi. Vergi muafiyetleri, devlet destekleri, doğrudan finansal yardımlar gibi bölgeye özel politikaları da hızla hayata geçirdiklerine dikkati çekerek, şöyle devam etti: "Kayıplarımızı mümkün olan en kısa sürede telafi etmeye ve insanlarımızı günlük yaşamlarına döndürmeye kararlıyız. Toparlanma yolunda ilerlerken depremlerden hem sermaye hem de iş gücü olarak ağır etkilenen bu illerimizde ticaretimizin deprem öncesi seviyelere ne zaman ulaşacağını bilemiyoruz. İplik, tekstil, çelik ve halı gibi belirli sektörler başta olmak üzere ABD dahil dünyayla olan tedarik zincirlerimizde kesinlikle çok büyük etkisi olacaktır. Bu nedenle bu tür tedarik zincirlerini her iki yönde de sürdürmemiz ve desteklememiz gerekiyor."

"ABD gibi ortaklarla güçlü ekonomik ve ticari ilişkilere sahip olmak önemli"

Bu zor zamanlarda başta ABD olmak üzere birçok ülke ve uluslararası kuruluş-

tan destek geldiğini anımsatan Bakan Muş, depremlerden sadece saatler sonra ABD hükümetinin hızla seferber olduğunu ve insani yardım sağladığını, ABD Ticaret Odası'nın da önemli miktarda ayni ve mali yardımı organize ettiğini söyledi. Bundan sonraki aşamanın şehirleri yeniden inşa etmek olduğunu belirten Muş, ilk etapta yaklaşık 800 bin konutun inşa edileceğini, şehirleri çok daha modern ve sürdürülebilir bir şekilde yeniden inşa etmeyi hedeflediklerini kaydetti. Bu bağlamda teknik kapasiteye sahip olmak kadar finansmanın da önemini vurgulayan Muş, bu ay Brüksel'de Avrupa Birliği'nin (AB) ev sahipliğinde bir donörler konferansının düzenleneceğini bildirdi. Muş, "Ticari açıdan, inşaat malzemeleri gibi yeniden inşa ve ilgili sektörlerin üretimleri hız kazanacak ve bu sektörler muhtemelen kısa vadede girişimcilerin hedef alacağı potansiyel alanlar olacaktır. Bölge ekonomilerini sadece normalleştirmemiz değil, güçlendirmemiz gerektiği de açık. Çünkü sürdürülebilir şehirler inşa etmemiz ve bunun için de istihdam yaratmamız gerekiyor. Bu nedenle yeniden inşa çabalarının yanı sıra ABD dahil ortaklarımızla güçlü ekonomik iş birliğine ve ticari ilişkilere sahip olmak daha önemli hale geldi" şeklinde konuştu.

"ABD ve Türkiye arasında iş ilişkisi kurmak için kritik bir zaman"

ABD Ticaret Odası Türkiye ve Orta Doğu'dan Sorumlu Kıdemli Başkan Yardımcısı Khush Choksy ise Türkiye ve Suriye'de etkili olan depremlerin ardından yaklaşık 200 uluslararası şirketin, 110 milyon doların üzerinde ayni ve maddi yardımda bulunduğunu hatırlattı. ABD Dışişleri Bakanı Antony Blinken'ın, depremlerin ardından Türkiye'ye sağlanan desteğe ilişkin ABD Ticaret Odası ile görüşme yaptığını anımsatan Choksy, ABD ve Türkiye arasında iş ilişkisi kurmak için kritik bir zaman olduğunu dile getirdi. Türkiye'nin Washington Büyükelçisi Hasan Murat Mercan da depremlerin ardından uluslararası toplumun gösterdiği dayanışmanın, Türkiye'ye güç verdiğini belirtti. Mercan, depremlerin ardından hızla yardım kampanyası başlattıklarını ve ABD'deki tüm Türk misyonlarının deprem bölgelerine yönelik bağışları kabul ettiğini anlattı. Büyükelçi Mercan, ABD genelinde binlerce yardım malzemesinin toplandığını ve Türk Hava Yolları aracılığıyla Türkiye'ye gönderildiğini anımsattı.

TOBB ile ABD Ticaret Odası arasında mutabakat zaptı imzalandı

ABD'nin Ankara Büyükelçisi Jeffry Flake ise ABD'li arama kurtarma ekiplerinin Türkiye'deki çalışmalarına değindi. Flake, ABD'li ekibin, Hatay'da 5 günde kurduğu Sahra Hastanesini Sağlık Bakanlığına devrettiğini söyledi. Flake, ABD hükümetinin, Türkiye ve Suriye'yi etkileyen depremler nedeniyle 185 milyon dolarlık yardım taahhüdünde bulunduğuna dikkati çekti. Konuşmaların ardından TOBB ile ABD Ticaret Odası arasında iş birliğine ilişkin mutabakat zaptı imzalandı. Mutabakat zaptı ile Türkiye-ABD iktisadi, ticari, yatırım ilişkilerinde ve deprem sonrası yeniden inşa çalışmalarında iş birliğinin artırılması hedefleniyor. Toplantı sonrasında, TOBB Başkanı Hisarcıklıoğlu, Ticaret Bakanı Muş ve Türkiye'nin Washington Büyükelçisi Mercan, TOBB Washington ofisini ziyaret etti.

"Artık ABD'nin 50 eyaletine Türk firmaların ürünlerini teslim edebileceğiz"

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, ABD'de bulunan TOBB Ticaret Merkezi'ndeki toplantıya katıldı. Hisarcıklıoğlu, sosyal medya hesabından yaptığı açıklamada, "2021 başında Şikago'da açtığımız TOBB Ticaret Merkezimize bu ay itibariyle Ticaret Bakanlığı'mızın destekleriyle Türkiye-ABD Lojistik Dağıtım Ağı fonksiyonu da kazandırıyoruz. Artık ABD'nin 50 eyaletine Türk firmalarımızın ürünlerini teslim edebileceğiz" ifadesini kullandı.

Hisarcıklıoğlu, Tahkim Merkezi ile ilgili gelişmeleri değerlendirdi

TOBB Başkanı ve İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) Tahkim Merkezi Yönetim Kurulu Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, online olarak gerçekleştirilen İİT Tahkim Merkezi İcra Kurulu İkinci toplantısına katıldı. Hisarcıklıoğlu başkanlığında gerçekleştirilen toplantıda, İİT Tahkim Merkezi Genel Sekreteri Maged M. Shebaita, Genel Sekreter Yardımcısı Karen Akıncı ve Yönetim Kurulu Üyeleri Yusuf Khalawi, Dr. İbrahim Nihat Bayar ve Adil Sani Konukoğlu da yer aldı. Toplantıda, İstanbul'da kurulan Tahkim Merkezi ile ilgili gelişmeler ve atılması planlanan adımlar değerlendirildi.

TOBB Başkanı, EESC'nin dış ilişkiler oturumuna katıldı

TOBB Başkanı ve Türkiye-AB Karma İstişare Komitesi Eş Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi'nin (EESC) dış ilişkiler oturumuna katıldı. Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi (EESC) Dış İlişkiler Bölümü Başkanı Dimitris Dimitriadis Başkanlığı'nda gerçekleştirilen, "Yıkıcı Depremin Ardından Avrupa Birliği'nin Türkiye ve Suriye Halkına Destek Mobilizasyonu" konulu bölümde konuşan Hisarcıklıoğlu, Türkiye'de meydana gelen deprem, etkileri ve bu kapsamda TOBB'un çalışmaları hakkında bilgi verdi. Bu bölümde ayrıca Avrupa Komisyonu Avrupa Sivil Koruma ve İnsani Yardım Operasyonları (ECHO) Genel Müdürlüğü Acil Müdahale Koordinasyon Merkezi (ERCC) Birim Başkanı Antoine Lemasson ve Kızıl Haç AB Ofisi Afet Yönetimi Birim Başkanı Magali Mourlon da konuşma yaptı.

Hisarcıklıoğlu, EUROCHAMBRES Başkanlık Divanı'nda Avrupa iş dünyasının sorunlarını görüştü

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Başkan Yardımcılığını yürüttüğü Avrupa Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği'nin (EUROCHAMBRES) Stokholm'de gerçekleştirilen Başkanlık Divanı ve Olağanüstü Genel Kurul Toplantılarına katıldı. Toplantılarda, başta yüksek enflasyon olmak üzere Avrupa iş dünyasının karşılaştığı sorunlar ele alındı. Lüksemburg'daki genel seçimlere Hristiyan Demokrat Partisi Genel Başkanı olarak katılmak üzere EUROCHAMBRES Başkanlık görevinden istifa eden Luc Frieden'in yerine Çek Cumhuriyeti Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Vladimir Dlouhy'i seçildi.

TOBB Başkanı, Türk Devletleri Teşkilatı Olağanüstü Zirvesi'nde

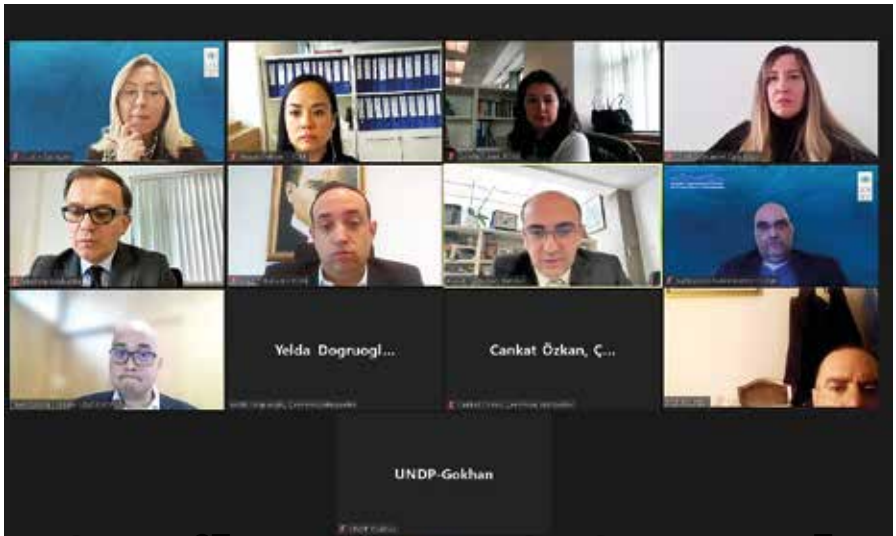

Türk Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği Başkanı ve TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın ev sahipliğinde, "Afet- Acil Durum Yönetimi ve İnsani Yardım" temasıyla düzenlenen Türk Devletleri Teşkilatı Olağanüstü Zirve toplantısına katıldı.

Hisarcıklıoğlu, TDT Genel Sekreteri Büyükelçi Omuraliev ile bir araya geldi

TOBB Başkanı ve Togg Yönetim Kurulu Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Türk Devletleri Teşkilatı Genel Sekreteri Büyükelçi Kubanychbek Omuraliev ile Togg'un Gebze'deki yerleşkesinde bir araya geldi. Görüşmede, Omuraliev'e çalışmalar hakkında bilgi verildi.

TOBB ile UNDP IICPSD, ortak destek projelerini istişare etti

TOBB ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) İstanbul Uluslararası Özel Sektör ve Kalkınma Merkezi (IICPSD) Temsilcilerinin katılımıyla çevrimiçi bir toplantı düzenlendi. Toplantıda, TOBB Başkanlık Baş Danışmanı Çağrı Gürgür, Başkan Danışmanı ve Reel Sektör Araştırma Geliştirme ve Uygulama Daire Başkanı Hasan Çağlayan Dündar, AB ve Dış İlişkiler Daire Başkanı Mustafa Bayburtlu ve Sektörler ve Girişimcilik Daire Başkanı Ahmet Saygın Baban, TOBB'un depremden etkilenen şehirler için sürdürdüğü kapsamlı çalışmalar hakkında bilgi verdi. UNDP IICPSD Direktörü Sabha Sohbani, Direktör Yardımcısı Gülçin Salıngan ve Şehir Planlama Uzmanı Irwin Gabriel Lopez tarafından, dünyada deprem afetleri sonrasında yeniden inşayı destekleme alanında büyük çaplı deneyime sahip olan UNDP tarafından önerilen yardım alanlar ve TOBB ile bu konuda ortak yürütülebilecek destek projeleri hakkında bilgilendirme yapıldı.

AB Uluslararası Özel Temsilcisi Büyükelçi O'Sullivan TOBB'da

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Avrupa Birliği Uluslararası Özel Temsilcisi Büyükelçi David O'Sullivan ve Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu Başkanı Büyükelçi Nikolaus Meyer-Landrut ile TOBB'da gerçekleştirilen çalışma yemeğinde bir araya geldi.

Cengiz Günay, Burgaz'da yapılan Bulgar-Türk İş Forumu'na katıldı

Bulgar-Türk Ticaret ve Sanayi Odası (BULTİŞAD) tarafından gerçekleştirilen Bulgar-Türk İş Forumu'na TOBB Yönetim Kurulu Üyesi ve Türk-Bulgar Ticaret ve Sanayi Odası Forumu Eş-Başkanı Cengiz Günay katılarak açılış konuşması gerçekleştirdi. Bulgaristan'ın Burgaz şehrinde 23 Mart 2023 Perşembe günü gerçekleştirilen Foruma Bulgaristan KOBİ Destek Ajansı (BSMEPA) da destek sağladı. İş Forumu'nda Türkiye'nin Sofya Büyükelçisi Aylin Sekizkök, Burgas Belediye Başkanı Dimitar Nikolov, BULTİŞAD Yönetim Kurulu Başkanı Burhan Nemutlu, Bulgaristan Yenilik ve Büyüme Bakanı Alexander Poulev, Bulgaristan KOBİ Destek Ajansı (BSMEPA) Müdürü Boyko Takov birer konuşma yaptı. İş Forumu kapsamında, Türk ve Bulgar iş insanları arasında ikili görüşmeler gerçekleştirildi.

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NDE TİCARİ VE BİREYSEL GAYRİMENKUL YATIRIMI

Amerika Birleşik Devletleri Virginia eyaletinde ilk şubesini açan Antroya Danışmanlık ve Hukuk Bürosu kurucu ortağı Avukat Alper Kesriklioğlu ile Amerika'da gayrimenkul yatırımları üzerine söyleşi yaptık.

Avukat Alper Kesriklioğlu tüm yabancı gerçek ve tüzel kişilerin Amerika'da gayrimenkul yatırımı yapabileceklerini belirterek bu yatırımların birçok avantajı beraberinde getirdiğini ifade ediyor.

Avantajlardan ilki kira garantili gayrimenkul yatırımlarının olması. Alper Kesriklioğlu, gayrimenkul alırken uygun bir danışmana müracaatla kira garantili mülklerin değerlemelerinin yapılasının önem taşıdığına dikkat çekiyor. Ticari veya bireysel gayrimenkullerin kira gelirlerinin değerleme raporları ile belirlenmesi ve devamında uygun sigorta koşulları ile sigortalanması nın büyük önem taşıdığına işaret eden Alper Kesriklioğlu bu sayede kimsenin yapmış olduğu yatırımın karşılığını almakta tereddüt etmesine gerek olmadığını ifade ediyor.

Unutmamak gerekiyor ki satın almak istediğiniz bireysel veya ticari mülklerin satın alım bedeli ve gelir karşılaştırmasında avantajlı olması en önemli etken. Bu aşamada gelir ve harcama dağılımın doğru şirketler eliyle belirlenmesi önemli hale geliyor.

Bir diğer avantaj ise vergilendirme ve hukuki altyapı için verilen tüm hizmetlerin ana dilde olması. Alper Kesriklioğlu başvurulacak olan danışman şirketin Türkiye'de olması halinde mesleki sorumluluk sigortası ile tüm işlemlerin sigortalı olmasının ve tüm hizmetlerin anadilde olmasının faydalarının altını çiziyor. Bu sayede olası bir gecikme ve hataya maruz kalmadan işlemler tek bir merkezden sonuçlanmakta ve siz Amerika'ya gitmeden Türkiye'den garantili ve güvenilir şekilde sonuçlandırılıyor.

Otel, alışveriş merkezi, ofis binası, mağaza gibi ticari mülkleri satın alarak yatırım yapmak isteyen tüm iş adamları için ise birçok finansman, vize, vergi avantajları mevcut olan sistemde, satış bedeli ödeme riskinin de yediemin hesapları vasıtası ile ortadan kalktığını belirten Alper Kesriklioğlu, bu tedbirleri alabilen uluslararası danışmanlık şirketleri ile bu süreçlerin yönetiminin önemli olduğunu işaret ediyor.

Sistemin önemli avantajlarından bir diğeri ise ticari veya bireysel gayrimenkullere kiracı temini, kiracılarınızın ödemelerinin denetimi, kirasını ödemeyen kiracılar ile ilgili işlemlerin yapılası, kiracıların tahliyesi sonrası gayrimenkule bakım onarım gibi hizmetlerin verilmesi ve diğer tüm işletme faaliyetinin bizzat o eyalette bulunan yönetim şirketlerince yürütülmesi. Siz bu şirketlere oldukça makul aylık hizmet bedelleri ödeyerek hizmet alabiliyorsunuz. Alper Kesriklioğlu bu noktada Amerika Birleşik Devletleri'nde şubesi bulunan Türk şirketlerinin büyük avantaj sağladığını ve tıpkı yurtiçindeymiş gibi kolaylıkla tüm süreçlerin yönetilebildiğini belirtiyor.

Sistemde alım gibi satım işlemlerinin de kolaylıkla yapılabildiğini, hatta bazı gayrimenkullerde geri alım garantisi ile gayrimenkul edinmenin mümkün olduğunu ifade eden Alper Kesriklioğlu, ihtiyacınız olması halinde bireysel veya ticari gayrimenkullerinizin kısmen veya tamamen nakde çevrilmesinin hızla mümkün olabildiğinin önemine değiniyor.

Bireysel ve ticari gayrimenkul yatırımlarında Amerika Birleşik Devletleri pazarının cazip teklifler ve fırsatlar ile dolu olduğunun altını çizen Avukat Alper Kesriklioğlu gayrimenkul yatırımı düşünen herkesi bu konuda profesyonel ve uluslararası danışmanlardan bilgi almaya davet ediyor.

Av. Alper KESRİKLİOĞLU

Antroya Danışmanlık ve Hukuk Bürosu
Kurucu Ortağı

Preferred partner of
eos

TCM Group
Global Debt Collection
Shareholder

AB YEŞİL MUTABAKATI, KARBON VERGİSİ VE ÜLKEMİZ AÇISINDAN ÖNEMİ

Küresel ticaret sisteminde önümüzdeki yıllarda yaşanması beklenen köklü değişiklikleri aktarmak için bir makale yeterli olmayacaktır, ancak CBAM Tüzüğünün ve karbon vergisinin detaylı bir anlatımı gelişmelerin hangi yönde devam olacağının anlaşılması açısından katkı sağlayacaktır.

Küresel ticaret sistemi, başarılı ve istikrarlı çalışmaları sayesinde büyümüş ve çalışma alanları çeşitlenmiş büyük bir aileye benzer. Bu aile, kendi başarısı ve içinde bulunduğu koşulların hızlı bir şekilde değişmesi nedenleriyle daha büyük ve daha işlevsel bir eve ihtiyaç duyar ve mevcut evini de kapsayacak şekilde yeni bir ev inşa etme planları yapar. Bu planların önemli bir kısmının fikirsel hazırlık aşaması tamamlanmış olup, Şubat 2023'de yayımlanan Avrupa Birliği CBAM Tüzüğü, bu evin inşasında ilk kazmanın vurulması olarak değerlendiri-

Adnan ÜZER

Ticaret Başmüfettişi

lebilir. Küresel ticaret sistemi hâlihazırda yeniden tasarlanıyor. Bu sürecin önem arz eden nedenleri arasında iklim değişikliği; dijitalleşme, yapay zekâ ve büyük verinin her geçen gün daha fazla kullanılmaya başlanması; orta koridor ve arktik hattı gibi yeni uzun mesafe taşımacılık hatlarının ortaya çıkmaya başlaması; Çin'in yükselişi ve bu süreçte Rusya gibi ülkelerin işbirliğini kazanması ile COVID-19 ve muhtemel yeşil vergiler nedenleriyle küresel katma değer zincirlerinin kısalmakta oluşu vb. sayılabilir. Bu yazıda, iklim değişikliğinin uygarlığımız üzerindeki etkisinin nasıl ve neden olacağı tartışılmayacaktır, zira bu konu farklı disiplinlerin konusu olup, bu yazıda tasarımı çoktan yapılmış ve kısa bir zaman önce ilk kazması vurulmuş (veya gemi inşa diliyle ilk sac kesimi yapılmış) yeni küresel ticaret mimarisi hakkında bir bakış açısı sunmak amaçlanıyor.

YEŞİL MUTABAKAT ÜLKEMİZ AÇISINDAN BİR SONRAKİ KALDIRAÇ

Küresel çevre sorunları konusunda bugüne kadar çok fazla yol alındığını söylemek mümkün değil. Ozon tabakasını incelten maddelerin kullanımının azaltılmasına ilişkin Montreal Protokolü hariç tutulursa, uluslararası iş birliği anlamında bugüne kadar çok fazla yol alındığını söylemek mümkün değil. Ancak, artık işlerin değiştiğini ve küresel anlamda çevre koruma önlemlerinin uluslararası gündemin üst sıralarına çıktığını söylemek mümkün. Bu konuda verilebilecek en sağlam ve güncel örnek, ABD'nin bütçe sorunları nedeniyle erken ayrılmak zorunda kaldığı Japonya'da yapılan G-7 toplantısı sonuç bildirgesinde (41 sayfa), küresel çevre konusuna verilen önemdir. Söz konusu Bildirge'nin aşağı yukarı yarısı küresel çevre sorunları ile dijitalleşmeye ayrılmıştır. Bu durumun etkilerinin İklim Kulübü yaklaşımı nedeniyle G-7 ülkeleri ile sınırlı kalacağını söylemek mümkün değil. GATT Anlaşması'nın İkinci Dünya Savaşından sonra sınırlı sayıda ülke katılımı ile başladığını, ancak, zamanla, özellikle de Rusya ve Çin'in katılımıyla küresel bir boyut kazandığını hatırlamakta fayda vardır. Benzer şekilde, ülkemiz başından bu yana Avrupa Birliği üyelik sürecine sıcak bakmış, ancak henüz üyelik gerçekleşmemiş olsa da, bu süreç ülkemizin 21'inci yüzyılda dünyada saygın bir ülke haline gelmesine katkı sağlayacak iç dinamiklerin güçlenmesine büyük katkı sağlamıştır. Bu

çerçevede, Avrupa Birliği tarafından 2019 yılında ilan edilen Yeşil Mutabakatın ülkemiz açısından bir sonraki kaldıraç olacağı söylenebilir. Ayrıca, ülkemizin bu konuda edineceği tecrübelerin, yürümekte olan Türk Devletleri Teşkilatı'nın kuruluş sürecinin baştan itibaren küresel gelişmelere uygun bir şekilde ilerlemesine büyük katkı sağlama potansiyeli de dikkate alınmalıdır.

DİJİTALLEŞME VE AR-GE ÇALIŞMALARI SÜRECİN ÖNEMLİ AYAKLARINDAN İKİSİ

Avrupa Birliği ile ilişkilerimiz sadece ihracat ve ithalat rakamlarının karşılaştırılmasına sıkıştırılmamalıdır. Bilimsel araştırma projelerine katılım veya dijitalleşme süreçlerine uyum gibi imkânları sadece parasal değerlere sıkıştırmak yanlış olacaktır. Türkiye'nin Avrupa Birliği ile olan ilişkisi pek çok kaldıraç imkânı yaratabilecek özelliklere sahiptir. Avrupa Birliği'nin Yeşil Mutabakat ile ilgili kaynakları incelendiğinde, dijitalleşme ve Ar-Ge çalışmalarının bu sürecin en önemli ayaklarından ikisini oluşturduğunu söylemek mümkün. Bu iki unsur, aynı zamanda ülkemizi 21'inci yüzyıla hazırlayacak önemli unsurlardır. Mevcut sorunlarda çatışma yönetimi stratejileri uygulanması şartıyla, akıllı arkadaşlarla yapılacak iş birlikleri her zaman kazandıracaktır. Bu nedenle, Avrupa Birliği'nin değişmekte olan gündemine ülkemiz tarafından proaktif uyum sağlama çabasını sadece üyelik süreci içerisine sıkıştırmak doğru olmayacaktır.

Bu yazıda, Yeşil Mutabakat'ın ülkemiz tarafından hemen hemen ilk olarak etkisinin hissedilecek aşaması olan ve Şubat 2023'de AB Resmi Gazetesi'nde yayımlanmış Sınırda Karbon Düzenlemesi Tüzüğü ile diğer ilgili mevzuat ve uygulamalar tartışılacaktır. TÜRKAK'ın kurulmuş ve işlerlik kazanmış olması ve CE işareti başta olmak üzere teknik mevzuat uyumu kapsamında ülkemizde diğer kurumsal yapılanmalarını başarılı bir şekilde gerçekleştirilmiş olması, Yeşil Mutabakata uyum konusunda ülkemize avantaj sağlayacak hususlardır.

AVRUPA BİRLİĞİ EMİSYON TİCARET SİSTEMİ (ETS) VE SINIRDA KARBON DÜZENLEME MEKANİZMASI (CBAM)

Bilindiği üzere, Paris Anlaşması, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi kapsamında iklim değişikliğinin azaltılması, adaptasyonu ve finansmanı için 2016 yılında yürürlüğe giren uluslararası bir anlaşma olup, küresel ortalama sıcaklıktaki artışı sanayi devrimi öncesi seviyelerin 2 santigrat derecenin çok altında tutma ve sıcaklık artışını sanayi devrimi öncesi seviyelerin 1.5 santigrat derecenin üzerinde sınırlama çabalarını sürdürme hedefine ulaşmayı hedefliyor. Avrupa Birliği, Paris Anlaşması doğrultusunda 2050 yılına kadar iklim nötr bir AB hedefine ulaşmak için, sera gazı (GHG) emisyonlarını 1990 yılındaki seviyelere kıyasla önemli ölçüde azaltmayı hedeflemiştir. Bu çerçevede iklim, enerji, arazi kullanımı, ulaşım ve vergilendirme politikalarının 2030 yılına kadar 1990 yılındaki seviyesine kıyasla yüzde 55 emisyon azaltımı sağlanacak şekilde gözden geçirilmesi için, "Fit for 55 (55'e Uyum)" mevzuat değişikliği paketi Avrupa Komisyonu'nca 14 Temmuz 2021'de yayımlanmıştır. Paketin uluslararası ticareti etkileyecek en önemli düzenlemelerinden biri, dünyada ilk defa uygulamaya konulacak olan Sınırda Karbon Düzenleme Mekanizmasıdır (Carbon Border Adjustment Mechanism - CBAM). Avrupa Komisyonu 14 Temmuz

2021 tarihinde Sınırda Karbon Düzenleme Mekanizması kurma önerisini kabul etmiş, karar onaylanmış, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'ne iletilmiş ve uluslararası alanda bağlayıcı hale getirilmiştir. Komisyon ayrıca, AB Eylem Planı ile, hava, su ve toprak için Sıfır Kirliliğe Doğru, "kirleten öder" ilkesini daha iyi uygulamak için ilgili araçların ve teşviklerin teşvik edilmesini ve böylece karbonsuzlaştırma ile sıfır kirlilik mücadelesi arasındaki sinerjiyi en üst düzeye çıkarmak amacıyla 'ücretsiz kirliliğin' aşamalı olarak kaldırılmasını tamamladığını açıklamıştır.

CBAM, DOĞRUDAN EMİSYONLAR İÇİN GEÇERLİ OLACAK

Sınırda Karbon Düzenleme Mekanizması CBAM, başlangıçta yalnızca AB'ne ithal edilen demir ve çelik, alüminyum, çimento, gübre, elektrik ve hidrojen üretiminin neden olduğu doğrudan emisyonlar için geçerli olacaktır. 1 Ocak 2026 tarihine kadar olan geçiş döneminde, AB'ye ithal edilen söz konusu malların üretimi aşamasında salınan karbon emisyonları ile üretim aşamalarında kullanılan elektriğin üretiminden kaynaklı (dolaylı) emisyonların raporlaması yapılacaktır. 1 Ocak 2026 tarihinden itibaren başlayacak asıl uygulamada ise, ithalatçılar, yetkili CBAM ulusal makamlara kayıt olacak, AB Emisyon Ticaret Sistemi (ETS)'ndeki piyasa mekanizması kapsamında belirlenen haftalık karbon bedellerini ödeyerek ithalat yapmaya başlayacaklardır. Sertifikaların fiyatı, salınan karbondioksit euro / ton cinsinden hesaplanacaktır. AB'deki ithalatçı üç aylık periyodun sonunda CBAM beyannamesini AB komisyonuna sunacak, bir önceki yılda AB'ye ithal edilen malların miktarını ve bu mallardaki gömülü emisyonları ilgili CBAM makamına beyan edecek ve mallara gömülü sera gazı emisyonlarının miktarına karşılık gelen CBAM sertifikalarını da teslim edecektir. Diğer taraftan, ithalatçılar, ETS sistemi kurulu olan üçüncü ülke üreticilerinden gelen doğrulanmış bilgilere dayanarak, ithal edilen malların üretimi sırasında zaten bir karbon fiyatının ödendiğini belgelendirebilirse, karşılık gelen miktarı sertifika miktarından düşecektir.

- **CBAM KAPSAMINA GİREN MALLAR VE GAZLAR**

AB gümrük bölgesine ithal edilecek üçüncü ülke menşeli mallar, bu mallardan işlenmiş mallar ve dahilde işleme rejimi kapsamında ithal edilecek mallara CBAM Tüzüğü hükümleri uygulanacaktır. Sistem, yüksek doğruluk seviyesiyle ölçülebilen, raporlanabilen ve doğrulanabilen emisyonlara odaklanarak aşağıdaki sektör ve gazları kapsamaktadır.

- **Karbondioksit (CO2):** Elektrik ve ısı üretiminden, petrol rafinerileri, demir ve çelik işleri, alüminyum, metaller, çimento, kireç, cam, seramik, kağıt hamuru, kağıt, karton, asitler ve dökme organik kimyasalların üretimi dahil olmak üzere enerji yoğun sanayi sektörleri,
- **Azot oksit (N2O):** Nitrik, adipik ve glioksilik asit ve glioksal üretiminden kaynaklanan gazlar,
- **(PFC):** Alüminyum üretiminden kaynaklanan perfluorokarbonlar.

Bu sektörlerde faaliyet gösteren şirketlerin AB ETS sisteminde yer alması zorunludur, bazı sektörlerde sadece belirli bir boyutun üstündeki fabrikalar bu sisteme dâhildir. Hükümetler, eşdeğer miktarda emisyon azaltımını sağlayacak mali ve diğer önlemleri hayata geçirirse belirli küçük tesisler bu sistemin dışında tutulabiliyor. Havacılık sektöründe 31 Aralık 2023 tarihine kadar AB ETS, sadece Avrupa Ekonomik Bölge (EEA) içerisinde yer alan havaalanları arasındaki uçuşlara uygulanacaktır. Diğer taraftan, CBAM ürün kapsamı, 2030 yılına

kadar halihazırda Avrupa Birliği Emisyon Ticaret Sistemi kapsamında olan tüm sektörleri kapsayacak şekilde genişletilecektir. ETS sistemi, mevcut CBAM sektörlerine ek olarak bazı kimyasallar, rafineriler, kağıt ve seramik üretimine ek olarak bazı havacılık faaliyetleri de kapsıyor. CBAM Tüzüğü Ek I'de her bir mal, HS (harmonize sistem) kodu ile listelenmiş ve tanımlanmıştır. CBAM Tüzüğü kapsamındaki hedeflenen gazlar karbondioksit, azot oksit ve perflorokarbon emisyonu olup, bu çerçevede, sadece karbon dioksit salınımı değil, bu gazların salınımını gerektiren üretim süreçleri de CBAM kapsamında değerlendirilecektir. Diğer taraftan, CBAM sertifikası, düşük değerli gönderilerin (maksimum 150 avro değere sahip ürünler) sevkiyatı ile askeri faaliyetler bağlamında taşınacak veya kullanılacak mallar için uygulanmayacak, diğer bir ifadeyle istisna olacaktır.

- **MUAFİYET KAPSAMI ÜLKELER**

CBAM, AB ETS kapsamındaki ülkelerden yani AB ülkeleri ve AB ETS ile Avrupa Birliğinin bir parçası olan İzlanda, Lihtenştayn, Norveç ve İsviçre gibi AB ETS' ne katılmayan ve kendi emisyon ticaret sistemini uygulayan ülkelerden yapılan ithalatlar için geçerli olmayacak, AB dışındaki tüm ülkelerden ithal edilen kapsam dahilindeki ürünler için geçerli olacaktır. Bu çerçevede, AB üyesi olamayan ülkemiz için de geçerli olacaktır. Dünyada 28 ülkede ETS programını uygulanmakta ve ülkemiz dahil 9 ülke de değerlendirme aşamasındadır. ETS olan ve karbon vergisi uygulayan ülkeler; Arjantin, Kanada, Şili, Çin, Kolombiya, Danimarka, Avrupa Birliği, Japonya, Kazakistan, Güney Kore, Meksika, Yeni Zelanda, Norveç, Singapur, Güney Afrika, İsveç, İngiltere ve Ukrayna'dır. ETS ve karbon vergisi uygulaması değerlendirme aşamasında olan ülkeler ise; Brezilya, Brunei, Endonezya, Pakistan, Rusya, Sırbistan, Tayland, Türkiye ve Vietnam'dır.

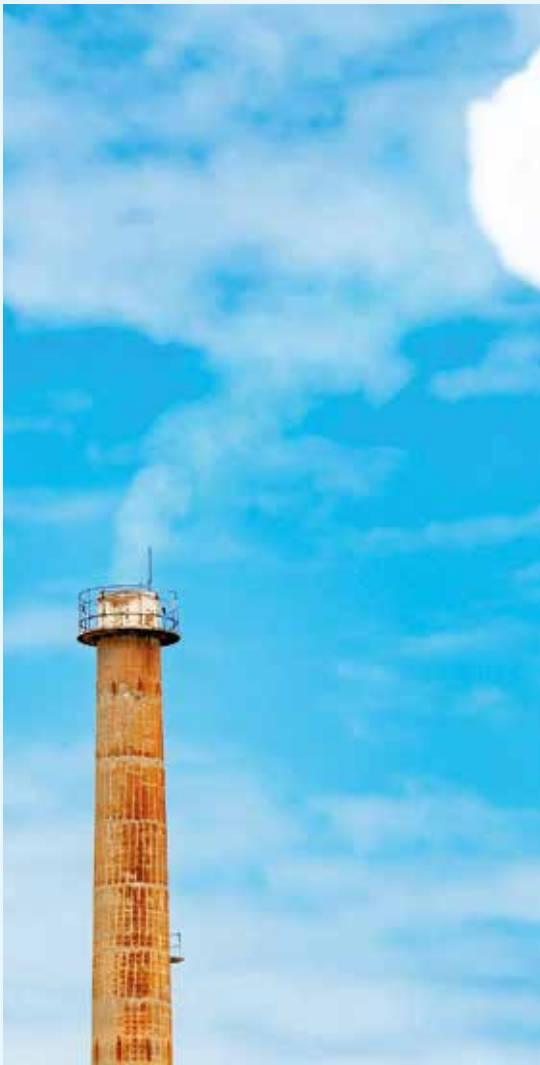
- **CBAM TANIMLARI**
- **Beyan sahibi:** Serbest dolaşıma girmek üzere kendi adına bir gümrük beyanında bulunan veya adına böyle bir beyanda bulunulan kişiyi,
- **Yetkili İthalatçı:** CBAM makamı tarafından ithalat konusunda yetkilendirilen kişiyi,
- **Ekonomik İşletmeciler Kayıt ve Kimlik Numarası (EORI numarası):** Gümrük idaresi tarafından gümrük işlemleri için yapılan kayıt ve verilen numarayı,
- **Gömülü emisyonlar:** Malların üretimi sırasında açığa çıkan doğrudan emisyonlar ve üretim aşamaları sırasında tüketilen elektrik üretiminden kaynaklanan (salınan) dolaylı emisyonları,
- **Karbondioksit tonu:** Bir metrik ton karbondioksit veya Ek I'de listelenen ve eşdeğer bir küresel ısınma potansiyeline sahip diğer herhangi bir sera gazı miktarını,
- **CBAM sertifikası:** Mallardaki gömülü emisyonların bir ton karbondioksitine karşılık gelen elektronik formattaki bir sertifikayı,
- **Karbon fiyatı:** Üçüncü ülkede, bir karbon emisyonu azaltma programı kapsamında sera gazları üzerinden hesaplanan vergi, resim veya harç şeklinde tahsil edilen tutarı,
- **Operatör:** Üçüncü bir ülkede bir tesisi işleten veya kontrol eden herhangi bir kişiyi,
- Karbon sızıntısı: İklim politikalarıyla ilgili maliyetler nedeniyle işletmelerin üretimlerini daha az sıkı emisyon kısıtlamaları olan üçüncü ülkelere devretmeleri durumunda ortaya çıkabilecek durumu ifade eder. Bu, toplam küresel emisyonlarda bir artışa yol açabilir.

- **YETKİLİ MAKAMLAR**

Her AB üyesi ülke, CBAM Tüzüğünde belirtilen görevleri yerine getirmek için CBAM yetkili makamı ve Gümrük makamlarını görevlendirecek, AB Komisyonuna bildirecek, Komisyon, üye ülkelere tüm yetkili makamların bir listesini sunacak, bu bilgiyi Avrupa Birliği Resmi Gazetesinde yayımlayacak ve CBAM yetkili siciline gönderecektir. AB ile teknik mevzuat uyumu kapsamında TÜRKAK'ın kurulmuş ve AB'nin ilgili kurumları tarafından karşılıklı tanınmanın gerçekleşmiş, CE işareti ve yeni yaklaşımın öngördüğü idari sistemin başarıyla çalışıyor olması, ülkemizde bir emisyon ticaret sisteminin kurulmasını kolaylaştıracak ve hızlandıracaktır. Bu sistemin varlığı durumunda, karbon vergisinin sadece daha düşük olması veya hiç olmaması yanında, toplanacak verginin AB bütçesi yerine ülkemiz kaynaklarına yönlendirilmesi mümkün olacaktır. Bu açıklama da gösteriyor ki, Paris Anlaşması'nın küresel iklim hedeflerinin uygulanması konusunda Avrupa Birliği küresel ticaretteki ağırlığını kullanarak dolaylı bir şekilde gücünü kullanma kararlılığını ortaya koyuyor. Ülkemizde ithalatçı tarafından ithal izni için başvurulması ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından çevrenin korunması yönünden söz konusu eşyaların ithaline izin verilmesi, gümrük idarelerinin Bilgisayarlı Gümrük Etkinlikleri Sistemine geçmesi (BİLGE), Tek Pencere Sisteminin uygulanması da, ülkemizin CBAM ve ETS'ye uyumu konusunda hızlandırıcı ve kolaylaştırıcı etki yapacaktır.

- **CBAM KAYDI**

AB Komisyonu, yetkili ithalatçıların CBAM sertifikalarına ilişkin bilgileri içeren

standartlaştırılmış bir elektronik veri tabanı şeklinde bir CBAM kaydını oluşturacak, CBAM sicilindeki bilgileri otomatik ve eş zamanlı olarak Gümrük idareleri ile yetkili makamlara bildirecektir. Kayıt; Ekonomik Operatör Kayıt ve Kimlik numarasını (EORI), CBAM hesap numarası, her bir ithalatçı için CBAM sertifikalarının kimlik numarası, satış fiyatı, satış tarihi ve teslim tarihi, geri satın alınması veya iptal tarihi ile CBAM kayıt defterinin ayrı bir bölümünde, üçüncü ülkelerdeki operatörler ve tesisler hakkındaki bilgileri içerecektir.

- **CBAM SİCİLİNDEKİ BİLGİLERİN GİZLİLİĞİ**

Yetkili makamın veya Komisyonun görevlerini yerine getirirken elde ettiği, doğası gereği gizli olan veya sır olarak verilen tüm bilgiler mesleki sır yükümlülüğü kapsamındadır. Bu bilgiler, yetkili makam veya Komisyon tarafından, onu sağlayan kişi veya makamın önceden açık izni olmaksızın veya Birlik veya ulusal yasalar gereğince açıklanmayacaktır. Ancak, yetkili makamlar ve Komisyon, kişilerin bu Tüzük kapsamındaki yükümlülüklerine uymalarını ve gümrük mevzuatının uygulanmasını sağlamak amacıyla bu bilgileri birbirleriyle, gümrük idareleriyle, idari veya adli cezaları uygulayacak makamlarla ve Avrupa Kamu Savcılığı Ofisiyle paylaşabilecektir. Diğer taraftan, bir operatör, adını, adresini ve iletişim bilgilerini halka açık hale getirmemeyi tercih edebilir. CBAM sicilindeki kamuya açık bilgiler, birlikte çalışabilir bir formatta Komisyon tarafında erişilebilir hale getirilecektir. Komisyon, CBAM kapsamı mallar ithal edildiğinde, her birinin gömülü toplam emisyonlarını yıllık olarak yayımlayacaktır.

- **CBAM KAYIT DEFTERİNDEKİ HESAPLAR**

AB Komisyonu, her yetkili ithalatçıya benzersiz bir CBAM hesap numarası ve CBAM sicilindeki hesabına erişim hakkı verecek, CBAM yetkisi verilir verilmez hesabı oluşturacak ve ithalatçıyı bilgilendirecektir. İthalatçının ekonomik faaliyetini durdurması veya yetkisinin iptal edilmesi halinde, Komisyon söz konusu ithalatçının hesabını kapatacaktır.

- **İTHAL İZİN BAŞVURUSU**

AB' de yerleşik olan herhangi bir ithalatçı, CBAM kapsamı malı ithal etmeden önce, bu malın Birlik gümrük bölgesine ithaline izin verilmesi için yetkili CBAM makamına başvuracaktır. Bu başvuruyu gümrük temsilcisi veya müşaviri vasıtasıyla da yapabilecektir. İthalatçının AB'de yerleşik olmaması halinde ise izin başvurusu gümrük temsilcisi tarafından yapılacaktır. Merkezi üçüncü ülkede ve şubesi AB'de bulunan firma tarafından ithal edilmesi halinde durum değişmeyecek, yine CBAM sertifikası ödenecek, sadece GATT Anlaşması'nın VII. maddesine göre ithalatçı ile ihracatçı arasındaki ilişkinin gümrük kıymetini etkileyip etkilemediği önem arz edecektir. İlgili CBAM makamı, izin başvurusunda bulunan ithalatçıya, gümrük mevzuatı, vergilendirme kuralları ve piyasa suiistimali kurallarının ciddi bir ihlaline veya mükerrer ihlallerine karışmamış ve başvurudan önceki beş yıl içinde ekonomik faaliyetiyle ilgili ciddi suç kaydı olmaması durumunda yetki verecektir. Ayrıca, beyan sahibi, CBAM mevzuatı kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirmek için malı ve operasyonel kapasitesini beyan edecektir. Yetkili makam ithalatçıya ithal izni vermeyi reddederse, yetki talebinde bulunan, ilgili makama itiraz edebilecek ve yargı yoluna gidebilecektir.

- **CBAM SERTİFİKALARININ SATIŞI**

CBAM makamı, CBAM sertifikalarını o üye ülkede yerleşik yetkili ithalatçılara satacaktır. Yetkili makam, her bir CBAM sertifikasını oluşturulduktan sonra benzersiz bir birim kimlik kodu atanmasını sağlayacak ve kimlik numarasını, sertifikanın fiyatını ve satış tarihini, onu satın alan ithalatçının hesabına ulusal sicile kaydedecektir. Ayrıca, CBAM ile ithalatçıların AB ETS kapsamındaki yerli üreticilerle aynı karbon fiyatını ödemeleri sağlanarak, AB'de üretilen ürünler ile başka yerlerden yapılan ithalatlar için eşit muamele sağlanacak ve karbon sızıntısı önlenecektir. Tahsislerinden daha fazla emisyon yayma olasılığı olan ithalatçılar, emisyonlarını azaltmak için önlemler almak veya ek ödenekler satın almak arasında seçim yapabilirler. Örnek olarak A ve C ithalatçıları, her ikisi de yılda 200 ton mal ithal edeceğini tahmin ediyor. AB'nin tahsis aşaması kapsamında her birine 200 CABM sertifikası veriliyor. A ithalatçısı ilk yılın sonunda 180 metrik ton emisyon içeren mal ithal etmiştir. Karbon piyasasında 20 CBAM sertifikasını, fazla ödeneklerini satmakta serbesttir. C ithalatçısı ise, 20 Mt karbondioksit içeren daha fazla mal ithaline ihtiyacı vardır ve C, A ek ödeneklerini satabildiği için kullanıma sunulan ödenekleri piyasadan satın alabilecektir. Net etki, karbon azaltımına yapılan yatırımın en ucuz yerde gerçekleşmesi ve karbondioksit emisyonlarının her iki tesise de verilen 400 ödenekle sınırlı olmasıdır.

- **CBAM SERTİFİKALARININ FİYATI**

Komisyon, CBAM sertifikalarının fiyatını, her takvim haftası için, ortak açık artırma platformundaki AB ETS tahsisatlarının kapanış fiyatlarının ortalama fiyatı olarak hesaplayacaktır. Ortak müzayede platformunda ihale yapılmayan takvim haftaları

için, CBAM sertifikalarının fiyatı, ortak müzayede platformunda ihalelerin yapıldığı son haftanın AB ETS tahsisatlarının kapanış fiyatlarının ortalama fiyatı olacaktır.

- **CBAM SERTİFİKALARININ TESLİMİ**

İthalatçılar veya gümrük müşavirleri, her yılın Nisan ayının sonuna kadar ilk üç ayda ithal edilen mallardaki gömülü doğrudan ve dolaylı emisyonları, yurtdışında ödenen herhangi bir karbon vergisini CBAM makamına beyanda bulunacak, emisyonlara karşılık gelen CBAM sertifikalarını 31 Mayıs tarihine kadar teslim edecektir. CBAM makamı, beyan edilen CBAM sertifikalarını CBAM sicilinden kaldıracaktır. İthalatçı, sicildeki hesabında gerekli sayıda CBAM sertifikasının mevcut olmasını sağlayacak ve ithalat sırasında gümrük idaresince aranacaktır.

- **CBAM SERTİFİKALARININ YENİDEN SATIN ALINMASI**

Sertifikaların teslim edilmesinden sonra, ithalatçı, CBAM sertifikalarının teslim edildiği her yılın 30 Haziran tarihine kadar geri alım talebinde bulunabilecek, CBAM sertifikalarını geri satın alabilecektir. Geri alıma tabi sertifikaların sayısı, bir önceki takvim yılında yetkili ithalatçı tarafından satın alınan toplam CBAM sertifikalarının üçte biri ile sınırlı olacaktır. Her bir CBAM sertifikası için geri satın alma fiyatı, satın alma sırasında o sertifika için yetkili ithalatçı tarafından ödenen fiyat olacaktır.

- **CBAM SERTİFİKALARININ İPTALİ**

CBAM makamı, her yılın 1 Temmuz'unda bir önceki takvim yılından önceki yıl içinde satın alınan ve CBAM sicilinde ithalatçının hesabında kalan tüm CBAM sertifikalarını herhangi bir tazminat ödenmeksizin iptal edecektir. Örnek olarak içinde bulunan 2023 yılından bir önceki yılın önceki yılı olan 2021 yılının kalan tüm sertifikaları, geri iade yapılmaksızın iptal edilecektir. İptal edilecek CBAM sertifikalarının miktarına ilişkin bir itirazın olması halinde, itiraz sonuçlanıncaya kadar CBAM makamı sertifikalarının iptalini bekletecektir.

- **GÜMRÜK İDARESİNCE YAPILACAK İŞLEMLER**

CBAM işlemleri, AB gümrük mevzuatı kapsamında yapılacaktır. Gümrük idareleri CBAM Tüzüğünün EK I sayılı listesindeki malların ithalinde, CBAM iznini Tek Pencere Sisteminden kontrol edecek ve iznin olmaması halinde malın ithaline izin vermeyecektir. Gümrük idareleri, ithalatçının EORI numarasını, CBAM hesap numarasını, ithal edilen eşyanın HS (harmonize sistem) kodunu, miktarını, menşe ülkesini, gümrük beyannamesinin tarih ve sayısını CBAM makamına periyodik olarak gönderecektir.

- **İTHALATÇININ YÜKÜMLÜLÜĞÜ**

İthalatçı veya gümrük müşaviri her yılın Nisan ayının sonuna kadar ithal edilen mallardaki (dahilde işleme rejimi kapsamında

ithal edilen mallar dahil) toplam gömülü emisyonları, megavat-saat elektrik başına ton karbondioksit emisyonu olarak veya diğer mallar için her bir cinsin tonu başına ton karbondioksit, emisyonlara karşılık gelen teslim edilecek CBAM sertifikaların miktarını beyan edecek, akredite doğrulayıcılar tarafından düzenlenen doğrulama raporlarının nüshasını beyannameye ekleyecektir. Hariçte işleme rejimi kapsamında işlenmiş ürünler olması halinde, ithalatçı, CBAM beyanında yalnızca Birliğin gümrük bölgesi dışında gerçekleştirilen işleme faaliyetinin emisyonlarını beyan edecektir. İthal edilen malların mahrecine iade edilmesi halinde ise, ithalatçı, bu mallara karşılık gelen toplam gömülü emisyonlar için CBAM beyanında sıfır değerini ayrı ayrı beyan edecektir.

CBAM beyannamesi: (i) Megawatt-saat veya ton olarak ifade edilen her bir mal türünün miktarını, (ii) Komisyonun uygulama eylemlerinde açıklamaya tabi olan toplam gömülü emisyonları (iii) Teslim edilecek toplam CBAM sertifikası miktarı, iv) İadeler ve diğer tazminat biçimleri dikkate alınarak, ithal edilen mallara gömülü emisyonlar için menşe ülkede ödenen herhangi bir karbon fiyatı, bilgilerini içerecektir. Örneğin, Mart 2023 tarihinde AB'ye bin ton CBAM sertifikasına tabi mal ithal edildiğinde, AB'deki ithalatçı üç aylık periyodun sonunda 30 Nisan 2023 tarihine kadar CBAM beyannamesini yetkili makama sunacaktır. Bu beyanname ile maldaki gömülü bulunan toplam sera gazı salınımını beyan edecektir. Bu beyan malın üretimindeki salınımı ve üretim için kullanılan elektrik üretimi için salınımı içerecektir. İthalatçıya bu bilgileri ihracatçının belgelendirmemesi halinde, ithalatçı Komisyonun belirleyeceği "varsayılan değerler" hesaplama yapıp onun üzerinden beyanda bulunacaktır. Dolayısıyla bu değerler gerçek salınımdan yüksek olabilecektir. Avrupa Birliği'nin Emisyon Ticareti Programı'nda (ETS) işlem gören emisyon ödeneklerinin fiyatı, Şubat 2023'te metrik ton karbondioksit başına 15.7 euro olduğu dikkate alındığında, 1000 ton x 15.7 = 15.700 euro olacaktır.

GÖMÜLÜ EMİSYONLARIN HESAPLANMASI

Mallardaki gömülü emisyonlar, Ek IV'te belirtilen yöntemlere göre ve Ek II'de listelenen mallar için de sadece doğrudan emisyonlar hesaplanacaktır. Elektrik dışındaki mallardaki gömülü emisyonlar, Ek IV'ün 2. ve 3. maddelerinde belirtilen yöntemlere uygun olarak fiili emisyonlara dayalı olarak belirlenecektir. Dolaylı emisyonların yanı sıra gerçek emisyonların yeterince belirlenemediği durumlarda, gizli emisyonlar, Ek IV'ün 4.1 maddesinde belirtilen yöntemlere uygun olarak varsayılan değerlere göre belirlenecektir. "Gömülü emisyonlar" deyimi, hem doğrudan hem de dolaylı emisyonları kapsar. Doğrudan emisyonlar "malların üretim aşamalarından kaynaklanan emisyonlar" olarak tanımlanırken, dolaylı emisyonlar "malların üretim aşamalarında tüketilen elektrik üretimi" ile ilgili emisyonları ifade eder. Gömülü emisyon hesaplamasında, malların "basit mal" veya "karmaşık mal" olmasına göre hesaplama unsurları da değişecektir. Basit mallar, üretim aşamasının tamamen sıfır emisyonlu girdiler ve yakıtlara (örneğin maden cevherleri veya hurda metal ile biyokütle yakıtları) dayalı olan mallardır. Bunun dışındaki tüm mallar ise karmaşık mal tanımına girmektedir. Basit mallar için ton başına doğrudan gömülü emisyon miktarı, malın üretim aşamasında salınan toplam sera gazı miktarının, toplam

mal miktarına bölünmesiyle bulunacaktır (TSM/TMM=DGEM). Karmaşık mallar söz konusu olduğunda ise, CBAM EK-1'inde yer alan diğer mallar emisyon hesabı yapılacak malın üretim aşamasında girdi olarak kullanılıyorsa, bu girdilerin gömülü emisyonları, temin edildiği üreticilerden edinilerek hesaplamaya dahil edilecektir. Dolayısıyla karmaşık mallar için gömülü emisyonlar hem malın kendi üretim aşamasında salınan sera gazlarının, hem de diğer üreticilerden alınan CBAM kapsamındaki girdilerin üretiminde salınan sera gazlarının toplamı üzerinden hesaplanacaktır.

Gerçekleşen emisyonların hesaplanamadığı/raporlanamadığı durumlarda, Avrupa Komisyonu tarafından belirlenecek varsayılan emisyon değerleri dikkate alınacaktır. Varsayılan değerlerin hesaplanmasında, raporlama dönemi boyunca yapılacak bildirimler ve kamuya açık güvenilir kaynaklardan temin edilebilecek ülke veya bölge bazında mala gömülü emisyon değerleri dikkate alınacaktır. Bunlara da ulaşılamadığı durumda ise, AB içinde aynı malı üreten, emisyon salımı en yüksek tesisin "% X" emisyon ortalamaları üzerine eklenecek bir tutar üzerinden hesaplanan varsayılan değerler kullanılacaktır. AB'de en kötü performans gösteren tesislerin yüzde kaçının hesaplamada dikkate alınacağına yönelik "% X" oranı, Komisyon tarafından ikincil düzenlemelerle belirlenecektir. Bu çerçevede, özellikle emisyon performansı AB'deki muadillerine kıyasla iyi olan firmaların gerçekleşen emisyon değerlerini raporlaması, ithalatta karbon maliyetinin azaltılması ve tedarikçi olarak tercih edilebilirliğin artırılması açısından önemli olacaktır. Gerekli hallerde, malın üretim aşamasında kullanılan elektriğin üretiminden kaynaklı dolaylı emisyonların hesaplanmasında ise, EK IV sayılı listenin 4/3 maddesine göre Komisyon tarafından belirlenecek varsayılan değerlerin dikkate alınması öngörülüyor.

- **GÖMÜLÜ EMİSYONLARIN DOĞRULANMASI**

İthalatçı, gömülü emisyonların raporlanmasını sağlamak için akredite bir doğrulayıcı kuruluştan talepte bulunacak, ulusal akreditasyon kuruluşu da, talep üzerine 31 Mart'ına kadar, yerleşik gömülü emisyonların ton-kWh olarak tesbit ettikten sonra, belgeyi, sertifikayı düzenleyip ithalatçıya verecek ve rapor CBAM beyannamesine eklenecektir. Doğrulandıktan sonra, ithalatçı o yılın 31 Mayıs'ına kadar eşdeğer sayıda ödenek teslim edecektir. Rapor ile doğaya salınan karbondioksitin euro/tonu olarak ifade edilen müzayede platformundaki CBAM sertifikalarının fiyatını belirlenecektir. Üçüncü bir ülkedeki tesislerde üretilen mallardaki gömülü emisyonlar için ithalatçı, kendisine rapor edilen doğrulanmış bilgileri kullanmayı da seçebilecektir. İthalatçılar gömülü emisyon raporlarını, CBAM beyanının sunulduğu yıldan sonraki dördüncü yılın sonuna kadar saklayacaktır. Ülkemizde 17.05.2014 tarihli ve 30258 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren "Sera Gazı Emisyonlarının Takibi Hakkında Tüzük" kapsamında toplam sera gazı emisyonlarının yaklaşık yarısını teşkil eden sera gazı emisyonları, tesis seviyesinde izleniyor. Doğrulama iş ve işlemlerinde teknik ve idari hususlar ile uyulması gereken genel kurallar 02.12.2017 tarihli ve 29068 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren "Sera Gazı Emisyon Raporlarının Doğrulanması ve Doğrulayıcı Kuruluşların Akreditasyonu Tebliği" ile belirlenmiştir.

- **ÜÇÜNCÜ ÜLKEDE ÖDENEN KARBON BEDELİ**

İthalatçı, karbon fiyatının menşe ülkede fiilen ödenmiş olması halinde, ithal edilecek malda gömülü emisyonlar için, CBAM beyanında teslim edilecek CBAM sertifikalarının düşüm yapılmasını talep edebilir. Söz konusu ülkede ödenen söz konusu karbon fiyatının düşürülmesine imkan verecek Emisyon Ticaret Sisteminin kurulu ve AB ile aralarında ETS'lerini bağla-

yan bir anlaşmanın olması gerekir. İthalatçı, beyan edilen gizli emisyonların, malların menşe ülkesinde fiilen ödenmiş bir karbon fiyatına tabi olduğunu göstermek için gereken bilgilerin kayıtlarını tutacaktır. İthalatçı özellikle o ülkenin ilgili mevzuatına yapılan atıflar olmak üzere herhangi bir indirim veya diğer tazminat şekliyle ilgili belgeleri saklayacaktır. Bu belgelerde yer alan bilgiler, ithalatçıdan ve menşe ülke makamlarından bağımsız bir kuruluş tarafından tasdik edilecektir. Bu bağımsız kuruluşun adı ve iletişim bilgileri belgelerde yer alacaktır. İthalatçı ayrıca karbon fiyatının fiilen ödendiğine dair belgeleri de saklayacaktır.

- **CEZALAR**

İthalatçının, bir önceki takvim yılında ithal edilen mallara gömülü emisyonlara karşılık gelen CBAM sertifikalarının miktarını, her yılın 31 Mayıs'ına kadar teslim etmemesi halinde, her bir ton fazla her emisyon için ortalama 110 avro AB Emisyon Ticaret Sistemi (ETS) kapsamındaki emisyon cezası ile cezalandırılacaktır. Cezanın ödenmesi, ithalatçıyı, belirli bir yılda ödenmemiş sayıda CBAM sertifikasını teslim etme yükümlülüğünden kurtarmayacak, diğer bir ifadeyle ceza ile birlikte sertifika bedelini de ödeyecektir. Örnek olarak 30 ton X 110 = 3.300 avro emisyon cezası ve 30 tona tekabül eden sertifika bedelini ödeyecektir. İthalatçıdan başka yani yetkisi olmayan bir kişinin, CBAM Tüzüğü kapsamındaki yükümlülüklere uymadan AB gümrük bölgesine mal ithal veya ithale teşebbüs etmesi halinde, bu kişi yukarıda belirtilen cezanın üç ila beş katı arasında bir tutarda ile cezalandırılacaktır.

İthalatçının karbon vergisini ödememek için malın (örnek olarak 2523.10.00 – Çimento klinkerlerini başka bir GTİP ile) GTİP'nu farklı beyan etmesi halinde, gümrük idaresi tarafından yapılacak muayene ve tespit sonucunda Kaçakçılıkla Mücadele Kanununa göre işlem yapılacak ve ayrıca CBAM yetkili makamına bildirilecektir. İthal veya ithale teşebbüs ise ancak, gümrük idarelerinin tek pencere sisteminden yapacağı kontrol veya muayene ve tespit sonucunda mümkün olacaktır. Gümrük idareleri, ithalatçının ithal izni almadan Birliğin gümrük bölgesine mal getirmesi halinde, ayrıca idari ceza uygulama hakkına da sahip olacaktır. Verilen cezalar, CBAM siciline kaydedilecektir.

SINIRDA KARBON DÜZENLEMESİNİN ÜLKEMİZ AÇISINDAN ÖNEMİ

Bir mal veya hizmetin verginin konusu olabilmesi yani vergilendirilebilmesi için, standartlaştırılması, standardizasyona tabi tutulması ve sertifika (bir hakkı belirten resmi belge) verilmesi gerekir. Sera Gazları da ISO (Uluslararası Standardizasyon Örgütü) tarafından standartlaştırılmış, 14064-3 2019 ile Sera Gazı Beyanlarının Doğrulanması ve Onaylanması Standardı belirlenmiştir. Ülkemizde ise, ISO 14065 Sera Gazı Doğrulama ve Onaylama Yapan Kuruluşların Uluslararası akreditasyonu için gerekli şartları açıklayan standardıdır. ISO 14065 Sera Gazı Doğrulayıcı Kuruluşların Akreditasyon standardı, ISO 14064-1 Sera Gazı Envanterinin onaylanması ve İSO 14064-2 Sera Gazı Projelerinin Onaylanması ve Doğrulanması standartlarına göre hazırlanmış, firmalara doğrulama ve onaylama yapan doğrulayıcı kuruluşlar firmaların akreditasyon şartlarını açıklıyor. Akredite olacak Sera Gazı Doğrulama firmaları Doğrulayıcı Kuruluşları ISO 14065 standardına göre şartları yerine getirip The International Accreditation Forum (IAF)'a bağlı akreditasyon kuruluşlarına başvuru yapıp akredite olabiliyor.

AB'nin iç piyasasını düzenleyen "Emisyon Ticaret Sisteminin"Tamamlayıcı Parçası olarak, CBAM sertifikası ek bir mali yük olsa da vergi olarak tanımlanmamıştır. Fakat CBAM tüzüğünde, yetkili CBAM makamı tarafından elde edilen gelirlerin büyük bir kısmının AB bütçesine aktarılacağı hükmü yer alıyor. Sertifikanın vergi olarak adlandırılmamasına rağmen, bütçeye gelir kaydedilmesi nedeniyle, bir amme alacağı,

kamu geliridir. Adının vergi, resim, harç veya sertifika olması, kamu geliri olması niteliğini değiştirmez. Dış ticarette herhangi bir mali yükümlülük vergi olarak isimlendirildiği takdirde, Dünya Ticaret Örgütü'nün sınırlamalarına tabi oluyor ve bu nedenle Avrupa Birliği de CBAM sistemi vergi veya ek mali yükümlülük olarak tanımlamaktan kaçınıp, "ayarlama/uyarlama" kavramlarını tercih ediyor. CBAM Tüzüğü mad. 3/18'de karbon fiyatı, üçüncü ülkede, bir karbon emisyonu azaltma programı kapsamında sera gazları üzerinden hesaplanan vergi, resim veya harç şeklinde tahsil edilen tutarın, AB ülkeleri için sertifika olarak tanımlanması dikkate alındığında, CBAM sertifikasının temelde bir AB politikası meselesi olan bir ithalat tarifesi olduğu söylenebilir.

ÇOKLU AKTİF KATILIM VE İŞ BİRLİĞİYLE TAMAMALANACAK BİR SÜREÇ

21'inci yüzyılın büyük dönüşümü başlamıştır. Bunun için mevzuat değişiklikleri önem arz etse de esas önem arz eden husus, tüm bu sertifikaların, izinlerin, kayıtların, etiketlemelerin vs. arkasındaki şartları sağlayabilmek olacaktır. Bu şartları sağlayamayacak olanlar yavaş yavaş rekabetçiliğini kaybedecek ve piyasadan silinecektir. Bu süreçte anlaşılması önem arz eden husus şudur: Bu süreç sadece firmaların çabası ile gerçekleştirilebilecek bir süreç değildir. Sadece devletin hayata geçirebileceği bir süreç de değildir. Akademi, sivil toplum örgütleri, firmalar, gümrük yetkilileri ve devletin ilgili organlarının aktif katılımı ve yılmadan sürdürülecek çaba ve iş birliği ile tamamlanabilecek bir süreçtir. Ülkemiz benzer bir süreci Avrupa Birliği ile Gümrük Birliği'nin hayata geçirilmesinde yaşamış ve önemli ölçüde de başarılı olmuştur. Bu sefer, daha zorlu, daha çok çaba gerektiren, ancak, doğru bir strateji ve takvim ile daha fazla ödül ve daha az maliyetle 21'inci yüzyıl Türkiye'sini inşa etme imkânını sahibiz.

YEŞİL DÖNÜŞÜM İÇİN BÜYÜK MİKTARDA HAMMADDE VE ENERJİ GEREKECEK

Yeşil Dönüşüm tek başına gelmiyor. Dijitalleşme ile birlikte düşünüldüğünde, büyük miktarda hammadde (özellikle nadir toprak elementleri) ve enerjiye gereksinim duyulacaktır. Bu dönüşümün, her ne kadar açık bir şekilde söylenmese de, sadece güneş veya rüzgâr gibi enerji kaynaklarıyla hayata geçirilmesi mümkün değil. Kesintisiz bir şekilde ve yüksek düzeyde enerjiye ihtiyaç duyan demir çelik fabrikalarını veya veri merkezlerini doğanın keyfine kalacak şekilde sadece güneş ve rüzgâr enerjisiyle ayakta tutmayı planlamak akılcı değildir. Bırakın demir çelik fabrikasını, aklı başında bir aile reisi bile kışın soğuğu geldiğinde evindeki bebeğin kaderini güneşin rüzgârın keyfine bırakamaz. Kaldı ki, yenilebilir enerjinin depolanması konusunda önemli sıkıntıların olduğu herkes tarafından biliniyor. ITER TOKAMAK veya Asya ülkelerinde yapılan temiz nükleer enerji araştırmalarının somut sonuçları ortaya çıkmadan, ne yakın zamanda Japonya'da gerçekleştirilen G7 Bildirgesi'nde vurgulanan iddialı hedefler, ne de AB Yeşil Mutabakat'ının iyi tasarlanmış zaman çizelgesi ve hedeflerini hayata geçirmek mümkün görünmüyor.

ÜLKE OLARAK TEMİZ NÜKLEER ENERJİ ÇALIŞMALARINA KATILIMCI OLMALIYIZ

Yeşil hidrojen, elektrikli arabaların toplamda çevreye zararlı olmadığının temini, hatta iddialı AB hedeflerinden birisi olan yeşil deniz ve hava taşımacılığının hayata geçmesi için temiz nükleer enerji konusundaki çalışmaların (nükleer füzyon veya toryum ile ilgili çalışmalar gibi) başarıya ulaşması gerekiyor. Basından takip edildiğinde, bu çalışmaların belirli bir aşamaya geldiği, ancak insanlığın bir sonraki enerji tabanım oluşturma konusunda zamana ihtiyacı olduğu görülecektir. İşte tam bu noktada Türkiye'nin Avrupa Birliği ile ilişkilerinde yarım yüzyıldan daha uzun bir zamandır yaptığı yatırım ve ülkemizin kurulduğu tarihten bu yana güvenilir ciddi bir ülke olmasının olumlu sonuçlarının bir kez daha alınabileceği bir aşamayı yaşıyoruz. Çerçeve Programları gibi Birlik programlarına aktif katılım sağlayarak bu teknolojilere ülkemizin katılımcı olarak ulaşımını sağlamak, 21'inci yüzyılda dünyadaki hızlı değişime bir kez daha başarılı bir şekilde uyum sağlamış Türkiye olarak ortaya çıkmanın önem arz eden koşullarından birisidir. Bu konu sadece devletin yapacağı bir iş değildir, akademi ve özel sektörün başarılı iş birliği, yeşil dönüşümün sağlıklı bir şekilde alt yapısının kurulması ve firmalarımızın hızlı ve düşük maliyetli bir şekilde kendilerini uyarlayarak, Türkiye'nin 10-15 yıl içinde ortaya çıkması öngörülen İklim Kulübü içinde yer almasını sağlayacaktır. Bu konum sadece Türkiye'nin değil, etrafımızdaki kardeş halklar ve Türki Cumhuriyetler için de önemli avantajlar sağlayacaktır.

YENİ ENERJİ TABANINA GEÇİŞTE DEVLET İNİSİYATİF ALMALI

Toparlamak gerekirse denebilir ki, CBAM süreci gibi süreçler için zor olan Emisyon Ticaret Sistemi (ETS) kurmak değildir, Tek Pencere Sistemini uygulamak da değildir, zira Türkiye bu konularda önemli tecrübe sahibi olup, bu sistemleri kolayca kurabilecek ekip ve donanıma da sahiptir. Aslında eksik olan şey, halihazırda tüm dünyada da eksiktir; o da yeni enerji tabanına geçiştir, ki bu konuda devlet TOGG örneğinde olduğu gibi inisiyatif almalıdır. Özel sektör çatı kuruluşları ise, bu talebin inatçı bir takipçisi olarak mümkün olan her fırsatta toplumu aydınlatarak, siyasi otoritenin azim ve kararlığının devamını garantiye almalıdır. Ülkemizin Gümrük Birliği'ne girişi toplumsal mutabakatın temin edilmesi açısından zorlu bir süreç olmuştu. O günlerde bu sürecin ülkemize olumlu katkıları konusunda kuşku duyanlara hak vermemek mümkün değildi, çünkü süreç pek çok belirsizlik taşıyordu. Ancak artık ülkemiz çok daha deneyimlidir ve pek çok küresel gelişmeyi kendi lehine kaldıraç olarak kullanabilecek konum ve beceriye sahiptir. Bu nedenle, bu sefer benzer tartışmalar yaşanmadan, her kesim bir an önce ülkemizde hâlihazırda yapılmakta olan çalışmalara nasıl katkı sağlayabilirim çabası içinde olması gerekir. Sonuç olarak, yeşil enerji ve üretime uyum konusunda yapılacaklar hariç olmak üzere, ülkemiz açısından aşağıdaki hususların hayata geçirilmesi önem arz ediyor:

- AB ETS ile uyumlu bir Emisyon Ticaret Sisteminin kurulması,
- AB ile ETS'yi bağlayan bir anlaşmanın yapılması,

- CBAM konusu mallar için ülkemizde de karbon vergisinin tahsil edilmesi,
- Uluslararası doğrulayıcı kuruluşlar tarafından emisyon oranlarının raporlanmasının sağlanması ve bu sürecin mümkün olduğu kadar yerel kuruluşlar tarafından yapılması yönünde çaba gösterilmesi.

Bu durumda AB'deki ithalatçı, karbon fiyatının menşe ülkede fiilen ödenen karbon vergisinin veya sertifikasının indirimini talep edebilecek ve "kirleten öder" ilkesi gereğince de bu ek mali yükümlülüğü ihracatçıya yansıtmayacaktır. Ülkemizin oluşturacağı etkili bir CBAM ve emisyon salınımını kontrol sisteminin AB'nin oluşturduğu sistem ile eşleşmesi ve bu durumun AB tarafından tanınması durumunda, ihracatçılarımız CBAM'ın getirdiği ek mali yükümlülüklerden indirim talep edilebilecek veya ödemeyecektir. Ülkemizin en büyük ticaret ilişkisi olan AB'nin CBAM ile uyumlu çevre ve karbon fiyatlama politikaları izlemesi, izleyen ülkeler ile ticaretini geliştirmesi lehimize olacaktır. Ayrıca, CBAM sertifikası ödemesinin AB'ye yapılmaması, bütçeye gelir kaydedilmesi ve böylece yeşil dönüşüm projelerinin de finansmanında kullanılması uygun olacaktır.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

'Carbon Border Adjustment Mechanism: Questions and Answers', Avrupa Birliği Web Sayfası, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_21_3661, son ulaşım: 19.06.2023

'International Carbon Market', Avrupa Birliği Web Sayfası, https://climate.ec.europa.eu/eu-action/eu-emissions-trading-system-eu-ets/international-carbon-market_en, son ulaşım: 19.06.2023

'Regulation (EU) 2023/956 Of The European Parliament and of the Council Of 10 May 2023 Establishing A Carbon Border Adjustment Mechanism', Avrupa Birliği Web Sayfası,
https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32023R0956, son ulaşım: 19.06.2023

'Regulation (EU) No 952/2013 of the European Parliament and of the Council of 9 October 2013 Laying Down the Union Customs Code', Avrupa Birliği Web Sayfası, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32013R0952, son ulaşım: 19.06.2023

'Commission Implementing Regulation (EU) 2018/2067 of 19 December 2018 on the Verification of Data and on the Accreditation of Verifiers Pursuant To Directive 2003/87/EC of the European Parliament and of the Council', Avrupa Birliği Web Sayfası, https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2018/2067/oj, son ulaşım: 19.06.2023

'CBAM Certificates', Glowacki Law Firm, https://emissions-euets.com/cbam-certificates, son ulaşım: 19.06.2023

'Which Countries Have a Carbon Emissions Trading System?, 2020', Our World in Data, https://ourworldindata.org/grapher/carbon-emissions-trading-system, son ulaşım: 19.06.2023

Timothé Beaufils, Hauke Ward, Michael Jakob, Leonie Wenz,'Assessing Different European Carbon Border Adjustment Mechanism Implementations and Their Impact on Trade Partners', https://www.nature.com/articles/s43247-023-00788-4, son ulaşım: 19.06.2023

Sigit Perdana, Marc Vielle, 'Making the EU Carbon Border Adjustment Mechanism Acceptable and Climate Friendly for Least Developed Countries'https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0301421522004645, son ulaşım: 20.06.2023

David E. Bond, James Killick, Sara Nordin, William De Catelle, Guillermo Giralda Fustes, William Grazebrook, Matt Solomon, 'The EU Agreement on a Carbon Border Adjustment Mechanism', https://www.whitecase.com/insight-alert/eu-agreement-carbon-border-adjustment-mechanism#:~:text=Reporting%20obligations%20during%20transition%20period,the%20end%20of%20each%20quarter, son ulaşım: 20.06.2023

'Greenhouse Gases — Part 3: Specification with Guidance for the Verification and Validation of Greenhouse Gas Statements', International Organization for Standardization
https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:14064:-3:ed-2:v1:en, son ulaşım: 20.06.2023

'ISO 14064-3 2019 Standardı Nedir Sera Gazı Beyanlarının Doğrulanması ve Onaylanması Standardı', AURA Belgelendirme Doğrulama Muayene Eğitim https://www.seragazidogrulama.com/iso-14064-3-standardi-nedir-sera-gazi-beyanlarinin-dogrulanmasi-ve-onaylanmasi-standardi, son ulaşım: 20.06.2023

'Customs Formalities for Low Value Consignments', Avrupa Birliği Web Sayfası,
https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs-4/customs-procedures-import-and-export-0/customs-procedures/customs-formalities-low-value-consignments_en, son ulaşım: 20.06.2023

'Consolidated text: Commission Implementing Regulation (EU) 2018/2067 of 19 December 2018 on the Verification of Data and on the Accreditation of Verifiers pursuant to Directive 2003/87/EC of the European Parliament and of the Council', Avrupa Birliği Web Sayfası, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02018R2067-20210101, son ulaşım: 20.06.2023

'Emissions Reporting for the EU Emissions Trading System and Information on Release of Verified Emissions Data and Compliance Information for 2019', Avrupa Birliği Web Sayfası
https://climate.ec.europa.eu/news-your-voice/news/emissions-reporting-eu-emissions-trading-system-and-information-release-verified-emissions-data-and-2020-03-26_en, son ulaşım: 20.06.2023

Average Closing Spot Prices of European Emission Allowances (EUA) from 2010 to 2022, https://www.statista.com/statistics/1329581/spot-prices-european-union-emission-trading-system-allowances/, son ulaşım: 20.06.2023

'European Union: "FIT FOR 55"- Carbon Border Adjustment Mechanism Regulation Signed', https://www.globalcompliancenews.com/2023/05/18/https-insightplus-bakermckenzie-com-bm-tax-european-union-fit-for-55-european-union-carbon-border-adjustment-mechanism-regulation-signed_05112023/, son ulaşım: 20.06.2023

Chrıstiana Jansen, '3 Leading Countries in Climate Policy',
https://earth.org/countries-climate-policy/#:~:text=In%20order%20to%20alleviate%20the,leading%20countries%20in%20climate%20action. son ulaşım: 20.06.2023

Ahmet Atıl Aşıcı, 'Türkiye'nin Yeşil Ekonomi Yolculuğu ve İklim Hedefleri', https://www.ilkeanaliz.net/2023/06/05/turkiyenin-yesil-ekonomi-yolculugu/?utm_source=yesilbuyume.beehiiv.com&utm_medium=newsletter&utm_campaign=yesil-buyume- , son ulaşım: 20.06.2023

'G7 Hiroshima Leaders'Communiqué May 20, 2023', European Council, https://www.consilium.europa.eu/media/64497/g7-2023-hiroshima-leaders-communiqu%C3%A9.pdf, son ulaşım: 20.06.2023

'Research and Innovation for the European Green Deal, AB Komisyonu,
https://research-and-innovation.ec.europa.eu/strategy/strategy-2020-2024/environment-and-climate/european-green-deal_en, son ulaşım: 20.06.2023

ETS ve Karbon Fiyatlandırma Uygulayan Ülkeler, International Carbon Action Partnership, https://icapcarbonaction.com/en/ets, son ulaşım: 20.06.2023

'G7 Climate Club', Avrupa Parlamentosu, https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2023/739385/EPRS_ATA(2023)739385_EN.pdf, son ulaşım: 20.06.2023

İHRACATTA ÖNE ÇIKMAK İÇİN KATMA DEĞER

Özcan KADIOĞLU ozcankadioglu@hotmail.com
Dünya Gazetesi Yazarı

Katma değer, bir ürünün satış fiyatından maliyetini çıktığımız zaman kalan bakiyedir. Bu bakiye yani katma değer, vergi (devlet), kâr (ortaklar), faiz (bankalar), kira (hizmet tedarikçileri), ücret (çalışanlar) bekleyenler arasında bölüşülür.

Eğer satış yurtdışına yapılıyor ise yani ihracat ise katma değer kavramı daha önemli bir kavrama dönüşür: Milli Katma Değer önemli çünkü Milli Katma Değer arttıkça milli gelirimiz de artar. Bu yüzden ülke olarak en önemli hedefimiz, milli katma değeri arttırmak olmalı. Önümüzdeki yıllarda sadece brüt ciroya dayalı değil milli katma değere dayalı bir hedef koymalıyız. Yani kendi yarattığımız, kendi ürettiğimiz değerler üzerine odaklanmalıyız. İthalatını yaptığımız ürünlerin mümkün olduğu kadar içeride alternatifini yaratmaya yani ithalatı azaltıp yerli üretimi arttırmaya ve yerli üretimin ihracatına odaklanmalıyız. Özel tüketim Vergisi (ÖTV) gibi zorunlu vergileri bir kenara bırakırsak, maliyet ile satış fiyatı arasındaki oran yükseldikçe katma değer artar. Bu oran doğal olarak iki şekilde yükselir: Ya maliyetleri düşürerek veya satış fiyatını arttırarak.

Maliyetler nasıl düşer?

Temel mantıkta verimlilik artarsa maliyetler düşer. O zaman anahtar kelimemiz, verimlilik. Türkiye'de verimlilik nasıl diye baktığımız zaman bu konuda karnemiz kötü. Özellikle tarım sektöründe çok kötüyüz. Ana sebep; mühendisliğe, planlamaya ve en önemlisi sistem kurmaya önem vermememiz. Maalesef birçok sektörde verimsiz çalışan ve bunu kabullenmiş bir ülkeyiz. Peki, verimsiz çalıştığımız halde maliyetlerimiz nasıl bu kadar düşük? Çünkü ucuz iş gücü ve değersiz TL ile maliyetlerimizi dengelemeye çalışıyoruz. İlk olarak Almanya'nın ortaya koyduğu Endüstri 4.0'ın hedefi ise verimliliği arttırarak maliyetleri düşürmek. Somutlaştırırsak; karanlık yani insansız fabrikalar ile iş gücü maliyetlerini neredeyse sıfırlamak, tüm fabrikanın robotlarla tam bir otomasyon içinde 24 saat kesintisiz olarak yürümesi, özellikle maliyetleri düşürmek, dijital teknolojiler sayesinde ekonominin sadece imalat endüstrisi ile sınırlı olmamak üzere mümkün kıldığı mevcut ve gelecekteki seçeneklerin doğal olarak pratik ve verimli kullanılması olarak adlandırabiliriz. Bunun için dört temel öncelik şunlar olmalıdır:

- Bir ürünün veya hizmetin tüm yaşam döngüsü boyunca tüm iş süreçlerinde üretkenliğini sürekli iyileştirmek,
- Üretim, satış ve teknik servis süresindeki mesafeleri kısa tutmak (fikirden bir ürüne, satışına ve muhtemelen bakımına kadar),

- Müşterilerin ihtiyaçlarını daha yakından planlamak ve karşılamak,
- Karmaşık bürokrasi süreçlerini basitleştirmek ve hızlandırmak.

Ticaret ve Sanayi Bakanlığı ile TİM, Endüstri 4.0 konusunda KOBİ'lere gereken desteği vermeli

Kısacası, değer akışlarını ve zincirlerini sınır içi ve sınır dışı süreleri kısaltarak yeni fikirler, inovasyonlar ve yatırımlar için zaman ve kaynak elde edilebilir. Özellikle günümüzde firmaların uluslararası rekabette ayakta kalabilmesi için kısa zaman dilimlerinde inovasyon ve tasarım odaklı çalışması gerekir. Ticaret ve Sanayi Bakanlığı ile sivil toplum kuruluşu olan Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) vakit kaybetmeden, Endüstri 4.0 konusunda KOBİ'lere gereken önemi ve desteği hızlı bir şekilde vermeye başlamalıdır. Günümüzde dijital dönüşüm, yapay zekâ ve veri analizleri en önemli meta olarak karşımıza çıkıyor. Kara elmas olarak adlandırılan petrol ürünleri önümüzdeki 50 yıl içinde ortadan kalkacak, onun yerine karbondioksit salımını azaltan çevreci rüzgâr, güneş ve hidrojen enerjisi kullanımı giderek artmaya başlayacaktır. Kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşları ihracat odaklı KOBİ'ler için küresel değer ve üretici ağları aracılığıyla uluslararası iş birliği modelini geliştirmelidir.

Endüstri 4.0 olarak anılan geleceğin endüstrisi hakkında en son bilgileri sürekli kamuya açık alanlarda yayınlamalı, eğitim vermeli, seminerler düzenlemeli, KOBİ'lere yol ve yön gösterici olmalıdır. Ayrıca kamu kurumları ve bakanlıklar uluslararası rekabette Endüstri 4.0'ın beraberinde getirdiği tüm zorluklarla birlikte, geleceğin endüstrisinde beklentileri konusunda da düşük faizli kredi desteği verilmesi konusunda da yardımcı olmalıdır. Şirketlerimizin yüzde 97'si maalesef Endüstri 4.0 için diğer ülke firmaları ile rekabet edebilecek şartlara sahip değil. Bunun sebebi ise ülkemizdeki tesis alt yapısının sadece yüzde 0.3'ü teknoloji düzeyi yüksek işletmelerden oluşması. İşletmelerin emek yoğun düşük teknoloji ile çalışmaları faydalı ve karlı bir şekilde Endüstri 4.0 uygulamaları için iyi koşullara sahip değiller. İşgücü potansiyelimizi incelediğimizde sadece yüzde 1.3'ü teknoloji ve bilgi yoğun sektörlerde çalışıyor, bu da Avrupa'daki gelişmiş ülke ortalamasının sadece dörtte birine karşılık gelmiyor.

İşletmelerimizi Endüstri 4.0'a kısa sürede adapte edebilirsek ihracat endüstrimizin, rekabet gücü gelişir

Dış ticaretimizin yaklaşık yüzde 50'sini yaptığımız Avrupa ülkeleri, sanayi üretiminde daha yüksek katma değere sahipler. Başta Almanya olmak üzere Fransa, İngiltere, İtalya, İsviçre, İsveç, Danimarka, Norveç gibi ülkeler ile teknoloji ve bilgi yoğun alanlarda rekabet edecek şansımız ve potansiyelimiz bulunmuyor. Teknoloji ve bilgi yoğun sektörlerde çalışan oranı yüzde 1.3 ile Doğu Avrupa ülkelerinin bile çok çok altındadır. En düşük Avrupa ülkesinde bu oran yüzde 3 olarak kayıtlara geçen Romanya'dır. Avrupa Birliği ortalaması ise yüzde 4.6'dır. Almanya ve İsviçre'de bu oran, ortalama yüzde 6 civarında seyreder. Ülkemizde iş gücüne katılma oranını da dikkate alacak olursak çok fazla mesafe kat etmek durumundayız. Endüstri 4.0 teknolojilerine işletmelerimizi kısa sürede adapte edebilirsek ihracat endüstrimizi, rekabet etme gücünü geliştirme imkânına kavuşabiliriz.

Endüstri 4.0'ı kaçırırsak veya ciddiye almazsak rekabet etmeyi bırakın onlara yetişmemiz bile imkânsız hale gelecektir. Ekonomimiz ve özellikle ihracat endüstri-

miz, mevcut teknolojik gelişmelerin sunduğu yeni zorluklardan ve olasılıklardan nasıl yararlanılacağı konusunda ciddi anlamda desteğe ihtiyaç duyuyor. Çünkü önümüzdeki dönemde uluslararası ticaret bu şekilde konumlanmaya başlayacak. Endüstri 4.0, ekonomiyi, genel refahı ve gelir dağılımındaki bozukluğu iyileştirmek için yeni teknolojilerin toplu ve uyumlu kullanımını sağlayacaktır. Kısa süre içinde şirketlerimizin gelişimine bir fikir kaynağı, yenilikçi bir anlayış olarak fırsat sunacak üreticiler, geleceğin endüstrileri için ana bileşenlerden ve yapı taşı elemanlarından birisi olacaktır. Çünkü dünya yenileniyor, altyapılar, uzmanlık alanları, teknolojiler, hizmet sektörleri ile dijital tarım içinde değişim baş gösteriyor.

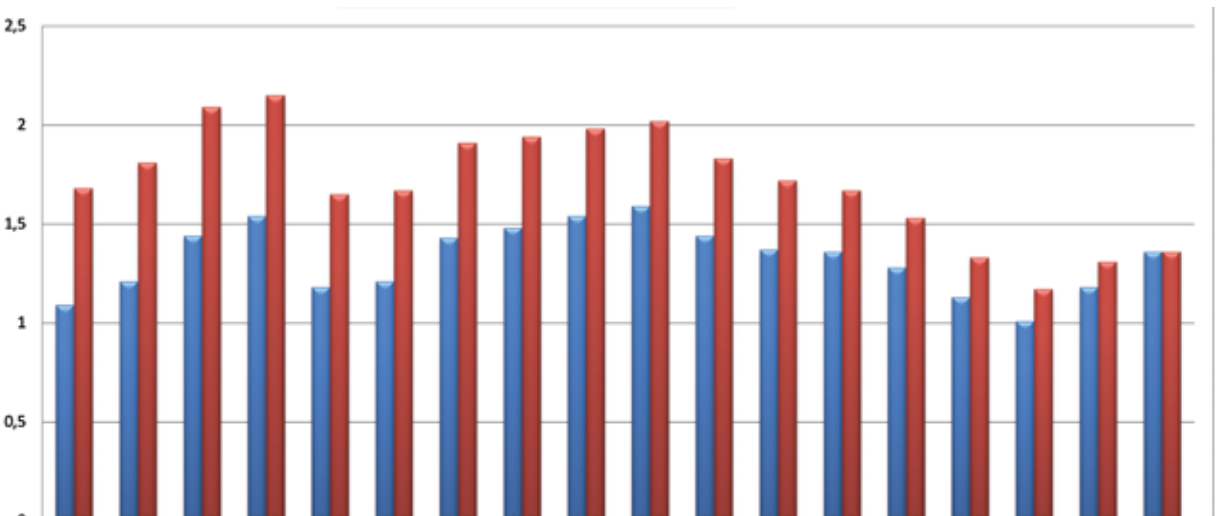
Uluslararası ihracat rekabetinde dijital çağın en önemli kaynağı Endüstri 4.0 olacaktır

Endüstri 4.0 ile şirketler ile ülkeler kendi performansını ve rekabet gücünü artırmak için çeşitli pazarlarda, sektörlerde büyüme için ilave bir katalizör görevi görecektir. Bilgi çağı için rekabeti yeniden başlatmak kolay olmayacak, yeni riskler getirecektir. Bir asır önce en önemli kaynak petroldü. Bu asırda ise uluslararası ihracat rekabetinde dijital çağın en önemli kaynağı, petrol yerine bilgi ve veri ile çalışan dijital makineler veya moda tabir ile Endüstri 4.0 olacaktır. Türkiye'nin yetiştirdiği en değerli iş insanlarından Sakıp Sabancı katma değeri çok güzel özetlemişti: "Başarıya ulaşmak, gün geçtikçe zorlaşıyor. Babamın zamanında pamuğu çuvala doldurmak, gün içinde daha çok pamuğu çuvala doldurmak başarıydı. Tarladan toplanıp çuvala basılan pamuğu, yabancı gemiye kadar taşıyıp rıhtımda satmak daha büyük başarı sayıldı. Derken birileri basit bir makine ile (çırçır makinesi) pamuğun içindeki çekirdeği ayırdı. Bunlara fabrikatör denildi. Fabrikatör olmak büyük başarı sayıldı. Bir başkası ayrılan çekirdeği iki cendere arasından geçirip yağını çıkardı. Başarılı yağ fabrikatörü oldu. Derken, pamuğu iplik yapan başarılı sayıldı, iplikten bez dokuyan başarılı sayıldı. Bezi İtalya'ya gönderip boyatan başarılı sayıldı, İtalya'da boyanan bezi Türkiye'de boyamayı başaran madalya aldı. Bugün, geri kalmış ülkelerde bunlar hala yapılıyor. Bugün, bunlar dünya ölçüsünde başarı sayılmıyor. Dünya ölçüsünde başarı, en iyi kumaşı dokumak da değil. En iyi kumaştan en iyi giysiyi yapabilmek de değil. Başarı, en iyi kumaşı, en iyi çizime göre giysi haline getirip, buna bir marka takarak, çok yüksek bir katma değer yaratmak. Dünya pazarında bu giysi markası ile başa güreşmek. Şimdi artık başarının ölçüsü, dünya ölçüşü."

Kişilere göre sistem kurmak yerine kurallara göre sistem kurmalıyız

İhracat kilogram fiyatı grafiğini incelediğimizde son yıllarda geçmiş yıllara göre dolar bazında ihracat kilogram fiyatımızın artmadığını görüyoruz. Mesela 2005 yılında 1 kilogram ihracatın 1.68 dolara karşılık 2022 yılında aradan geçen 17 yıla rağmen 1.36 dolara gerilediğine şahit oluyoruz. Ülke kaynaklarımızı maalesef verimliği kullanamadığımızın açık bir ölçüsü olan grafikle karşı karşıyayız. Son olarak şunu da belirtmek gerekiyor, ticaret özellikle dış siyaset ile çok fazla bağlantılı. Siyasi ilişkilerinizin koptuğu bir ülke ile ticari ilişki kurmanız neredeyse imkânsız hale gelir. Dolayısıyla daha fazla evrensel hukuk kurallarına uymalıyız. Bağımsız olması gereken kurumları güçlendirmeliyiz. Kişilerin ön plana çıkması yerine kurumların ön plana çıkması, kişilere göre sistem kurmak yerine kurallara göre sistem kurmalıyız. Bir ülkeden yapılan ihracatın katma değeri artıyorsa şu muhakkak ki, insan kalitesinin ve yaşamının katma değeri de artıyor demektir.

İHRACAT KİLOGRAM FİYATI ($)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
KG / $	1,09	1,21	1,44	1,54	1,18	1,21	1,43	1,48	1,54	1,59	1,44	1,37	1,36	1,28	1,13	1,01	1,18	1,36
ABD Enflasyon Arınmış Kg / $	1,68	1,81	2,09	2,15	1,65	1,67	1,91	1,94	1,98	2,02	1,83	1,72	1,67	1,53	1,33	1,17	1,31	1,36

Kaynaklar: TİM, Officialdata

Şimşek Aluminium

TÜRKİYE'NİN **EN MODERN** ÜRETİM TESİSİ

LS - 55 LIFT
SCHIEBE SYSTEME

CW - 50
FASSADE SYSTEMI

WIN - 55 T
SYSTEME

S - 38 T
KLASSISCHE SCHIEBE SYSTEME

S - 38
KLASSISCHE SCHIEBE SYSTEME

STANDART
PROFILEN

PERGOLA
PROFILEN

SOLAR
PROFILEN

WIN - 55
SYSTEMS

BİRLİKTE
ŞEKİLLENDİRİYORUZ

EB-5 VİZE PROGRAMI, ABD'DE YATIRIMIN KAPILARINI AÇIYOR

ABD, dünya genelindeki en büyük ekonomilerden biridir ve Türk iş insanları için büyük bir pazar ve yatırım bölgesi olma potansiyeline sahiptir. ABD'nin ekonomik gücü ve geniş pazarı, Türk iş insanları için birçok fırsat sunar. Türkiye'nin üretimden kaynaklanan gücünü ABD pazarında farklı ürünlerin pazara sunulması ve bazı hammadde üretimi ve işlenmesi Türk iş insanlarına birçok konuda uluslararası pazarda ve geniş perspektifte Amerika kıtasında yürütülecek faaliyetler için geniş imkân sağlar.

Bu fırsatları daha iyi anlayabilmemiz için bir takım rakamlardan bahsetmek isterim. 2020 yılında, ABD-Türkiye toplam ticaret hacmi 19.5 milyar dolar olarak gerçekleşti. Bu rakamın 7.4 milyar doları Türkiye'nin ihracatından, 12.1 milyar doları ise ABD'nin ihracatından oluştu. 2020 yılında, Türkiye'nin en çok ihracat yaptığı sektörler arasında makine, tekstil, demir-çelik ve kimya maddeleri yer aldı. ABD'nin Türkiye'ye ihracatında ise en çok yoğunlaşılan sektörler arasında makine, mineral yakıtlar ve kimyasallar yer alır. 2021 yılının Ocak-Ekim döneminde, Türkiye'nin ABD'ye ihracatı bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 17 artarak 6.2 milyar dolara ulaştı. ABD'nin Türkiye'ye yaptığı doğrudan yabancı yatırım stoku ise, 2020 yılı itibariyle 11.7 milyar dolar olarak kaydedilmiştir. Tüm bu istatistikler gösteriyor ki nüfusu 330 milyondan fazla olan Amerika Birleşik Devletleri, tüketim ve ürün çeşitliliğinde oynadığı büyük rol ile Türk iş insanları için ciddi bir yatırım seçeneği olarak ortaya çıkıyor.

EB-5 VİZESİ VE SUNULAN İMKÂNLAR

EB-5 vizesi, ABD'de yatırım yoluyla ikamet programıdır. Bu program, minimum 800 bin dolar tutarında bir yatırım yaparak, 2 yıllığına şartlı Green Card (ABD'de Daimi İkametgâh) verir ve sonrasında bu şartların kaldırılması için dilekçe doldurulabilir. EB-5 vizesi, yatırımcı ve aile üyeleri için ABD'de kalıcı ikametgâh alınmasına olanak tanır. Bu avantajdan eş ve 21 yaşın altındaki çocuklar da yararlanabilir. Ayrıca, ABD'de yaşama, çalışma ve okuma hakkı verir.

ALPER KESRİKLİOĞLU

Antroya Danışmanlık ve Hukuk Bürosu Kurucu Ortağı

http://www.linkedin.com/in/alper-kesriklio%C4%9Flu-8b27a716

Minimum eğitim veya dil şartı yoktur. EB-5 vizesi ayrıca, ABD'de 5 yıl ikamet ettikten sonra ABD vatandaşlığı almanın yolu olabilir. EB-5 için yatırım seçenekleri arasında doğrudan yatırım ve bölgesel merkez aracılığıyla yatırım bulunur. Doğrudan yatırım, yeni bir ticari işletme (NCE) kurarak, NCE'ye gerekli yatırımı yapmak ve NCE'nin kalifiye ABD çalışanları için doğrudan 10 kalıcı tam zamanlı iş yaratması gerekir. Bölgesel merkez aracılığıyla yatırım, başvuru sahibinin bir NCE kurma zorunluluğu olmadan, doğrudan ve dolaylı işleri sayan ekonomik projeksiyonlara dayalı yasal iş yaratma gerekliliklerini karşılar. EB-5 vizesi için gerekli olan yatırım tutarı, hedeflenen istihdam alanında (TEA) veya TEA dışında bulunan yeni bir ticari işletmeye yatırım yapmak için minimum uygun yatırım tutarına göre değişir. TEA'ya yatırım yapmak için minimum uygun yatırım tutarı 800 bin ABD doları iken, TEA dışındaki yatırım için standart minimum uygun yatırım tutarı 1 milyon 50 bin ABD dolarıdır. Ayrıca, yatırım için kullanılan fonların kaynağına dair kanıt sağlamak gereklidir ve yatırım risk altında olmalı ve en az 10 işlik yasal iş yaratma koşullarını karşılamalıdır. EB-5 vizesi süreci, başvuru sahibinin yatırım yapmak istediği projenin uygunluğunun ve yatırımın kaynağına dair bilgilerin doğrulanması ile başlar. İşlemler genellikle aşağıdaki adımları içerir:

- **Yatırımın uygunluğunun doğrulanması:** Başvuru sahibi, yatırım yapmak istediği projenin EB-5 programı uygunluğunu doğrulamalıdır. Bu doğrulama, proje belgelerinin değerlendirilmesi ve yatırımın uygunluğunun kanıtlanması ile yapılır. Bu belgeler arasında iş planı, finansal belgeler, yönetim planı ve diğer önemli dokümanlar yer alabilir. Bu belgelerin yanı sıra, projenin yasal uygunluğunu ve ABD hükümeti tarafından belirlenen EB-5 programı kriterlerini karşıladığını doğrulayan belgeler de önemlidir.

- **Başvuru dosyasının hazırlanması:** Başvuru sahibi, USCIS tarafından kabul edilen formları doldurmalı ve gerekli belgeleri hazırlamalıdır. Başvuru dosyası, yatırımın kaynağına dair kanıtlar, yatırımın yapıldığı projenin belgeleri, kişisel belgeler ve diğer gerekli belgeleri içerir.

- **Başvurunun gönderilmesi:** Başvuru sahibi, tamamlanmış başvuru dosyasını USCIS'e göndermelidir. Başvurunun işlem süresi, başvurunun yapıldığı ülkeye ve yoğunluğa bağlı olarak değişebilir.

- **Şartlı Yeşil Kartın verilmesi:** USCIS, başarılı başvuru sahiplerine ve bakmakla yükümlü oldukları kişilere 2 yıllık şartlı Yeşil Kart verecektir. Şartlı Yeşil Kart, ABD'de geçerli olan bir süreliğine verilen geçici bir kalıcı ikamet iznidir. 2 yıllık

şartlı Yeşil Kart süresi boyunca, yatırımcılar ve bakmakla yükümlü oldukları kişiler, ABD'de yaşama ve çalışma hakkına sahiptirler. Ancak, şartlı Yeşil Kart'ın süresi dolmadan önce kalıcı Yeşil Kart başvurusu yapılmazsa, yatırımcıların ABD'de kalmaları yasal olarak mümkün olmayacaktır.

- **Koşullu Yeşil Kartın kaldırılması:** Koşullu Yeşil Kart'ın 2'nci yıl dönümünden önce, başvuru sahibi koşullu Yeşil Kart'ta belirtilen koşulun kaldırılması için USCIS'e dilekçe vermelidir. Bu süreçte yatırımın devam ettiği, yatırımın kaynağının doğrulanabildiği ve en az 10 tam zamanlı iş yaratıldığı kanıtlanmalıdır.

- **ABD vatandaşlığı başvurusu:** EB-5 yatırımcıları, ABD'de 5 yıl ikamet ettikten sonra ABD vatandaşlığına başvurabilirler. ABD vatandaşlığına başvurmak için bazı ek gereksinimler ve şartlar vardır.

YATIRIM VE VİZE PLANINA BAŞLARKEN YOL HARİTAMIZ NE OLMALI?

ABD'de yatırım yapmadan önce birçok yasal, vergi ve diğer faktörleri dikkate almanız gerekir. Bu amaçla öncelikle aşağıdaki adımları izlemek faydalı olacaktır:

- **Piyasa araştırması:** İlk adım olarak, yatırım yapmak istediğiniz sektör ve piyasaları araştırmalısınız. Bu araştırma, potansiyel rakiplerinizin kimler olduğunu, hangi ürün ve hizmetlerin talep gördüğünü ve hangi yasal ve vergi düzenlemelerinin geçerli olduğunu öğrenmenize yardımcı olacaktır.

- **İş planı oluşturma:** Yatırım yapmadan önce, bir iş planı oluşturmanız önerilir. Bu plan, işletmenizin hedeflerini, potansiyel müşterilerinizi, gelir ve giderlerinizi ve diğer önemli faktörleri tanımlayacaktır.

- **Yasal işlemler:** ABD'de yatırım yapmak için bir dizi yasal prosedürü takip etmeniz gerekebilir. Bu prosedürler arasında, bir işletme kurma, yatırım yapılacak alanda faaliyet göstermek için gerekli izinleri alma ve ABD vatandaşlarına iş imkânı sunulmasını sağlamak amacıyla birkaç yasal gereklilik bulunur.

- **Vergi prosedürleri:** ABD'de yatırım yapmak, çeşitli vergi düzenlemelerine tabi olabilir. İşletmenizin işleyişine bağlı olarak federal, eyalet ve yerel vergilere tabi olabilirsiniz. Bu nedenle, ABD vergi kodunu anlamak ve işletmeniz için gerekli vergi beyannamelerini hazırlamak önemlidir.

- **Şirket kuruluşu:** Bu hususta detaylı bilgilere daha önceki makalelerimizden ulaşmanız mümkündür. Bu safhada EB-5 vize programında kurulacak şirketin, iş planınıza uygun olmasına dikkat edilmesi gerektiğini önemle belirtmek istiyorum.

TEA (TARGETED EMPLOYMENT AREA) HEDEFLENEN İSTİHDAM ALANI NEDİR?

TEA (Targeted Employment Area) hedeflenen istihdam alanı, yatırımcıların yatırım yapacakları bölgenin belirlenmesinde önemli bir faktördür. TEA, ABD'deki yüksek işsizlik oranına veya ekonomik kalkınmaya ihtiyaç duyan belirli bir bölgeyi ifade eder. TEA'lar, iki farklı şekilde tanımlanabilir;

- **Yüksek işsizlik oranına sahip alanlar:** Yüksek işsizlik oranı olan bir bölge, ülke ortalamasının en az yüzde 150'si kadar işsizliğe sahip bir alandır. Bu tür bir TEA, özellikle istihdam yaratma ihtiyacı olan bir bölgede yatırım yapmak isteyen yatırımcılar için idealdir.

- **Rurallık tanımı:** 50 binden az nüfusa sahip bir bölge ruralliği ifade eder. Bu tür bir bölge de TEA olarak kabul edilebilir.

TEA'lar, devlet veya federal hükümet tarafından belirlenir ve her biri farklı kriterlere sahiptir. Bazı TEA'lar sadece belirli bir bölgeyi veya ilçeyi kapsarken, bazıları ise birden fazla eyaletteki bir dizi bölgeyi kapsayabilir. Örneğin, New York Eyaleti'nde bir TEA olarak kabul edilen bir bölge, New York City'nin Bronx, Brooklyn, Manhattan, Queens veya Staten Island ilçelerinden biri olabilir. Ayrıca, belirli bir TEA'nın yüksek işsizlik oranına sahip olması nedeniyle belirli bir bölgeyi kapsayabileceği de unutulmamalıdır. Örneğin, Ohio eyaletinde, Cuyahoga County TEA olarak kabul edilir çünkü işsizlik oranı yüzde 150'nin üzerindedir. TEA'ların belirlenmesi, yatırımcıların yatırım yapacakları bölgeyi seçerken daha fazla esneklik sağlar. Yatırımcılar, yatırımlarının TEA olarak kabul edilmesi durumunda, EB-5 programı kapsamında gereken minimum yatırım tutarını da daha düşük bir seviyede tutabilirler.

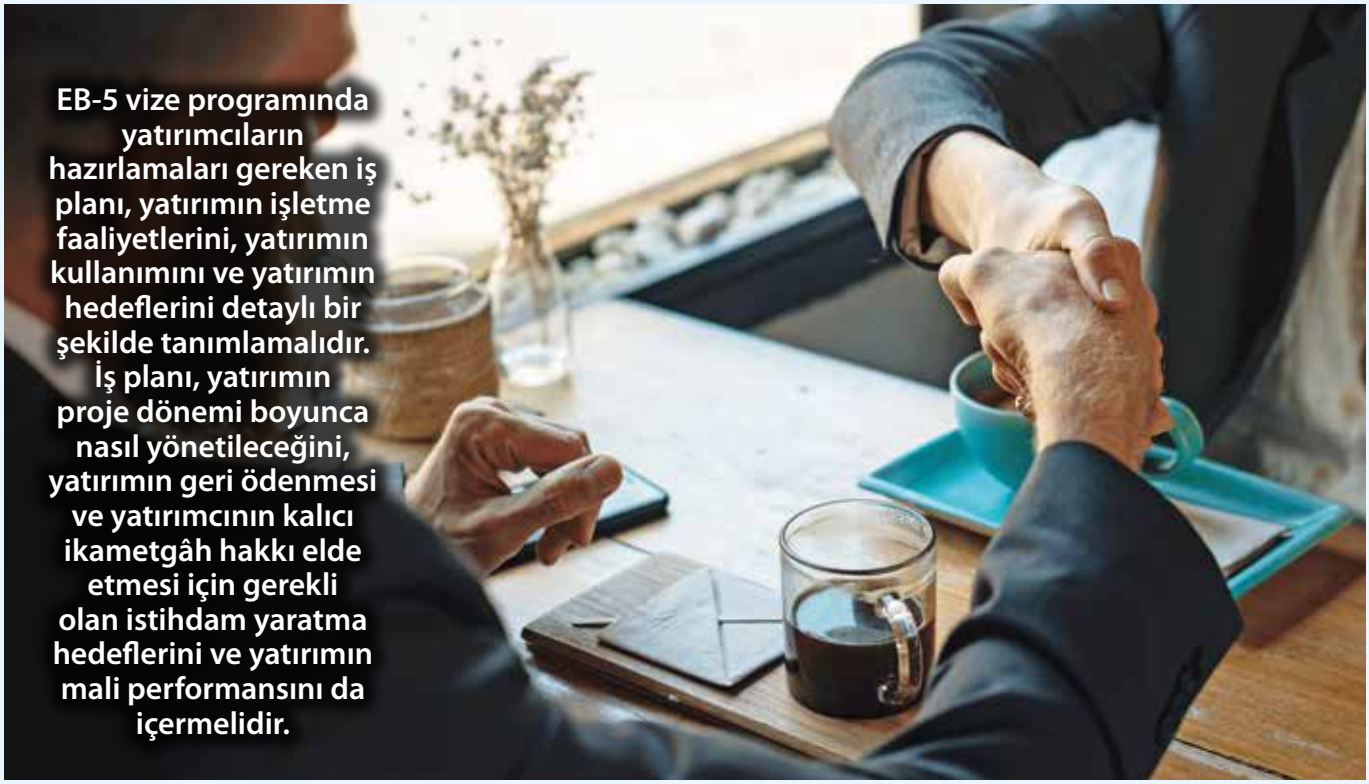
VİZENİN EN ÖNEMLİ SAFHASI İŞ PLANI NASIL HAZIRLANMALI?

EB-5 vize programında yatırımcıların hazırlamaları gereken iş planı, yatırımın işletme faaliyetlerini, yatırımın kullanımını ve yatırımın hedeflerini detaylı bir şekilde tanımlamalıdır. İş planı, yatırımın proje dönemi boyunca nasıl yönetileceğini, yatırımın geri ödenmesi ve yatırımcının kalıcı ikametgâh hakkı elde etmesi için gerekli olan istihdam yaratma hedeflerini ve yatırımın mali performansını da içermelidir. İş planı genellikle aşağıdaki bölümlerden oluşur:

- **İşletme tanımı:** İşletmenin faaliyet alanı, işletmenin kuruluş amacı, yatırımın yapıldığı sektör ve sektörün mevcut durumu gibi konuları açıklamalıdır.
- **Yatırımın kullanımı:** Yatırımın nasıl kullanılacağı, yatırımın kaynakları ve yatırımın kullanımında izlenecek yöntemler gibi konuları içermelidir.
- **Pazar araştırması:** Pazar araştırması, işletmenin faaliyet göstereceği sektörün mevcut durumunu, hedef pazarları, potansiyel rakipleri, fırsatları ve tehditleri analiz etmeyi içerir.
- **Organizasyon yapısı:** İşletmenin organizasyon yapısı, yönetim ekibi, personel istihdamı ve personel politikaları gibi konuları detaylandırmalıdır.
- **Finansal planlama:** İşletmenin finansal performansı, yatırımın getirileri ve yatırımın geri ödeme süreci gibi konuları içeren bir finansal planlama bölümü gereklidir. Bu bölüm, işletmenin karlılık hedefleri ve yatırımın getirileri gibi konuları içermelidir.
- **İstihdam yaratma:** EB-5 vizesi programı, yatırımcının ABD'de istihdam yaratması şartına bağlıdır. İş planı, yatırımın en az 10 tam zamanlı iş yaratması gerektiğini belirtmeli ve bu istihdamın yaratılmasının nasıl planlandığını açıklamalıdır.
- **Risk analizi:** İş planı, yatırımın risk analizini, olası risklerin tanımlanması ve bu risklerin yönetimi için alınacak önlemleri içermelidir. Yatırımcılar, iş planlarını uzman bir danışman veya avukatın gözden geçirmesini sağlamalı ve USCIS tarafından istenildiği şekilde hazırlamalıdır.

HANGİ SEKTÖRLER EB-5 VİZE PROGRAMI İÇİN UYGUNDUR?

EB-5 vizesi için tüm iş kollarında faaliyet mümkün olabilir, ancak yatırımın istihdam yaratma ve ekonomik kalkınma açısından yeterli olması gerekir. Yatırımın istihdam yaratma potansiyeline sahip olması için belirli sektörler tercih edilebilir. Örneğin; konut inşaatı, turizm, enerji, sağlık, eğitim gibi sektörler, EB-5 yatırımları için popüler seçeneklerdir. Ancak, EB-5 vizesi için yatırım yapılacak projenin yasalara uygun olması, yatırımın kaynağının açık ve izlenebilir olması, projenin iş planının hazırlanması, istihdam yaratma potansiyelinin belirlenmesi gibi birçok faktörün dikkate alınması gerekir. Bu nedenle, yatırım yapılacak iş kolu ne olursa olsun, yatırımcının öncelikle bir EB-5 avukatı ile görüşmesi ve yatırımın uygunluğunu değerlendirmesi önerilir.

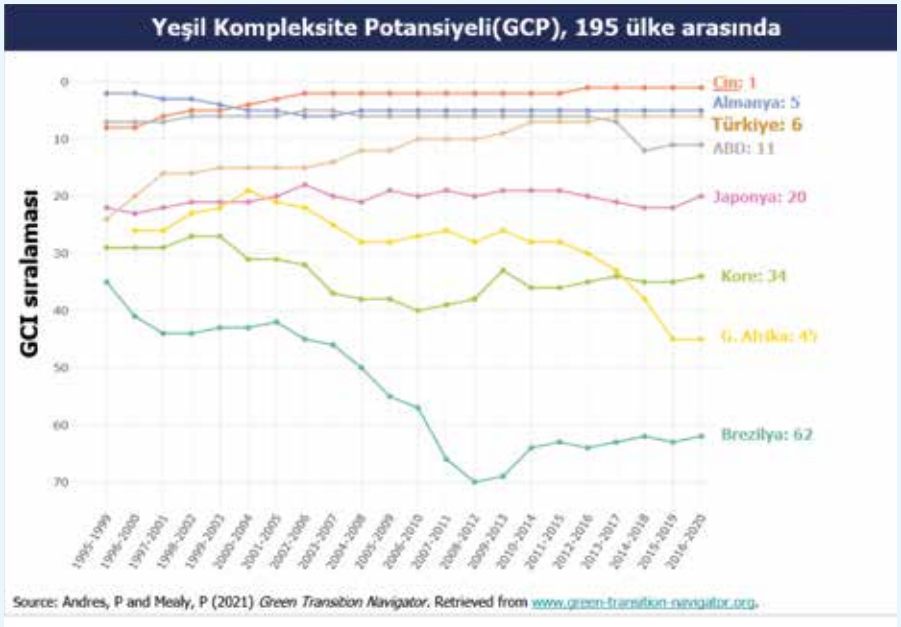

İKİNCİ YÜZYIL İKTİSAT KONGRESİ REFERANSI İLE #DİEP2053 UZGÖRÜSÜ

Geleceğin inşası Shape The Future (geleceği şekillendirmek) için yaptığım uzgörü yazımızda ikinci yüzyıl iktisat kongre sonuç bildirgesinden #diep2053 yeşil dönüşüm kapsamına giren maddeler özetlendi. Sanayide yeşil dönüşüme odaklandığımızdan 21 mart 2023 İzmir sanayici, tüccar, esnaf buluşması deklarasyonundan bazı alıntılar yapacağım.

Cahit GÜNAYDIN

TOSYÖV Mütevelli Heyet Üyesi
#diep2053 Konsey Üyesi

Bilgi sermayesinin kullanılabileceği araştırma ve geliştirme imkânları yaratılacak, araştırmaların fonlanması ve bu süreçte bürokratik işlemlerin azaltılması sağlanacak, çalışma koşulları iyileştirilecektir. Tersine beyin göçü ve yetişmiş insan gücünün yeniden kazanılması sistemli bir şekilde teşvik edilecektir.

İLKELER

1 Geleceğin Türkiyesi'nin toplumsal ve ekonomik düzeni dünya genelindeki yapısal değişimin kavranması üzerinde inşa edilecektir.

2 Sanayi, tarım ve ticarette yalnızca büyüme odaklı bir iktisadi model kabul edilemez. Sürdürülebilir bir ekonomik model inşa edilmelidir.

3 Türkiye'nin İkinci Yüzyılı'nın sanayi ve ticaret koşullarının daha iyi olması için, sistematik ve uzun vadeli bir iktisat politikası inşa edilecektir.

4 Altıncı iktisadi planlama kültürü, doğası gereği bütüncül, kapsayıcı ve stratejik olmalıdır. Geleceğin sanayi ve ticaret politikası sosyal, siyasal, ekonomik ve ekolojik olmak üzere birbiriyle ilişkili dört ana reform üzerinde yükselecektir. İnsan türünün yerküre ve atmosfer üzerinde bıraktığı ayak izi, parçası olduğumuz ekosistemin kendini yenileme eşiğini ileri derecede aşmıştır. İklim krizi de bunun sonuçlarından biridir. Doğanın ekolojik döngüleri ve insan türünün ekonomik düzeni arasındaki bu mütekabiliyet dışı koşullar, bizatihi insan da dahil tüm canlıların geleceğini tehdit ediyor.

5 Geleceğin Türkiyesi, ekoloji ve ekonomi arasında ayrılmaz bir ilişki olduğunu kabul eden yeni bir iktisadi yaklaşım üzerinde inşa edilecek, ticaret ve sanayi politikalarının bu yönde gelişimi sağlanacaktır.

6 Sanayi ve ticaretin istikrarlı gelişimi için yeni bir sosyal mutabakat kurulması esastır. Bu mutabakat, kültürel farklılıkların ve yenileşimin iktisadın temel girdilerinden biri kabul edilmesiyle oluşacaktır. Sektörlerin enerji ihtiyacının karbon salımına neden olmayan doğal ekosistemleri ve biyoçeşitliliği yok etmeyecek, doğayla uyumlu, yenilenebilir ve alternatif (hidrojen, fizyon

Veriye dayalı inovasyonu artırmak için kamuya açık veri-kaynak politikası uygulanacak, veri kümelerine erişim altyapısını sağlayan kamu yatırımları, inovatif uygulamalar ve katma değeri yüksek hizmetler desteklenecektir.

vb.) kaynaklardan sağlanması esastır.

7 Türkiye'nin sanayi ve ticaret dünyası karbon nötr dünya hedefine hizmet edecek şekilde çalışmayı hedefleniyor. Enerji üretimi ve tüketimi ekolojik sınırlar içinde gerçekleştirilecektir.

8 Geleceğin Türkiyesi'nde doğrusal ekonomi anlayışı terk edilerek döngüsel ekonomi hanelerden makro üretim alanlarına kadar geliştirilecek sektörel ve endüstriyel simbiyoz her ölçekte geliştirilecektir. Böylelikle hammadde tedarik zincirleri güçlendirilecek ve kısaltılacaktır.

9 Enerji, ulaştırma ve sanayi sektörlerinden kaynaklanan sera gazı salımlarının net sıfır hedefleri ve bu hedefleri gerçekleştirecek olan politika araçları ve önlemler belirlenecektir.

10 Karbon salımlarının azaltılması, talep yönetimi, enerji ve malzeme verimliliği, döngüsel malzeme akışlarının yanı sıra azaltma teknolojileri ve üretim süreçlerindeki dönüşümsel değişiklikler dâhil olmak üzere tüm azaltma seçeneklerini teşvik etmek için değer zincirleri boyunca eş güdümlü ve uzun soluklu, sağlam ve tutarlı bir eylem planı yapılacaktır.

KARARLAR:

DİJİTALLEŞME VE VERİ YÖNETİMİ

Veriye dayalı inovasyonu artırmak için kamuya açık veri-kaynak politikası uygulanacak, veri kümelerine erişim altyapısını sağlayan kamu yatırımları, inovatif uygulamalar ve katma değeri yüksek hizmetler desteklenecektir. Geleceğin teknolojilerini yaratmaya çalışan şirketlerin, eğitim kurumlarının, kümelenme yapılarının, teknoparkların ve diğer tüm kurumların Ar-Ge çalışmaları ve bir arada hareket etme kabiliyetleri teşvik edilecektir.

PLANLAMA

Sanayi ve ticaret bölgelerinde döngüsel ekonominin kuralları doğrultusunda endüstriyel simbiyoz uygulamaları gerçekleştirilecektir.

DOĞAYLA UYUM

Sektörlerin ekolojik referanslı dönüşümü için enerji, su yönetimi, atıkların ve emisyonların azaltılması konularında yapı-

Geleceğin teknolojilerini yaratmaya çalışan şirketlerin, eğitim kurumlarının, kümelenme yapılarının, teknoparkların ve diğer tüm kurumların Ar-Ge çalışmaları ve bir arada hareket etme kabiliyetleri teşvik edilecektir.

lan tüm yatırımlar özel destek kapsamına alınacaktır.

- Doğayla uyumlu yatırımlara daimî vergi avantajları sağlanacaktır.
- Doğayla uyumlu döngüsel işleyişe sahip teknoloji ve yatırımların geliştirilmesi için her türlü Ar-Ge, Ür-Ge ve uygulama faaliyeti teşvik edilecek, net sıfır karbon emisyonu hedefine ulaşmak için gerekli düzenlemeler yapılacak, bu doğrultuda yeşil mutabakat kurallarına uyum desteklenecektir.
- Emisyonların ve atıkların azaltılması, ham madde ve atık bertaraf maliyetlerinin düşürülmesi ve atıklardan gelir elde edilmesi için simbiyotik tedarik zincirleri kurulacak, bu amaca hizmet eden ortak yatırımlar ve bu doğrultuda döngüsel ekonomi uygulamaları teşvik edilecektir.
- Stratejik çevresel etki değerlendirme usul ve esasları etkin bir şekilde kullanılacaktır. Yatırımların biyolojik çeşitlilik ve iklim üzerindeki olumsuz etkisini azaltmak için makro ve mikro uyum faaliyetleri teşvik edilecektir.
- Lojistik ağlarının ekosistem bütünlüğünü parçalamayacak şekilde kurulması sağlanacak, lojistik master planı ve sektörel kümelenme planları ekosistem koridorlarıyla uyumlu bir şekilde hazırlanacaktır.
- Yerüstü ve yeraltı su kaynaklarına karışan her türlü kirlilik kaynağı sıfırlanacak, gelişmiş arıtma sistemlerinin kurulması ve işletilmesi için verilen teşvikler artırılacaktır.
- Geri kazanım dâhil, su kaynaklarının kullanımı ve yönetimindeki verimlilik artırılacak, tasarruflu kullanım sağlanacaktır.
- Doğanın korunması ve çevre kirliliğinin önlenmesiyle ilgili tüm yaptırımlar artırılacak, bu süreç anayasal güvence altına alınmış bağımsız bir kurul tarafından denetlenecektir.
- Eko-yenileşimci teknolojiler, ürünler, hizmetler, paylaşan ve üreten süreçler yaygınlaştırılacaktır.
- Aşırı iklim olayları (yangın, deprem, sel vb.) gibi insanlığı ve tüm ekosistemi tehdit etmeye başlayan afetlere karşı kamu ve sivil toplum ortaklığında ilgili afetler ölçeğinde "Eylem Planları" hazırlanacaktır.
- İklim değişikliği ile mücadele için, Türkiye'nin ölçme, izleme ve raporlama konusundaki kapasitesinin yanı sıra hem salımlar hem de ilgili politikalar konusundaki şeffaflığının ve hesap ve-

Tasarıma ve sanatsal üretime dayalı sektörlerin tamamı desteklenecek, yeni tasarım akımlarının oluşması için gerekli mekânsal, akademik ve toplumsal koşullar inşa edilecektir. Düşünce sermayesinin işlem yeri olan eğitim kuruluşlarının kendini yenileme kapasitesi artırılarak, Türkiye'nin yenilikçi eğitim, yöntem ve programlarının üretim ve tedarik noktalarından biri olması sağlanacaktır.

Uluslararası bilgiye ve entelektüel sermayeye erişim kolaylaştırılacaktır. Ekolojik dönüşüm, dijital dönüşüm ve döngüsel düşünme yeni eğitimin temel dinamikleri olacaktır.

rilebilirliğinin güçlendirilmesi sağlanacaktır. Bu doğrultuda kapsamlı bir iklim yasası hazırlanacaktır.

İNSAN HAREKETLİLİĞİNİN YÖNETİMİ

Beyin göçünün önlenmesi için üniversite eğitiminin düşen niteliği artırılması ve sosyal, kültürel, ekonomik yaşama ortamının iyileştirilmesi zorunludur. Bilgi sermayesinin kullanılabileceği araştırma ve geliştirme imkânları yaratılacak, araştırmaların fonlanması ve bu süreçte bürokratik işlemlerin azaltılması sağlanacak, çalışma koşulları iyileştirilecektir. Tersine beyin göçü ve yetişmiş insan gücünün yeniden kazanılması sistemli bir şekilde teşvik edilecektir. Bu konuda neo-tekno milliyetçilik için tersine beyin göç yazımın okunmasını öneriyorum.

EĞİTİM

Uluslararası bilgiye ve entelektüel sermayeye erişim kolaylaştırılacaktır. Ekolojik dönüşüm, dijital dönüşüm ve döngüsel düşünme yeni eğitimin temel dinamikleri olacaktır. İnovasyon, iletişim, işbirlikleri kurmak, kolektif düşünme, yaratıcılık, problem çözme teknikleri, doğa, kaynak ve teknoloji okuryazarlığı, öz yönlendirme, esneklik ve uyum, sosyal ve kültürlerarası yetkinliklerin kazandırılması, eleştirel düşünme, tasarım odaklı düşünme, analiz ve sentez yetenekleri (müfredata dahil edilecektir) geliştirme programları organize edilecektir.

KAPASİTE GELİŞTİRME

İktisadi gelişmenin katma değerli ve inovatif bir üretimle gerçekleşmesi sağlanacaktır. Hammadde ticareti yerine katma değeri yüksek ürünlerin üretimi, satışı ve ihracatı teşvik edilecektir. Döngüsel ekonomi ve AB yeşil mutabakatı ile ilgili tedbir ve teşvikler arıtılacak, uyum sürecinde uygulama desteği verilecektir. Sektörler bazında dijital dönüşüm, dayanıklılık ve çeviklik sağlanacak, başta tarım olmak üzere kayıp ve israflar azaltılacaktır. Tüm şirketlerin kurumsallaşma, Ar-Ge, Ür-Ge, fikri değer yaratma, markalaşma ve pazarlama konularında yetkinleşmesi desteklenecektir. Karar kalitesini, kararlarda istişareyi, kurumlarda çeşitliliği ve kararlarda tüm tarafların çıkarının gözetilmesini öğütleyen kurumsal yönetişimin tüm kurumlarda uygulanması sağlanacaktır.

DÜŞÜNCEYE DAYALI İNSAN GÜCÜ VE YENİ MESLEKLER

Üretimin kültür, bilgi, teknoloji, inovasyon ve ekoloji eksenlerinde dönüşümü sistemli bir şekilde desteklenecektir. Düşüncenin olgunlaşmasına dayalı bir ağ yapısı içinde çalışan Ar-Ge merkezleri kurulacaktır. Bu merkezler, kentsel dinamizmin yüksek olduğu kent kır geçiş bölgeleri ile ülke genelindeki kırsal bölgelerde kurulacak, dijital göçebelik teşvik edilecektir. Tasarıma ve sanatsal üretime dayalı sektörlerin tamamı desteklenecek, yeni tasarım akımlarının oluşması için gerekli mekânsal, akademik ve toplumsal koşullar inşa edilecektir. Düşünce sermayesinin işlem yeri olan eğitim

kuruluşlarının kendini yenileme kapasitesi artırılarak, Türkiye'nin yenilikçi eğitim, yöntem ve programlarının üretim ve tedarik noktalarından biri olması sağlanacaktır.

YENİ NESİL REKABET

Sürdürülebilir ekonomi için yıkıcı ve yarışmacı bir anlayıştan dayanışmaya doğru adımlar atılması teşvik edilecektir. Örneğin, Anadolu'nun kadim ticaret kültürü ahilik geleneği de asırlardır bu değerler üzerinde yükselmektedir. Geleceğin Türkiyesi'nde yıkıcı rekabet yerine müşterek değerlerin korunmasını esas alan rekaberlik teşvik edilecektir. Sektörlerin birbirleriyle iletişimini ve işbirliğini artıracak tüm sivil yapılanmalar, e-işbirliği ve açık inovasyon platformları aktif olarak desteklenecektir.

GİRİŞİMCİLİK

Ekolojik ve sosyal girişimcilik, ekonomik gelişmelerin asli bileşeni olarak kabul edilecektir. Kâr amacı gütmeyen sivil kuruluşların ekolojik ve sosyal girişimleri desteklenecektir. Önde gelen ekosistemler ile işbirliklerinin derinleşmesi sağlanarak Türkiye'nin dünyaya çözüm üreten yenileşimci girişimler barındıran, bulunduğu coğrafyadaki nitelikli iş gücünü ve girişim sermayesi fonlarını çeken bir cazibe merkezi olarak konumlandırılması sağlanacaktır.

İktisadi gelişmenin katma değerli ve inovatif bir üretimle gerçekleşmesi sağlanacaktır. Hammadde ticareti yerine katma değeri yüksek ürünlerin üretimi, satışı ve ihracatı teşvik edilecektir. Döngüsel ekonomi ve AB yeşil mutabakatı ile ilgili tedbir ve teşvikler arıtılacak, uyum sürecinde uygulama desteği verilecektir.

ULUSLARARASI AĞLAR VE TURİZM

Türkiye'nin Avrupa Birliği Gümrük Birliği, Bir Kuşak Bir Yol Projesi ve diğer uluslararası ağlar arasındaki konumu güçlendirilecektir. Bu doğrultuda, kapsayıcı bir eylem planı uygulanacaktır. Ülke diasporasının daha aktif ve etkin çalışması desteklenecektir.

ENERJİ

Karbon emisyonuna neden olmayan doğayla uyumlu enerji üretimi desteklenecektir. Enerji yatırımları ekonomik ve ekolojik maliyetleri optimize edilecek şekilde, yerel üretim ve yerel tüketim ilkesi göz önüne alınarak planlanacaktır. Yenilenebilir enerji yatırımlarında verimliliği artıran desantralize üretim teşvik edilecek, üretim alanıyla iç içe kurulan doğa dostu enerji yatırımlarına hibe ve kredi desteği sağlanacaktır. Hane ve çatı ölçeğinde topluluk enerjisi üretimini destekleyen yasal düzenlemeler güçlendirilecektir. Enerji verimliliği ve tasarruf çalışmaları teşvik edilecek ve desteklenecektir. Elektrik ve doğalgaz dağıtım şirketleri stratejik önemleri nedeniyle kamulaştırılacaktır. Enerji verimliliğini artırmak ve doğa ile uyumlu enerji üretimi potansiyellerinin geliştirilmesi için enstitüler ve üniversitelerde araştırma ve geliştirme merkezleri kurulması sağlanacaktır.

Maden ve mineral kaynaklarımızın en verimli şekilde kullanılması ve sanayiye sunulması için ulusal madencilik stratejisi

Yenilenebilir enerji yatırımlarında verimliliği artıran desantralize üretim teşvik edilecek, üretim alanıyla iç içe kurulan doğa dostu enerji yatırımlarına hibe ve kredi desteği sağlanacaktır. Hane ve çatı ölçeğinde topluluk enerjisi üretimini destekleyen yasal düzenlemeler güçlendirilecektir.

hazırlanacaktır. #diep2053 döngüsel inovasyon ekonomi platform kapsamında yukarıdaki İkinci Yüzyıl İzmir İktisat Kongresi sonuç kararları ve ilkeleri referans alınarak, #diep2053 uzgörüsü çerçevesi hazırlanmıştır. 1-30 madde içeriklerini kapsayan 'CEO'lar İçin Yeşil Dönüşüm Rehberi' kitabımıza herkes online olarak erişebilir. #diep2053 UZGÖRÜSÜ metodolojisi hakkında kısa bir bilgilendirme yapmak isterim. Link-1 #diep2053 HYPERLINK "https://twitter.com/ConsuLTurk" https://twitter.com/ConsuLTurk

UZGÖRÜ, YEŞİL DÖNÜŞÜM İÇİN TASARLANMIŞ EKO-SOSYAL TEKNOLOJİDİR

Kısaca tanımlamamız gerekirse, #diep2053 Uzgörüsü; gelecekte en fazla iktisadi ve toplumsal katma değeri yaratacağı düşünülen dünya görüşünün eko sosyal inovasyon paradigması- belirlenmesi için ortaya çıkarılmış bir metodolojidir. Öncelikle vurgulanması gereken nokta; UZGÖRÜ'nün planlamanın yerini tutmadığının ve karar alıcıların sorumluluğunu ortadan kaldırmadığının, ancak bu yöntemin kullanılmasıyla daha bilgili kararlar vermenin mümkün olduğunun belirtilmesidir. "UZGÖRÜ", yeşil dönüşüm için tasarlanmış eko- sosyal teknolojidir. Burada geleceğe yönelik yeşil teknolojik eğilimlerin belirlenmesi amaçlanır ve bunun için alternatif senaryolar üzerinde durulur, yani tek bir gelecek senaryosuna odaklanılmaz, daha esnek bir yapı içinde düşünülür. Bunu yaparken alternatif senaryolar üzerinde çalışacak olan uzmanlardan oluşan #diep2053 gibi platformlar kurulur. Buradaki amaç; belli bir tema etrafında toplumsal paydaşların geniş katılımıyla yeşil dönüşüm rehberi referans alınarak farklı kesimlerin bakış açılarının ortaya konulmasıdır. Burada en iyi olasılıkla toplumsal uzlaşıya ulaşılması beklenir ve bu yönüyle uzgörü demokratik ve katılımcılığı teşvik eden bir yöntemdir. Ancak uzlaşma gerçekleşmezse bile en azından farklı kesimler birbirlerinin farklı bakış açısını anlar ve farkındalık artar.

UZGÖRÜ, ORTA-UZUN DÖNEMLİ GELECEĞİ ŞEKİLLENDİRME SÜRECİDİR

Uzgörüyü diğer planlama ve tahmin yöntemlerinden ayıran üç temel özellikten bahsedilebilir: Alternatif gelecekler, hareket odaklı kararlar, katılımcı süreç. Oluşturulacak farklı gruplar tarafından görüşlerin değerlendirilmesiyle, tüm gruplar arasında tam bir uzlaşı sağlanamamış olsa bile, farklı disiplinlerin birbirlerinin ihtiyaçlarını görebilmelerine ve bu ihtiyaçları karşılamaya yönelik ortak stratejiler geliştirebilmelerine yardımcı olabilecektir. Çünkü kurulan #diep2053 konseyi belli bir tema etrafında farklı uzman kesimleri bir araya getirerek, bürokratik yapılara esneklik getirebilecek disiplinler ve sektörler arası ilişki ağları çıkarır ve bu sosyal ağ de yine böylesi bir çalışmanın en önemli kazanımlarından biri olarak gözükür. Dolayısıyla bilim ve teknoloji alanında pazar odaklı, sosyal ve demografik eğilimleri göz önüne alan daha geniş bir bakış açısının gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Konunun bu derecede genişlemesi beraberinde sürece sadece uzman veya bilim insanı değil ancak bütün paydaşların katılımını ve üzerinde "Uzlaşılmış bir gelecek uzgörüsü" REALİST ÜTOPYA oluşturarak bugün için kararlar verilmesini gündeme getirmiştir. İşte bu düşüncelerle birlikte olgunlaşan ve içerisinde 'Uzak görüş', 'Uzman görüş' ve 'Uzlaşmacı görüş' anlamlarını taşıyan foresight karşılığı uzgörü kavramı; yaratıcı, katılımcı ve organize bir yolla uzun dönemli gelecek ile iletişim kurma, geleceği yönetme ve geleceği şekillendirme amacını taşıyan bir aktivitedir. Avrupa Komisyonu için yapılan bir çalışmada uzgörü sürecinin beş ana elementine dikkat çekiliyor. Bu doğrultuda uzgörü, "bugün alınan kararları bilgilendirmek ve kollektif bir biçimde harekete geçmeyi sağlamak üzere uygulanan; sistematik, katılımcı, gelecek hakkında bilgi toplamaya yönelik, orta-uzun dönemli geleceği şekillendirme süreci" olarak tanımlanıyor.

UZGÖRÜ ÇALIŞMALARINDAN SONUÇLAR ÇIKARABİLMEK İÇİN ÇEŞİTLİ YÖNTEMLER KULLANILIYOR

Günümüze kadar yapılan uzgörü çalışmalarının hemen hemen hepsinde bir ya da birden fazla yöntem (panel, delfi Anketi, senaryolar vb.) .Tüm bu süreçte, uzgörü çalışmasına yön vermek, bir diyalog ve tartışma ortamı yaratmak, paydaşların ve toplumun sürece katılımlarını sağlamak ve

yapılan tüm çalışmalardan sonuçlar ortaya çıkarabilmek amacıyla çeşitli yöntemler kullanılıyor. Uzgörü yöntemleri ana olarak dört grupta toplanabilir:

1- Uzman görüşlerini almaya yönelik yöntemler
2- Yaratıcılığı harekete geçiren yöntemler
3- Etkileşim sağlayan yöntemler
4- Gözden geçirme ve inceleme yöntemleri

Sürecin birinci adımı olan Sistemleri ve Davranışlarını Anlama Süreci, 'gözden geçirme', 'inceleme' ve 'uzmanlık' gerektiren bir aşamadır. Farklı gelecek modellerinin yaratıldığı Sentez aşamasında 'yaratıcılık' ve karşılıklı 'etkileşim' ön plandadır. Gelecek modellerinin analizi ve seçimi tüm paydaşların katıldığı bir 'etkileşim' sürecinde gerçekleşir. Gelecek için en çok tercih edilen sistemi yaratabilmek amacıyla bugünkü sistemlerin uzun, orta ve kısa dönemde dönüştürülebilmesi için gerekli adımların tanımlanmasında temel olarak 'uzmanlığa' ihtiyaç duyulur. Bugün sosyal medya sayesinde inisiyatiflere başlamak ve harekete geçebilmek için ise 'katılımcılık' ve 'uzmanlığın' ön planda tutulduğu bir yaklaşım çok kolay sağlanabilir. Post Truth ile gerçeğin silinmesi ve dezonformasyon ile bilgi kirliliği özellikle sanayici ve iş adamlarının reel ekonomi-politik den uzaklaşmasına yol açmıştır. Gerçekten bilgi üreten bilim adamları, mühendisler, aydınlar konuşsam kimse dinlemiyor, sussam gönül razı diyen farabi gibi köşesine çekilmiş veya yurtdışına gitmiştir. Tasası olanın tasarımı olur. Digital think tank olan #diep2053 gibi sanal düşünce ağları, belirlenen konularda görüş bildirmeleri için uzmanların/paydaşların bir araya getirilmeleri ile oluşturulmuş iletişim gruplarıdır. Panel, uzgörü sürecinde yer alan farklı katılımcıların birbirleri ile iletişiminin sağlanması, karşılıklı anlayış ve fikir birliğine ulaşılması için kullanılan en etkin yöntemdir. Sosyal medya ağlarında çeşitli konularda etkileşimde bulunur.

Türkiye'nin Avrupa Birliği Gümrük Birliği, Bir Kuşak Bir Yol Projesi ve diğer uluslararası ağlar arasındaki konumu güçlendirilecektir. Bu doğrultuda, kapsayıcı bir eylem planı uygulanacaktır. Ülke diasporasının daha aktif ve etkin çalışması desteklenecektir.

UZGÖRÜ ÇALIŞMASINDAN ÜRÜN VE SÜREÇ ÇIKTILARI ELDE EDİLİR

Senaryo planlama, gelecekte ortaya çıkabilecek ya da çıkması veya kaçınılması istenen farklı durumların her birinin birbirleri ile tutarlı olaylar biçiminde yazılı veya görsel olarak tasvir edilmesi olarak düşünülebilir. Sosyal medya ağlarından bir araya gelinebilir. Delfi anketi, tanımlanan gelecek odaklı konular üzerinde sorulan çeşitli sorular (gerçekleşme zamanı, ihtiyaç duyulan bilgi, beceri ve işbirliği düzeyi gibi) yardımıyla katılımcıların fikirlerinin toplanması, sentezlenmesi, karşılıklı olarak paylaşılması ve bu doğrultuda katılımcılara cevapları üzerinde bir defadan fazla düşünmesi fırsatının verilmesi esasına dayanan bir anket çalışmasıdır. Yaygın kullanım amaçlarından bir tanesi, gelecek odaklı konuların katılımcılar tarafından düşünülen gerçekleşme zamanlarının tanımlanması, katılımcılar arasında uzlaşma sağlanması ve öncelikli konu alanlarının belirlenmesidir. Sosyal medya üzerinden anketleri yapmak çok kolaydır. Bir karar destek aracı olarak yol haritaları ise, tanımlanan/istenen geleceğe ulaşmak amacıyla atılması gereken adımları (araştırma, geliştirme, uygulama ve yaygın kullanım), bu adımları atarken ihtiyaç duyulan kaynakları ve dönüşüm sürecinde yer alan aktörleri, uzun, orta ve kısa dönemlerde koordineli bir biçimde göstermeyi hedefleyen bir yöntemdir. Sivil toplum kuruluşları kendi uzmanlık alanlarına göre şu anda okuduğunuz digital think tank-sanal düşünce ağlarından destek ve bilgi alabilir. Bir uzgörü çalışmasından iki tür çıktı elde edilebilir. Bunlar ürün ve süreç çıktıları olarak adlandırılır.

- **Ürün Çıktıları:** Yol haritaları, öncelik listeleri, politika ve strateji önerileri gibi somut çıktılar bu gruba girer. Bu çıktılar, politika ve strateji geliştiren ve bu alanda kararlar alan kurum ve bireyler yanında, toplumun geniş kesimlerini de verilen kararlar ve tavsiyeler hakkında bilgilendirmek amacını taşırlar.

Sektörler bazında dijital dönüşüm, dayanıklılık ve çeviklik sağlanacak, başta tarım olmak üzere kayıp ve israflar azaltılacaktır. Tüm şirketlerin kurumsallaşma, Ar-Ge, Ür-Ge, fikri değer yaratma, markalaşma ve pazarlama konularında yetkinleşmesi desteklenecektir.

- **Süreç Çıktıları:** Uzgörü, katılımcı politika ve stratejilerin geliştirilebilmesi amacı ile yapılan bir çalışmadır. Bu çalışma toplumun ilgili aktörlerini içeren bir iletişim, bilgi paylaşımı ve katılımcı uzgörü oluşturma süreci içerisinde gerçekleşir. Uzgörü süreci boyunca düzenlenen toplantılarla, panellerle ve diğer aktivitelerle katılımcı grupları ve ağları oluşturulur. Bu süreçte, aktörlerin karşılıklı olarak birbirlerini tanımaları, anlamaları ve ortak fikirler geliştirmeleri sağlanır. Sonuç olarak uzgörü, paydaşların kendi geliştirdikleri politika ve stratejilerin sahiplenilmesini sağlar. Politika ve stratejilerin toplum tarafından benimsenmesi ve başarıyla uygulanması sadece sahiplenme ile mümkündür. Link2-CiLAB HYPERLINK "https://www.instagram.com/consulturk/" https://www.instagram.com/consulturk/ #diep2053 uzgörüsü -REALİST ÜTOPYASI- ile geleceği şekillendirebiliriz, tüm üçüncü sektör ve sanal düşünce ağları ile birlikte. Şimdi bir zaman makinasına bağlanıyoruz ve 2123 gidiyoruz. Gelecekten bir mesaj var.

EGO İLE GELECEK ARASINDAKİ İLİŞKİYİ DEĞERLENDİRME YETENEĞİ: OTONOETİK BİLİNÇ

Bilişsel bir yetenek olarak gelecek hakkında düşünmek, 21'inci yüzyılın başlarında sayısız nörofizyolojik araştırma tarafından incelendi. Uzgörme yeteneğinin tam anlamıyla faydalanabilmek için egonun öncelikle gelecekte var olmaya devam edeceği olgusunun bilincinde olması gerekir. Ego ile gelecek arasındaki ilişkiyi değerlendirme yeteneği, otonoetik bilinç denen özel bir farkındalıktır. Otonoetik bilinç, dünyada başka şeylerin varlığını fark ettiğimizde, geçmişin de geleceğin de var olduğunu fark eden, bir diğer genel bilinçten esas itibariyle farklı. Son yıllarda gerçekleşen disiplinler arası iş birliği, geleceği düşünmeye dair eski ve yeni kavrayışları da netleştiriyor. Sosyal medya, sanal ağlar CEO'lar için yeşil dönüşüm rehberinin altını çizdiği gibi yeşil zihinsel yapı-green mind set- uzgörü yeteneği geliştirilebilir. Şimdi varsayalım ki zaman makinesi icat oldu, zihin yolculuğu yaparak 100 yıl sonraya gittiniz, ne görüyorsunuz sosyal, ekonomik, kültür, yaşamda? Ben yıllardır çeşitli şehirlerde katıldığım inovasyon, arge, teknoloji, fütürizm zirvelerinde ve de online olarak katıldığım Avrupa ve Amerika'daki zoom innovation zirvelerinden zihnimde kalanları, okuduğum teknik kitaplar referansında bir uzgörü (REALİST ÜTOPYA) yazma denemesi yapacağım güncemde.

YIL 2123, MART, İZMİR KONGREDEN NOTLAR

Sıradan, organik, fakir insan ortalama yaşı 150 oldu, genetik kodla kendini yeniden tasarlayan üst insanlar biyolojik olarak tüm organlarında ki hastalıkları önlüyor.

Sektörlerin ekolojik referanslı dönüşümü için enerji, su yönetimi, atıkların ve emisyonların azaltılması konularında yapılan tüm yatırımlar özel destek kapsamına alınacaktır.

Yapay olarak üretilen tüm organlar ile siborg olan zengin insanların ömrünü 500 yıla ulaşabileceği hesaplanıyor. Beyin simülasyonu yapıldığı için tüm anılar, acılar, korkular moleküler olarak zihinde üretiliyor bu nedenle psikolojik hastalıklar da kolayca tedavi edilebiliyor ama zihin transferi hala başarılamadı yüzde 1 zengin insanlar için. Bugün olduğu gibi yüz sene sonra da yüzde 1 insan dünya gelirinin yüzde 80'ine sahip. Bugün olduğu gibi yüz yıl sonrada insanlığın yüzde 99'u, dünya GSMH'sinin yüzde 20'sine sahip. Ama açlık sınırında yaşayan hiçbir insan yok dünyada, çünkü evrensel gelir uygulanıyor tüm ülkelerde. Bugün ki siyasal kutuplaşmalar dijital olarak devam ediyor, sibernetik savaş ile farkı ülkeler ekonomik zarar veriyor, biyolojik COVİD99 mikroplar ile her 10 yılda organik fakir insanlar ölüyor, karbon emisyonunu 350 ppm sabitlemek için. İklim değişim 1.5 derecede sabitlendi. Dünyanın farklı yerlerinde çok kutuplu ekonomipolitik düzende, AB kuzey ve güney AB diye 2 ye ayrıldı, İngiltere den sonra italya ve fransada AB den çıktı, kendi kümelenmiş ekolojik sosyal devletler kümelenmesini kurmak için. Hiç silahlı savaş yok çünkü silahlar ya biyolojik virüs ya da internet virüsü. Ekonomiler kendi dijital ağlarında, yankı odalarında yaşıyor, paralel evrenler en azından dijital olarak gerçek. İster artırılmış gerçeklik, ister metaverse, ister binlerce global coinden oluşmuş global gazinoda coin de kazanabilirsiniz, kaybedebilirsiniz de. Coin karşılığı organ, kan, satmak çok yaygın. GPT-9 open AI algoritmasına sesli olarak ne sorarsanız yanıtını veriyor, dünyanın her yerinde yayınlanan bilgilere erişmek çok kolay. 9G internet alt yapısı fiber optik ağlar ile dünyanın her yerine bağlandı, her şeyin interneti ile otonom aracınızda eve giderken evinizde ki robotlar tüm gıda, klima gereksinmelerinizi sağlıyor. Paylaşım ekonomisi o kadar yaygınlaştı ki ne ev ne de oto almak istiyor insanlar. Dijital göçebeler dünyanın herhangi yerinde ya karavan otolarda yaşıyor ya da ekolojik pasif ısıtmalı çok ekonomik evlerde. Ekolojik köyler, cittaslowlara döndü, organik yaşam, doğal yaşam döngüsel kültür yaşam sitili ile new age bir hippi yaşam tarzına döndü. Para yok oldu.

Her ürün üreticisi karbon, su ayak izi için ciddi karbon emisyon vergisi ödüyor. Emisyon ticaret sistemi blok zincir de QR kodları ile sorumlu üretimi ve tüketimi destekliyor. Global fosil üreticiler ortadan kalktı, local bazlı karbon vergisini ödeyerek çok pahalı enerji üreten şirketler var mecburen. Çünkü ne güneşleri ne de rüzgar enerjileri var bazı ülkelerin. Ama yeşil enerji bedava. Güneş, rüzgar, füzyon, o kadar ucuz ki mecburen karbon ve su ayak izi üreten fabrikalar hayır olsun diye denizlerden, dağlara her yere GES, RES, JES kurdu karbon emisyon ticareti yapmak için. Kişiler de kurumlar da ürettikleri, yedikleri, içtikleri, otoları, yaptığı seyahatler için maksimum karbon ve su ayak izi için vergi ödüyor. Beyaz, kahverengi, metal, plastik eşyaların ömrü insan ömrü kadar. Bir kere satın alıyorsunuz 150 yıl taksitle ödüyorsunuz.

Organik gıda, doğal ata tohumlar ile üretilen gıda çok çok çok pahalı. Su, evrendeki en pahalı ikinci ürün oldu. 1 gram altın= 1 gram su. Bu organik gıdayı dünya halklarının yüzde 10'u satın alabiliyor. Hibrit üst insanları olan yüzde 1 kesim alabiliyor, yüzde 9 yeşil yaka yenileşimciler döngüsel ekonominin yeni nesil zenginleri. Bir de atadan, babadan kalan ata tohumları ile kendi bahçesinde üretim yapan küçük çiftçiler. Dünyada herkes çiftçilik yapmak için tarla, bahçe alıyor ama ata tohumları çok pahalı, sudan da pahalı. Bina rantı sona erdiği için arazi, tarla ucuz ama ata tohumu yok. Permakültür için toprağı hazırlamak en popüler iş modeli, buğday derneği ve tema üyesi bir milyar insan var dünyanın her yerinde. Şehirde yaşayan yüzde 99 diye adlandırılan insan kitlesi ise sentetik et, yapay sebze, yapay gıdalar alıyor, astronot gibi besleniyorlar. Yapay gıdalar, GDO'lu gıdalar çok ucuz, 1 adet patates alıp, 1 ay yiyebiliyorsunuz. Gökdelen tarlalarda, susuz, topraksız tarım yapılıyor, kimyasal ilaçlar ile. Yüzde 99 sıradan insanlar kapsül otellerde yaşıyor. Link-3: HYPERLINK "https://www.youtube.com/watch?v=Qh2bRZLyFco" https://www.youtube.com/watch?v=Qh2bRZLyFco Dünyadaki tüm AVM'ler, plazalar, gökdelenler, kapsül otele dönüştü. Dünyada bir tane evsiz insan kalmadı. Zaten evrensel geliriniz ile bir kapsül otelde kalabilir, beslenebilirsiniz. Bir kaç giysi ile 150 yıl yaşayabilirsiniz, marc ya da steve gibi bir kot, bir tshirt ile ömrünüzü geçirebilirsiniz. Aman hasta olmayın. Tüm dünya da hastaneler ABD gibi çok pahalı oldu. Hasta olma olasılığınız çok düşük ama genetik tarama yapılmadan doğan insanlar, hasta olabiliyor. UBER, AirBNB küresel dünyanın en büyük şirketi. Bildiğiniz tüm dijital sosyal medya hesapları paramparça oldu, Ali Baba gibi. E-ticaret şirketleri de milyonlarca olduğu için amazonun sonu da Nokia gibi oldu diye espri yapılıyor. Zaten e-ticareti sadece yüzde 1 kullanıyor, diğerleri kendilerine özel hizmet veren e-KOBİ'ler ile çalışıyor. Her üretici direkt kendi e-ticaretini yapıyor. Daha detaylı bilgi ve bilimsel referanslar için "realist ütopya" kitabımı okuyabilirsiniz.

TEKNOLOJİK UZGÖRÜ İÇİN UZMAN UZGÖRÜSÜNE BAŞVURULMALI

Link-4 foresight (uzgörü) : HYPERLINK "https://foresight.org/" https://foresight.org/

Örneğin; CNRS-I direktörü DR. İskender Gökalp teknoloji Foresıght –uzgörüsüdiyor ki; "Geleceğe bakarken geçmişten esinlenmek elbette gerekir." Bilhassa uzun soluklu safhalardan geçen konularda. Yenilebilir elektrikten hidrojen üretimi mümkün ve bu enerji vektörü (enerji kaynağı değil) yakıt pili ve karbondioksitin metan gazına veya sıvı yakıtlara dönüştürülmesini sağlayacak teknolojileri tetikledi. Her türlü organik atıktan enerji üretilmesi çok hızla gelişmeye devam ediyor. Türkiye'nin yüksek küllü ve nem oranlı linyitleri yeni bulunan teknolojiler ile gazlaştırılıyor. Elde edilen sentetik gaz ile gaz türbinlerinde ve motorlarında yüksek verimli elektrik ve ısı üretiliyor. Sentetik gaz, elektrik üretiminde kullanılıyor. Doğal gaz teknoloji bu şekilde T.C. için ikame edildi. Döngüsel ekonomi konusunun enerji sektörüyle ilişkisi açık. Türkiye, tonlarca atık üretiliyor. Tarım ve ormancılık atıklarının yanında atık su arıtma tesislerinden çıkan çamurumsu organik maddeler, hayvansal atıklar gazlaştırma teknoloji ile T.C. sanayide yeşil dönümün lideri yaptı. Waste To Energy, patent ve lisans anlaşmaları ile dünyanın 6 yeşil ekonomisinden biri oldu. Yeşil kompleksite potansiyelini gerçekleştiren T.C, Almanya'nın en önemli partneri oldu. Niş alanlarda yeşil teknoloji geliştiren T.C'nin sera gazı ve küresel ısınmayı önlemede katkısı #diep2053 digital think tank sayısı artması sayesinde gerçekleşti.

ÜLKEMİZDE LİNYİT GAZLAŞTIRMASI SAYESİNDE KARBONDİOKSİT TUTULDU

Biruni Akı Evren ağının upgrade&update versiyonu olan #diep2053 Konsey Üyeleri, dünyanın her yerinde Türk bilim insanları, mühendisler, ceo&boss ve hezarfenlerden oluştu. Özellikle ülkemizde linyit gazlaştırması sayesinde, karbondioksitin tutulması mümkün oldu. (yanma öncesinde sentetik gazın ifade ettiği karbonu karbondioksite dönüştürerek ve gaz türbininde sadece hidrojen yakarak). Böylece elde edilen hidrojen yakıt pillerini besledi. Ayrıca tutulan karbondioksit ile hidrojenin tepkimesi ve katalik süreçler sayesinde metan gazı veya metanol gibi sıvı yakıtlar üretildi. Elbette hidrojenin yenilebilir kaynaktan üretildi. Türkiye'de maksimum kapasiteye ulaşan RES ve GES'lerin ürettiği elektrik ile suyun elektrolizi çok ekonomik oldu. Böylece RES, GES ürettiği fazla elektrik için bir nevi enerji depolama çözümü de ortaya çıktı. Organik atıkların enerji üretiminde kullanılması da CO2 NEUTRAL bir teknoloji hatta eksi karbondioksit üretimine dönüştü. Bu nedenle yeşil OSB'LER chip gibi katma değeri en yüksek üreten, ileri yeşil teknoloji şirketlerine döndü. Hani bir silikon vadisi varmış ya 100 sene önce İzmir, dünyanın yeşil dijital döngüsel ekonominin başkenti oldu. Artık İzmir'e ve T.C'ye sadece Aziz Sancar, Uğur Şahin ayarında bilim insanları göç edebiliyor. Link-5 bilim kurgu öyküler geleceği şekillendirebilir. HYPERLINK "https://www.bilimkurgukulubu.com/edebiyat/kisa-oyku/cahit-gunaydindan-mikro-oykuler/" https://www.bilimkurgukulubu.com/edebiyat/kisa-oyku/cahit-gunaydindan-mikro-oykuler/ Tasası olanın tasarımı olur.

Tarih bilincine sahip olmadan gelecek şekillendirilemez.

Okumak yay, yazmak ok.

TOBB2B

BİR TIKLA DÜNYA TİCARETİ

TİCARETTE BİRLİĞİN GÜCÜ

www.**tobb2b**.org.tr

TOBB2B - TÜRKİYE ODALAR ve BORSALAR BİRLİĞİ'NİN BÜNYESİNDE KURULAN BİR ULUSLARARASI TİCARET PLATFORMUDUR.

Z KUŞAĞININ RADARINDA KADIN LİDERLERE YER VEREN ŞİRKETLER VAR

Kadınların güçlendirilmesi ve çalışma hayatının içinde daha çok yer alabilmeleri adına yapılan çalışmalara rağmen hala dünyada ve Türkiye'de işyerlerinde kadın yönetici oranlarının düşük olduğu görülüyor. McKinsey raporuna göre, genç nesil çalışanlar için kadınlara terfi imkanı sunmayan şirketler demode görülüyor ve tercih edilmiyor.

Z kuşağı, çalıştığı şirkette terfi imkânlarının ve yönetici pozisyonlarına gelme olanaklarının kadın ve erkeklerde eşit ve adil olmasını önemsiyor. Kadın çalışanlara yönetici ve lider pozisyonlarında fırsat vermeyen, kadınları sadece ara kademelerde rollere yönlendiren ve eşit işe eşit ücret politikasını benimsemeyen şirketler, Z kuşağı için tercih dışı kalıyor. Genç kadınların çalışma hayatına adım atarken kariyer planlarında gözlerini artık daha yükseklere diktiklerini belirten akademisyen ve iş insanı Aslı Erem, "Z kuşağının da dâhil olduğu genç nesiller, toplumsal cinsiyet eşitliğini sadece kamusal alanda değil çalışma hayatında da net şekilde görmeyi talep ediyorlar. 2022'nin Ekim ayında McKinsey tarafından yayınlanan İşyerinde Kadınlar raporuna göre, 30 yaşın altındaki kadınların üçte ikisinden fazlası kıdemli yönetici olmak istiyor. Ayrıca genç kadınların, mevcut kadın liderlere göre esnekliğe ve şirketin esenlik taahhüdüne daha fazla öncelik verdikleri de görülüyor" ifadelerini kullandı.

Sosyoekonomik kalkınma ve toplumun refah seviyesinin yükseltilmesi, kadınlar ve kız çocukları için toplumsal cinsiyet eşitliğin her alanda sağlanmadan mümkün olamayacağını vurgulayan Aslı Erem, "Bu nedenle iş dünyasına düşen görevler var. Türkiye'de daha çok kadın yönetici ve lidere ihtiyaç var" dedi.

Erem, ABD Hükümet Hesap Verebilirlik Ofisi'nin 2019'da yayınlana raporuna göre kadınların ABD işgücünde yönetim rollerinde yeterince temsil edilmediği gibi kadın yöneticilerin, erkek yöneticilerden daha az kazanmaya devam ettiğini aktardı.

"Kadınlar yönetici rollerinde yeterince temsil edilmiyor"

Türkiye'de kadınların yönetici rollerinde yeterince temsil edilmediklerini ifade eden Aslı Erem, TÜİK İşgücü İstatistiklerine göre Türkiye'de 2021 yılında nitelik gerektirmeyen işlerde kadın istihdam oranının yüzde 20.19 iken bu oranının kadın yöneticilerde yüzde 3.4'e kadar düştüğünü ifade etti. Kadınların en çok istihdam edildiği ikinci sektörün yüzde 19.78 ile hizmet ve satış olduğunu belirten Erem, üçüncü sırada ise yüzde 18.7 ile profesyonel mesleklerin yer aldığını dile getirdi.

"Dünyada kadın yöneticiler erkeklerden daha az kazanıyor"

Dünyada da toplumsal cinsiyet eşitliğinin iş dünyasında yansımasının çok zaman aldığını belirten Erem, ABD Hükümet Hesap Verebilirlik Ofisi'nin 2019'da yayınlana raporuna göre kadınların ABD işgücünde yönetim rollerinde yeterince temsil edilmediği gibi kadın yöneticilerin, erkek yöneticilerden daha az kazanmaya devam ettiğini aktardı. ABD'de toplam iş gücündeki kadın oranının yüzde 48 iken yönetici rollerinde yer alan kadınların oranı yüzde 42'de kaldığını söyleyen Erem, "Türkiye'ye kıyasla elbette rakamlar oldukça yüksek olsa da gelişmiş ülkeler kategorisinde yer alan ve kadın haklarını her fırsatta dile getiren bir ülke için dahi bu rakamların yukarı çekilmesi şart" diye konuştu.

Türkiye'nin ilk yapay zekâ mühendisi TOBB ETÜ'den

Bu yıl TOBB ETÜ'yü üniversite birincisi olarak bitiren Ata Turhan, Türkiye'nin ilk yapay zekâ mühendisi olarak tarihe geçti. Mezuniyet töreninde konuşma yapan Turhan, "Dünyayı hâkimiyeti altına alacak yapay zekâ teknolojisini geliştirmeye son hızla hazırlanıyoruz" dedi.

2019 yılında TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi (TOBB ETÜ) tarafından Türkiye'de bir ilke imza atılarak açılan Yapay Zekâ Mühendisliği Bölümü ilk mezuniyet heyecanını yaşadı. TOBB ETÜ kampüsü içerisinde gerçekleştirilen mezuniyet töreninde, Ata Turhan hem bölüm hem üniversite birincisi olarak Türkiye'nin ilk yapay zekâ mühendisi unvanıyla mezun oldu. Yapay zekâ, hem Türkiye hem de dünya için hızla büyüyen ve geleceğin dünyasında insan hayalini zorlayan bambaşka bir alan. Bu yeni teknoloji uzmanlarca, geleceğin, hatta artık günümüzün kaderini, insanların yaşam biçimlerini hiç olmadığı şekilde değiştirecek gelişmelerin temeli olarak değerlendiriliyor. Türkiye de bu yeni ve vazgeçilemez alanda ilk lisans mezununu vererek önemli bir kapıyı açtı. Ata Turhan, TOBB ETÜ Yapay Zekâ Mühendisliğini, üniversite birincisi olarak bitirirken bu başarısının Cumhuriyetin 100'üncü kuruluş yıldönümüne gelmesinin çok anlamlı olduğuna dikkat çekti.

Tıp Fakültesi'ni bıraktı, yapay zekâ okumaya karar verdi

Tıp Fakültesini bırakarak yapay zekâ mühendisliği okumaya karar verdiğini anlatan Ata Turhan, bu tercihinin nedenini, yapay zekâ teknolojisini kullanarak sağlık hizmetleri de dâhil tüm alanlarda daha verimli çalışmalar yapmanın mümkün olması olarak gösterdi. Turhan, TOBB ETÜ'de aldığı eğitimin oldukça zorlayıcı olduğunu ifade ederken, bu zorlu sürecin kendisine pek çok beceri kazandırdığını vurguladı. Yüksek lisans ve doktora öğrencileri dışında yapay zekâ alanında Türkiye'nin ilk lisans mezunu olduğunu bildiren Turhan, "Bilgisayar mühendisliği derslerinin yanı sıra endüstri mühendisliği, elektrik-elektronik mühendisliği, iktisat, işletme ve psikoloji bölümlerinden de dersler aldım. Yapay zekâ odaklı derslerde doğrudan alanımıza yönelik bilgiler edinirken diğer bölümlerin dersleri ile farklı alanların perspektifini de öğrenme fırsatı buldum" diye konuştu.

Dünyayı hâkimiyeti altına alacak en önemli teknoloji yapay zekâ teknolojisini geliştirmeye son hızla hazırlandıklarını söyleyen Turhan, bu alanda ülke çapında fırsatlar yaratmaya başlandığına dikkat çekti. Özellikle üniversitelerde bu alanda okuyan gençlere ulaşıp onların henüz üniversitedeyken desteklenmesini oldukça kıymetli bulduğundan söz etti.

LAZER GÖZ AMELİYATLARI İLE KONFORLU BİR YAŞAM MÜMKÜN

Göz hastalıklarının tedavisinde uzun yıllardır lazer teknolojisi kullanılıyor. Sıklıkla lazerle gözlükten kurtulma veya göz çizdirme olarak adlandırılan operasyonlar ekzimer lazer kullanılarak yapılan lazer göz ameliyatlarıdır.

Detaylı göz muayenesi ve tetkikler sonuncunda gözünün ekzimer lazere uygun olduğu saptanan hastalara doğru hekim tarafından gelişmiş cihazlarla uygulanan lazer göz ameliyatı ile gözlükten kurtulmak mümkündür. Ekzimer lazer türleri:

- **LASİK(Laser Assisted in-Situ Keratomileusis):** Günümüzde miyop, hipermetrop ve astigmat tedavisinde en fazla tercih edilen lazer göz ameliyatı lasik yöntemidir. Flap oluşturma ve ekzimer lazer ile korneayı şekillendirme aşamalarından oluşur. Korneanın önündeki doku femtosecond lazerle katman halinde (flap) kaldırılır, daha sonra ekzimer lazer ile şekillendirme işlemi uygulanır ve işlemden sonra kaldırılan flap yerine yapıştırılır. Bu flap, korneadaki vakum özelliği sayesinde yerine güzelce yapışır.

- **PRK(Photorefractive keratomileusis):** Flap kaldırmaksızın ekzimer lazer ile göz şekillendirme işleminden oluşur. Daha çok kornea kalınlığı belli bir seviyenin altında olan veya kornea yapısında düzensizlik bulunan hastalara uygulanır. LASİK tekniği bulunmadan önce en fazla uygulanan lazer göz ameliyatı çeşididir. Güvenirliliği ve etkinliği miyop ve astigmatta LASİK ile aynı, hipermetrop tedavisinde ise LASİK'ten düşüktür. Daha basit ve kısa bir ameliyat oluşu avantajları, ağrı ve iyileşmenin uzun sürmesi dezavantajlarıdır.

- **TransPRK (No Touch Laser):** No-touch lazer (trans-PRK) işleminde ise epitel tabakasının ortadan kaldırılma işlemi de excimer lazer ile yapılır. Yani epitel tabakası lazer ile ortadan kaldırılır ve daha sonra ortaya çıkan stromaya yine excimer lazer uygulanır. Trans-PRK (No-Touch Lazer) işleminden sonra da epitel hücreleri aynı şekilde yaklaşık 2-3 gün içinde yenilenir. Bu süre içinde klasik PRK'da olduğu gibi gözde yanma, batma ve sulanma olabilir.

Doç. Dr. Kemal ÖZÜLKEN

TOBB ETÜ Hastanesi
Göz Hastalıkları Uzmanı

Herkese ekzimer lazer uygulanabilir mi?

Herkese lazer göz ameliyatı uygulanamaz. Ekzimer lazer olmak isteyen hastaların öncelikle çok detaylı bir göz muayenesinden geçmesi gerekir. Göz numaraları, damlasız ve damlalı ölçümlerle hassas olarak tespit edilir. Daha sonra korneal topografi ile detaylı kornea haritası çıkartılır. Bu muayene ve tetkiklerin sonucunda ekzimer lazer konusunda uzmanlaşmış hekimler tarafından ekzimer lazere uygun olup olmadığı kararı verilir. Detaylı göz muayenesi ile ekzimer lazere uygun olan 18-50 yaş arası hastalardaki 10 dereceye kadar miyop, 6 dereceye kadar hipermetrop ve astigmat tedavi edilebilir. Korneanın incelmesi ve dikleşmesiyle oluşan keratakonus hastalığı eğer ilerliyorsa, korneada topografi ile saptanan yapısal bozukluk varsa, kornea kalınlığı LASİK ve PRK yapma limitinin altında ise, şiddetli göz kuruluğu var ise, diyabet ve romatizmal hastalığı olanlara, hamile ve emzirme dönemindeki bayanlara, gözünde katarakt, glokom, enfeksiyon gibi rahatsızlıkları olan hastalara ekzimer lazer tedavisi uygulanamaz. Hekimin tecrübesi ve kullanılan cihazın kalitesi, ameliyatın başarısını doğrudan etkiler. Ekzimer lazer konusunda deneyimli ve tecrübeli bir hekim tarafından son teknoloji cihazlarla uygulanan ekzimer lazer ameliyatında başarı şansı çok yüksektir.

Ekzimer lazer riskleri nelerdir?

Günümüzde en fazla uygulanan ameliyatlardan birisi olan lazer göz ameliyatı bir tür cerrahi bir yöntem gibi düşünülebilir. Bu nedenle tüm ameliyatlarda risk olduğu gibi bu tedavide de birtakım riskler bulunur. Lazer göz ameliyatı göze uygulanan bir müdahale olduğu için gözün mikrop kapma riski bulunur. Bu durum çok nadir görülür. Lazer ile göz tedavisi sonrasında doktorun verdiği antibiyotikli damlaların düzenli kullanılması ile bu risk en aza indirgenir. Özellikle LASİK ameliyatında flap oluşturma aşamasında flap'in delinme, yırtılma, tamamen kopması gibi sorunlar ortaya çıkabilir. Son teknoloji femtosaniye lazer cihazları ile flap oluştururken bu riskler yok denecek kadar azdır. Lazer ile göz tedavisinde ektazi adı verilen bir durum olabilir. Ektazi, korneanın öne doğru bombeleşmesi ve incelmesi durumudur. Ektazi, çok genç yaştaki, yüksek numarası olan hastaların ekzimer lazer tedavisi sonrası daha sık görülen bir durumdur. Bu sebeple ameliyat öncesi hastaların lazer göz ameliyatına uygunluğunun saptanması büyük önem taşır. 18 yaş altı göz numaralarında ilerleme devam eden ve çok yüksek numaralara sahip hastalar ekzimer lazer için uygun aday değillerdir.

Afetlere sanal similasyonlarla hazırlanabilir

Hayatımızı kolaylaştıran bilişim uygulamalarının önemi, deprem felaketinde bir kez daha anlaşıldı. Uzmanlar, afetlere hazırlık sürecinde sanal simülasyonların kullanılabileceğini, sanal simülasyonlar kullanılarak bir metaverse ortamında gerçeğe çok yakın senaryolar ile eğitimin sağlanabileceğini vurguladı.

Deprem gibi doğal afetlerin öncesinde ve sonrasında bilişim uygulamalarını kullanıldığına dikkat çeken uzmanlar, son Kahramanmaraş depreminde olduğu gibi STK'ların Twitter gibi mecralar üzerinden kişilerin paylaştığı bilgilere dayanarak olay yerlerine ulaştığına dikkat çekiyor. Akıllı telefonların, erken uyarı sistemlerini tamamlayan en önemli araçlardan olduğunu belirten uzmanlar, İHA'ların da yer ve hasar tespitindeki önemine işaret etti. Üsküdar Üniversitesi Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi Bilgisayar Mühendisliği (İngilizce) Araştırma Görevlisi Gamze Nilsu Çolak, özellikle doğal afetlerde önemi bir kez daha anlaşılan bilişim uygulamalarına ilişkin değerlendirmede bulundu. Yaşanılan ve yaşanması muhtemel krizler bir süreç olarak ele alındığında oluşum ve gelişim aşamaları olduğunu belirten Gamze Nilsu Çolak, "Eğer oluşum aşamasında gerekli kriz yönetimi yapılamaz, önlemler alınmaz ve riskler azaltılmazsa, kriz gelişim aşamasına sevk edilmiş olur. Örneğin, afetlere müdahale edilirken çok sayıda ulusal ve uluslararası kuruluşlar hatta vatandaşlar, tüm iyi niyetiyle aynı anda aksiyon almaya çalıştığı için ortaya bir koordinasyonsuzluk çıkabiliyor. Daha önceki afet tecrübeleri göstermiştir ki her türlü afet sürecinin hazırlığı, planları ve stratejisi önceden belirlenmelidir. Bu hazırlıklar yapılırken yapay zekâdan faydalanılarak tüm senaryolar kriz öncesinde hazırlanıp işlenebilir. Oluşturulan bu senaryolara karşı olası eylem planları oluşturulur" ifadelerini kullandı.

Her türlü afet süreci ve stratejisi önceden planlanmalı

Afetlere hazırlık sürecinde sanal simülasyonların kullanılabileceğini kaydeden Gamze Nilsu Çolak, var olan sistemlerle aktif olarak ilgilenen personeller ve gönüllülerin, sanal

simülasyonlar kullanılarak bir metaverse ortamında gerçeğe çok yakın senaryolar ile eğitileceğinden söz etti. Kriz anındaki yönetimin başarılı bir iletişim süreciyle mümkün olabileceğini dile getiren Çolak, "Hele ki saniyelerin insan hayatında etkili olduğu deprem gibi kriz anlarında, bilginin en doğru hali en hızlı şekilde yardım örgütlerine ve kitlelere aktarılmalıdır. Bu da birçok soruna çözüm sağlayan teknolojiyle ve bilişim uygulamalarıyla sağlanır" diye konuştu. Afetler için özel olarak geliştirilmiş uygulamaların yanı sıra kitle kaynak (crowdsourcing) denilen acil durum bilgi sisteminin oluşturulması süreciyle de sosyal medya üzerinden bilgi paylaşımı yapılabildiğini ifade eden Çolak, 11 ili etkileyen Kahramanmaraş depreminde olduğu gibi, sivil toplum kuruluşlarının da Twitter gibi mecralar üzerinden kişilerin paylaştığı bilgilere dayanarak olay yerlerine intikal ettiğini belirtti. Sadece afet anında değil, afet öncesinde de toplumun afet risklerine karşı bilinç düzeylerinin arttırılması gibi hususlarda bilişim uygulamalarından ve sosyal mecralardan yararlanıldığının altını çizdi.

Teknoloji, krizlerin önlenmesini de sağlıyor

Son dönemlerde doğal afetlere beşerî risklerin de eklendiğini kaydeden Çolak, küresel ısınma, hızlı ve plansız şehirleşme, çevre kirliliği gibi etkenler insanlığı günden güne daha çok risk altında bıraktığına dikkat çekti. Teknolojinin sadece kriz durumlarında değil aslında bu krizlerin öngörülmesinde hatta belki önlenmesinde ya da en kötü senaryoda hazırlıklı olunabilmesinde de yer aldığını belirten Çolak, teknolojinin afet yönetiminde alabileceği rollerin var olduğunu söyledi. Örneğin; sensör, mobil internet ve nesnelerin interneti (IoT) ile toplanan verilerle ile gerçekleştirilen modeller sayesinde tehditlerin önceden tespit edilebildiğini ve modelleme sistemleri ile önlem alındığını ifade eden Çolak, "Örneğin, sensörler sayesinde Avusturalya, Endonezya, Fransa gibi ülkeler denizlerdeki sismik hareketleri takip ediyor ve aykırı durumlar ile tsunamilerin erken tespitini sağlayabiliyor" şeklinde konuştu.

Arama kurtarmada bilgi akışı hayati önemde

Kriz esnasında teknolojinin yapabileceklerinin başında arama kurtarma çalışmalarına ilişkin bilgi akışının geldiğini kaydeden Çolak, facebook, twitter, whatsApp gibi sosyal medya uygulamaları sayesinde gerçek zamanlı olarak yardım çalışmalarına ihtiyaç olan alanlara ekiplerin yönlendirilmesinin sağlandığını ifade etti. Keza 2012 yılında Karayipler'de meydana gelen ve ilerleyen Sandy Kasırgası'nda da afet ile ilgili atılan 20 milyon tweet sayesinde yardım çalışmalarının koordine edilebildiğini hatırlattı. Cep telefonlarına kolaylıkla indirilen bazı mobil uygulamaların da kriz durumlarında hayatı kolaylaştırabileceğini belirten Çolak, "Bu düşük maliyetli aplikasyonlar, insanların ihtiyacı olan bilgileri sunarak afetten korunmayı ve hayatta kalmaya yönelik ipuçları almayı sağlıyor. Centers for Disease Control & Prevention (CDC), My Hurricane Tracker, QuakeFeed ise bunlardan bazıları. OneEvent isimli başka bir uygulama ise mekandaki ısı ve nem oranı gibi ibareleri takip ederek yangın ve su basması gibi durumları önceden bildirebiliyor" diye konuştu.

Akıllı telefonlar erken uyarı sistemlerinin tamamlayıcısı

Akıllı telefonların günümüzde erken uyarı sistemlerini tamamlayan en önemli araçlar olduğunu kaydeden Çolak, akıllı telefonların, erken uyarı sistemlerini tamamlayan en önemli araçlardan olup son teknolojiyle birlikte çok kısa sürede bölgedeki herkese ulaşarak coğrafi bilgi sistemlerinden de yardım alarak olay yerinin tam koordinatlarını ve kaçış noktalarını uygulamalar üzerinden gösterebildiğini belirtti. Bazı mobil uygulamaların ise deprem anında internetin ve şebekelerin birden çöktüğü anlarda, sadece Bluetooth ya da Wi-Fi kullanarak yakın çevredeki insanlarla haberleşme olanağı sağladığını dile getiren Çolak, "Örneğin Signal Offline uygulaması yerel bir ağa bağlı olmadan çevredeki kullanıcılara Wi-Fi üzerinden metin, görsel, ses gibi iletilerinizi ulaştırıyor. Bridgefy ise cihazınızı Bluetooth üzerinden erişim alanındaki diğer cihazlardan biriyle eşleştiriyor. Ağa ne kadar çok kişi katılırsa o kadar büyüyor ve mesajlaşma imkânı tanıyor" şeklinde konuştu.

İHA'lar yer ve hasar tespitine yardımcı oldu

Arama ve kurtarma çalışmalarında yardıma ihtiyacı olan afetzedelerin yer tespitinde ve binaların hasar tespitinde kullanılan bir diğer teknolojinin ise insansız hava araçlarıdır (İHA) olduğunu belirten Gamze Nilsu Çolak, havadan çekilen görüntülerdeki binalar ve yolların, yapay zekâ ve makine öğrenmesi ile çıkarımlar yapılarak haritaların daha hızlı oluşturulabildiğini ifade etti. Drone teknolojisi ile geçmişteki birçok felakette onlarca hayat kurtardığı gibi, Google tarafından yardım malzemelerinin afet bölgelerine İHA'larla gönderilmesi üzerine bir çalışma da yürütüldüğünü aktardı. Afet yönetimi esnasında gerek hatların hasar görmesinden gerek çok fazla talep olmasından kullanılamaz hale gelen telekomünikasyon ağları ile ilgili olarak da açık kaynaklı portatif telekomünikasyon kuleleri geliştirildiğini de kaydeden Çolak, "Bu kuleler, portatif bir şekilde taşınarak ihtiyaç olan yerde çok kısa süre içerisinde kurulabilir. Hatta bazı parçaları olay yerinde 3D yazıcı ile bile oluşturulabiliyor. Oluşum, Avustralya'da meydana gelen yanardağ patlamasının ardından iletişimin sağlanamadığı Vanuatu'da test edilmiş ve başarılı olmuştur" dedi.

"Dönüşümde başarı için insan faktörünü odağa almak şart"

Dönüşüm projelerinde başarı oranını katlamak isteyen kurumların titizlikle uygulamaları gereken temel faktörleri açıklayan Uluslararası danışmanlık ve denetim şirketi EY (Ernst & Young) Türkiye Danışmanlık Hizmetleri Bölüm Başkanı ve Şirket Ortağı Gökhan Gümüşlü, "Dönüşümlerini üst seviyelere taşımak isteyen kuruluşlar için insan faktörünü odağa almanın zamanı gelmiş durumda" dedi.

Uluslararası danışmanlık ve denetim şirketi EY (Ernst & Young) ve Oxford Üniversitesi Saïd Business School tarafından gerçekleştirilen araştırma, dönüşüm projelerinin başarısının insanların duygusal davranışlarına dayandığını ortaya koydu ve organizasyonları dönüşümlerin kalıcı başarısı için çalışanlarının gücünden yararlanmaya çağırdı. EY ve Oxford Üniversitesi tarafından yürütülen araştırma, çalışanların duygularına odaklanmanın kurumların dönüşüm projelerinde halen düşük düzeylerde olan başarı olasılığını yüzde 70'in üzerine çıkarabileceğini gösterdi. Araştırmaya göre, yüksek performans ve sürdürülebilir büyüme için operasyonlarında onlarca yıldır çeşitli aralıklarla kapsamlı dönüşümlere giden kurumlar için son dönemde bu dönüşümlerin niteliği ve hızı açısından büyük değişiklikler söz konusu. EY Küresel Yönetim Kurulu Riski anketine katılan Yönetim Kurulu Üyelerinin ve CEO'ların yüzde 82'si, piyasa üzerinde etkili olan yıkıcı dönüşümlerin sıklaştığını belirtiyor. Şirketler de bu dönüşümlere ayak uydurmak adına organizasyonel dönüşüm çabası içine giriyor. Değişimi yönlendirmenin yenilikçi ve etkili yollarına dikkat çeken araştırma, kurumların insan faktörüne daha fazla önem vermesi ve hem liderleri hem de çalışanları dikkate alması gerektiğini vurguluyor. Araştırmaya katılan kıdemli liderlerin yüzde 85'i, son beş yılda iki veya daha fazla

büyük çaplı dönüşüme dahil olduklarını; üçte ikisi (yüzde 67) ise bu süre içerisinde düşük performans gösteren en az bir dönüşüme tanık olduklarını söylüyor.

Dönüşümde başarıyı duygusal etkenler belirliyor "

Araştırma, başarısız olan dönüşümler sırasında çalışanlar arasındaki olumsuz duyguların yüzde 130'dan fazla bir oranda arttığını gösteriyor. Öte yandan, kuruluşların bu dönüşümleri tamamen yeniden ele alma ve insan odaklı biçimde yeniden tasarlayabilme becerisi, dönüşümler için düşük performansı başarıya çevirmenin başlıca anahtarı olarak karşımıza çıkıyor. Başarılı bir dönüşümde liderler, hem rasyonel hem de duygusal düzeyde başarının koşullarını oluşturmak için başlangıçta yatırım yaparlar. Dönüşüm ilerledikçe, stres artar ve güven azalabilir. Ancak baskı arttıkça destek de artar. Çalışanların dönüşümü pozitif duygularla tamamlamaları ise doğru zamanda doğru destekle mümkün olabilir. Araştırma, başarılı bir dönüşümden sonra çalışanların yüzde 79'unun çoğunlukla mutluluk ya da memnuniyet gibi olumlu duygular hissettiğini belirtiyor. Bu oran, dönüşümden önceki seviyeye göre yaklaşık yüzde 50 daha yüksek.

Dönüşümü başarıya aşıyan 6 temel etken

EY araştırması, kurumlar için dönüşümün kolay ve doğrusal değil, oldukça virajlı ve zorlu bir yolculuk olduğunun altını çiziyor. Bunun yanı sıra araştırma, şirketlerin dönüşüm çabalarındaki başarısızlıkları "değişimin bedeli" olarak kabul etmelerinin isabetli bir yaklaşım olmadığına işaret ediyor. Tahminlere dayalı analiz araçlarını kullanan EY, titiz bir şekilde benimsenip uygulandığında başarılı bir sonuca ulaşma olasılığını 2.6 kat artırarak yüzde 73'e yükseltebilecek 6 temel etkeni şu şekilde sıralıyor:

1 **Gerekli liderlik becerilerini uyarlayın ve geliştirin:**
Araştırmaya göre, çalışanlar, liderliği dönüşüm için temel itici güç olarak görüyor. Liderler ise, başarılı dönüşümlerde bir numaralı etken olarak liderliği tanımlarken, dönüşümün başarısız olduğu durumlarda liderlik etkisini önemsiz olarak görüyorlar. Kurumlar, kişisel dönüşüme gereken önemi vererek iş birliği ve iletişim yoluyla "biz" yaklaşımını vurgulamalı.

2 **Herkesin benimseyebileceği ve ilham alabileceği bir vizyon yaratın:**
Vizyon, gidişatı tayin eder ve dönüşümün temelini oluşturur. Liderlerin ikna edici bir vizyon belirleyebilmeleri için kendilerinin, kuruluşlarının ve sektörlerinin dışına da bakmaları gerekir.

3 **Herkesin fikrini önemseyen ve teşvik eden bir kültür oluşturun:**
Duygular, başarılı dönüşümlerin anahtarıdır. Organizasyon bu açıdan hazırlıksız ise, dönüşüm yolculuğunun başarısızlığına da yol açan da bu etkenlerdir. Çalışanlar dikkatle dinlenmeli, endişelerini anlaşılmalı ve sorunlarını destekleyici ve yapıcı bir şekilde ele alınmalı.

4 **Yetki ve güç verin, net hedefler belirleyin ve değişime hazırlıklı olun:**
Araştırma, dönüşümlerin genelde doğrusal yolculuklar olarak düşünüldüğünü ve bu düşünceyle yönetilmeye çalışıldığını, ancak durumun böyle olmadığını, bunun inişli-çıkışlı bir yolculuk olduğunu vurguluyor. Liderler için kilit nokta, hem yapı ve disiplin açısından hem de keşfetmek ve yenilik yapmak için yaratıcı özgürlüğü ne ölçüde sağlayabildikleridir.

5 **Teknolojiyi ve yetenekleri kullanarak eyleme geçin:**
Teknoloji, kendi başına bir vizyon olmasa da vizyonun hayata geçirilmesinde oldukça etkilidir. Vizyonu gerçekleştirmede ve dönüşüm sürecini kolaylaştırmada doğru teknolojiler, kritik bir öneme sahiptir. Teknolojinin organizasyon üzerindeki olası duygusal etkilerinin farkında olun. Dijital bir yaklaşım ve beceri geliştirmek için doğru eğitimi ve duygusal desteği sunarak çalışanları vizyon ve değerler konusunda ikna edin.

6 **İş birliği yapın ve birlikte değer yaratmanın en iyi yollarını bulun:**
Eski kültürler, liderlerin vizyonu belirlediği ve işçilerin uyguladığı, komuta ve kontrol odaklı hiyerarşik bir yaklaşımı benimsemişken, günümüzün sürekli dönüşüm gerektiren koşulları ise karşılıklı bağlılık ve iş birliğini gerektirir. Bu doğrultuda, yeni çalışma yöntemlerini birlikte geliştirin ve çalışanları işlerini yeniden tasarlamaları ve yeniden tanımlamaları yönünde destekleyin. Değişimin hem duygusal hem de rasyonel unsurlarını yönetmek için ekipler arasındaki iş birliğini güçlendirin.

"Dönüşüm her kurum için bir zorunluluk"

EY Türkiye Danışmanlık Hizmetleri Bölüm Başkanı ve Şirket Ortağı Gökhan Gümüşlü, teknolojideki tüm gelişmelere ve edinilen organizasyonel öğrenim ve deneyimlere rağmen, son 25 yılda kurumların dönüşüme yaklaşımlarında çok az değişiklikler olduğundan söz etti. Kuruluşların, organizasyonel performansı iyileştirmek ve sürdürülebilir büyümeyi desteklemek için operasyonlarında dönemsel olarak geniş kapsamlı değişikliklere gittiğini, piyasa önceliklerindeki veya paydaş taleplerindeki değişimlerin de liderleri bu değişimlere uyum sağlamak veya kuruluşlarını tamamen yeniden tasarlamak için kademeli değişiklikler yapmaya yönlendirdiğini anımsattı. Bugün gelinen noktada ise dönüşümün, her kurum için zorunluluk olduğunu ve dönüşümün başarısının ise kimse için garanti olmadığını ifade etti. Dönüşümün zorunluluk olduğunun farkında olan birçok liderin, bunun zorlukları karşısında kendilerini baskı altında hissettiğini söyleyen Gümüşlü, "Bu koşullarda hareketsiz kalmak bir seçenek olamaz. Dönüşümlerini üst seviyelere taşımak isteyen kuruluşlar için insan faktörünü odağa almanın zamanı gelmiş durumda" dedi.

HERKES İÇİN FEMİNİST EKONOMİ

Bir ekonominin işgücünü destekleyememesinin bir bedeli olması gerektiği, meslekten olmayan biri için aşikâr görünebilir. Yine de geleneksel ekonomik modeller, ekonomik politika yapmayı ve makroekonomik sonuçlara hâkim olan bir eşitsizlik boyutunu neredeyse görünmez hale getiriyor veya bir kenara bırakıyor.

Şu anda katlanmakta olduğumuz "çoklu krizde" herkes kaybetmedi. Sapkın bir şekilde hem aşırı zenginlik hem de aşırı yoksulluk 25 yılda ilk kez aynı anda arttı. Daha da kötüsü, artan borç ve iş güvencesizliğinden enflasyona, iklim değişikliğine ve gıda güvensizliğine kadar bir dizi başka sorun da acilen ilgilenmemizi gerektiriyor. Büyüme ve sürdürülebilir kalkınma için ekonomilerimizi yeniden yapılandırmak amacıyla, ekonomik teori ve pratiğin gözden kaçan unsurlarını belirlemek için entelektüel çizim tahtasına geri dönmeliyiz. Örneğin salgın, bakım konusundaki düşüncelerimizdeki derin kusurları ortaya çıkarsa da, birçok hükümet ve işletme, ekonominin bu boyutunu ihmal etmeye devam ediyor. Ancak feminist bir ekonominin bakım sektörünü ön plana çıkardığı Latin Amerika'da dikkate değer

Mercedes D'ALESSANDRO

Arjantin Metropolitan Eğitim ve Çalışma Üniversitesi Ekonomi Programı Direktörü

istisnalar bulunabilir. Bu entelektüel ve politik hareket, ekonomi hakkında tamamen yeni düşünme biçimleri geliştiriyor, kamu politikasında yeniliği teşvik ediyor ve kadını daha fazla ekonomik politika oluşturma sürecine çekiyor.

Feminist ekonomi, ekonomik eşitsizliğin cinsiyetçi doğasına dikkat çekiyor

Feminist ekonomi, ekonomik eşitsizliğin cinsiyetçi doğasına dikkat çeker. Kadınların genellikle erkeklerden daha az kazandığını, işgücü piyasasında daha fazla engelle karşılaştığını ve evdeki ücretsiz işlerin çoğunu yaptığını biliyoruz. Bu eşitsizlikler, yoksulluğun neden küresel olarak kadınları orantısız bir şekilde etkilediğini açıklıyor. Ve yarattığı sağlık, ekonomik ve bakım krizi nedeniyle pandemiyle birlikte cinsiyete dayalı eşitsizlikler daha da derinleşti. Pek çok kadın işgücünü terk etmeye zorlandı ve geri dönüşleri erkeklerinkinden çok daha yavaş oldu. 2021'in sonunda Arjantin, Bolivya ve Ekvador, kadınların işgücüne katılımında salgın öncesi seviyelere ulaşan Latin Amerika ülkeleriydi. Arjantin'in durumu aydınlatıcı. Çünkü ülke politika yapıcıları, ekonomideki toplumsal cinsiyet dinamiklerini daha iyi açıklayan yeni teorik çerçeveler ve ölçütler benimsemeye iten canlı, yaratıcı bir feminist harekete ev sahipliği yapıyor. Taban örgütleriyle yakın bağlantıları olan kadın politikacılar, feminist bir yaklaşımın siyasi karar verme sürecini bilgilendirdiğinden emin olmak için birlikte çalıştılar ve bu katkılar, ülkenin COVID-19 müdahalesinde çok önemliydi. Arjantin'in Birleşmiş Milletler'in COVID-19 Küresel Cinsiyet Tepkisi Takibi sıralamasında birinci olması tesadüf değil.

Arjantin, ilk Ulusal Toplumsal Cinsiyet Bütçesini geliştiren ülke

Salgının başlarında Arjantin kabinesindeki feministler, annelere nakit transferi yapılması için baskı yaptı. Bakım altyapısında artan yatırım, teknoloji, enerji ve madencilik gibi erkek egemen sektörlerde kadınların istihdamını teşvik edecek teşvik tedbirleri, ev işçilerinin statüsünü resmileştirmek için kural değişiklikleri ve ödenmemiş emeği tanımak için emeklilik sistemi reformları. Bu üst düzey savunuculuk, Arjantin'i, politikaları daha etkili bir şekilde tasarlamaya ve uygulamaya yardımcı olmak için toplumsal cinsiyete dayalı göstergeleri kullanan ilk Ulusal Toplumsal Cinsiyet Bütçesini geliştirmeye de yöneltti. Bu çabalar, çeşitli kadın ağlarının aktivizminin meyvesiydi ve kadın istihdamının ve ekonomik katılımının artması şeklinde karşılığını verdi. Ancak iş, özellikle de giderek kıyameti andıran küresel görünüm düşünüldüğünde, tamamlanmaktan çok uzak.

Geleneksel ekonomi politikası oluşturma yaklaşımıyla enflasyon, hedefin üzerine çıktığında dünyanın bir durgunluk, borç krizleri, enflasyon, gıda, enerji kıtlığı ve bir iklim acil durumuyla karşı karşıya olup olmadığının pek de bir önemi yok. Yanıt yine aynı olacak: Faiz oranlarını artırın ve kemer sıkmayı dayatın. Yine de bu tür önlemler, yalnızca kötü bir durumu daha da kötüleştirme tehdidinde bulunmaz. Ayrıca, uluslararası finans kurumlarının sürekli olarak en savunmasız olanlar için en önemli olan sağlık, eğitim ve altyapı gibi harcamalarını

hedef alan bir güç asimetrisinden yararlandığı bir rejimi sürdürecektir.

Kadınlara ve kız çocuklarına yapılan yatırımları artırmak artık daha önemli

Latin Amerika ve diğer bölgeler, kritik düzeyde yoksullukla karşı karşıyayken, kadınlara ve kız çocuklarına yapılan yatırımları artırmak her zamankinden daha önemli. Bakım krizini daha iyi bir altyapı, insana yakışır işler ve daha adil ücretlerle ele almak, harcama kesintilerinden önce gelmelidir. Pandeminin gösterdiği gibi bakım ekonomisi kritik bir stratejik sektör. Bir ekonominin işgücünü destekleyememesinin bir bedeli olması gerektiği, meslekten olmayan biri için aşikâr görünebilir. Yine de geleneksel ekonomik modeller bu gerçeği neredeyse görünmez kılmakta ya da basitçe bir kenara bırakmaktadır. Aynı şekilde, siyasi tartışmalar da sıklıkla feminist veya toplumsal cinsiyete dayalı perspektifi merkezi bir mesele olarak değil, bir yan mesele olarak ele alır. Yine de eşitsizliğin bu boyutu, ekonomik politika oluşturma sürecini ve makroekonomik sonuçları etkiliyor. Bu nedenle, daha kapsayıcı, sürdürülebilir ve iyi işleyen bir ekonomi inşa etmenin anahtarını elinde tutuyor.

Toplumsal cinsiyet politikaları sadece farkındalık yaratmakla ilgili değildir. Bunlar, hükümetin her seviyesindeki politika yapıcılardan kaynak ve sürekli dikkat gerektirir. Hükümette feminist kadınların varlığı olmadan anlamlı bir ilerleme kaydedilemez. Bu açıdan Latin Amerika'daki son seçimler biraz umut veriyor. Kolombiya'nın Başkan Yardımcılığına seçilen ilk siyah kadın olan Francia Márquez, ikonik bir insan hakları ve çevre aktivisti. Şili Devlet Başkanı Gabriel Boric'in kabinesinde, erkeklerden çok kadınlar bulunuyor. Ve Brezilya Devlet Başkanı Luiz Inácio Lula da Silva, sırasıyla yönetimin çevre ve eşitlik portföylerini denetlemek üzere son derece saygın iki kadını, Marina Silva ve Anielle Franco'yu aday gösterdi.

Ekonomik ve mali bilginin demokratikleşmesine ihtiyaç var

Ana akım iktisat teorisi ve pratiği geçmişte takılıp kalmıştır. Sadece yeni bir düşünceye değil, aynı zamanda ekonomik ve mali bilginin demokratikleşmesine de ihtiyacımız var. Ancak o zaman kadınları, gençleri ve diğer marjinal grupları kendilerini etkileyen ekonomik kararlara katılmaktan alıkoyan kasıtlı olarak belirsiz politika ve teorilerin gizemini çözebiliriz. Mali yol dar ve Uluslararası Para Fonu (IMF) gibi çok taraflı kuruluşlar, önümüzdeki aylarda da kemer sıkmayı zorlayacak. Yaklaşan bir durgunlukla, mevcut eşitsizlikleri daha da kötüleştirecek adaletsiz, gerici politikalarla karşı karşıya kaldığımızda, sesimizi yükseltmeli ve gelenekten bir kopuş talep etmeliyiz. Eski "büyüt, sonra yeniden dağıt" formülü tersine çevrilmeli. Büyümek için yeniden dağıtmamız gerekiyor. Feminist ekonomi bu anlamda bize yol gösterebilir. Cinsiyete duyarlı bütçeler ve servet vergileri gibi araçlarla bahçeler, okullar, huzurevleri ve diğer bakım altyapısı için yapılan harcamalarla, 21'inci yüzyıl toplumunun üretken ihtiyaçlarını ve sosyal taleplerini daha iyi karşılayabiliriz.

Odalar ve Borsalar

- Prof. Dr. Sadık Kakaç, ATSO'da enerji sistemlerini anlattı
- Tokat TSO ve TOGÜ'den üniversite sanayi iş birliği için büyük adım
- ŞUTSO'da "İnşaat Sektörünün Sorunları ve Çözüm Önerileri" paneli gerçekleştirildi
- SATSO Üyeleri ve Malezyalı firmalar iş birliği için bir araya geldi
- Ünye ile Hırvatistan arasında ekonomik iş birliği olanakları istişare edildi
- STSO ve SCÜ arasında "Ticaret Elçileri İş birliği" protokolü imzalandı
- Salihli TSO'da müteahhitler sorunlarına çözüm aradı
- Zonguldak TSO'da üstün zekâlılar ve özel yetenekliler için iş birlikleri görüşüldü

Fotoğraflar: *TOBB Fotoğraf Servisi*

Prof. Dr. Sadık Kakaç, ATSO'da enerji sistemlerini anlattı

ATSO KOBİ Akademisi etkinlik takvimi çerçevesinde, Afyonkarahisar Ticaret ve Sanayi Odası ile TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Sürekli Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi iş birliğinde Türkiye'de Enerji Sistemleri eğitimi düzenlendi.

ATSO Yönetim Kurulu Üyeleri, Meclis Üyeleri ve Meslek Komitesi Üyeleri'nin yanı sıra, firma, kurum ve kuruluş temsilcilerinin de katıldığı eğitimin açış konuşmasını ATSO Yönetim Kurulu Başkanı Hüsnü Serteser yaptı. Serteser, "Bugün çok önemli, Türkiye'nin gözbebeği bir bilim insanını ağırlamaktan mutluluk ve gurur duyuyoruz. Özgeçmişi başarı ve ödüllerle dolu olan Sayın Prof. Dr. Sadık Kakaç, enerji sistemleri alanında dünyaca üne sahip bir Hocamız. Davetimizi geri çevirmeyip Odamız'a teşrif ettiği için kendilerine çok teşekkür ediyorum" dedi. ATSO'nun yenilenebilir enerji ve yeşil dönüşüme büyük önem verdiğini hatırlatan Serteser incelenecek olan jeotermal enerji ve güneş enerjisinden hizmet binasında yararlandıklarını dile getirdi. Afyonkarahisar'ın, jeotermal kaynakları ve termal turizm altyapısı ile markalaşmış bir şehir olduğuna dikkat çeken Serteser, "Bizim de ortağı olduğumuz ve Yönetim Kurulunda temsil edildiğimiz AFJET A.Ş. aracılığıyla otellere, konutlara ve kurumlara dağıtılan termal su, ısınmamızı sağlıyor. Hizmet binamızı da bu kaynakla ısıtıyoruz" diye konuştu.

Temiz enerjide dünya çapında ödül

AFJET A.Ş.'nin 2.76 MWe kurulu güce sahip, AFJES Jeotermal Enerji Santrali'ni 2018 yılında devreye alındığını, AFJES'in saatte 2.76 megavat üretim yaptığını ve yılın 350 günü üretim kapasitesine sahip olduğunu da hatırlatab Hüsnü Serteser, hizmet binasının arkasında ise Zafer Kalkınma Ajansı'nın destekleri ile toplamda 550 kw'lık Güneş Enerjisi Santrali kurduklarını dile getirdi. Kendi elektriklerini ürettiklerini söyleyen Serteser, jeotermal enerji kullanımı ve güneş enerjisinden yararlanmanın, kendilerine dünya çapında bir ödül getirdiğinden söz etti. Yine Zafer Kalkınma Ajansı'nın destekleri ile sürdürdükleri 'ATSO Yeşil Etikete Kavuşuyor' projesi sonucunda, merkezi İngiltere'de bulunan BREEAM'e Yeşil Bina Sertifikası almak amacıyla başvurduklarını aktaran Serteser, yağmur suyu depolama sisteminin, israfı önleyecek sensörlü musluk bataryalarının, altyapılarını desteklediğini belirtti. Elektrikli araç şarj istasyonları olduğunu da ekleyen Serteser, TOGG'un markası Trugo'yu da buna eklediklerini, Afyonkarahisar'da Trugo'nun ilk kurulduğu yerin ATSO olduğunu kaydetti.

"Sıfır Atık Projesiyle olağanüstü düzeyde Yeşil Bina Sertifikası aldık"

Engelli dostu uygulamaları, bisiklet yolu, yerleşkedeki ağaçlara kurdukları kuş yuvaları ve günün büyük bölümünde binanın aydınlık kalmasını sağlayan mimari tasarımının yanı sıra Sıfır Atık Projesi'ni Afyonkarahisar'da ilk uygulayan kurum olmaları sayesinde

olağanüstü düzeyde Yeşil Bina Sertifikası aldıklarını ifade eden Serteser, "Yine BREEAM tarafından dünyadaki yeşil binalar arasında düzenlenen yarışmada finale kalarak dünya birinciliğini kazandık" ifadelerini kullandı. ATSO hizmet binasındaki başarıyı Afyonkarahisar Merkez 2'nci Organize Sanayi Bölgesi'nde de yakalamak istediklerini vurgulayan Serteser, Türkiye'nin yeşil dönüşüme uyum sağlamasını çok önemsediğini, Türkiye'nin geleceğini de yeşil dönüşümde gördüklerini dile getirdi. Bu bağlamda, çalışmalarını sürdürdüklerini söyleyen Serteser, Afyonkarahisar Merkez 2'nci Organize Sanayi Bölgesi'ni de kuruluşundan itibaren Yeşil Mutabakat'a tam uyumlu hâlde tasarladıklarını, yönetim binasından yatırımcıların fabrikalarına kadar her aşamasının yeşil dönüşüme uygun olacak OSB'yi Yeşil OSB olarak nitelendirdiklerini ifade etti.

"Bir ülkenin enerjide kendi kaynaklarını kullanması çok önemli"

Türkiye'de enerji alanında yapılan çalışmalara da dikkat çeken Hüsnü Serteser, bir ülkenin enerjide kendi kaynaklarını kullanmasının, ekonomide tam bağımsızlığın sağlanması için çok önemli olduğunu vurguladı. Bu bağlamda Karadeniz'de, Mavi Vatan'da ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde devlet tarafından yapılan petrol ve doğalgaz aramalarını; büyük bir cesaretle elektrikli otomobil sahnesine çıkan ve rüştünü ispat eden TOGG'u, ülke genelinde enerji bağımsızlığı için atılan her adımı takdirle karşılığını belirtti. Serteser'in açış konuşmasının ardından TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Sadık Kakaç, Türkiye'de Enerji Sistemleri hakkında sunum gerçekleştirdi. Eğitim, soru-cevap kısmının ardından sona erdi. TOBB ETÜ Öğretim Üyesi Prof. Dr. Sadık Kakaç, eğitiminden önce ise Afyonkarahisar Ticaret ve Sanayi Odası'nı ziyaret etti.

ATSO Yönetim Kurulu Başkanı Hüsnü Serteser, Yönetim Kurulu Başkan Yardımcıları Yücel Albay ve Hayrettin Güzbey, Yönetim Kurulu Üyeleri Ekrem Demirel, Fatih Mühsürler, İbrahim Sömer, Ömer Altınay ve Ömer Özpınar ile sohbet eden Kakaç,

ATSO'yu yenilenebilir enerji kullanımı ve bina estetiği konusunda çok başarılı bulduğu kaydetti. Makam katındaki Büyük Taarruz 100'üncü Yıl Köşesi'nin de çok önemli olduğunu belirtti. Ziyaret, ATSO Yönetim Kurulu Başkanı Hüsnü Serteser'in Prof. Dr. Sadık Kakaç'a Afyonkarahisar'ı simgeleyen ahşap plaketi takdim etmesi; Kakaç'ın ise son kitabı İleri Enerji Sistemleri ve Çevre kitabını hediye etmesi ile sona erdi.

Tokat TSO ve TOGÜ'den üniversite sanayi iş birliği için büyük adım

TOGÜ, Tokat Valiliği Özel İdaresi ve Tokat TSO arasında TEKNOPARK A.Ş.'de Ar-Ge birimi olarak çalıştırılması planlanan Proje ve Destek Ofisi İşbirliği protokolü imzalandı Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi (TOGÜ) Taşlıçiftlik Yerleşkesi'nde hizmet veren TEKNOPARK AŞ (Tokat Teknoloji Geliştirme Merkezi) bünyesinde kurulan Proje ve Destek Ofisi Tokat TSO üyelerine proje üretme ve danışmanlık hususlarında destek verecek. Protokol, TOGÜ Rektörü Prof. Dr. Fatih Yılmaz, Tokat İl Özel İdaresi Genel Sekreteri Recep Gökçe ve Tokat Ticaret ve Sanayi Odası (Tokat TSO) arasında imzalandı. "Proje ve Destek Ofisi İş birliği" protokolü kapsamında iş birliğine dayalı ortak proje ve araştırma yapılması hedefleniyor. Ar-Ge hizmeti verecek olan ofis, aynı zamanda üniversite-sanayi iş birliğine de katkı sağlayacak. Protokol kapsamında kongre, sempozyum, konferans gibi ortak akademik ve bilimsel faaliyetlerin yürütülmesi de imzaya alınan bir başka madde olarak dikkat çekti. TOGÜ Rektörlük makamında gerçekleşen imza töreninde konuşan Tokat TSO Başkanı Fatih Gökdere, yapılan bu çalışma ile birlikte Oda üyelerinin profesyonel hizmete ulaşacağını ve çağrıya çıkılan hibe ve desteklerden azami ölçüde yararlandırılacağını söyledi. Tokat TEKNOPARK A.Ş Yönetim Kurulu Başkanı ve TOGÜ Rektörü Prof. Dr. Fatih Yılmaz, protokolle birlikte ortaya çıkan hizmet sayesinde Tokat'taki girişimcilerin ve iş insanlarının çeşitli alanlardaki projelerine üniversite olarak destek olacaklarını söyledi. Tokat İl Özel İdaresi Genel Sekreteri Recep Gökçe ise imzalanan protokolün özel idare adına iftihar vesilesi olduğunu söyleyerek, proje fikrini hayata geçiren, projede emeği olan herkese teşekkür etti. Protokol imza töreni sonrasında taraflar hatıra fotoğrafı çektirdi.

ŞUTSO'da "İnşaat Sektörünün Sorunları ve Çözüm Önerileri" paneli gerçekleştirildi

Şanlıurfa Ticaret ve Sanayi Odası'nda (ŞUTSO) "Şanlıurfa'da İnşaat Sektörünün Sorunları ve Çözüm Önerileri" konulu sektörel paydaş paneli yoğun katılımla gerçekleştirildi. ŞUTSO Başkanı Mehmet Yetim, "Beklentimiz, şehrimizin ekonomisini yeniden ve kısa zamanda canlandıracak tedbirlerin alınması ve sorunlara kalıcı çözümlerin getirilmesidir" dedi.

Harran Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Hüsamettin Bulut, Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü Yapı Denetim Şube Müdürü Yahya Ceyran, Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Daire Başkanı Hikmet İnan, Haliliye Belediye İmar Müdürü Ahmet Ayık, Eyyübiye Belediye İmar Müdürü İbrahim Gürcü, Karaköprü Belediye Yapı Kontrol Müdürü Mehmet Mızrak, TMMOB İl Koordinasyon Kurulu Genel Sekreteri Fikret Çakır, Şanlıurfa Müteahhitler Derneği Başkanı Mustafa Aşıklıoğlu, ŞUTSO Meclis Başkanı Serhat Karadağ, Komite Başkanları ve sektör temsilcilerinin katılımıyla ŞUTSO Meclis Toplantı Salonu'nda gerçekleştirilen "Şanlıurfa'da İnşaat Sektörünün Sorunları ve Çözüm Önerileri" konulu Sektörel Paydaş Paneli, ŞUTSO Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Yetim'in açılış konuşmasında, "Malumunuz olduğu üzere, Şubat ayının

ilk haftası içinde uğradığımız olağandışı deprem felaketi, bizleri derinden etkilemiş, yeni bir planlama ve süreç yönetimini de beraberinde getirmiştir. Maalesef ki ilimizde bu felaketten sosyolojik ve ekonomik olarak etkilemiştir. İnşaat sektörü ilimizde lokomotif sektör olarak öne çıkıyor. Yaklaşık 240 yan sektörle birlikte ilimiz ekonomisinin yüzde 40'ını oluşturuyor. Odamıza kayıtlı olan 3 bin 933 şirket kent istihdamına da 40 bin kişilik bir katkı sağlıyor. Bu kapsamda inşaat sektörünün durması, il ekonomisinin de ciddi anlamda daralmasına sebep olacaktır. Beklentimiz, şehrimizin ekonomisini yeniden ve kısa zamanda canlandıracak tedbirlerin alınması ve sorunlara kalıcı çözümlerin getirilmesidir" dedi.

"Önemli olan deprem riskiyle yaşamanın gereklerini yerine getirmek"

Başkan Mehmet Yetim'in konuşmasının ardından 8. Meslek Komitesi Başkanı Reşat Uçan, 9. Meslek Komitesi Başkanı Engin Duru, 10. Meslek Komitesi Başkanı Sedat Dülger, 11.Meslek Komitesi Başkanı Ali Demir, Kamu Müteahhitleri ve İş İnsanları Derneği İl Başkanı Fevzi Eriş, Şanlıurfa Müteahhitler Derneği Başkan Yardımcısı Bahri Erbil, "Şanlıurfa'da İnşaat Sektörünün Sorunları ve Çözüm Önerileri" ile ilgili sunumlarını gerçekleştirdi. Sunumların akabinde, Moderatörlüğünü ŞUTSO Meclis Başkanı Serhat Karadağ'ın yaptığı panele geçildi. Panelin açılışında konuşan Başkan Serhat Karadağ, "Büyük bir deprem afeti yaşadık. Bu deprem, 17 Ağustos 1999 depreminden sonra yaşadığımız en büyük deprem. Maalesef o günkü acıları bir kez daha yaşadık. Deprem içinde bulunduğumuz coğrafyanın bir gerçeği, dolayısıyla depremlerin yıkıcı etkisini azaltmamız gerekiyor. Önemli olan deprem gerçeğine uyum sağlayabilmek, deprem riskiyle yaşamanın gereklerini yerine getirmek" diye konuştu.

"Panel sonuçları raporlaştırılarak ilgili muhataplarına iletilecek"

Yaşanılan son deprem afetinin yaraları sarılırken normalleşme sürecinin başladığını söyleyen ŞUTSO Meclis Başkanı Serhat Karadağ, hükümet ile ilgili Bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının bu sürecin hızlanması adına çalışmaları yürütürken kendilerinin de sektörel anlamda sorunların tespiti ve çözüm önerileriyle sürece katkı sağlamaya çalıştıklarını ifade etti. İnşaat sektörü Komite Başkanları ve TMMOB'a bağlı Oda temsilcileriyle gerçekleştirdikleri toplantıda, bazı sorunları tespit ettiklerini dile getiren Karadağ, "Yine aynı toplantıda tüm sektör paydaşlarımızın konuyla ilgili görüşlerini, problemlerini ve çözüm önerilerini alacağımız daha geniş katılımlı bir panel organize etme kararı aldık. şeklinde konuştu. Serhat Karadağ'ın konuşmasının ardından ise Şanlıurfa İnşaat Mühendisleri Odası İl Temsilcilisi Ömer Faruk Dilek, Şehir Plancıları Odası İl Temsilcilisi İbrahim Halil Taşçı, Yapı Denetim Kuruluşları Birliği Şube Başkanı İbrahim Halil Yılmaz, Jeoloji Mühendisleri Odası İl Temsilcisi A. Vahap Bayram, Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası İl Temsilcisi Mustafa Güzeller ile Mimarlar Odası Şanlıurfa Şube Başkanı Deniz Demir'in panelist olduğu panel gerçekleştirildi. Gerçekleştirilen panelin ardından soru cevap kısmına geçildi. Soruların cevaplanması sonrasında, program sona erdi.

SATSO Üyeleri ve Malezyalı firmalar iş birliği için bir araya geldi

Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası ile Malezya Ulusal Sanayi ve Ticaret Odası (MICCI) iş birliğinde ikili iş görüşmeleri programı gerçekleştirildi. Enerji, petrol, gıda, kozmetik, tekstil, plastik ve kauçuk sektöründen SATSO üyesi firma temsilcileri ve Malezyalı firmaların temsilcileri ticari iş birliği için bir araya geldiler.

SATSO Hizmet Binasında gerçekleşen programa Yönetim Kurulu Başkan Yardımcıları Cem Gün ve Gökhan Tiryaki, Sayman Üye Volkan Terzioğlu, Yönetim Kurulu Üyesi Behlül Bayrak ve Orhan Gazi Kılıçaslan ev sahipliği yaparken Malezya heyetinden ise Malezya Ulusal Sanayi ve Ticaret Odası Başkanı Haji Muhamad Amin Fahmi, Başkan Yardımcıları Khairul Azahar ve Abdul Aziz ile Oda temsilcileri ile SATSO üyesi firma yetkilileri ve Malezyalı firma temsilcileri katıldılar. İkili iş birliği görüşmelerinin açılışını töreninde konuşan SATSO Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Cem Gün, Sakarya'nın sosyoekonomik yapısı, uluslararası ticaret potansiyeli, iki taraf arasındaki ticaret hacmi hakkında bilgi verdi. Başkan Yardımcısı Gün, yaşanan elim deprem felaketinde hayatını kaybedenleri anarak başladığı konuşmasında, "Biz iddialı bir kentiz ve bu iddiamızı da yıllarla beraber artan ihracat kapasitemiz, Organize Sanayi Bölgelerimiz, dünya markalarına ev sahipliğimiz, geleneksel ve günümüz teknolojilerini harmanlayan tarımsal üretim merkezlerimiz ile doğruluyoruz. Tarım, bu şehrin birinci önceliğidir. Oda olarak biz de buna uygun olarak Organize Sanayi Bölgelerimizi tarım alanı olmayan arazilere kuruyoruz. Odamızın da tarımsal anlamda ciddi çalışmaları bulunuyor. En önemlisi de dünyada sayılı ülkede bulunan doku kültürü laboratuvarımızdır" dedi.

"Uzun vadeli ortak iş birlikleri ve yatırımlarını hayata geçirebiliriz"

Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası'nın, 15 bini aşkın üyesi ve köklü geçmişi ile şehrin en büyük mesleki sivil toplum kuruluşu olduğunu söyleyen Cem Gün, sadece üyelerinin değil, şehrin ve ülkenin menfaatini gözeten, A Kalite Hizmet Belgesi'ne ve uluslararası hizmet anlayışına sahip bir kurum olduğunu dile getirdi. Bugün global pazarların hiç olmadığı kadar birbirine yakın ve ulaşılabilir bir konumda olduğundan söz eden Gün, "Biz de üyelerimizin kurumsal, vizyonel ve ticari yapısının gelişimi, küresel pazara adaptasyonu konusunda ciddi gayret gösteriyoruz. Bu doğrultuda Malezya ile ticaret hacmimizin gelişmesi yolunda da bugün gerçekleştireceğimiz ikili iş görüşmeleri önemli bir adım olacaktır" ifadelerini kullandı. Türkiye'nin, Malezya'nın en çok ürün aldığı 31'inci ülke olduğunu belirten Gün, en çok ürün sattığı

16'ncı ülke konumunda olduğunu aktardı. Bu ikili iş ilişkileri geliştirerek sadece birbirimize ürün satmaktan ziyade çok daha uzun vadeli ortak iş birliklerinin ve yatırımların da hayata geçirebileceğini kaydetti.

"Sakarya, Malezya'ya 1 milyon 88 bin 314 dolarlık ihracat gerçekleştirdi"

Sakarya'nın 2022 yılında 170'ten fazla ülkeye üretim yaparak Türkiye'nin en büyük 8'inci ihracatçı şehri olduğunu anımsatan Cem Gün, 2022 yılında Sakarya iş dünyasının Malezya'ya 2021'e kıyasla yüzde 116.7'lik bir artışla 1 milyon 88 bin 314 dolarlık ihracat gerçekleştirdiğini belirtti. İthalatın ise 690 bin dolar olduğunu söyleyen Gün, karşılıklı olarak iki taraf arasında güvenli yatırım ortamı sağlandığı takdirde orta ve uzun vadede ticari hacmin artmasının, inovasyon ve kurumsal gelişimle birleşerek yeni iş girişimlerini destekleyeceğini dile getirdi. Gün, "Üyelerimizden de birçok firma burada. Şehir ekonomisinin yüzde 90'dan fazlasını oluşturan SATSO üyelerinin sahip olduğu potansiyel her iki ülkenin yararına olacaktır. Biz, tüm üyelerimize kefiliz. SATSO üyesi olan her firma ile rahatça iş yapabilirsiniz" şeklinde konuştu.

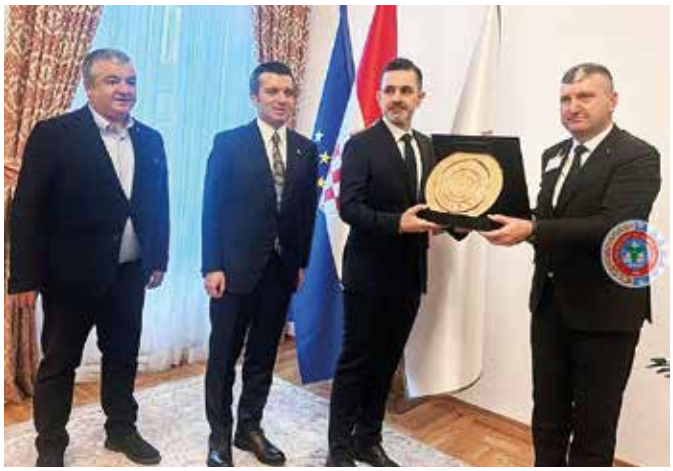
"Hedefimiz, yatırım amaçlı hammadde tedariki konusunda Türkiye ve Sakarya"

MICCI Başkanı Haji Muhamad Amin Fahmi, Türkiye'de yaşanan elim depremden dolayı hayatını kaybedenlere rahmet, yaralılara acil şifalar diledi. Malezya'da bunu derinden hissettiklerini, buraya gelen heyet olarak herkesin çok üzgün olduğunu ifade etti. Amaçlarının, Malezya ile Türkiye arasında ticari iş birliğini daha da güçlendirmek olduğunu söyleyen Fahmi, İslam İş Birliği organizasyonu olarak Türkiye'ye geldiklerini, hedeflerinin yatırım amaçlı hammadde tedariki konusunda Türkiye ve Sakarya için olduğunu belirtti. Çoğunlukla en kaliteli firmalarla çalışma ve ortaklık içerisinde olduklarını kaydeden Fahmi, "Üyelerimiz de tamamıyla yatırımcı ve firma sahipleridir. Türkiye ve Malezya arasındaki iş birliği çok eskiye dayanıyor. Ayrıca, aramızda yapılan birçok anlaşma ve vergi muafiyeti mevcut. Malezya ve Sakarya arasındaki iş birliğini uzun vadede geliştirmek için elimizden geleni yapmaya hazırız. Katılan ve destek veren herkese çok teşekkür ederiz" ifadelerini kullandı.

B2B iş birliği görüşmeleri yapıldı

Konuşmaların ardından SATSO Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Cem Gün ve MICCI Başkanı Haji Muhamad Amin Fahmi tarafından günün anlam ve önemine yönelik karşılıklı plaket takdiminde bulunuldu. Programın devamında SATSO tarafından oluşturulan B2B iş birliği görüşmelerine geçildi. Programda enerji, petrol, gıda, kozmetik, tekstil, plastik ve kauçuk sektöründen SATSO üyesi firma temsilcileri ve Malezyalı firmaların temsilcileri arasında ikili iş görüşmeleri gerçekleştirildi. Yoğun geçen ikili iş görüşmelerinin ardından Malezya heyeti, SATSO üyesi firmaların üretim tesislerinde inceleme ziyaretleri gerçekleştirdi.

Ünye ile Hırvatistan arasında ekonomik iş birliği olanakları istişare edildi

Ünye Ticaret ve Sanayi Odası ve Ünye Ticaret Borsası üyesi iş insanları, Hırvatistan Büyükelçisi Yavuz Selim Kıran'la birlikte Hırvatistan Ekonomi Odası'nı ziyaret etti. Ziyaretle birlikte Hırvat-Türk Ekonomik Forumu gerçekleştirildi.

Gerçekleşen Hırvat-Türk Ekonomik Forumu'nda 40'tan fazla Hırvat ile 37 kişilik Ünye'li Türk şirketi temsilcisi HGK ve ÜTSO iş birliği ile organize edilen B2B görüşmeleri gerçekleştirerek, iki ülke arasındaki iş birliği olanaklarına ilişkin görüş alışverişinde bulundu. Türkiye'nin Hırvatistan Büyükelçisi Yavuz Selim Kıran yaptığı açıklamada, "Ünye Ticaret heyetimizle Hırvatistan Ekonomi Odası organizasyonunda gerçekleştirilen toplantıya katılım sağlayarak, olası iş birlikleri ve ticari imkânları ele aldık. İki milyar dolarlık ticaret hedefine adım adım" ifadelerinde bulundu. Heyet daha sonra Rijeka Ekonomi Odası'nı ziyaret ederek, iki Oda arasında iş birliği olanaklarını değerlendirdi. İkili iş görüşmelerinde her iki ülke ticaretinin gelişmesine yönelik faaliyetler ele alındı. HGK'den yapılan açıklamada, "Türk şirketleri hâlihazırda turizm, inşaat ve finans sektörlerinde ortaklar kurmuşlardır. Karşılıklı iş birliği, mal ve hizmet alışverişi veya üçüncü pazarlara ortak katılım için önemli bir yer olduğuna inanıyoruz. HGK için Türkiye stratejik pazarlardan biridir, önümüzdeki dönemde iş birliğimizi geliştirmek için bir dizi faaliyet planlıyoruz, ülkelerimizin işadamlarının iş yapmasını kolaylaştırmak ve iş birliği yapmalarını teşvik etmek amacıyla HGK temsilciliği açmayı planlıyoruz" ifadelerine yer verildi.

Hırvatistan'dan Türkiye'ye ihracat yüzde 2.4 arttı

HGK Sanayi ve Sürdürülebilir Kalkınma Başkan Yardımcısı Tomislav Rados, Türk şirketlerinin inşaat, mühendislik, yapı malzemeleri, mobilya, nakliye ve gemi yapımı alanlarında iş birliğine ilgi duyduğundan söz etti. Türkiye ile ticaretin geçen yılın ilk altı ayında yüzde 13 artarak 501.8 milyon dolara çıktığını ifade eden Rados, Hırvatistan'dan Türkiye'ye ihracatın ise yüzde 2.4 arttığını belirtti. Türk ürünleri ve yatırımcılarının Hırvat pazarında bilinmediğini söyleyen Rados, uzun yıllardır turizm ve finans sektöründe ve son zamanlarda inşaat operasyonlarında güvenilir bir ortak olarak bulunduğumuzu belirtti. Türkiye'nin önemli yatırımlarından biri Yıldırım Grubu'nun, mineral gübre üretimi için stratejik bir Hırvat şirketi olan Petrokemija Kutina'nın mülkiyet yapısına girmesiyle geçen yılın sonunda gerçekleştiğini ifade eden Rados, iki şirketin ayrıca MVEP binasını ve Zagreb'deki Rahmet Kız kardeşleri Hastanesini yenileme işini de üstlendiğini söyledi. KBC Sestre Milosrdnice'de 2020 depreminde hasar gören altı binayı restore ettiklerini ve yeniden yapılanmayı 23 ay içinde tamamlamayı planladıklarını da kaydetti. Akfen İnşaat Firmasından Proje Müdür Yardımcısı Mustafa Caner Ulukaya, bu projenin tamamlanmasının ardından turizm altyapısında yatırım imkânlarını görmeyi planladıklarını sözlerine ekledi.

"Hırvatistan'daki en önemli inşaat faaliyeti, demiryolu altyapısında mevcut"

MVEP binasının yenilenmesi üzerine Feka İnşaat Proje Yöneticisi Tuğrul Turgut, "Firmamız, dışişleri ve Avrupa İşleri Bakanlığı binasını yeniliyor. Yaptığımız şeyin gelecekteki bazı projeler için iyi bir örnek olacağını umuyoruz" dedi. Şu anda Hırvatistan'daki en önemli inşaat faaliyeti, 10 yılın sonunda Hırvatistan'da güçlü bir yatırım döngüsü-

nün beklendiği demiryolu altyapısı alanında mevcut. 2020'nin başlarında Cengiz İnşaat Sanayi ve Ticaret, 2014 yılında Macaristan ile devlet sınırı olan Križevci-Koprivnica bölümündeki demiryolu hattının mevcut ve ikinci yolunun yeniden inşası konusunda bir anlaşma imzaladı. Proje, KDV'siz 320 milyon euro değerinde ve yüzde 85'i AB fonlarından ortak finanse ediliyor. 200 bine yakın nüfusu ve bin 500'den fazla üyesi ile Oda'larının faaliyet gösterdiği ilçeyi, aynı zamanda Türkiye Ekonomi Heyeti Başkanı Üye Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı İrfan Akar takdim etti.

"Gelecekteki iş birliğini dört gözle bekliyoruz"

İrfan Akar, "Şirketlerimiz, büyük bir potansiyele sahip ve gelecekteki iş birliğini dört gözle bekliyoruz. Bu ziyaretin giderek gelişen ekonomik ilişkilerimize katkı sağlayacağına inanıyorum. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın ziyareti kesinlikle bu iş birliğine katkıda bulundu. Türkiye'nin Hırvatistan Büyükelçisi, depremden etkilenen bölgelerin yeniden inşasında yardım sağlama fırsatına sahip olacağımızı umuyoruz" diye konuştu. Heyette, Türkiye Hırvatistan Büyükelçisi Yavuz Selim Kıran, Ünye TSO Başkanı İrfan Akar ve Ünyeli iş adamları da yer aldı.

STSO ve SCÜ arasında "Ticaret Elçileri İş birliği" protokolü imzalandı

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'nde (SCÜ) gerçekleştirilen imza törenine SCÜ Rektörü Prof. Dr. Alim Yıldız, Sivas Ticaret ve Sanayi Odası (STSO) Yönetim Kurulu Başkanı Zeki Özdemir, Yönetim Kurulu Üyeleri ve Akademisyenler katıldı. Protokol ile Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'nde eğitim alan uluslararası öğrencilere yönelik olarak, Uluslararası Ticaret Eğitim Programı düzenlenecek. Uluslararası öğrencilerin profesyonel olarak iş hayatlarına atılmalarına öncülük etmek, kendi ülkelerine döndüklerinde Sivas'ta faaliyet gösteren, Sivas Ticaret ve Sanayi Odası'na bağlı firmaların beklentilerine uygun sürdürülebilir ticari ilişkilerin kurulmasına katkı sağlanması amaçlanıyor. Ayrıca projenin ülkemiz ile uluslararası öğrencilerin geldikleri ülkeler arasındaki ticari ilişkilerin geliştirilmesine ve özellikle de Sivas'ta uluslararası ticaret yapan firmaların yeni pazarlarda ürünlerini pazarlamalarına katkı sağlaması hedefleniyor. Proje kapsamında 30 farklı ülkeden 40 öğrenci eğitim sürecine dâhil edilecek. Uluslararası öğrencilere, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi akademisyenleri tarafından uluslararası ticaret, ekonomi, finans okuryazarlığı, fikri mülkiyet ve sınai haklar, pazarlama ve girişimcilik gibi konularda 5 günlük bir teorik eğitim verilecek. Eğitimlerin ardından öğrenciler, Sivas'ta uluslararası ticaret yapan sektörün öncü firmalarını ziyaret ederek firma temsilcilerinden uluslararası ticaret ve sektör bilgisi hakkında yerinde eğitim alacaklar. STSO Başkanı Zeki Özdemir ve SCÜ Rektörü Prof. Dr. Alim Yıldız, protokolün hayırlı olmasını temenni ettiler.

Salihli TSO'da müteahhitler sorunlarına çözüm aradı

Salihli TSO'da bir araya gelen müteahhitler, bir yandan ilçenin yapı stoku hakkında değerlendirmelerde bulunurken, diğer yandan depreme dayanıklı binalar için neler yapılabileceğini tartıştı.

Salihli Ticaret ve Sanayi Odası'nın bir gelenek haline getirdiği sektörel anket çalışmaları çerçevesinde müteahhitlik sektörü incelendi. Bire bir ziyaretlerle doldurulan anketlerin değerlendirmesi için de Salihli TSO'da sektör temsilcilerinin ve paydaş kurumların yetkililerinin katılımıyla bir toplantı düzenlendi. Değerlendirme toplantısına Oda üyesi müteahhitlerin yanı sıra Salihli Belediyesi İmar İşleri Müdürü Mert Sönmezer, SGK Müdürü Canan Aldağ, AKSA Enerji Müdürü Erdem Eren, MASKİ şefi Tuğrul Kaçar, Gediz Elektrik yetkilisi Servet Dinç, Telekom yetkilileri Oktay Özcan ve Mustafa Çümen ile İnşaat Mühendisleri Odası Salihli Temsilcisi Hasan Engin de katıldı. Salihli Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı İbrahim Yüksel, Kahramanmaraş ve civar illerde yaşanan deprem afetinin binaların sağlamlığı konusunu gündeme getirdiğini ve bütün gözlerin müteahhitlik sektörüne çevrildiğini belirterek yaptığı açış konuşmasında, incelemek için tesadüfen seçilen bu sektörün depremle birlikte ülkenin gündemine oturduğuna işaret etti. On binlerce insanın hayatına mal olan ve yüzbinlerce insanın evsiz kaldığı depremin sorumlusunun sadece müteahhitler olmadığını, bilgisizliğin yanı sıra denetimsizliğin de sorgulanması ihtiyacının ortaya çıktığını vurguladı.

"İnşaat ustaları, kalıpçı ve demircilerin eğitilmesi büyük bir ihtiyaç arz ediyor"

İbrahim Yüksel, inşaat ustalarının, kalıpçı ve demircilerin eğitilmesinin büyük bir ihtiyaç olduğunun ortaya çıktığını, aynı zamanda yapı denetim firmalarına bırakılan denetim yetkisinin de kamu kurumları vasıtasıyla yapılmasının daha efektif sonuçlar vereceği yönünde kanaatlerin güçlendiğini kaydetti. Salihli'de faal olarak inşaat yapan müteahhitlerin katılımıyla yapılan anket değerlendirme toplantısında sektör mensuplarının en önemli sorunlarından birinin otopark yönetmeliğinden kaynaklandığı ortaya çıktı. Sektör temsilcilerinin bir diğer sorununun ise kalifiye eleman sıkıntısı olduğu belirlendi. Toplantıda inşaat sektöründe özellikle son 2-3 yıl içinde demir, beton, cam, PVC, alüminyum ve işçilik gibi astronomik orandaki zamların büyük sorunlara neden olduğu konusu üzerinde de duruldu.

Yapı denetimini bölgelere ayırarak uygulamak daha verimli olacak

Salihli Belediyesi İmar İşleri Müdürü Mert Sönmezer, otopark yönetmeliğinden kaynaklanan sıkıntının farkında olduklarını ve bu konuda neler yapılabileceğini araştırdıklarını ifade etti. Sönmezer, Salihli'de yeni binaların yapımında belediyenin riskli bölgelerde zemin iyileştirmesine yönelik uygulamalarının çok yerinde olduğuna ve bu nedenle ilçede yapılan binaların risk katsayısının düşük olduğuna vurgu yaptı. İki buçuk saat süren toplantıda, müteahhitler karşılaştıkları sorunlar hakkında belediyenin yanı sıra Gediz Elektrik, SGK, Telekom, Aksa Enerji ve MASKİ yetkililerine uygulamada karşılaştıkları sorunları anlatma imkânı buldu. Sorunların ve aksaklıkların giderilmesi konusunda ortak kararlar alındı. Yapı denetiminin havuz sistemiyle il genelinde yapılmasının efektif olmadığı, bunun için bölgelere ayırarak uygulama yapılmasının daha verimli olacağı konusunda görüşler dile getirildi. Sorunları içeren raporun ilgili kurumlara iletilmesi ve inşaatlarda çalışan usta ve işçilere eğitim verilmesi gerektiği konusunda fikir birliğine varıldı.

Zonguldak TSO'da üstün zekâlılar ve özel yetenekliler için iş birlikleri görüşüldü

Zonguldak Ticaret ve Sanayi Odası'nın ev sahipliğinde yapılan toplantıda, üstün zekâlı ve özel yetenekli öğrencilerin, eğitim öğretim dönemlerinde teknoloji odaklı eğitimler için yapılabilecek iş birlikleri görüşüldü.

Avrupa Birliği'nin bu alanlara yönelik vermekte olduğu desteklerden de istifade etmek amacıyla kurumların iş birliği ile proje geliştirilmesi ve bu projelerinde katkılarıyla üstün zekalı ve özel yetenekli öğrenciler için uygun fikri alt yapı ve teknolojik donanımların sağlanması, böylece ülke kalkınmasında üstün zekalı ve özel yetenekli gençlerden daha fazla istifade edilmesi ve beyin göçünün engellenmesi gibi konular istişare edildi. Toplantıya; Zonguldak Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Metin Demir, Sınav Koleji Kurucu Ortağı ve Okul Müdürü Halil Vecdi Ilgın, Genel Sekreter Muharrem Sarıkaya, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü Öğretim Üyesi Dr. Engin Karaduman, Zonguldak Prof. Dr. Şaban Duralı Bilim ve Sanat Merkezi Mekatronik öğretmeni Tolunay Demirci, Kdz. Ereğli Bilim ve Sanat Merkezi Müdürü Serhan Çakır ve 3D Modelleme öğretmeni Yalçın Arslan katıldı. Zonguldak Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Metin Demir, "Milli Eğitim Bakanlığımız ile çatı kuruluşumuz olan Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'mizin işbirlikleri neticesinde son yıllarda eğitim konusunda iş dünyası olarak daha fazla sorumluluk almaya başladık. Mesleki eğitim alanında yapılan iş birliklerimiz ile gerek meslek liselerinde gerekse mesleki eğitim merkezlerinde iş dünyasının beklentilerini karşılayacak niteliklerde öğrenci yetiştirilmesi ile ilgili ortak çalışmalar yapıyoruz. Meslek liselerini seçen öğrencilerimize malzeme desteği sağlıyoruz, burs veriyoruz, atölyeler kuruyoruz, geliştiriyoruz, iş yerlerimizde staj imkânı sağlıyoruz" şeklinde konuştu.

"Makzon projesi odağında modern bir teknopark düşüncemiz var"

Eğitimlerini tamamlayan öğrencilere işe alımda öncelik verdiklerini dile getiren Metin Demir, yine Mesleki Eğitim Merkezlerinde öğrenim gören öğrencilere de benzer destekler vermenin yanı sıra haftanın dört günü iş yerlerinde istihdam ederek hem iş deneyimi sağladıklarını hem de devletin katkıları ile ücret verdiklerini ifade etti. Üstün zekalı ve özel yetenekli öğrencileri de çeşitli şekillerde desteklediklerini anlatan Demir, devletin bu konuda kurumsal olarak yaptığı çalışmalar olduğundan bahsetti. Ancak bu alanda da yapılması gereken daha çok şey olduğunu kaydeden Demir, Zonguldak özelinde Makzon projesi odağında yapılacak olan yeni modern teknopark düşüncelerinden söz etti. Bu alanda bir Teknoloji Lisesi kurulabileceğini söyleyen Demir, "Üniversitemiz siber güvenlik alanında son derece başarılı, Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı bu alanda önemli çalışmalar yaptı, destekler verdi ve desteklerine devam ediyor. Üstün zekâlı ve özel yetenekli öğrenciler için ilgi çekici ve kişiselleştirilmiş bir öğrenme ortamı sağlayarak, onların benzersiz yeteneklerini geliştirmeleri için uygun ortamlar sağlayabiliriz" ifadelerini kullandı.

"Üstün zekâlı ve özel yeteneklilerin aidiyet duygularını güçlendireceğiz"

Bilim ve Sanat Merkezlerinde, Teknoloji Liselerinde öğrenim gören, proje geliştiren, patent alan, faydalı model geliştiren öğrencilerin maddi olarak desteklenebileceğini dile getiren Metin Demir, devletin Mesleki Eğitim Merkezleri ve Meslek Liselerinde öğrenim gören öğrenciler için vermiş olduğu maddi desteği, katma değerli üretim yapan bu öğrencilere de vererek ülkemize karşı aidiyet duygularının daha fazla gelişmesini sağlayabileceğini belirtti. Böylelikle üstün zekâlı ve özel yetenekli öğrencilerin ülkemizde kalmalarının ve ülkeleri için daha fazla üretim yapmalarının teşvik edilmiş olacağını söyleyen Demir, Avrupa Birliği'nin eğitim, gençlik ve spor alanlarında ki hibe programı olan "Erasmus+ Yenilikçilik İçin İttifaklar" programına, kurumlar olarak iş birliği ile bir proje yaparak, gençlere katkı verme konusunda da fikir birliğine vardıklarını aktardı. Katılım ve katkılarından dolayı öğretmenlere ve kurumların yöneticilerine teşekkür eden Demir, "Üstün zekâlı ve özel yetenekli öğrencilerimiz yollarını açmak, ülkemize olan aidiyet duygularını güçlendirerek, ülkemize daha fazla hizmet etmeleri için tüm imkânlarımızı kullanacağız" dedi.

“OEM, iş hayatına 1-0 önde başlamakla eş değer”

TOBB ETÜ Mezunlar Derneği röportajlar köşesinin Mart ayı konuğu, Bilgisayar Mühendisliği 2013 mezunlarından İsmail Yeğin. Ortak Eğitim Modeli’nin TOBB ETÜ’yü diğer üniversitelerden ayıran en önemli özellik olduğunu söyleyen Yeğin, “Bu, iş hayatına 1-0 önde başlamakla eş değer” dedi.

İsmail Yeğin, TOBB ETÜ’yü tercih etme sebeplerinin başında eğitimin yanı sıra aynı zamanda sektörde de deneyim kazanma şansı verebilmesi olduğunu anlatıyor. Bunun yanında alanında uzman ve deneyimli akademisyen kadrosuyla öğrencilerini üst düzey ve sıkı bir eğitim sürecinden geçirmesinin de ayrı bir tercih sebebi olduğundan söz eden Yeğin, Bilgisayar Mühendisliği Bölümünü kendini geliştirebileceği ve üzerine yatırım yapabileceği, katma değeri yüksek iş imkânı elde edebileceği gerekçesiyle tercih ettiğini ifade ediyor. 2013 yılında Bilgisayar Bölümünden mezun olan Yeğin, 2015 yılında Kobiltek Bilişim Teknolojileri kurucusu olarak firmasını hiçbir teşvik veya destek almadan tamamen öz sermaye ile kurduğundan bahsediyor. Firma olarak hedeflerinin fikri ve sınai hakları kendisine ait tamamen kendi kaynaklarıyla ürettiği ürünlerle ihracat dünyasında yer almak olduğunun altını çizen Yeğin, zamanının çoğunu işine ve görev aldığı STK’lara ayırdığını, bu yüzden sosyal hayatına pek zaman ayıramadığını dile getiriyor. Gelin İsmail Yeğin’in akademik hayatını ve başarılarla dolu kariyerini kendisinden dinleyelim:

Bize biraz kendinizden bahsedebilir misiniz?

1990 yılı Karabük doğumluyum. İlk, orta ve lise eğitimimi yine aynı ilde tamamladım. TOBB ETÜ Bilgisayar Mühendisliği Bölümü’nden 2013 yılında mezun olduktan sonra hiç vakit kaybetmeden iş hayatına atıldım. Tabi bu süreç içerisinde gerek iş hayatında gerekse sosyal hayatta birçok sivil toplum kuruluşunda aktif görevler aldım.

TOBB ETÜ’yü tercih etme sebebiniz neydi? TOBB ETÜ’deki eğitim-öğretim yıllarınız ile ilgili neler paylaşmak istersiniz?

TOBB ETÜ’yü diğer üniversitelerden ayıran en önemli özelliği, reel sektörün bütün bileşenlerini tek bir çatı altında toplayan TOBB’un imkan ve kurumsal aklı ışığında kurulması ve büyümesidir. Dolayısıyla teorik eğitimin yanı sıra aynı zamanda sektörde de deneyim kazanma şansı verebilmesi tercih sebebimin en başında geldi. Bunun yanında alanında uzman ve deneyimli akademisyen kadrosuyla öğrencilerini üst düzey ve sıkı bir eğitim sürecinden geçirmesi de

ayrı bir tercih sebebimdir. Lisans hayatım boyunca TOBB ETÜ'nün bana sağladığı faydaların başında, alanım ile ilgili birçok reel sektör avantajını ve dezavantajını mezun olmadan önce deneyimleyebilmem ve bunun ışığında doğru kararlar alıp mezuniyet sonrası hayatta minimum hasarla yoluma devam edebilmem olmuştur. Bu süreçteki büyük kazanımlarımdan bir tanesi de edindiğim arkadaşlıklar ve gerek sosyal hayatta gerekse ortak projelerde birlikte geçirilen zamanlar olmuştur.

Bilgisayar Mühendisliği Bölümünü tercih etmenizin özel bir sebebi var mıydı?

Elbette. O yıllarda belki bugün kadar önemi ortada değildi ama çağı okuyabilen herkes tarafından bilinen bir gerçek vardı o da geleceği artık insansız sistemlerin yöneteceğiydi. Ülkemizin en çok ihtiyacı olan şey bugünü değil geleceği okuyabilen ve ona göre kendini yetiştiren nesillerdir. Bu okumada kendimi geliştirebileceğim ve üzerine yatırım yapabileceğim katma değeri yüksek iş imkânı elde edebileceğim tek demeyelim ama en uygun bölüm, Bilgisayar Mühendisliği bölümüydü. Dolayısıyla ben de bu bölümü tercih ettim. Tabi bu okumalar, gerçek hayatta karşılaşılan sorunlar ışığında ortaya çıkıyor. Büyük bir aile şirketi içerisinde yetişmem dolayısıyla reel sektörün çoğu iş ve işlemlerinin karmaşıklığını birebir yaşadım. Bu sorunların altında da dijital dönüşümde geç kalınması yatıyordu. Bölüm tercihimin fitilini bu tecrübeler ateşlemiştir.

TOBB ETÜ'nün Ortak Eğitim Modeli'ninasıl değerlendiriyorsunuz? İş hayatınızda OEM'den edindiğiniz tecrübelerden yararlanıyor musunuz?

Ortak Eğitim Modeli, TOBB ETÜ'yü diğer üniversitelerden ayıran en önemli özellik. Akademik takvimin 2 dönemini teorik eğitim ile 1 dönemini sahada yani pratik eğitim ile tamamlamış dolayısıyla mezun olduğunuzda aslında en az 1 yıllık iş tecrübesi kazanmış oluyorsunuz. Bu iş hayatına 1-0 önde başlamakla eşdeğer bir durum. Üniversitenin ortak eğitim modeline kayıtlı şirket havuzundan veya kendi imkânlarınızla ulaştığınız şirketleri modele dâhil ederek geniş bir yelpazede şirket tercihinizi yaparak, saha tecrübenizi tamamlayabilmek bu ekonomik ortamda belki de nadir imkânlardandır. Ben stajlarımı her biri farklı faaliyet alanında ve

kurumsal yapıda olmak üzere 3 farklı şirkette tamamladım. Bunun temel sebebi hedeflerimi öncesinden belirlemem ve o hedef doğrultusunda hareket etmemdir. Mezuniyetten sonra kuracağım şirket için hem sektörün yaşadığı sorunlar hem de hangi alanların önünün açık olduğunu direk sahadan öğrenip aileden gelen tecrübe ve kendimin becerisini birleştirip alt yapısı sağlam ve geleceği açık bir sistem kurmam gerekiyordu. Dolayısıyla stajların, bugün tamamen yerli ve milli imkânlarla ürettiği ürünlerle bilişim sektöründe ihracat yapan bir şirketin kurucusu olmamda büyük katkısı vardır.

Kobiltek Bilişim Teknolojileri firmasının hikâyesinden bahsedebilir misiniz? Firmanız için hedef ve hayalleriniz nelerdir?

Firmamız 2015 yılında hiçbir teşvik veya destek almadan tamamen öz sermaye ile kurulmuştur. İlk andan itibaren en büyük hedefi, fikri ve sınai hakları kendisine ait tamamen kendi kaynaklarıyla ürettiği ürünlerle ihracat dünyasında yer almaktı. Bu hedefin altında yatan sebepler ise ülkemizin yegâne ihtiyacının bu olmasıdır. Yatırım, üretim, istihdam ve ihracat üzerine kurulu bir ekonomik sistem belki bugün dile getiriliyor ama o günün ihtiyacı da aslında buydu. Bugün KOBİLTEK bu adımları tamamlamış ve artık her bir adımını daha fazla büyütmek ve alanında önde gelen firma olmak üzere hareket ediyor.

TOBB ETÜ'den yeni mezun olacak ve kendi işini kurmak isteyen mezunlara tavsiyeleriniz nelerdir?

Benim gençlerimize en büyük tavsiyem, hayatlarını gerçekçi hayaller üzerine kurmalarıdır. Çünkü hayal olmadan hedef olmaz, başarı olmaz. Hayalleri gerçeğe dönüştürmelerinin en temel şartı kendine güvenmektir. Yapamazsın, başaramazsın gibi söylemlere takılmadan, yolda ilerlerken önüne çıkan zorluklarda pes etmeden yürüyebilen herkes hayaline kavuşur. İşinizin alanı ne olursa olsun tek bir kümeye odaklanın ve o kümede en tepeye çıkmaya çalışın bu da ayrı bir tavsiyem olsun. Bunların yanında şunu özellikle belirtmeliyim ki, etrafınızdan başlayarak bütün insanlığa faydalı olmaya gayret gösterin. Paylaşmak, bunun temel yoludur.

Yorucu iş temponuzda kendinize vakit ayırabiliyor musunuz?

Zamanımın çoğunu iş ve STK hayatım almakla birlikte geriye kalan zamanlarımı dostlarımla ve ailemle geçiriyorum. Dostlarım diyorum çünkü dostluk ilişkisine büyük önem veriyorum. Küçüklüğümden bu yana hayatımın büyük bir kısmını dostlarımla yürümüşümdür. En az aile kavramı kadar önem veririm dostluğa. Başarı dediğimiz şey aslında bu bileşenleri dengede götürmekle geliyor. Onun dışında kendime açıkçası çok vakit ayıramıyorum ama bu durumdan bir memnuniyetsizliğim de yok. Çünkü aslında hayatını kendi isteklerine göre kurmuş birinin geçirdiği her vakit kendine ayırdığı vakittir.

TOBB ETÜ Mezunlar Derneği hakkındaki düşünceleriniz, beklentileriniz nelerdir?

Mezunlar Derneği mezun olduktan sonra üniversite aidiyetinden ve o bağlantıdan kopmamak adına her mezunumuzun sahip çıkması gereken bir kuruluşumuzdur. Yaklaşık 2 senedir benim de Yönetim Kurulu'nda olmam hasebiyle, derneğin faaliyetlerini planlarken ve gerçekleştirirken en temel amacımız, mezunlarımızın iş hayatındaki sorunlarını çözmek ve bu birlikteliği güçlendirmek oldu. Üye sayısının ve faaliyetlere katılımların artmasıyla önümüzdeki dönemde hem gücünün hem de mezunlarımıza faydasının artarak devam edeceği kanaatindeyim.

Sektör Meclisleri

- Perakendecilik Meclisi, deprem bölgesine ekim için gerekli desteğin verilmesini gündeme getirdi
- "E- Ticaret Meclisi, Deprem Bölgesine Destek Oluyor"
- E-Ticaret Meclisi, mersis ve kep entegrasyon doğrulama süreçleriyle ilgili bilgileri paylaştı
- Eğitim Meclisi, özel okulların, kursların, yayıncıların güncel sorunlarını ele aldı
- Orman Ürünleri Meclisi, çağdaş mimaride ahşap yapıların önemine değindi
- Savunma Sanayi Meclisi, "Tedarikçim Deprem Bölgesinden" projesi hakkında bilgilendirmelerde bulundu
- Gıda Perakendecilerinden TOBB'un kampanyasına tam destek
- Girişim Sermayesi Meclisi, depremin girişimcilik ekosistemine etkilerini kapsamlı olarak görüştü
- Türkiye Patent ve Marka Vekilleri Meclisi, mesleki sorumluluk sigortası konusunu istişare etti
- Ambalaj Meclisi, tesislerin sigortalanmasını değerlendirdi
- Kozmetik ve Temizlik Ürünleri Sanayi Meclisi, yurt dışı bağışlarının etiket sorunlarına dikkat çekti
- Ulaştırma ve Lojistik Meclisi üyesi kargo firmalarından büyük destek
- Plastik, Kauçuk ve Kompozit Sanayi Meclisi, GES projelerinde finansman ve trafo kapasite sorununu masaya yatırdı

Fotoğraflar: TOBB Fotoğraf Servisi

Perakendecilik Meclisi, deprem bölgesine ekim için gerekli desteğin verilmesini gündeme getirdi

TOBB Türkiye Perakendecilik Meclisi Toplantısı, Meclis Başkanı Alp Önder Özpamukçu başkanlığında özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının üst düzey temsilcilerinin yoğun ilgisi ile video konferans yöntemiyle gerçekleştirildi.

Meclisten Sorumlu TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Cengiz Günay ve TOBB Genel Sekreter Yardımcısı Cengiz Delibaş'ın katılımı ile gerçekleşen toplantıda Cengiz Günay, 6 Şubat'ta gerçekleşen deprem sonrasında perakendecilik sektörünün verdiği katkılardan ötürü duyduğu memnuniyeti ifade ederek, Üyeler tarafından ülke menfaatine çalışmaların yapıldığını, dayanışmanın her zamankinde daha da önemli olduğunu hassasiyetle belirtti.

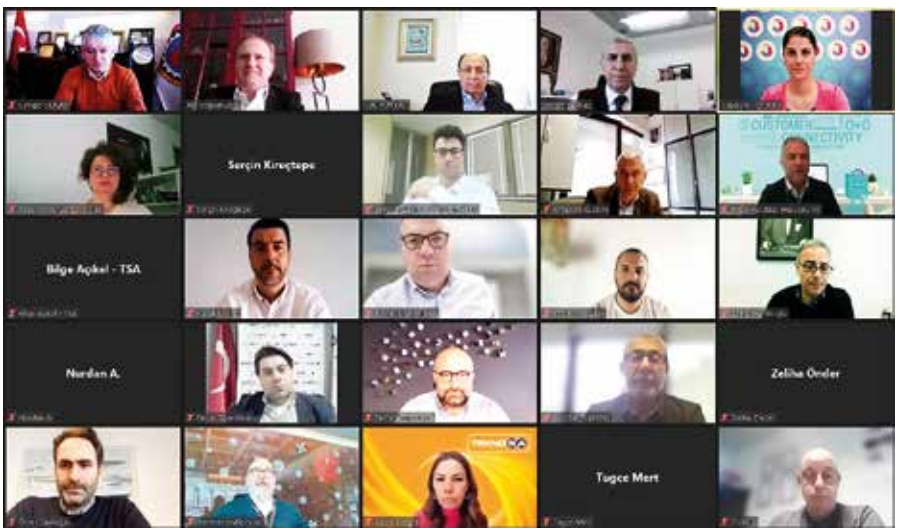
Meclis Başkanı Alp Önder Özpamukçu ise deprem bölgelerinin ayağa kalkabilmesi için kalıcı konut sorununun bir an evvel halledilerek, ticari hayatın toparlanabilmesi için bölgelerin cazibe merkezi haline getirilmesinin şart olduğunu dile getirdi. Sektör temsilcilerinin, bölgedeki hâlihazırdaki tedarikçilerinden ürün alımlarına yoğun şekilde devam ettiklerini belirten Meclis Başkanı, bölgenin tedarik zincirinin ayağa kalkması ve bölgenin yeniden kalkınabilmesi için var gücüyle çalışıldığının mesajını verdi.

Meclis Üyeleri; deprem bölgesine yapılacak yardımlarda AFAD, Kızılay ve kamu alımlarının öncelikle yerel ticari işletmelerden yapılması gerektiği, perakende noktası yeterli olmayan illerde, orta vadeli ticaret alanı belirlenmesi halinde ihtiyaç duyulan mağazaların açılabileceği, bölgenin tarım ve hayvancılıktaki kritik rolü bulunduğu ve özellikle ekim için gerekli desteklerin verilmesinin gıda güvenliği için büyük önem arz ettiği fikrinde birleşti.

Deprem bölgesindeki yeni mağaza açılışlarında sigorta yaptırılması konusundaki sorunlar ele alındı

Artan asgari ücretle ile yılın başında sektördeki parasal genişlemeyle birlikte iç talebe pozitif etki etmesi beklenirken, yaşanan deprem felaketiyle birlikte beklentilerin yerine gelemediği dile getiren sektör temsilcileri, turist sayısının da düşmesiyle iç talepte daralma olduğunu söyledi. Kozmetik ürünlerine getirilen taksit yasağının kaldırılması, beyaz eşyalara getirilecek ÖTV indirimi, finansmana erişim kaynaklarının artırılması gibi yöntemlerle bahse konu durumun çözümünde adımların atılacağını belirten Üyeler, Kamu nezdinde konunun takibinin sağlanmasının önemine değindi. Birlik ve beraberliğe her zamankinden daha çok ihtiyaç duyulduğunu belirten Meclis Üyeleri, depremzedeler ve bölgedeki firma çalışanları için yapılabilecekleri değerlendirdi.

Ayrıca toplantıda, deprem bölgesindeki yeni mağaza açılışlarında sigorta yaptırılması noktasında yaşanan problem ele alındı.

"E- Ticaret Meclisi, Deprem Bölgesine Destek Oluyor"

TOBB bünyesindeki 12 Sanayi Odası Başkanı, deprem bölgesinde sanayinin, ticaretin ve istihdamın yeniden canlandırılarak ayağa kaldırılması için neler yapılabileceğini istişare etmek üzere TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu'nun başkanlığında bir araya gelerek, 5 projenin hayata geçirilmesi konusunda görüş birliğine varıldı. Bahsedilen projeler kapsamında, TOBB Türkiye E-ticaret Sektör Meclisi, deprem bölgelerindeki tedarikçilerin kalkınmasını sağlamak ve ön plana çıkarmak amacıyla pazaryerlerinin deprem bölgesindeki firmalardan tüketiciye ulaştırabileceği ürünler için komisyon almamasını ve bu uygulamanın sektördeki firmalara yaygınlaştırılmasını hedefliyor. Bölgede internet üzerinden yapılacak satışların, kargo masraflarının düşürülmesine yönelik kargo şirketleri nezdinde de girişimler sürdürülüyor. Program kapsamında destek sağlayan e-ticaret firmaları ise şöyle:

- **Trendyol:** "Siparişin Umut Olsun" programı ile afet bölgesinde faaliyet gösteren satıcılardan hiçbir komisyon ücreti almayacak ve satışlarını artırmaya yönelik tanıtım destekleri veriyor.

- **Hepsiburada:** "Deprem Bölgesindeki Satıcılara Destek" programı ile afet bölgesinde faaliyet gösteren iş ortaklarından hiçbir komisyon veya işlem ücreti kesintisi yapılmadan ve vade uygulamadan destek veriyor. "Her Sipariş, Bir Destek" projesiyle deprem bölgesinde faaliyet gösteren üreticilerin ve kadın kooperatiflerinin yöresel ürünlerini, ticari amaç gütmeksizin satışa sunuyor. "Deprem Bölgesine Ticaret ve Teknoloji Gücü" programı ile KOBİ, esnaf ve aile işletmelerinin, girişimci kadınların ve kadın kooperatiflerinin desteklenmesi; bölgenin e-ticaret ve lojistik kapasitesinin artırılması; istihdam artırıcı hizmet ve faaliyetlerin bölgeye kaydırılmasının yanı sıra çocuklara ve ailelere eğitim ve sosyal destekleri kapsıyor.

- **Kariyer.net:** "Teknolojide İstihdam Seferberliği" programı ile depremzedeleri, işverenlerle buluşturarak istihdam süreçlerine katkıda bulunmak için WeBrand liderliğinde online bir fuar düzenliyor.

- **Çiçeksepeti:** "Siparişinle Destek Ol" programı ile afet bölgesinde yer alan ve depremden etkilenen yerel satıcılara destek oluyor. Deprem bölgesi satıcılarına ait ürünler, sitede öncelikli olarak görünüyor ve satıcılara reklam bütçesi tanımlıyot. Ek olarak, henüz satış yapmayan yerel üreticilere sıfır komisyon, listeleme bedelsiz, reklam bütçesi hediyeli teklif sunulmuştur.

- **Yemeksepeti:** Deprem bölgesindeki satıcılara destek olmak amacıyla, deprem bölgesindeki satışlardan Nisan ayının sonuna kadar komisyon alınmayacak olup, bazı restoranların da geriye dönük borçları silinmiştir. Ek olarak, deprem bölgesindeki restoranlardan reklam ve joker hizmetlerine ilişkin Şubat ayında hizmet ücreti alınmamıştır.

E-Ticaret Meclisi, mersis ve kep entegrasyon doğrulama süreçleriyle ilgili bilgileri paylaştı

TOBB Türkiye E-Ticaret Meclisi Toplantısı; Meclis Başkanı Ozan Acar'ın başkanlığında, TOBB Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Selçuk Öztürk, Ticaret Bakanlığı Elektronik Ticaret Dairesi Başkanı Mehmet Kayış, Ticaret Bakanlığı Ticaret Sicil Daire Başkanı Serkan Yüksel ve Bilişim Teknolojileri Kurumu Bilişim Uzmanı Demet Kabasakal'ın katılımıyla video konferans aracılığıyla gerçekleştirildi. Öncelikle, toplantının ana gündemi olan TOBB E-Ticaret Meclisi kanalıyla başlatılan; pazaryerlerinin, deprem bölgesindeki firmalardan tüketiciye ulaştırılacak ürünler için komisyon almaması uygulamasının sektör genelindeki tüm firmalara yaygınlaştırılması ve bölgedeki üreticilerin ön plana çıkarılması konusu istişare edildi. Daha sonra Meclis Üyeleri tarafından üzerinde çalışılmakta olan E-Ticaret Uzmanlık Eğitimi Projesi'nden bahsedilerek, pazaryerlerinin gündemi olan mersis ve kep entegrasyon doğrulama süreçleri hakkında bilgilendirme yapıldı.

Eğitim Meclisi, özel okulların, kursların, yayıncıların güncel sorunlarını ele aldı

TOBB Türkiye Eğitim Meclisi Toplantısı, Meclis Başkanı Dr. Yusuf Ekinci başkanlığında özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının katılımıyla gerçekleştirildi. Ekinci, Türk milli eğitiminin amacının, bilgi toplumunun özü olan bilginin kullanımı ve bilginin üretimi olduğunu, gençlere güvenilmesi gerektiğini ve onları yaşayacakları yıllara göre yetiştirmenin kıymetli olduğunu belirtti.

Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü Eğitim Politikaları Daire Başkanı Vedat Kuşgözoğlu, Okullar Daire Başkanı Murat İlci, Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Eğitim Politikaları Daire Başkanı Fikret Yılmaz'ın katılımı ile gerçekleşen toplantıda, Meclis Başkanı Dr. Yusuf Ekinci, Dünya Kadınlar Günü öncesinde Üyelerle bir araya gelmekten duyduğu memnuniyeti ifade ederek, sektör için önem arz eden konuları istişare etmek için bir araya gelindiğini vurguladı. Toplantıya davet edilen Kamu temsilcileri; her zaman sektör ile yan yana olmaktan duyduğu memnuniyeti ifade ederek, sorunların çözümü noktasında desteğe hazır olduklarını hassasiyetle dile getirdi. TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Hale Şıvgın "100'üncü yılında Demokrasi, Cumhuriyet Bilinci ve Eğitim" başlıklı konuşmasında, 100 yıl önceki Türkiye ile günümüzü kıyaslarak, verilen kurtuluş mücadelesini vurgulayarak demokrasi, cumhuriyet ve eğitim konularına değindi. Tevhidi Tedrisat Kanunu'na da atıfta bulunan Şıvgın, eğitimde yapılan ıslahatları hatırlattı.

EYT'den emekli olup tekrar işe alınanlarda prim desteği görüşüldü

Gülbenk Müşavirlik kurucusu Lütfi Gülbenk tarafından, 3 Mart 2023 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren EYT konusu ele alınarak, işverenler üzerindeki etkisi kurum sahipleri ile paylaşıldı. Üyelerin sorularını yanıtlayan Gülbenk, emeklilik başvurularının nasıl yapıldığı, kıdem tazminatı ve EYT'den emekli olup tekrar işe alınanlarda prim desteği gibi konuları Meclis Üyeleri ile paylaştı. Yaşanan deprem felaketi ile birlikte birlik ve beraberliğe her zamankinden daha çok ihtiyaç duyulduğunu belirten sektör temsilcileri, deprem bölgesine yardımların devam ettiğini, diğer bölgelere nakilleri gerçekleştirilen öğrenciler için seferber olunduğunu memnuniyetle ifade etti.

Mecliste temsil edilen özel okulların, kursların, yayıncıların, sürücü kurslarının güncel sorunlarının istişare edildiği toplantı, MEB Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü Eğitim Politikaları Daire Başkanı Vedat Kuşgözoğlu, Okullar Daire Başkanı Murat İlci, Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Eğitim Politikaları Daire Başkanı Fikret Yılmaz'ın Üyelerin sorularını yanıtlaması ile son buldu.

Orman Ürünleri Meclisi, çağdaş mimaride ahşap yapıların önemine değindi

TOBB Orman Ürünleri Meclisi tarafından "Deprem Sonrası Yapılaşmada Ahşap Yapıların Değerlendirilmesi" konulu toplantı 20 Mart'ta TOBB İstanbul Hizmet Binasında düzenlendi.

Toplantıya, Tarım ve Orman Bakanlığı, Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü ve Emlak Konut İdaresi yetkilileri ile mimarlar, inşaat mühendisleri, akademisyenler, sektörel sivil toplum kuruluşları ve UNDP gibi uluslararası kurum ve kuruluşlardan 80 civarında temsilci katıldı. Depremler sonrasında yaşanan can ve mal kayıplarının gelecek yıllarda yaşanmaması ve kalıcı barınma ve mesken ihtiyacının acil olarak karşılanmasına katkı sağlamak ve ormancılık sektörünün dinamiklerini bu amaçla harekete geçirmek amacıyla düzenlenen toplantıda, çağdaş mimaride ahşap yapılar ile depreme dayanıklı ahşap yapıların özellikleri ve depremsellik açısından ahşap ürünlerin inşaatlarda kullanımının avantajları ve ahşap yapı imalatı ile montaj teknikleri ve yapısal ahşap standartları konusunda sunumlar yapıldı.

Hasar gören bölge müdürlüklerinin ahşap yapılarla yenilenmesine karar verildi

Sunumların ardından yapılan müzakerelerde, insan sağlığı ve yaşam kalitesi açısından çevreci ve doğal bir yapı malzemesi olan ahşabın mimari, statik ve teknik özellikleri ile çevre dostu ve sürdürülebilir bir malzeme olma avantajları göz önünde bulundurularak, Orman Genel Müdürlüğü'nün depremde hasar gören bölge müdürlüklerine ait binaları başta olmak üzere uygun görülen diğer bölge müdürlüklerinin ihtiyaç duyulan binaları için mimari projeler üretilerek ve teknik şartname çözümlemeleri yapılarak ahşap yapılarla yenilenmesi konusunda kamu iradesi ortaya konuldu. Deprem bölgesi başta olmak üzere Türkiye'deki yapı stokunun çeşitlendirilmesi amacıyla depreme dayanıklı ahşap bina ve tesis yapılmasına ilişkin konularda çok boyutlu analizler ve tespitler yapılarak, yurt içi ve yurt dışındaki ahşap bina, okul, otel ve meskenlere ait uygulama örnekleri ve renderlar katılımcılarla paylaşıldı.

Toplantının son bölümünde yer alan değerlendirmede ise deprem bölgesi başta olmak üzere Türkiye'nin tüm bölgelerinde uygun ahşap yapıların inşası ve yaygınlaştırılması amacıyla gerekli idari ve teknik süreçlerin tamamlanması ve uygulamaya bir an önce geçilmesi konusunda yol haritasının ve sürecin tüm paydaşlar tarafından yakından takip edileceği vurgulandı.

Savunma Sanayi Meclisi, "Tedarikçim Deprem Bölgesinden" projesi hakkında bilgilendirmelerde bulundu

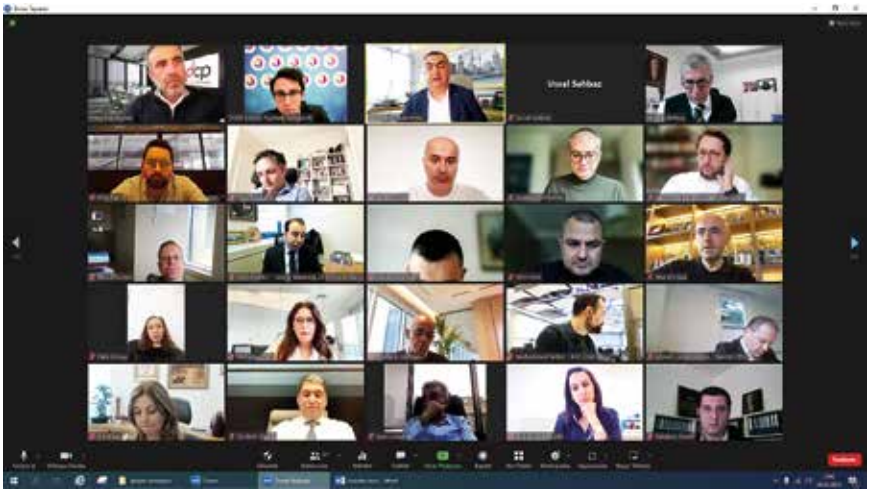
TOBB Türkiye Savunma Sanayi Meclisi Toplantısı, Meclis Başkanı Prof. Dr. Haluk Görgün başkanlığında; TOBB Genel Sekreter Yardımcısı Cengiz Delibaş'ın katılımı ve özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının üst düzey temsilcilerinin iştirakiyle gerçekleştirildi. Meclis Başkanı Prof. Dr. Haluk Görgün; 6 Şubat'ta gerçekleşen Kahramanmaraş merkezli olmak üzere 11 ilimizi etkileyen, ülkemizi derinden sarsan depremde hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allahtan rahmet, geride kalanlara sabırlar dileyerek sözlerine başladı. Bölgenin sektör ayırt etmeksizin el birliğiyle kalkındırılacağının altını çizen Görgün, bu süreçte sektör olarak üzerlerine düşen sorumlulukların imkanlar dâhilinde yapılacağını belirtti. TOBB Genel Sekreter Yardımcısı Cengiz Delibaş ise, depremin ilk gününden itibaren TOBB adına gerçekleştirilen çalışmalardan bahsetti. Delibaş, özellikle büyük ölçekli şirketlerin, hammadde ve yarı mamul tedariklerini deprem bölgesindeki firmalardan karşılamaya yönelik olarak başlatılan "Tedarikçim Deprem Bölgesinden" projesi hakkında bilgilendirmelerde bulundu. Birlik ve beraberliğe her zamankinden daha çok ihtiyaç duyulduğunu belirten Meclis Üyeleri, afet bölgesinde sektör olarak yapılabilecekleri kapsamlı olarak ele aldı.

Gıda Perakendecilerinden TOBB'un kampanyasına tam destek

TOBB Türkiye Perakendecilik Meclisinde yer alan organize ve yerel gıda perakendecileri, Meclis Başkanı Alp Önder Özpamukçu başkanlığında, TOBB Genel Sekreter Yardımcısı Cengiz Delibaş'ın katılımı ile deprem bölgesinden ürün tedariki süreçlerini görüşmek için video konferans yöntemiyle bir araya geldi. Toplantı kapsamında gıda perakendecileri, TOBB tarafından tarım ve gıda ürünleri ile hammadde alımlarının deprem bölgesinden karşılanmasına yönelik açıklanan projeye tam destek vererek, başlatılan çalışmaların yaygınlaştırılacağını bildirdi.

Girişim Sermayesi Meclisi, depremin girişimcilik ekosistemine etkilerini kapsamlı olarak görüştü

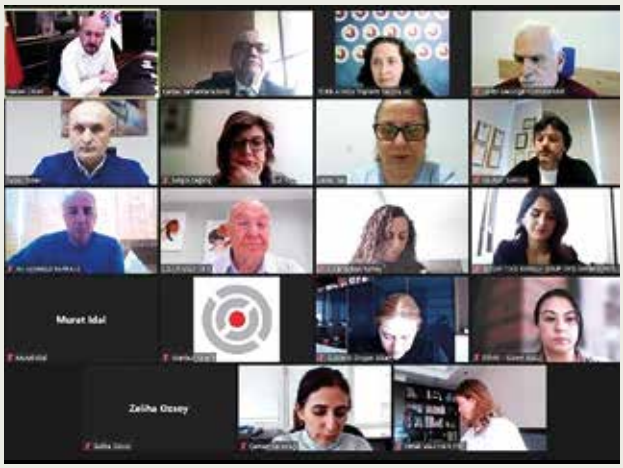

TOBB Türkiye Girişim Sermayesi Meclisi toplantısı; TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Mehmet Büyüksimitci ve Meclis Başkanı Altan Küçükçınar başkanlığında video konferans yoluyla gerçekleştirildi. TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Mehmet Büyüksimitci, 6 Şubat'ta gerçekleşen Kahramanmaraş merkezli olmak üzere 11 ilimizi etkileyen, ülkemizi derinden sarsan depremde hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allahtan rahmet, geride kalanlara sabırlar dileyerek sözlerine başladı. Büyüksimitci, kalıcı konut sorunun bir an evvel çözülmesinin önemine değindi. "TOBB İş Dünyası Konut Seferberliği" hakkında bilgilendirmelerde bulunan Yönetim Kurulu Üyesi Büyüksimitci, el birliği ile depremzede vatandaşlarımıza yapılacak konutlar için yardım çağrısında bulundu. Toplantının ilk gündem maddesinde; Ticaret Bakanlığı Uluslararası Hizmet Ticareti Genel Müdürlüğü Bilişim, Yazılım ve İletişim Hizmetleri İhracatı Daire Başkanı Hürol Karlı tarafından hizmet sektörleri özelinde Ticaret Bakanlığı tarafından sağlanan destekler hakkında bilgilendirmede bulunuldu.

Teknogirişim Konseyi'nin yaptığı toplantılar hakkında bilgi verildi

Toplantının ikinci gündem maddesinde, Meclis Üyeleri tarafından depremin girişimcilik ekosistemine etkileri ve deprem sonrası yapılabilecekler kapsamlı olarak ele alındı. Toplantıda ayrıca Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Milli Teknoloji Genel Müdürlüğü uhdesinde, Teknogirişim Stratejisi'nin ortaya koyduğu vizyon ve hedefler doğrultusunda kurulan Teknogirişim Konseyi'nin gerçekleştirdiği toplantılar hakkında bilgi verildi. Meclis Başkanı Altan Küçükçınar ve Başkan Yardımcısı Murat Onuk, yapının sektör sorunlarının çözümüne yönelik iyi bir platform olduğunu vurguladı. Silikon Vadisi Bankası'nın (SVB) iflas süreci hakkında Meclis Üyeleri tarafından görüşlerin de ele alındığı toplantı, ülke ve dünya gündeminde yaşanan son gelişmelerin değerlendirilmesiyle sona erdi.

Türkiye Patent ve Marka Vekilleri Meclisi, mesleki sorumluluk sigortası konusunu istişare etti

TOBB Türkiye Patent ve Marka Vekilleri Meclisi, yılın ilk toplantısını video konferans yöntemiyle gerçekleştirdi. Toplantıda Meclisin yaptığı çalışmaların kamuoyundaki etkileri, mesleğe katkıları ile sektör raporu hazırlıkları masaya yatırıldı. TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Hakan Ülken yaptığı açılış konuşmasında; deprem süreci ve sonrasında TOBB tarafından gerçekleştirilen yardım faaliyetleri ile Meclisin aldığı kararlar doğrultusunda TOBB tarafından yapılan çalışmaları Meclis Üyeleri ile paylaştı. Patent ve Marka Vekilliğinin tanıtılması ve kamuoyunda farkındalık yaratılması için TOBB tarafından hazırlatılan tanıtım videosunun, kamuoyu ile paylaşılmasının en kısa sürede sağlanacağını ifade etti. TOBB Türkiye Patent ve Marka Vekilleri Meclisi Başkanı Kemal Yamankaradeniz, Patent ve Marka Vekilliği mesleğini ilgilendiren mevzuata ilişkin yürütülen görüş çalışmaları ile sektör raporu hazırlıkları konusunda Meclise bilgi verdi. Mesleki sorumluluk sigortası konusunda detaylı bir çalışma yapılması karara bağlandı.

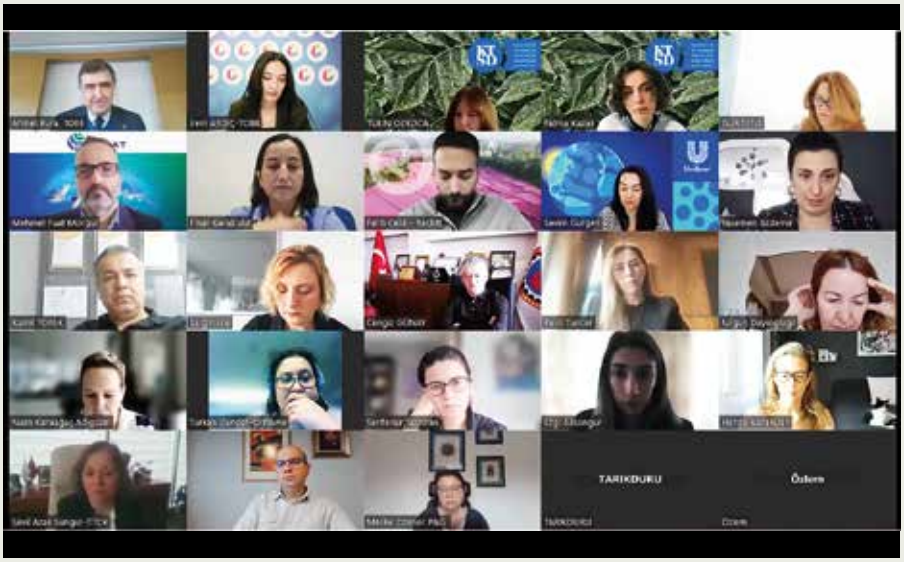

Ambalaj Meclisi, tesislerin sigortalanmasını değerlendirdi

TOBB Türkiye Ambalaj Meclisi, Meclis Başkanı Mustafa Tacir başkanlığında ve TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Engin Yeşil'in katılımlarıyla İstanbul Hizmet Binasında gerçekleştirildi. Meclis, Şubat ayında yaşanan deprem felaketinin ambalaj sanayine etkisini değerlendirdi. İkinci gündem maddesi olarak; tesislerin sigortalanması, yaşanan zorluklar, karşılaşılan engeller konusunda Meclis Üyeleri istişarelerde bulundu. Meclis, sektörün fotoğrafını çekmek ve politika önerileri geliştirmek amacıyla strateji belgesi hazırlama kararı aldı.

Kozmetik ve Temizlik Ürünleri Sanayi Meclisi, yurt dışı bağışlarının etiket sorunlarına dikkat çekti

TOBB Türkiye Kozmetik ve Temizlik Ürünleri Sanayi Meclis Toplantısı; Meclis Başkanı Ahmet Pura başkanlığında, TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Cengiz Günay'ın katılımı ile video konferans yöntemiyle gerçekleştirildi. TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Cengiz Günay; merkez üssü Kahramanmaraş olan depremin 11 ilimizi etkilediğini belirterek ülkemizi yasa boğan bu felakette hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet, ailelerine ve yakınlarına ise baş sağlığı, yaralı olarak kurtulan vatandaşlarımıza da acil şifalar dileyerek, deprem bölgesine yardım konusunda büyük bir duyarlılık olduğunu dile getirdi. Günay, kalıcı konut sorunun bir an evvel çözülmesinin önemine değinerek, ticari hayatın da toparlanabilmesi için bölgeleri cazibe merkezi haline getirebilmek adına el birliğiyle seferber olunmasına dikkat çekti ve sektörün depreme ilişkin yapabileceklerini değerlendirmesinin faydalı olacağını vurguladı.

Dezenfektan grubu ürünlerin yurt içi üretiminde ruhsat sorunu konuşuldu

Toplantının ikinci gündem maddesinde, Meclis Üyeleri tarafından depremin sektöre etkileri ve deprem sonrası yapılabilecekler kapsamlı olarak ele alındı. Meclis Başkanı Ahmet Pura ise, bugünden sonrası için salgın hastalık sorununun olabileceğini ve bunun önüne geçebilmek adına sektörün desteklerinin ön plana çıkacağını vurgulayarak, dezenfektan grubu ürünlerin yurt içi üretiminde ruhsat sorunu ile yurt dışından yapılacak bağışların etiket sorunlarına dikkat çekti. Birlik ve beraberliğe her zamankinden daha çok ihtiyaç duyulduğunu belirten Pura, yardımların devamlılığı açısından organize olmuş, adresi belli, sürdürülebilir bir destek planından bahsederek, Meclis Üyeleri ile birlikte kamu iş birliğinde bu planın hayata geçirilebilmesi için nasıl bir yol haritası izlenebileceği konusunda çalışmalar yapılacağını ifade etti.

Ulaştırma ve Lojistik Meclisi üyesi kargo firmalarından büyük destek

Türkiye Ulaştırma ve Lojistik Meclisi üyesi kargo firmaları, Meclis Başkanı Çetin Nuhoğlu Başkanlığında, afet bölgesine ve afet bölgesinden yapılan kargo gönderilerine ilişkin video konferans yöntemiyle bir araya geldi. KOBİ'ler ve bireysel gönderilere çeşitli destek sunan kargo firmaları, bölge sanayi ve ticari hayatının bir an önce ayağa kaldırılmasının önemli olduğunu vurguladı. Deprem bölgesindeki kargo şubelerinin işler hale getirilmesinin ardından TOBB'un açıkladığı internet üzerinden bölgeden yapılan satışlara, KOBİ'lere ve ayrıca bireysel gönderilere yönelik kampanyaları yakın zamanda duyuracaklarını bildirdi.

Plastik, Kauçuk ve Kompozit Sanayi Meclisi, GES projelerinde finansman ve trafo kapasite sorununu masaya yatırdı

TOBB Türkiye Plastik, Kauçuk ve Kompozit Sanayi Meclis toplantısı TOBB Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Ayhan Zeytinoğlu'nun video-konferans yoluyla katılımı ile Meclis Başkanı Yavuz Eroğlu başkanlığında Ankara'da yapıldı. Yeşil dönüşüm için temiz enerji kapsamında GES projelerinde finansman ve trafo kapasite sorunu ve çözüm önerilerinin görüşüldüğü toplantıda, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'ndan Jeotermal Koordinatörü İlker Özata ve GES Koordinatörü Serkan Yılmaz tarafından konuya ilişkin değerlendirmede bulunuldu. KGF destek paketleri konusunda bilgilendirme yapılan toplantıda, kefalet türlerinin banka aracılığı ya da doğrudan olmak üzere iki şekilde olduğu, KGF destek paketlerine depremden sonra 2 yeni paket daha eklendiği, 8 KGF paketinin zaten hayatta olduğu, yeni paketlerle beraber toplam 21 adet pakete çıkıldığı bilgisi paylaşıldı.

Yangın sigortası ile ilgili mevzuat konusunda sorunların da konuşulduğu toplantıda, TOBB Sigortacılık Müdürü Mevlüt Söylemez, sigorta şirketleri ve reasürans şirketlerinin durumuna ilişkin değerlendirmelerde bulundu. Söylemez, sigortalanamayan riskler ile ilgili Türk Sigorta uygulaması ve Özel Riskler Yönetim Merkezi olmak üzere iki enstrüman üzerinden çalışmalar yapıldığını ifade etti. Yeşil Büyüme Teknoloji Yol Haritası, Plastik Sektörü Raporu ve bu çerçevede sektörde desteklenecek teknolojilerin değerlendirilmesi gündem maddesi ile ilgili, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından "Yeşil Büyüme Teknoloji Yol Haritası, Plastik Sektörü Raporu" hazırlanması için TÜBİTAK'ın görevlendirildiği, TÜBİTAK tarafından hazırlanan raporda "Hangi teknoloji desteklenirse sektörde yeşil dönüşüm konusunda bir yol kat edilebilir?" konularına değinildiği, raporun üyeler ile paylaşılacağı bilgisi verildi.

TOBB President M. Rifat Hisarcıklıoğlu:

Lausanne: The Document of Notifying the Downfall of the Assasination Prepared for the Turkish Nation

The plan to fragment Turkiye religiously and ethnically, which was formulated in Western capitals and took its final shape with the Treaty of Sèvres, was abolished through the Treaty of Lausanne. The indivisible integrity of Turkiye was established during the negotiations in Lausanne, leading to the birth of Turkiye as a unitary state. It is for this reason that those who are uncomfortable with the indivisible integrity and unitary structure of the Republic of Turkiye also find themselves displeased with the Treaty of Lausanne and its architects.

We are commemorating the 100th anniversary of the Treaty of Lausanne, a historical agreement that altered the course of world history. The Ottoman Empire had been engaged in conflict since 1913. This approximately 10-year period, starting with the Balkan Wars and lasting until 1923, was characterized by immense suffering and hardship. The year 1915 stands out as the year with the highest number of casualties on the frontlines. During that year alone, 135,000 sons of the nation had fallen as martyrs. The tragedies of the Sarıkamış incident and the glorious defense of Çanakkale also occurred in 1915. The total number of martyrs we lost on the fronts between 1915 and 1918 amounts to approximately 245,000.

The Beginning of the Path to Victory

The year 1919, when the defeated Ottoman Empire was occupied and its fate was discussed at the Paris Peace Conference for partition, stands as perhaps one of the most grievous years in our history. Conversely, the year 1920 marked the resurgence of hopes. It was the year when the path to victory began and when the foundation of the new state, the Grand National Assembly, was established.

One of the significant lessons to be drawn from history is the consequences of being isolated and devoid of allies. However, even more crucial is the state of economic backwardness. While Europe's industries were experiencing a transition from coal to oil-driven dynamism, the Ottoman Empire lacked notable dynamism in industry, economy, or trade. Among the major powers of Europe, the Ottoman Empire possessed the smallest economy and the lowest level of production.

An Agreement Equivalent to Colonial Subjugation through Treaty of Sevres

The war for the Ottoman Empire officially ended in 1920 with the signing of the Treaty of Sèvres, yet the Turkish nation's 'War of Independence' continued. The Treaty of Sèvres did not acknowledge the right of the Turkish nation to exist as an independent and sovereign state; instead, it contained conditions suitable for a colonial society. The fact that Istanbul, the sole capital to be occupied, came from a country defeated in the war, illustrates the feeble position of the Ottoman administration. The Grand National Assembly in Ankara condemned the Treaty of Sèvres with a stern declaration, and the Ottoman government that signed Sevres was declared traitorous to the homeland.

The Turkish Nation, which was shattered by the Treaty of Sèvres, reclaimed its independence through the War of Independence, and with the Treaty of Lausanne, discarded Sèvres, solidifying its status as a sovereign state. The Treaty of Lausanne is also profoundly significant as an international legal document affirming our independent existence. Respected historians emphasize that Lausanne is a comprehensive package, meaning that if concessions were made in one aspect, concessions were obtained in another. They state, "Through the Treaty of Lausanne, one of the defeated states of World War I successfully managed to alter an extremely unfavorable treaty (Sèvres) that had been imposed upon it."

Lausanne did not result in notable territorial gains or losses. The territories referred to as "lost" due to Lausanne had already been effectively lost years before, such as the Aegean islands and Western Thrace after the Balkan Wars, and Iraq and Syria after World War I. Prior to the war, the Ottoman Empire, spanning roughly 5 million square kilometers, had shrunk to 400,000 square kilometers with the Treaty of

Sèvres. Even Istanbul was under occupation as the journey to Lausanne began, and it was only in Lausanne that it was liberated.

The Turkish Delegation at Lausanne Could Not Have Done More

Regarding the Mosul-Kirkuk issue, the Turkish delegation could not have achieved more. These regions had effectively fallen under British domination during the Ottoman era. The desire to control the Middle East's oil fields was one of the main causes of the global war, and the victors had no intention of relinquishing these territories. The exclusion of Mosul led to significant debates in the Meclis (the Grand National Assembly), but when Prime Minister Rauf Orbay stated, "Give the order, issue the command, we will fight," not a single person dared to say "Let's fight." The country emerged from two major wars exhausted, depleted, and severely worn out. Its industries and economy were nearly nonexistent. The risk of a new war could not be taken.

Over the past decade, after immense traumas, pains, and massacres resulting in the loss of a majority of its territories, the goal was to forge an independent nation-state from a multinational empire, and this goal was achieved in Lausanne. The most crucial aspect for the Turkish delegation at Lausanne was to establish an independent and fully sovereign Turkiye, free from the economic domination system of capitulations that had been imposed upon the country.

Turkiye encountered a united allied bloc at the Lausanne Conference. During the National Liberation War, states that had grown apart from each other came together on many issues in Lausanne. The Meriç border was up for discussion. Just as Germany did, they brought up the issue of war reparations from the Ottoman Empire. In short, what ultimately mattered was your priorities within your capabilities. The Lausanne delegation was not equipped, both in terms of naval power and in terms of territory, to reclaim islands that had effectively been lost even before the Ottoman era.

Recalling the Ottoman Finances

The financial independence of the state was lost due to the Ottoman Treasury losing its authority to collect its own taxes. This loss was initially marked by the Rüsum-u Sitte Administration, followed by the Public Debt Administration and the Revenue Administration. It was through the efforts of the founding cadre of the Republic that we regained our financial independence. The Public Debt Administration assumed a portion of the sovereign rights, including the management of public finances independently of the state, the ability to impose or lift taxes, and to change tax rates. They began collecting public revenues and using them to pay off internal and external debts. The administration was responsible for collecting approximately one-third of the Ottoman State's revenues.

By 1912, the Ministry of Finance had 5,500 employees, while the Public Debt Administration had 9,000 employees. In 1883, another foreign-capital company was established under the name of the Revenue Administration. The Ottoman State ceded taxes collected from tobacco, salt, and coffee, which were the most significant sources of income for 30 years, to the Revenue Administration established by creditor countries. The establishment of the Public Debt and Revenue Administrations was a validation of the loss of the state's financial independence.

Economic Independence Was Crucial: Seeds of National Industry Were Sown

During the War of Independence, the Ankara government seized all revenues collected by the Public Debt Administration. With the Treaty of Lausanne, the operation of this institution was terminated. Turkiye also acquired coastal rights in Lausanne, thus achieving maritime independence. The capitulations that brought administrative and financial domination were lifted, and we completely freed ourselves from the Ottoman legacy of foreign dependencies.

In 1923, while the average per capita income in Western countries was $6,000, it was only $700 in Turkiye. This stands as the clearest evidence of how close we came to the brink of destruction. Thanks to the Treaty of Lausanne, the removal of capitulations that restricted our economy allowed our national industry to thrive and become competitive with foreign counterparts. The İzmir Economics Congress decided to implement the first comprehensive support measures for the private sector. This led to the establishment of significant industrial facilities, production capacity, and culture in Turkiye.

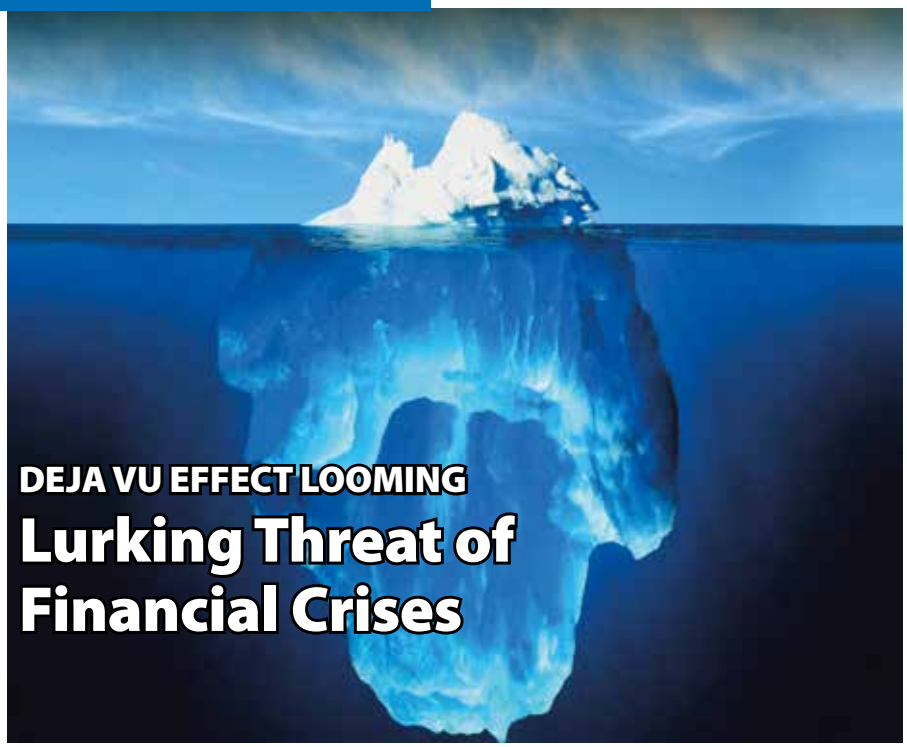
Entering World War I with a territory of 3 million square kilometers, the Ottoman Empire lost 85% of its land after being defeated in the war. Every corner of Anatolia and even the three capitals of the Ottoman Empire - Bursa, Edirne, and Istanbul - were occupied. In a country where the army was disbanded, the economy collapsed, and there was no significant industry, an independence struggle was waged amid scarcity and dwindling hope.

The Treaty of Lausanne is the document that signifies the downfall of the assassination plot aimed at the Turkish Nation.

Had the War of Independence, led by Mustafa Kemal Pasha, not been won, Anatolia would have slipped from our grasp. Therefore, we owe the fact that these lands still remain our homeland to the "War of Independence," which began in 1919, culminated in a great victory in 1922, and was internationally acknowledged as successful through the Treaty of Lausanne in 1923. As Mustafa Kemal Atatürk stated, "This treaty is a document that announces the collapse of a grand assassination plot that had been prepared against the Turkish nation for centuries and was believed to have been completed with the Treaty of Sèvres."

The plan to fragment Turkiye religiously and ethnically, formulated in Western capitals and finalized with the Treaty of Sèvres, was abolished in Lausanne. The indivisible integrity of Turkiye was established during the negotiations in Lausanne, and Turkiye was born as a unitary state. Therefore, those who are uncomfortable with the indivisible integrity and unitary structure of the Republic of Turkiye also found themselves displeased with both Lausanne and its architects.

The most significant truth amid the catastrophes is the success of the National Liberation miracle. In the challenging conditions of those days, we remember our ancestors, especially Mustafa Kemal Atatürk, who put their lives on the line in the National Struggle to secure this homeland for us. We remember them with respect, gratitude, and reverence. May their souls rest in peace.

DEJA VU EFFECT LOOMING

Lurking Threat of Financial Crises

Amid the tumultuous period within the global economy, will the presence of financial crises deepen? Or are we passing through a phase where minor glitches are being rectified? The recent downfall of Silicon Valley Bank, coupled with a series of successive bank failures, has triggered a sense of déjà vu in the markets. So, is the banking system more vulnerable now, fifteen years after the global financial crisis? Here, we need to pause and assess how a new nightmare scenario can be averted. If you don't have enough caviar to satisfy your appetite, should we consider thinking about possible developments in this manner? If you're ready, let's begin...

Before delving into the effects of a banking crisis, it's worthwhile to ponder a few questions. Are we going to discuss a financial crisis deepening due to a global recession wave and geopolitical conflicts? Or will we examine developments progressing independently from these factors, managed by arbitrary policies, with financial administrations residing in ivory towers, oblivious to the changes? Or will we establish cause-and-effect relationships due to the repercussions of rising inflation and interest rates?

PRONE TO CRISES?

Before delving into the layers of our investigation, we must share a few sentences regarding predictions about the future of the banking system. According to a significant portion of Western economists, the banking system will always be prone to crises. This is because banks stand before us as financially structured entities designed to be inherently unsafe. Therefore, we are speaking of a system incapable of adhering to the rules of a constitutionally functioning market. With these observations, Western economists summarizing the current state of banks are making a call for the emergence of an understanding that departs from the system: "It is impossible to fix a system with too many insurmountable layers. To terminate our independence from a banking network that pursues special rent-seeking and is socially destabilizing, we should leverage digital technologies."

Of course, South American economists did not remain silent about the banking crisis triggered by Silicon Valley Bank. Admitting that banks are not vulnerable by accident but rather by design, South American economists predict that central bank digital currencies could one day completely eliminate bank deposits. Clearly, endorsing this development as imminent would be senseless. On the other hand, does a thoroughly revised financial stability framework and comprehensive deposit insurance coverup the issue? In other words, if certain sectors of the economy need to be protected regardless, isn't it a more rational option to establish a framework beforehand, rather than attempting to rescue uninsured depositors after the fact?

CAUSE OF SECURITY VULNERABILITIES ARE THE BANKERS THEMSELVES?

Viewing the matter through the lens of Far Eastern economists, we need to shed light on another aspect of the financial instability puzzle. This pertains to a significant portion of security vulnerabilities within the banking sector being created by the bankers themselves. The decisions taken by the US Federal Reserve also contributed to this process. Therefore, it is prudent to look not only at the adverse effects of quantitative easing but also at the systematic aspects of the situation.

Of course, while evaluating an event, it is beneficial to gather information or perspectives from its source. If the incident occurs in the US, economists tend to make slightly more optimistic estimations, delivering a "No need for concern" message. This is because, at present, a series of bank liquidations across the US does not appear highly likely. US economists who highlight an overheated labor market and inflation figures reminiscent of the 1970s emphasize that, given their lack of anticipation for liquidations, the Federal Reserve's primary priority is an aggressive move on the inflation front.

Continuing our inquiry with the question "Is everyone in the US optimistic?", it is actually worth considering opposing viewpoints. According to this perspective, central banks are now facing a trilemma. Due to recent negative supply shocks such as the pandemic and the conflict in Ukraine, interest rates have been raised, achieving stability in prices. However, the details sacrificed to ensure price stability have led to both serious financial instability and an increased risk of a sharp downturn. Here, it is essential to clarify that by a sharp downturn, we refer to a state of stagnation and high unemployment. US economists pointing to the incapability of central banks to simultaneously combat inflation and provide liquidity support assert with unwavering resolve that this issue will culminate in a severe downturn and a broader debt crisis.

BİRLİKTE GÜÇLÜYÜZ

Türkiye'nin önde gelen sanayi kuruluşlarından biriyiz. Bir asrı aşan başarılı geçmişimizle geleceğe güvenle bakmanın haklı gururunu yaşıyoruz.

Farklı sektörlerde, binlerce çalışanımızla her adımda daha güzel bir dünya hedefi ile ilerliyoruz.

SANKO
117. yıl

www.sanko.com.tr

HAVADA, KARADA, AÇIK DENİZLERDE

"DÜNYANIN REDÜKTÖRÜ"

"A World of Gearboxes"
for the universe from "YILMAZ"

> Dünyanın tercih ettiği redüktörlerden "Dünya Kadar" üretiyor ve tüm dünyanın kullanımına sunuyoruz. Avrupa'dan Asya'ya, Amerika'dan Afrika'ya tüm dünyada 100'den fazla ülkeye yaptığımız ihracatla "YILMAZ REDÜKTÖR" adını gururla tanıtıyor, ekonomiye değer katıyoruz.

> By producing whole lots of gearboxes as "YILMAZ" and exporting to more than 100 countries all over the world from Europe to Asia, from America to Africa, we are proud of serving the universe and adding value to the economy.

YILMAZ REDÜKTÖR

Yılmaz Redüktör San. Tic. A.Ş,
Atatürk, Lozan Cd. No:17, 34522 Esenyurt/İstanbul
Tel : +90 212 886 90 00
E-Posta yilmaz@yr.com.tr

wwww.yr.com.tr